BİLİM VE METAFİZİK

BİLİM VE METAFİZİK

Dr. Seyfi SAY

GÖKPINAR KİTAPLARI

İSTANBUL 2022

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLİM, DOĞA YASALARI VE SÜNNETULLAH

BİLİM VE SÖZDE DOĞA 'YASA'LARI

Şüphe yok ki, hareket ettiricisiz bir hareket yoktur ve madde kendi kendine etkisizdir. Bundaki her hareket ve sükun dolaysız veya dolaylı yapıcı bir hareket ettiricinin kudretinin eseridir ve her olay böyle bir etkin yapıcının görünmesidir. Biz eseri görür, eseri idrak ederiz. Halbuki aynı eserle gerçekte idrakimize görünen, o etkili yapıcının bir parıltısıdır. Madde onun altında bir "akla uygunluk"tur. Gördüklerini madde zannedenler, onu "kuvvet" sayesinde gördüklerini bilmelidirler. Buradan filozofların kuvvet nazariyesine atlıyacak olursak, bütün kuvvet ve kudretin Hak Teâlâ'da birleştiğini ve ilâhî kudretin ilk meydana çıkma vasıtası ve görüntüsü, meleklerin elçiliği demek olduğunu hatırlatmak kolay olur. Fakat bunların yanında idrak etme kuvvetleri de vardır ki, onlar da olayları olmadan önce anlatan ilâhî lütfun tebliğcisidirler ve şu halde meleksiz bir olay düşüncesi mümkün değildir. Meleksiz bir damla yağmur bile düşmez.

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır
*(**Hak Dini Kur'an Dili**, Bakara Suresi 30. ayetinin tefsirinden)*

Meleklere imanla, bilimsel diye adlandırılan teorilere ve/veya yasalara inanma arasında temelde çok fazla bir fark yoktur.

İslam uleması imanı "tahkîkî" ve "taklîdî" olarak ikiye ayırırlar.

Tahkîkî iman, hakkı arayıp bulma amaçlı sorgulama ve araştırma sonucunda oluşan imandır.

Taklîdî iman ise, insanın kendisine söylenenlere güvenip inanmasıyla oluşan imandır.

Ehl-i Sünnet uleması, taklîdî imanın (sahih olması kaydıyla) geçerli olduğunu kabul etmekle birlikte, bununla yetinen bir insanın günahkâr olacağını söylemektedir. (Mutezile ise böylesi bir imanı geçersiz kabul eder.)

*

İnsanların (yasa adı verilenler de dahil olmak üzere) bilimsel teorilere olan "iman"ları da aslında aynı durumdadır.

Tahkîkî olanı ve taklîdî olanı vardır.

Tahkîkî olanı ancak epistemoloji (bilgi felsefesi) ve bilim felsefesi alanlarında bilgi sahibi olmak ve bilimsel teorileri bunlar açısından değerlendirmekle oluşur.

Bilime böylesi bir yöntemle yaklaşanların bilim adı altında savunulan görüşler hakkındaki düşüncesi tahkîkî bir temel üzerine kurulmuş olur.

Bir de, "Bilim böyle diyorsa böyledir" diye düşünenler vardır.

Tabiî, (Şakir Kocabaş gibi konuşmak gerekirse) bilim aslında herhangi bir şey söylemez, çünkü konuşabilen canlı bir varlık değildir, konuşanlar bilim adamlarıdır, senin benim gibi sıkça yanılabilen insanlar.

Bilim hakkındaki kanaatleri "tahkîkî" bir temel üzerine kurulu olanların bilimsel teorilere olan güvenlerinin "sarsılmaz bir iman" niteliği taşımadığı görülür.

Buna karşılık, bilime saygıları "taklîdî" nitelikte olanların sıkça fanatik bilim taraftarları olduğuna şahit olunur.

*

Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil'in ***Din ve Laiklik*** kitabında ifade ettiği gibi, son tahlilde **bilim de, bir inanç sistemidir**.

Aradaki farkın **kavramsal çerçeve farklılığı** olduğunu söylemek mümkündür.

Mesela, modern fiziğe göre, **yağmurun yağması**, yağmur damlalarının düşmesi, **yerçekimi** olgusu sayesinde olur. Meleklerle bir ilgisi bulunmamaktadır.

Peki, **yerçekimi** (gravitasyon) nedir?..

Aslında, **içi boş bir adlandırma**dan ibarettir.

Newton, nesneler arası hareketin kendince bir **matematiksel formül**ünü vermişti, fakat yerçekiminin nasıl birşey olduğu konusunda hiçbir şey söylememişti. Söyleyememişti.

Meşhur fizikçi Feynman, bu hususu şöyle açıklıyor:

> … Başlangıçta Newton, teorisi konusunda sorgulanmıştı: "Ama bu birşey ifade etmiyor; bize birşey anlatmıyor." O da "Size *nasıl* hareket ettiğini söylüyor; bu yeterli olmalı. Ben de size nasıl hareket ettiğini söyledim, *neden* öyle olduğunu değil" yanıtını vermişti.
>
> (Richard Feynman, ***Fizik Yasaları Üzerine***, çev. Nermin Arık, 2. b., Ankara: TÜBİTAK, 1995, s. 35)

Kısacası, ortada sadece bir **matematiksel formül** var, yerçekiminin (Feynman'ın tabiriyle) **mekanizması** hakkında ise, Newton da dahil, hiç kimsenin birşey bildiği yok.

Yine Feynman'ı dinleyelim:

> Newton'dan bugüne kadar hiç kimse bu yasanın gerisinde yatan, matematiksel mekanizma yerine geçebilecek … sonuçları bazı olaylarla çelişmeyen teorik bir anlatım bulmayı başaramamıştır.
>
> (Feynman, s. 37)

Günümüzde, yerçekiminin ne olabileceği konusunda bazı tahminler yürütülmektedir:

Feynman şunu söylemektedir:

> … eğer kuantum teorisi doğru ise yerçekiminde de **parçacık** gibi davranan bir tür dalga olması gerekir; bu parçacıklara **graviton** diyoruz. Eğer buna inanmıyorsanız yerçekimi deyip geçebilirsiniz.
>
> (Feynman, s. 177.)

"Eğer kuantum teorisi doğru ise" demek gerekiyor. Çünkü herhangi bir teorinin gerçekten doğru olduğunu söylemek "bilimsel" olarak mümkün değildir.

Evet, parçacık kuramına inanıyor ya da inanmıyor olabilirsiniz. Çünkü, bilim de aslında **inanç** meselesi..

İsterseniz, ne olduğunu bilmediğiniz, nasıl birşey olduğu konusunda hiçbir fikrinizin bulunmadığı bir yerçekimi kavramına (**içi boş adlandırma**ya, **takılmış isme**) inanmayı sürdürebilirsiniz.

Ancak, fizikçiler öyle yapmıyorlar, **kendi yöntemleri çerçevesinde** makul bir izah tarzı bulmaya çalışıyorlar.

O yüzden, Stephen Hawking şöyle demektedir:

> Klasik kuram artık, evrenin iyi bir betimlemesi değildir. O halde evrenin ilk aşamalarını tartışırken kütlesel çekimin [yerçekiminin] tanecik kuramı kullanılmalıdır.
>
> (Stephen W. Hawking, ***Zamanın Kısa Tarihi***, çev. Sabit Say ve Murat Uraz, İstanbul: Milliyet, 1998, s. 173-4.)

Neden kullanılması gerekiyor?..

Sebebi, gözlemlerden ulaşılan veriler:

> … Bu olasılıkların hiçbiri gözlemlerimizle uyuşmuyor…. Evrenin nasıl başladığının anlaşılması için çekimin tanecik kuramı kullanılmalıdır.
>
> (Hawking, s. 189.)

Peki, yerçekimini gerçekleştiren bu tanecikler ya da parçacıklar, nasıl birşeydir?

İşte bu noktada fizik, **metafiziğe** (fizikötesine) dönüşmeye başlıyor.

Sadece yerçekimini sağlayan taneciklerin değil, modern fizikte sözü edilen pekçok parçacığın, **melekler gibi gözlemlenemeyen**, sadece **var oldukları sezilen** şeyler oldukları kabul ediliyor.

Hawking, şöyle diyor:

> Kapatma ilkesinin kuvark ya da gluonların yalın biçimde gözlemlenmesine izin vermemesi, kuvark ve gluon parçacıkları kavramının tümünü biraz **fizikötesi** yapıyor.
>
> (Hawking, s. 102.)

Bu tür parçacıkların özelliği ise şu:

> … Bunlar, güneşin çekim kuvvetini taşıyan parçacıklar gibi **sezilgen** parçacıklardır: gerçek parçacıklardan farklı olarak parçacık detektörü ile doğrudan **algılanamaz**lar.
>
> (Hawking, s. 141.)

Yani, mantık aynı.. Ha **melek** demişsiniz, ha parçacık.. Fark etmiyor. Varlığına inanıyor ya da inanmıyorsunuz. Modern fizikçilere göre, gözlemlediğimiz olayları izah için, bunların varlığına inanmamız gerekiyor.

Bir başkası da bu izahı meleklerle yapıyor.

Peki bu yerçekimini sağlayan parçacıkları zihnimizde nasıl canlandırabiliriz?

Hawking'e göre, şöyle:

> Çekim alanına tanecik gözlükleri arkasından bakarsak, iki madde parçacığı arasındaki çekim kuvvetinin graviton denen 2-dönmeli bir parçacık tarafından taşındığını **zihnimizde canlandırabiliriz**…. Dünya ile güneş arasındaki çekim kuvveti, bu iki cismi oluşturan parçacıkların aralarında graviton değiş tokuşu olarak görülebilir. Değiş tokuş edilen parçacıklar gerçek olmamalarına karşın ölçülebilir bir etki yaratırlar, dünyanın güneş çevresinde dönmesine neden olurlar. Gerçek gravitonlar [tanecikler] klasik fizikçi deyimiyle çekim alanlarının doğururlar. Bunlar o kadar zayıftır ki henüz **algılanamamış**lardır.
>
> (Hawking, s. 98.)

Yani yerçekimini yapan gravitonlar, **tıpkı melekler gibi**, tarafımızdan algılanamıyorlar. Ama madem ki Güneş ile Dünya birbirini çekiyor, bunu yapan birşeylerin olması gerekiyor.

Hikâye bundan ibaret.

Ancak, **gözlemle değil sezgi ile** var olduklarına hükmettiğimiz bu tanecik ya da parçacık teorisi, bütün sorulara cevap vermiyor.

Hatta, meseleyi bütünüyle **gayb** haline getiriyor.

Hawking'in ifadesiyle, ortaya şu sonuç çıkıyor:

> Tanecik mekaniğinin ortaya çıkışıyla, olayların **tam bir doğrulukla bilinmeyeceğini**, her zaman **bir miktar belirsizlik** bulunacağını anlar olduk. İstenirse, belirsizlik içindeki bu gelişigüzellik **Tanrı**'dan bilinebilir.
>
> (Hawking, s. 210.)

Bundan sonra Hawking, fizikle alâkasız biçimde kendi **Tanrı** inancı çerçevesinde konuşuyor ki, bizim açımızdan kıymeti yok.

Evet, biz Tanrı'dan biliyoruz. Allahu Teala, dilediğini yapar. Bu, insanlar açısından, **gelişigüzellik ve bilinemezlik** anlamına geliyor olabilir.

Böylece, insan bilgisinin sınırlılığı noktasına geliyoruz. İnsana çok az bilgi verilmiş olduğunu anlıyoruz.

Hawking'in ifadesiyle, durum şu:

> … tanecik mekaniğinin belirsizlik ilkesinin [olayları] **kestirme gücümüze getirdiği sınırlama**dır. **Bunu ortadan kaldırmamızın hiçbir yolu yok**…. İkincisi, kuramın denklemlerini, çok basit durumlar dışında, tam olarak çözememememiz gerçeğinden kaynaklanıyor. [Daha önceki] Newton'un kütlesel çekim kuramında bile, üç cismin devinimini tam olarak hesaplayamıyoruz; cisimlerin sayısı ve kuramın karmaşıklığıyla zorluk daha da artıyor.
>
> (Hawking, s. 213.)

Bütün bunlardan hareketle varılan son hüküm ise şu:

> … kuramlar kanıtlanamayacağı için gerçekten doğru kuramı bulduğumuzdan **hiçbir zaman emin olamayacağız**. Ama kuram matematik açıdan tutarlı ve gözlemlere uyan kestirimler veriyorsa, aradığımız kuram olduğuna akla uygun ölçülerde **inanabiliriz**.
>
> (Hawking, s. 212.)

Evet, inanmak serbest..

Böylece, başladığımız noktaya gelmiş olduk: **Bilim de, sonuçta, bir inanç sistemidir**.

Feynman ise şöyle diyor:

> … çekim yasasının sözettiğimiz diğer bazı yasalarla ortak özelliklerini vurgulamak istiyorum. İlk olarak, ifade ediliş tarzı matematikseldir; diğerleri de öyledir. İkincisi, tam doğru değildir. Einstein onu değiştirmek zorunda kaldı; yine de tam doğru olmadığını biliyoruz…. Bunlar bütün diğer yasalarımız için de geçerlidir; **hiçbiri tam doğru değildir**.
>
> (Feynman, s. 30)

Peki, madem öyle, teori ya da kuram, ne işe yarar?

Yine Hawking'i dinleyelim:

> … bir kuramı, evrenin ya da onun sınırlı bir parçasının **model**i ve gözlemlerimizi bu modeldeki niceliklere bağlayan [zihinde oluşturulmuş] **kurallar takımı** olarak tanımlayacağım. **Kuramın varlığı yalnızca aklımızın içindedir ve başkaca hiçbir gerçekliği (herhangi bir anlamda) yoktur.** Bir kuram şu iki koşulu sağlıyorsa iyi bir kuramdır: Olabildiğince az sayıda isteğe bağlı öğeyi içeren bir modele dayanarak

> büyük bir gözlemler sınıfını doğrulukla **betimleme**li ve gelecekteki gözlemlerin sonuçlarına ilişkin belirli **kestirim**lerde [tahminlerde] bulunabilmeli.
>
> (Hawking, s. 26.)

Daha kısa bir anlatımla:

> … bilimsel bir kuram, yalnızca **gözlemlerimizi betimleyebilmek** için kurduğumuz **matematiksel bir model**dir: **salt kafamızda** vardır.
>
> (Hawking, s. 181.)

Yani olay, gözleme dayalı **tasvir ve tahmin**den ibaret.. İşin özüne ilişkin **"kesin"** hiçbir bilgi yok..

Feynman'la noktayı koyalım:

> **"Bu, bilimin kesin olmadığı anlamına gelmektedir…. Eğer daha önce bilimin çok kesin olduğunu düşündüyseniz, siz hata yaptınız."**
>
> (Feynman, s. 84-5.)

*

Kısacası, **sezilgen parçacık**lardan söz eden **modern bilim**e inanmakla **melekler**den söz eden **vahy**e inanmak arasında, inanç olmaları bakımından çok az fark vardır.

Kur'an'da **kâfirlerin zanna tabi oldukları** vurgulanır.

Yukarıdaki alıntıların da ortaya koyduğu gibi, **modern bilim zandan ibarettir**.

Akıl ve mantık çerçevesinde durum budur.

Peygamberlerin mesajına gelince.. Onun doğruluğu **aklen** kesindir.

Çünkü, peygamberler, iddialarını mucizelerle **ispat** ederler.

Onlar, tabiatta görülen düzenliliğin Allahu Teala'nın dilemesi durumunda değişebileceğini, yani farklı bir evrenin ve ahiretin mümkün olduğunu ve gerçekleşeceğini, tabiattaki düzenliliğe aykırı **mucizeleriyle ispat** ederler. Yani mucizeler, **Eflatun vs.** ile onlardan etkilenen **filozof**ların hurafe kabilinden **metafizik** zırvaları değil, **pozitivist** bir nitelik taşıyan, gözle görülür gerçekliklerdir. **Manevî** değil, **maddî**dirler. (Burası at izinin it izine karıştığı bir alan.. Mesela **Marx**, sözde **materyalist**tir, fakat onun **materyalizmi aslında metafizik** zırvalardan ibarettir.)

Dünyada Hint fakirleri gibi başka **harikuladelikler** gösterenler de çıkabilir, fakat hem peygamberlik iddia edip hem de harikuladelik gösterebilen yalancılar çıkmamıştır ve çıkmayacaktır.

Böyle bir peygamberlik iddiasında bulundukları anda, harikuladelikler göstermeleri imkânsız hale gelir.

Tanrılık iddia eden biri harikuladelik gösterebilir, çünkü **akıl**, tek başına, onun tanrı olamayacağını gösterir. Fakat peygamberlik iddiasında bulunan yalancı, gösteremez. Çünkü akıl, bir insanın peygamber olup olmadığı konusunda, tek başına hüküm veremez. Bu yüzden, Allahu Teala buna izin vermemiş, tarih boyunca hiçbir sahte peygamber harikuladelikler ya da mucize gösterememiştir.

Bu da, hem peygamberlerin hak olduğunun, hem de Allahu Teala'nın varlığının delillerinden biridir.

Peygamberlerin mucizeleri, bizim gibi bizzat şahit olmayanlar açısından da **pozitivist** bir nitelik taşırlar, çünkü, tevatürle sabittirler. (Tevatür ve mütevatir haber, doğruluğu kesin haberdir. Mesela Hz. İsa ölüleri diriltmese, körleri iyileştirmese, cüzzamlıları hastalıklarından kurtarmasa, ve insanlar bunları

görmese, bugün milyarın üstünde insan Hz. İsa'ya, onu neredeyse ilahlaştıracak ölçüde bağlanmazdı. Kurumsallaşmış din bürokrasisi sayesinde riyakâr dindarlığın dünyevî sefasını süren, Roma yönetimini onu ortadan kaldırmaya ikna eden yahudi ulemasının onunla ilgili iftiraları kalır, Hz. İsa ise unutulur giderdi.)

Mucize ile teyit edilmiş peygamberler ve onlar vasıtasıyla gelen vahiy, meleklerin varlığını haber verdiği için, onların varlığı kesindir. Modern bilimin **parçacık**ları ise, **zan**dan, **içi boş adlandırmalar**dan, sadece kafada ya da zihinde olan, gerçekliği bulunmayan vehim, kuruntu ve varsayım kabilinden modellerden ibarettir.

Son sözü, Feynman'a bırakalım:

"… gerçek, tahmin edilenden her zaman daha basittir." (s. 204.)

“BİLİM”İ BİLMEK

“Yeni bir bilimsel hakikat,
karşıtlarını ikna edip onlara doğruyu göstermekle değil,
karşıtları ölüp yerine yeni
ve ona aşina olan bir neslin yetişmesiyle zafer kazanır.”

Max Planck

Önce bilimin ne olduğunu bilmek gerekiyor.

“Bilim felsefesi” bunun için var.

Bilim felsefesi bilgi felsefesinden (epistemoloji) farklıdır. Çünkü bilgi ile bilim farklıdır. Bilgi felsefefesi, "Doğru bilgi var mıdır? Ona ulaşmak mümkün müdür? Mümkünse nasıl?" sorularına cevap arar. Bir başka deyişle, epistemoloji; akıl, duyusal algı ve sezgi gibi yollarla elde edilen bilginin doğruluk ve geçerliliği sorunuyla ilgilenir.

Ancak, sahip olduğumuz her bilgiyi ”bilim” olarak adlandırmıyoruz. Kesinlikle doğru da olsalar, bildiğimiz herşeye “bilimsel” etiketini yapıştırmamız da mümkün olmuyor.

Neden?

İşte bu soruya “bilim felsefesi” cevap arıyor. Bilimi bilim dışı olandan ayıran ölçütlerin ne olduğu sorusu, onun konusunu oluşturuyor. Buna bağlı olarak bazı bilgilere “bilimsel bilgi” unvanı layık görülüyor. Mesela alanı iktisat olan bir bilim adamı bir yıl sonrası hakkında bazı değerlendirmeler yaptığında, yanlış da çıksalar

bu bir “bilimsel çalışma” oluyor. Buna karşılık bir falcı aynı şeyi yaptığında, doğru da çıksalar adı bilimsellikle ilgisiz bir “kehanet” olarak hafızalarda yerini alıyor.

*

Bilgi felsefesi ve bilim felsefesi kavranılmadan yapılan bilim havariliği, bilimi bilim olmaktan çıkarıyor, “sorgulanmaksızın tabi olunması gereken bir kutsal”a dönüştürüyor.

Böylece bilim taraftarlığı, “bilimcilik” diye adlandırılması gereken bir ideoloji halini alıyor, “bilimsel” bir tutum olmaktan çıkıyor.

Bilimsel düşünceye en uzak olanların bu tür bilimciler olması gerçekten tuhaf.

*

İslam felsefe geleneğini (Kelam ilmini) yeterli düzeyde bilen ulema, Batı bilimi karşısında hiçbir zaman hayranlık duygusuna ve aşağılık kompleksine kapılmadı.

Çünkü, Batılılar’ın savundukları düşüncelerin doğruluk ve geçerlilik derecesini anlayabiliyorlardı. Ellerinde, onların hangi iddialarının kesin doğru, hangilerinin de zan ve tahmine dayalı genellemeler olduğunu bilmelerini sağlayacak ölçütler vardı.

Batılılar’ın bilgi ve bilim felsefeleri alanında söyledikleri hiçbir şey de onlar için yeni değildi.

Babanzade Ahmet Naim Bey'in "***Sahih-i Buhari Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi***"nin "Kitabü's-Salat" bahsinde geçen Mi'rac'la ilgili bir hadis vesilesiyle yazdıkları, bunu anlamak için yeterli:

> "Nice muhal bilinen şeyler, tetebbü', tecribe ve keşf neticesi olarak hakikat ve muhaliyyeti hakkındaki hüküm, cehl ve hamakat i'tikad edilegelmiştir. Bu gibi kimselerin en büyük hatası hudud-ı imkan ve zarureti ta'yin edememektedir. Bunlar kavanîn-i tabiyyenin muttarid olmasına, bildikleri,

> tecribe edebildikleri bütün şuun-ı kevnin seyr-i malumunda hiçbir tahalüfe tesadüf etmediklerine bakıp bu şuun ve kavanînin ezelen ve ebeden vacib-i zatî, hilaflarına bir hadisenin vukuu muhal olduğuna hükmediyorlar. Halbuki bütün şuun ve hadisatı ezelden ebede kadar hadde-i tetkikden geçirmedikçe böyle bir hükmü aklın reddedemeyeceği bir kat'iyyetle vermeğe yol yoktur...."

Bugünkü dile aktaralım..

Geçmişte imkânsız (akla aykırı) görülen birçok şey hakkındaki bu imkânsızlık hükmünün ahmaklık olduğu, araştırma, inceleme ve keşf neticesinde ortaya çıkmıştır.

Bu hatanın nedeni de, üç farklı durum, imkânsızlık (muhal olma), zorunluluk/zaruret (vaciplik, vücub) ve "mümkün" oluş arasındaki farkı anlayamamalarıdır.

(Bazı hükümler "aklen" "zorunlu"dur, aksi düşünülemez. Bütünün, parçasından büyük olması gibi. Bazı şeyler de aklen imkânsızdır. Bunun tersi gibi, yani parçanın bütünden büyük olması gibi. Yine bazı şeyler de aklen "mümkün" kategorisine girer, bunlar için ne zorunludur, ne de imkânsızdır diyebiliriz. Mesela, uzayda Dünya dışında canlı yaşamının olması akıl nazarında "mümkün"dür, ne zorunludur, ne de imkânsız.)

İşte bu "aklî" vücup (zorunluluk), muhaliyet ve mümkünlük arasındaki farkı anlamayanlar, (doğadaki gözlemleyegeldikleri "tekrarlanan düzenlilik"ten dolayı) doğa yasası olarak adlandırdıkları olgu ve olayların her zaman öyle olduğunu görmüş oldukları ve bunlara aykırı birşeye tesadüf etmemiş bulundukları için, bu "yasa" diye adlandırılan olgular esas itibariyle aklen "mümkün" kategorisinde oldukları halde, "zorunlu" oldukları düşüncesine kapılmaktadırlar. Böylece, onların aksinin yaşanmasını "aklen" muhal/imkânsız addediyorlar. Halbuki, bunu söyleyebilmek için, o düzenliliğin ezelden beri öyle olduğunu "gözlemlemiş"

olmak gerekir. Ayrıca ebediyen böyle olacağını da bilmek gerekir, ki bu da bizim bilgimiz dışında kalan birşeydir. Dolayısıyla burada, gerçekte ‘gözlem’e dayalı bir tespit değil, bir ‘akıl’ yürütme söz konusudur. Akıl ise burada sadece ‘mümkün’ (“Belki öyledir”) hükmünü verir, daha fazlasını söylemez.

Merhum Babanzade’nin bu söyledikleri, geçmişte Batı’da David Hume’un anlatmaya çalıştığı ve Karl Popper’ın geçen yüzyılda yeniden gündeme getirdiği düşünceden başkası değil. Hume, “Güneş’in hep bu şekilde doğacağı düşüncesi bizim alışkanlığımızdır, bunun hep böyle gideceğini, yani bunun ‘zorunlu’ olduğunu söylemek ‘mantıken’ mümkün değildir. Böyle gidip gitmeyeceğini bilemeyiz” diyordu. Yani doğaya ilişkin gözlemlerimiz bizi “yasa” düşüncesine götüremezdi. Biz sınırlı gözlemlerimize dayanarak ezelî ve ebedî geçerliliği olan tabiat kanunlarından bahsedemezdik.

Ahmed Naim Bey devam ediyor:

> "Bu ulûmun erbabı zaman ve mekan-ı mahdud içindeki ilel ve ma'lulâtda görülen ittirada bakarak aralarındaki nisbetin zaruri, vacib olduğuna kail olmuşlardır ki, bu netice bürhan-ı aklî mahsulü değil, tab'a hoş gelen bir farzdan ibarettir."

Yani, bu bilimlerle iştigal edenler, sınırlı bir zaman ve mekan içinde görülen etkenlerle o etkenlerden etkilenmiş olan şeylerin art arda gelişindeki tekrarlanışa bakarak, bunun zorunlu (zaruri, vacip) bir ilişki olduğunu zannetmişlerdir. Ancak bu zorunluluk düşüncesi aklın kesin bir hükmü değildir, insanın gönlüne hoş gelen, kafasının rahat etmesini sağlayan bir faraziyeden, varsayımdan ibarettir. Hume’un ifadesiyle “alışmış” olduğumuz durumu “yasa” zannetmemizdir.

Bununla birlikte Ahmed Naim Bey, modern bilmi tümüyle reddetmez. Bir bakıma, bilimsel teorileri "doğru" değil fakat *gözlem ve deney alanıyla sınırlı olarak* "geçerli" sayan (genelleme yapma konusunda çekingen davaran) bugünkü anlayışa işaret etmektedir:

> "Erbab-ı fennin tecribe sahasında hergün gösterdikleri terakkıyat-ı azîmenin meshuru olup da felsefe ve ilahiyyat sahasında da daima aynı kemalâtı haiz olduklarına kail olmağa gelmez. Onların vakıa sübut bulmuş, tecribe ile teeyyüd etmiş kazaya-yı sahîhaları ilmîdir. İşte biz onları kabul eder, faydalarından tamamiyle hissemend olmağa çalışırız. Fakat yalnız o kadar. Kendi ilimlerinin asıl sahasından çıkıp da kavanîn-i külliye-i kevniyyeyi ta'lil edecek farziyyata kılkıştıkları, imkan ile vücub bahislerini karıştırdıkları anda bizim de kendileri kadar, belki daha ziyade bahsedebileceğimiz sahaya düşmüş olurlar. İşte o zaman onların dedikleri aklımıza uymadıkça teslim etmeyiz. Çünkü onların aklı varsa bizim de vardır. Zaten o vadide ihtilaf nazarları o kadar çoktur ki kendi aralarındaki niza' ehl-i edyanı kendileriyle uğraşmaktan azade kılar."

Yani fen bilimleri alanında yaşanan büyük gelişmenin sihrine kapılmamak, meshur/sihirlenmiş hale gelmemek gerekiyor.

Fen bilimcilerinin felsefe ve ilahiyat (tanrıbilim) alanında konuşma ehliyet ve salahiyetleri hiç bulunmamaktadır.

Onların gözlem ve deney ile sabit olmuş doğru hükümleri varsa da, kendi bilim dallarının sahasından çıkıp salt gözlem ve deney ile hüküm verilemeyecek, ancak akıl yürütme ile anlaşılabilecek konularda konuşmaya başlarlarsa hadlerini bilmemiş olurlar. Bunu yaptıkları zaman da bilgi felsefesi bahsinin en temel meselelerinde bile hata yapar, aklî imkân (mümkün oluş), imkânsızlık (muhal oluş) ve zaruret (zorunluluk, vücub) arasındaki farkı anlamadan gelişigüzel konuşurlarsa akılsızlık etmiş olurlar.

Ahmed Naim Bey'in şu yazdıkları ise, meseleye bir müslümanın nasıl bakması gerektiğini mükemmel bir biçimde izah etmektedir:

> "Kütüb-i münzelede gözetilen gaye insanların akıl ve tecribe sayesinde keşfedebilecekleri hakayık-ı kevniyyeyi ta'lim değildir. Bunlar bu

> maksattan çok daha mühim olan akaid-i sahihayı telkin ve ibadu'llahın ruhunu tehzib ve tasfiye ederek dareynde hayır ve salahlarına bais olan ahkam-ı ameliyyeye, a'mal-i kalbiyye ve bedeniyyeye irşat gaye-i ulyasına müteveccihtir. Ulûm-ı tabiîyye ve felekiyyenin mevzu'larına dahil olan şeylerden arasıra bahsolunması da mahza şevahid-i kudret-i rububiyyeti enzar-ı ülü'l-elbaba arz içindir. Bilfarz kevakibin Arz etrafında, yahud Arz'ın kendi mihveri üzerinde devrini ta'lim etmek, maksad-ı şer'in haricindedir…."

Peygamberlere vahyedilen, indirilen kitaplardan maksat, insanlara dünyevî hususları, salt kendi akılları ve duyusal algılarıyla (gözlem ve deneyle) keşfedebilecekleri bilgileri öğretmek değildir. Vahiyle edinilen bilgileri "fen bilgisi" ya da "sosyal bilgiler" kitaplarının kapsamına giren bilgiler ile karıştırmamak gerekir.

Vahiy, o fen bilgisi ve sosyal bilgiler kitaplarını yazanların bilemeyeceği ve keşfedemeyeceği meleklerin varlığı, ölümden sonra diriliş, Cennet ve Cehennem gibi gerçekleri anlatır.

Bununla birlikte, kâinata ilişkin (göklerin yedi kat olması, Arş ve Kürsî'nin mevcudiyeti gibi), insanın yine aklıyla ya da gözlemle ulaşamayacağı bilgileri de vahiy verir. (Yıldızların ışığının bulunduğu gök, birinci kat göktür. İnsanın uzay hakkındaki bilgisi ışıktan kaynaklandığı için, 'duyu'larıyla daha ötesi hakkında hiçbir şeyi keşfedemez. Bu noktada vahiy dışında bilgi edinilebilecek bir kaynak mevcut değildir.)

Ayrıca, bu kâinatın ve dünya hayatının "anlam"ını da vahiy öğretir.

Bu açıdan bakıldığında, vahiyle bilgi edinen insanın, gerçek ve bütüncül bilgiye ulaşmış olduğu, fen bilimleri vasıtasıyla kâinatı ve hayatı anlamaya çalışanın asla ulaşamayacağı "hakikat"e eriştiği kesindir.

Bunu bir örnekle şöyle açabiliriz:

Medenî hayatı hiç tanımamış, her bakımdan ilkel, ormanda taş devrini yaşayan bir Afrika yerlisini düşünelim. Diyelim ki bir gün şehre indi ve metroda sürücüsüz olarak yolcu taşıyan treni gördü. Bu kendiliğinden hareket eden trenin işleyiş mekanizmasını, çalışma düzenini anlamak için trenin aksamını incelemeye başladı. Trenin her santimetrekaresini inceden inceye gözden geçirip ayrıntılar hakkında teferruatlı bilgi sahibi olabilir, fakat bir kimse ona o treni üreten fabrika, tasarlayan mühendisler, fiilen çalıştıran bilgisayar başındaki görevliler hakkında bilgi vermedikçe doğru ve yeterli bilgiye sahip olamayacaktır. Treni istediği kadar gözlemlesin, onu hareket ettiren ve yöneten bilgisayarlı görevliler hakkında kendi çabası ve akıl yürütüşüyle hiçbir bilgi elde edemeyecektir. Nasıl üretilmiş ya da meydana gelmiş olduğu hakkında da hiçbir fikri bulunmayacaktır.

Kâinatın durumu da budur. Salt kendi aklı ve gözlemleriyle, inceleme ve araştırmasıyla bu kâinatı ve dünya hayatını anlamaya çalışanlar, o ilkel Afrika yerlisinden farksızdır. Örneğimizdeki ilkel yerlinin bilgisayar başındaki görevlilere aklının ermeyişi gibi meleklerin varlığından habersiz olarak kendi kendilerine bu kâinatın sözde bütün sırlarına vakıf olmaya çalışarak ömürlerini tamamlarlar. Kendileri gibi bilim adamı olmayan fakat vahye inanan insanlarla karşılaştırıldıklarında kâinatın aksamına ilişkin teferruat kabilinden bilgiler bakımından daha ileride oldukları görülse de, işin esası bakımından son derece cahil birer ilkel insan durumunda olmaktan kurtulamazlar.

BİLİM, DOĞA YASALARI VE SÜNNETULLAH

Prof. Faruk Beşer, ***Yeni Şafak*** gazetesinde yayınlanan bir yazısında şöyle diyordu:

> Bu haftaki hutbe bende bazı çağrışımalar yaptığı için düşündüklerimi yazayım dedim. Hutbenin bazı cümleleri şöyle:
>
> *"Kâinatın düzeni ve işleyişi '**Sünnetullah**' denilen ilâhî kanunlara göre cereyan eder. Cenabı Hak bu kanunları sonsuz kudretiyle ve ilmiyle belirlemiştir. Deprem de ilahî kurallara uygun biçimde meydana gelir. İnsanoğlu depreme engel olamaz; depremin zamanına ve şiddetine müdahale edemez… Sonrasında ise imanı gereği, teslimiyet ve tevekkül ile hareket eder".* Bu ifadelere elbette **mutlak anlamda yanlış** diyemeyiz. Ancak ….

*“Kâinatın düzeni ve işleyişi ‘***Sünnetullah***’ denilen ilâhî kanunlara göre cereyan eder”* şeklindeki söz, **kesin olarak yanlış**tır.

Çünkü, sünnetullah olsalardı, hiç değişmezlerdi.

Sünnetullah’ın **özelliği, “değişmez” oluşu**dur:

> “(Bu,) Allah’ın öteden beri sürüp giden **sünnet**idir. Allah’ın sünnetinde asla bir değişiklik bulamazsın.” (Fetih, 48/23)

Bu ‘**değişmezlik**‘, başka ayetlerde de vurgulanır: İsra, 17/77; Ahzab, 33/62; Fatır, 35/43.

Söz konusu hutbede belirtilen “**kâinat düzeni ve işleyişi” ise, değişebilir**, değişir.

Mesela, peygamberlerin **mucize**leri olarak değiştirildikleri olmuştur. Ateş, **Hz. İbrahim** için yakmaz hale gelmiştir. **Ashab-ı Kehf**, yemeden içmeden 300 yıl uyumuş, hayatta kalabilmiştir. **Hz. İsa**, Allahu Teala’nın izniyle ölüleri diriltmiştir.

Sünnetullah’ın **tabiattaki/doğadaki maddî düzenlilikleri** değil, kâfirlerin anlayamadıkları ya da anlamak istemedikleri **“sosyal durumlar”**ı kapsadığını görüyoruz:

> “Yeryüzünde **büyüklük taslamak ve kötü tuzak kurmak** için (böyle davranıyorlardı). Oysa **kötü tuzak, ancak sahibini kuşatır**. Onlar ancak öncekilere uygulanan kanunu (sünneti) bekliyorlar. Sen Allah’ın sünnetinde/kanununda hiçbir değişiklik bulamazsın. Sen, Allah’ın kanununda hiçbir sapma bulamazsın.” (Fatır, 35/43)

Misalle anlatalım..

PKK‘yı **MİT**‘in kurdu(rdu)ğu birçokları tarafından dile getirilmiş durumda.

Burada, Kürtler'e kurulmuş kötü bir tuzak vardı. 1970'li yıllarda yasadışı onlarca Kürt örgütü mevcuttu, ve bunların başları, **devletin gizli kontrolü ve desteği** çerçevesinde faaliyet gösteren PKK tarafından ezilecekti. Tabiri caizse "iti ite kırdıracaklar", zahmetsizce derenin taşı ile aynı derenin kuşu vurulacak, maşalar varken eller yakılmayacaktı.

Ancak, **kötü tuzak**, "derin devlet" akılsızlığına pahalıya mal oldu.

Çünkü, "damarlarındaki asil kanla" **büyüklük taslayan,** Türklüğüyle gurur duyan bir kişinin **dünyaya bedel** olduğunu zanneden bu beyinsiz boş kafalar, gidip **Sünnetullah'a tosladı**. PKK bir süre sonra yabancıların kontolüne girdi, ve derin devlet akılsızlığı, kendi ürettiği Frankeştayn'la başedemez hale geldi.

*

Bir başka misal.. FETÖ..

Devletçilik ve milliyetçilik yaptırdıkları, "**Devlet-i Ebed Müddet**" başlığıyla şiirimsiler bile karalattıkları Fethullah eliyle "**Siyasal İslamcılık**" adını verdikleri gerçek Müslümanlığın önünü keseceklerdi.

İslam'a meyilli gençleri; **sahte keramet öyküleriyle** destekledikleri, sözde aranıyor fakat bulunamıyor gibi gösterip efsaneleştirdikleri **Fethullah**'ın ağına düşürecekler, böylece **"radikal dinci"** hareketlerin alanını daraltacaklardı.

Bu çark, 1970 ve 80'lerde sorunsuz işledi. 90'lara gelindiğinde ise Fethullah **"küresel"** oynamaya başladı.

Daha doğrusu, derin akılsızlık, **"din istismarı"nı küresel alana taşımaya**, Batılılar tarafından "ılımlı, tehlikesiz" kabul edilecek "**TSE damgalı** bir sözde İslamî hareket" vasıtasıyla uluslararası alanda **"kamu diplomasisi"** yürütmeye, **"yumuşak güç"** kullanmaya heveslendi.

Batılılar'ı ürkütmemek için de Fethullah'a **"dinler arası diyalog"** vs. türküleri söylettirildi. Ancak, bu "oyun"un sonu çok kötü bitti. "Oyun" kurduklarını zanneden geri zekâlılar, bir zaman sonra, Hristiyan Batı'nın oyununa geldiklerini anladılar.

Fethullah, Türkiye'deki "sahici, gerçek" İslamcılığın önünü kesmesi, başına bela olması için "icat edilmişti", fakat asıl, kendisini "laboratuvarda üreten" efendilerinin başına bela oldu.

Sünnetullah, hükmünü icra etti..

*

Bu misalleri fazla uzatmadan esasa dönelim.

İlyas Çelebi, ***TDV İslâm Ansiklopedisi*** için kaleme aldığı "Sünnetullah" maddesinde şöyle diyor:

> Sünnetullahın toplum yasaları yerine evrende geçerli olan **tabiat kanunları** şeklinde açıklanması (***Şâmil İslâm Ansiklopedisi***, V, 463-465) bu kavramın ***Kur'an***'daki kullanımına uymamaktadır.

Geçmişte İslâm uleması, bunun farkında oldukları için,
tabiattaki **düzenlilikler** için "sünnet" değil **"âdet"** tabirini kullanmışlardı.

Çelebi'den okumaya devam edelim:

> III. (IX.) yüzyıldan itibaren felsefenin İslâm dünyasına girmesiyle birlikte ortaya çıkan yeni problemlerin başında **varlık meselesi** yer alıyordu. **Ontoloji**de var oluşu kadar işleyişi de önemli sayılan âlemin sahip olduğu **düzen**in **mekanik ve determinist kanunlara** tâbi olup olmadığı, tâbi değilse ondaki nizam ve sürekliliğin nasıl açıklanacağı **felsefecilerle kelâmcılar arasında tartışılan**

meselelerden birini teşkil etmiştir. Kelâmcılar, **deizm**e [tabiatın işleyişine ve kullara müdahale etmeyen bir Tanrı inancına] götüreceği endişesiyle [doğadaki] söz konusu işleyişin **belirlenmiş (determiné) olmadığını** söyleyip bu konuda âdet kelimesini kullanmış *[Determinizm son tahlilde **kadercilik** anlamına gelse de, İslam'ın **kader** anlayışı ile **determinizm** aynı şey değildir. Böylesi "Tanrısız" bir determinizm mesela **Marksizm**'de vardır ve tabiatın tanrılaştırılması, doğaya/maddeye tanrısal nitelikler atfedilmesi anlamına gelir],* böylece literatüre sünnetullah ile eş anlamlı olarak "âdetullah" tabiri girmiştir. Âdetullah, tabiat kanunlarının zorunluluğunu gerektirmediği ve **tabiat üstü bir irade**yi çağrıştırdığı için **mûcize**ye imkân sağlıyordu [mucizeyi açıklıyordu]. Rummânî (***en-Nüket***, s. 102-103) ve Hattâbî (***Beyânü iʿcâzi'l-Ḳurʾân***, s. 20) gibi kelâm, tefsir ve hadis âlimleri **fizik kanunlarını** ifade etmek için yalın durumda **âdet** kelimesine yer vermiş [sadece 'âdet' tabirini kullanmış], İmâmü'l-Haremeyn el-Cüveynî (***el-Lümaʿ***, s. 57) ve Gazzâlî (***Tehâfütü'l-felâsife***, s. 225-237) başta olmak üzere kelâm âlimlerinin çoğunluğu ise âdet kelimesini Allah'a izâfe ederek ['âdetullah' şeklinde] kullanmıştır. **Aydınlanma dönemi** ve sonrasındaki felsefî eğilimlerin, özellikle XIX. yüzyılın sonlarına doğru **pozitivizm**in **determinizmi [Tanrısız doğa kaderciliğini] öne çıkaran evren tasavvuru** üzerine müslüman âlimler sünnetullah ve fıtrat terimlerini tekrar gündeme getirmişlerdir. …

Doğuştan medenî bir varlık olan insan için belirlenmiş **sosyal kanunlar (sünnetullah)** vardır. ...

*

Evet, tabiat kanunları adı verilen düzenlilikler değişebilir, veya işlemez hale gelebilir, fakat **sünnetullah** asla değişmez.

Mesela, peygamberler bile başkalarına “**kötü tuzak**” kurmuş olsalar, bundan kendileri zarar görürler (Yapmazlar, o başka).

Tarih-i Taberî’de şu satırlar yer almaktadır:

> … **Ömer bin Hattab**, Tanrı Elçisi’ne, *“[Bedir Savaşı’nda esir düşen müşrik önde gelenlerinden] Süheyl bin Amr’ın iki alt ön dişini çekip çıkarttır ki, hiçbir vakit toplantılarda senin aleyhinde nutuklar söylemesin”* dediğinde Tanrı elçisi, *“Ben onun azalarını yolarak zararlandıracak değilim.* ***Ben peygamber olsam bile [olduğum halde], Tanrı benim azalarımı yolar, koparır****”* buyurdu.
>
> (Taberî, ***Milletler ve Hükümdarlar Tarihi***, C. 4, çev. Z. K. Ugan ve A. Temir, 3. b., İstanbul: MEB Yayınları, 1992, s. 319-20)

Değil "Mevzubahis olan vatansa insan hakları, işkence yasağı vs. teferruattır" diyen *yerli-milli "laik devlet"çi vatansever* olman, peygamber bile olsan böyledir.

*

Faruk Beşer’in şu ifadeleri önemli bir noktaya temas ediyor:

> … Deprem, sel felaketi ve fırtına gibi olayların, bilimin ulaştıklarının ötesindeki kesin sebeplerini biz bilemeyiz. **Adapazarlılar şöyle yaptı, Allah da depremle onların cezası verdi diyemeyiz.** Çünkü Allah’ın bunu neden yaptığını biz bilmiyoruz. ***Hangi hatamızın*** onun terazisinde ne ağırlıkta bir sebep sayıldığını *bilemeyiz*.

Bununla birlikte, yine Beşer’in de belirttiği gibi, belâ ve musibetler ile günahlar arasında hiçbir ilişki yokmuş gibi de konuşamayız.

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْاِثْمِ وَبَاطِنَهُ اِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْاِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ

﴿١٢٠﴾

“Günahın açığını da gizlisini de bırakın! Çünkü günah işleyenler, yaptıklarının cezasını mutlaka göreceklerdir.” (En’am, 6/120)

*

Hadîs-i şerîfler:

“Devlet malı belirli çevrelerin menfaati yapıldığı, emanet ganimet ve zekât angarya sayıldığı, ilim dinden başka gaye (geçim, unvan, meslek, şöhret vs.) için tahsil edildiği, kişi karısına itaat edip annesine asi olduğu ve dostunu kendisine yaklaştırıp babasını uzaklaştırdığı, mescidlerde gürültüler başgösterdiği, fâsık kimsenin kabilenin (toplumun) başına geçtiği ve aşağılık adamın milletin lideri olduğu, şerrinden korkulduğu için kişiye ikramda bulunulduğu, şarkıcı kadınlar ve çalgı âletleri türediği, şaraplar içildiği ve bu ümmetin sonunda gelenler evvel gelenleri lânetlediği zaman; (işte o zaman) kızıl bir rüzgâr, **zelzele**, yere batma, şekil değiştirme, taşlanma ve ipi kopan bir kolyenin tanelerinin birbiri ardı sıra gitmesi gibi birbirini takip eden alâmetler (kıyamet alâmetleri) beklesinler.” (***Tirmizî***)

“Şüphesiz ki kıyametin önünde yalancılar zuhur edecektir (Yalan yaygınlaşacak, adına psikolojik savaş, reklam, siyasal propaganda vs. diyerek bunu meslekî başarı ve meziyet gibi görecekler).” (***Müslim***)

ALLAHU TEALA'NIN VARLIĞI BİLİMLE ANLAŞILIR MI?

ANLAŞILIRSA, HANGİ BİLİMLE?

Prof. Faruk Beşer'in ***Yeni Şafak*** gazetesinde yayınlanan bir yazısı "Nasıl bir Allah'a inanıyoruz? II" başlığını taşıyor.

Başlık pek uygun değil.. Özensiz..

"Allah'a nasıl inanıyoruz?" dese daha isabetli olabilirdi.

"Nasıl bir Allah?" sorusu sorulabilecek şekilde haşa farklı Allah'lar yok.

Fakat, bizim inancımız farklılık gösterebilir. Yani Allah inancımızın "nasıllığı" tartışılabilir.

*

Beşer, yazısında şöyle diyor:

> Allah'ın varlığının ve birliğinin **bilimle değil ama akılla** bulunabileceğini söyledik. Ancak bu, **akla bir yanlış bilginin bulaşmamış olmasını** gerektirdiği için zor bir iştir. Bu sebeple Ehlisünnet akidesini anlatmada iki büyük imam olan Eş'arî ve Matüridî bu konuda farklı düşünürler. Birincisi **tek başına aklın bunu başaramayacağını** söylerken, diğeri **başarabileceği** kanaatindedir. Her ikisinin de haklı yönleri vardır. Evet, **akıl Allah'ın varlığını ve birliğini bulabilir** ama böyle saf akıl/aklıselim çok fazla olmadığı için bu neredeyse yok hükmündedir. Yine de bizim gibilere İmam Matüridî'nin görüşü, prensip olarak daha isabetli gözüküyor.

İlk cümle bir açıdan yanlış, bir açıdan doğru.

Bugün bilim denilince daha çok **pozitif/müsbet (gözlemlenebilen ve ölçülebilen nesne ve olguları inceleyen) ilimler** ya da fen/doğa/tabiat bilimleri anlaşılıyor. Sosyal ve beşerî bilimler ayrı bir kategoride mütalaa ediliyor. Yine matematik ve mantık gibi bilimler ile tıp da ayrı ele alınıyor. Allah'ın varlığının ve birliğinin bilimle anlaşılmasından söz edenlerin bununla doğa bilimlerini kast ettikleri biliniyor.

Ancak, burada önümüze şöyle bir sorun çıkıyor: Doğa/tabiat, daha doğrusu içinde yaşadığımız evren, ve bu evrende mevcut olan nesne ve olgular, bilimler tarafından **parçalanıyor**. Kendileri olmaktan çıkıyor, belirli cüzlerine veya özelliklerine indirgeniyorlar. Mesela "insan"ı ele alalım. İnsan, "fizik" biliminin elinde salt hacim, ağırlık vs. gibi özelliklerine indirgeniyor, insan olmaktan çıkıyor. Bu, fiziğin "tanım"ında kendisini en açık biçimde gösteriyor: *"Maddenin kimyasal yapısındaki değişiklikler dışında kalan genel özelliklerini, genel ya da geçici yasalara bağlı, deney yoluyla incelenebilen, matematiksel olarak tanımlanabilen durum ve devinimlerini konu alan bilim dalı."*

Aynı durum, kimya, biyoloji, tıp vs. gibi bilim dalları için de geçerli.

Bilindiği gibi, her bilimsel disiplinin bir **tanı**mı (*tarif*), kendine özgü bir **kon**usu (*mevzû*), **cevap aradığı soruları** ya da çözüm getirmeye çalıştığı **sorunsalları/meseleleri (*mesâil*)**, tartışma konusu yapmaksızın **hareket noktası olarak kabul ettiği varsayımları (*mebde, mebâdî*)** ve ulaşmaya çalıştığı **bir amacı (*gâye, fâide*) bulunur**. Bir bilimsel disiplinin "bilimsel disiplin" olmasını sağlayan olmazsa olmaz şartları şu şekilde sıralayanlar da var:. 1) Genel olarak inceleme/çalışma alanı (konu), 2) Analiz düzeyleri ve yaklaşımlar, 3) Anahtar kavramlar, 4) İncelenen/çalışılan alt konular.

İmdi, bilimsel disiplinlerin "çalışma alanları"na hâkim olan bu indirgemeci ve parçalanmış bakış açısı ve onların kendilerine has "konu"ları ve "cevap aradıkları sorular" göz önüne alındığında, onların "Allahu Teala'nın varlığı ve birliği"

hakkında söyleyecek bir sözlerinin bulunmadığı anlaşılır. Mesela fiziğin, tanımı çerçevesinde bakıldığında, Allahu Teala'yı şu şekilde konu edinmesi gerekiyor: "Kimyasal yapısındaki değişiklikler dışında kalan genel özellikleri, **genel ya da geçici yasalara bağlı, deney yoluyla incelenebilen, matematiksel olarak tanımlanabilen** durum ve devinimleri."

İşte, fizik eğer Allahu Teala hakkında konuşabilseydi, bunları söyleyecek, haşa Allahu Teala'nın kimyasal yapısı dışındaki hacim, ağırlık vs. gibi genel özellikleri hakkında saçmalayacak, O'nun için genel ya da geçici yasalar icat etmeye çalışacak, O'nu deney konusu yapmaya uğraşacak, Allahu Teala'nın zatı ve sıfatları hakkında matematiksel tanımlamalar yapmaya kalkışacaktı.

Diğer bilim dalları için de aynı durum söz konusudur. Bütün bu bilim dallarının Allahu Teala'yı konu edinmeye haddi ve hakkı yoktur.

Kaldı ki, Allahu Teala'yı tanıma hususunda bu bilim dallarına hiç de ihtiyaç yoktur. Böyle fizikçi, kimyacı, biyolog vs. bakış açısıyla eşyanın sadece belirli özelliklerine yoğunlaşmak da gerekmez. Tam aksine, Allahu Teala'yı tanımak için mahlukata fiziksel, kimyasal, biyolojik vs. özelliklerini ayrıştırmadan bir bütün olarak bakmak gerekir. Bu noktada da bilim adamının sıradan insana hiçbir üstünlüğü söz konusu değildir.

Bununla birlikte, bu evren ve bütün mahlukat Allahu Teala'nın eseri olduğu için, iyi tanındığında, ve söz konusu bilim dalları (esas itibariyle "zan"dan ibaret olan teorilere "doğruluğu kesin yasa" etiketini yapıştırmak yerine) gerçekliği doğru anlama yönünde mesafe katettikçe, inkârcı ve müşriklerin hurafelerini çökertebilir. Mesela, astrofizikçilerin çalışmaları sonucunda evrenin genişlediği ve dolayısıyla hem zamansal hem de mekânsal olarak bir başlangıç noktasının bulunduğu kanaatine varılması, geçmiş asırlardaki "bilim adına dini hor gören" bilimcilerin "Evrenin bir başlangıcı da yoktur, sonu da olmayacaktır; böyle bir evrende Tanrı'ya

ihtiyaç da bulunmamaktadır" şeklindeki pek bilimsel hurafelerini kaldırıp lağım çukuruna atmıştır.

Bununla birlikte Allahu Teala'nın varlığı ve birliği meselesi kendisine **ontoloji** (varlık bilimi ya da felsefesi) içerisinde yer bulur. Yani Allahu Teala'nın varlığı ve birliği bilimle de anlaşılır, fakat bu bilim, bir yandan mahlukatın özelliklerini dikkate alırken diğer yandan ağırlıklı olarak **mantık ilkelerine** dayanan ontolojidir. Ve, akla ya da mantık ilkelerine dayandığı için bu ilim, gerçekte, fizik gibi bilimlere göre daha üstündür ve hataya kapalıdır. Çünkü aklın/mantığın ilkelerinde yanılma olmaz. Gözlem ve deneyden hareketle yapılan genellemeler olma durumundaki pozitif bilimler ise hataya açıktır. Mesela, dört beş asır öncesine kadar gözlem, bilim adamlarına, Güneş'in Dünya etrafında döndüğünü gösteriyordu. Bunun Dünya'nın kendi ekseninde dönmesinden kaynaklanan bir göz yanılgısı olduğu, Dünya'ya mesela Ay'dan bakan birinin gözlemiyle değil, "akıl yürütme" ile anlaşıldı. Yani gözlem, aklın yardımı olmaksızın çok fazla anlam ifade etmemektedir.

Allahu Teala'nın varlığı ve birliğini fizik gibi bilimlerin "mahlukatın (Yaratan'ın değil yaratılmışların) özellikleriyle sınırlanmış" çalışma konusu içinde bulmaya çalışırsak, yanlış kapı çalmış oluruz. Bizim sorumuza cevap arayan bilim varlık bilimidir (İslam dünyasındaki muadiliyle Kelam), ve bu bilim, kendi yöntemi ve ilkeleri çerçevesinde Allahu Teala'nın varlığı ve birliğini hiç şüpheye mahal bırakmaksızın ispatlar. O yüzden, pozitivizm ideolojisini/dinini benimseyenler, ontolojiyi bir bilim saymayarak ondan kurtulma kurnazlığı sergilemektedirler.

Evet, Allahu Teala'nın varlığı ve birliği, bu bilim çerçevesinde kesin olarak ispatlanmaktadır. Aklın ve mantığın ilkeleri reddedilmedikçe farklı bir sonuca varmak mümkün değildir. İşte bu noktada pozitivist önyargılarla düşünenler, aklî çıkarımlara, salt aklî oldukları, gözleme konu olmadıkları için karşı çıkmaktadırlar. Oysa, modern fizikte bile, böylesi aklî çıkarımlar yapmaksızın evren ve doğa

hakkında birşey söylemek mümkün olamamaktadır. Meşhur fizikçi **Stephen Hawking**'in şu satırları, bunu anlamak için yeterlidir:

> … "Boş" diye düşündüğümüz uzay tamamen boş olamaz *{gözlemleyemesek de birşeyler var; olmak zorunda*] çünkü o zaman içindeki çekim ya da elektromanyetik alan gibi bütün alanların tam tamına sıfır olması gerekirdi. Bir **alan**ın ***değer***i ve zamanla ***değişim hızı*** bir **parçacığın *konum***u ve ***hız***ı gibidir: **belirsizlik ilkesi**nin dediğine göre, bunlardan birisi daha büyük doğrulukla bilindiğinde diğerini bilme doğruluğu azalır. Bu yüzden, boş uzayda **alan**, kesinlikle sıfır olarak saptanamaz, çünkü o zaman, alanın hem kesin bir **değer**ini (sıfır) hem de kesin bir **değişim hız**ının (bu da sıfır) olması gerekecektir. Alanın değerinde çok az bir **belirsizlik değeri**, ya da **tanecik dalgalanmaları** olması ***zorunludur***. Bu dalgalanmalar, zaman zaman birlikte ortaya çıkan, birbirinden ayrılan ve daha sonra yeniden bir araya gelip birbirini yok eden ışık ya da çekim parçacık çiftleri olarak düşünülebilir. Bunlar, **güneşin çekim kuvveti**ni taşıyan **parçacıklar** gibi ***sezilgen*** parçacıklardır *[Yerçekimi dediğimiz şey, esas itibariyle mutlaka birtakım parçacıkların marifeti olmalıdır. Güneş nasıl ışığıyla her tarafı aydınlatıyor, bir lamba gibi yakına daha çok, uzağa daha az ışık veriyorsa, varlığını ancak sezgimizle, akıl yürütek anladığımız çekim parçacıklarıyla da etrafındaki gezegenleri tutuyor olmalıdır; ve çekim gücü, tıpkı aydınlatma gücü gibi yakında fazla, uzakta az olacaktır*]: gerçek [algılayabildiğimiz] parçacıklardan farklı olarak [*bu sezilgen parçacıklar*] parçacık detektörü ile doğrudan algılanamazlar. Bununla birlikte, *[bu ancak sezgiyle varlığına hükmettiğimiz, aklımızla varlığını tasavvur ettiğimiz çekim parçacıklarının]* atomların içindeki elektron yörüngelerindeki küçük enerji değişimleri gibi ***dolaylı etkil***eri **kuramsal** değerlere son derece yakın doğrulukla ölçülebilmektedir. Belirsizlik **ilke**si, elektron ya da kuvark gibi madde parçacıklarının da ***sezilgen*** çiftleri olacağını **öngörür** *[ilkeden hareketle akıl yürütülerek bu*

sonuca varılmaktadır]. Yalnız bu durumda, çifti oluşturanlardan bir tanesi parçacık, diğeri ise karşıparçacık olacaktır (ışık ve çekimin parçacık ve karşıparçacıkları birbiriyle aynıdır). Enerji *[bu yaratılmış nesneler tarafından]* yoktan yaratılamayacağı için, parçacık/karşıparçacık çiftini oluşturanlardan birinin artı enerjiye, diğerinin de eksi enerjiye sahip olması gerekir. Eksi enerjisi kısa ömürlü bir ***sezilgen*** *[algılayamadığımız, varlığına sadece aklımızla hükmettiğimiz]* parçacık olmaya mahkumdur, çünkü normal koşullar altında gerçek *[algılanan]* parçacıkların her zaman artı enerjileri vardır. …

(***Zamanın Kısa Tarihi***, çev. Sabit Say – Murat Uraz, İstanbul: Milliyet Y., s. 176-8)

"İLÂHÎ İKAZ"

Yeni Asya Gazetesi yazarı Sami Cebeci'ye, **17 Ağustos depremi** için yazdığı iki yazısında deprem için **"ilahî ikaz**" nitelendirmesi yapması yüzünden, 2006 yılı içinde, 1 yıl 3 ay **hapis cezası** verilmişti.

Suçu, "halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep ve bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesim aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek" imiş. Bu ceza verilirken, "suçun işleniş biçimi, işlendiği zaman ve yer, konusunun önem ve değeri, meydana gelen tehlikenin ağırlığı, sanığın kastı" da göz önüne alınmış.

Türkiye çok ilginç bir ülke.. **"Bu ülkede din düşmanları ve din düşmanlığı var"** derseniz, halkın bir kesimini diğeri aleyhine **kin ve düşmanlığa** alenen tahrik etmiş olabiliyorsunuz. Buna karşılık, **"Türkiye'de laiklik düşmanları ve laiklik düşmanlığı var"** diye konuşursanız, bu, barış meşalesini yakmak anlamına geliyor.

Böylesi laflar asla halkın bir kesimini diğeri aleyhine kin ve düşmanlığa tahrik kapsamına girmiyor.

Evet, "halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep ve bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesim aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek" suçu **öyle bir suç ki, bunu ancak "halkın farklı özelliklere sahip bir kesimi" işleyebiliyor.**

Mesela 'laikçi' bir adam, **"İrticaın başı ezilmelidir, gericilerle mücadele edilmelidir"** gibi laflar ederse, bu asla, bir kesimi diğeri aleyhine kin ve düşmanlığa tahrik anlamına gelmez. Buna karşılık, **"İslam düşmanlığıyla mücadele edilmelidir"** derseniz, yandı gülüm keten helva.

*

Siz hiç, halkın bir kesimini, 'dindar' olarak nitelendirilen kesimine karşı alenen kin ve düşmanlığa tahrik etme suçundan ceza almış birini gördünüz mü?!.. Hayır, bu ülkede alenen kin ve düşmanlığa hedef gösterilme **imtiyaz**ı "halkın farklı özelliklere sahip bir kesimi"ne aittir. 'Müslümanlığına' vurgu yapan 'daha farklı' kesim ise, ancak birilerini kin ve düşmanlığa tahrik edebilir veya kendileri edilebilir, onların kin ve düşmanlığa maruz kalma imkan ve ihtimalleri asla ve kat'a mevcut değildir.

Türkiye'de, başı açık genç kızlar başörtülülerin tehdidi altındadır, ama başörtülülere yönelik olarak kin ve düşmanlığa tahrik suçunun işlenmesi mümkün ve muhtemel değildir. Hayatım boyunca, gericilerle mücadele edilmesi, onların kökünün kazınması yönünde konuşup duran pekçok insana şahit oldum, fakat böyleleri içinden bir kişinin bile, değil "halkın farklı özelliklere sahip bir kesimini diğer bir kesim aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik etmek" suçundan ceza almak, yargılandığına bile şahit olmadım.

Buna karşılık, **“Deprem ilahî ikazdır”** diyen kişilerin ceza aldıklarını görüyoruz. **“Deprem ilahî ikaz değildir”** diyen kişiye gelince, o, halkın bir kesimini diğeri aleyhine kışkırtmış olmuyor. Oysa, her iki ifade arasında, halk kesimleri üzerindeki etkisi açısında hiçbir fark bulunmuyor.

Yeni Asya yazarı şöyle deseydi acaba ne olurdu: **“Deprem, din istismarcısı yobazlara ilahî bir ikazdır.”** Böyle konuşsaydı, olay kin ve düşmanlığa tahrik etmekten kendiliğinden çıkar, sevgi ve dostluğun cûş u hurûşa gelmiş biçimi halini alırdı. Ne yargılanır ne de hüküm giyerdi.

Benim cennet vatanım böyle bir yer işte…

*

Olivier Roy, “İslami aydın” kavramı ile, **“düşüncesini bilinçli olarak İslam’ın kavramsal çerçevesi içinde düzenleyen aydını”** kast ettiğini belirtir. (Olivier Roy, ***Siyasal İslam’ın İflası***, çev. C. Akalın, İstanbul 1994, s. 10.)

Gerçekten de, İslam’ı benimsemiş olmak, **İslam’ın kavramsal çerçevesini** kullanmayı zorunlu kılar. Bu kavramsal çerçeve, doğal olarak, “ilahî ikaz” kavramını da içerir. Nitekim **Elmalılı M. Hamdi Yazır hoca**, Atatürk’ün yazdırdığı söylenen tefsirinde şöyle der:

> “… Kendilerinde böyle bir duygu bulamadıkları, özellikle tevhid inancını tanımadıkları için kör bir tabiatçı kafayla düşündüklerinden, **beşerin işlediği günahlarla birtakım semavi afetler arasında bir ilişki olabileceğine** ihtimal vermiyorlardı. **Allah’ı bırakıp, şuna buna tapmakla**, ölçüyü, teraziyi eksik yapmakla, fitne fesat çıkarmakla dünyadaki düzenin bozulacağını, tufanlar ve **zelzeleler olacağını anlamıyorlardı.**…”
>
> (M. Hamdi Yazır, ***Hak Dini Kur’an Dili***, C. 4, sad. İ. Karaçam ve diğerleri, İstanbul, t.y., s. 563.)

> “ ‘Ve Rabbinin yakalaması işte böyledir. O memleketleri zulme dalmış gitmiş bir halde yakaladığı vakit, gerçekten O’nun yakalaması acı ve çetin bir yakalama olur. Muhakkak ki onda’, yani o yakalamada veya anlatılan her kıssada, ‘**ahiret hayatından korkan herkes için elbette bir ayet vardır**.’ Yani ibret alacak, ders alacak açık seçik noktalar vardır. Adam sen de, ben bugünümü geçireyim de sonra ne olursa olsun diye, ilerisini düşünmeyen, **ahireti hatırına getirmeyen saygısızlar**, **bu gibi olayları kulların işlediği günahlarla ilişkili görmezler**, **tesadüflere ve tabiata yükleyip geçerlerse** de cidden **aklı ve izanı olan ve ahiret korkusu bulunan kimseler** bunda ahirete bir delil bulacaklar ve bu dünyada yapılan zulüm ve haksızlıkların oradaki sonucunun korkunç olduğunu anlayacaklar. İşte bu düşüncelerle Allah Teâlâ’nın hazırladığı ahiret azabının ne kadar çetin, ne kadar korkunç olabileceğini tahmin edeceklerdir.”
>
> (***A.g.e.***, C. 5, ss. 9-10.)

İlahî olan hiçbir şeyi kabul etmeyen bir ilah (tanrı) anlayışı dinlerde yok. Bu ancak, **ateizm** için geçerli olabilir. **Bir ateistin kuruntusuna göre ‘İlah’ mevcut olmadığı için, ilahî ikaz vs. de düşünülemez. Ateistçe bir kavramsal çerçeveyi insanlara dayattığınız** zaman bu halkın bir kesimini diğeri aleyhine kışkırtmak olmuyor, ama dinî bir söylemi benimsediğiniz zaman, kin ve düşmanlık ‘türkü’sü söylemiş oluyorsunuz.

Halbuki, Türkiye’nin yetiştirdiği en büyük hukukçulardan biri olan **Ord. Prof. Dr. Ali Fuat Başgil** şöyle der:

> “Esasen dikkat edilirse, **ilim** de neticelerinde, din gibi, bir **inanç sistemi**dir. Şu farkla ki, ilmî inanç tecrübe, müşahede ve muhakemeden neş’et ettiği halde, dinî inanç sezilerden, hislerimizin akışından ve içimizin yalvarışından teşekkil etmekte; ilim, zekadan; din ve iman, his ve iradeden doğmaktadır.”

(Ali Fuad Başgil, ***Din ve Laiklik***, Yağmur Yayınları, 4. b., İstanbul 1979, s. 63.)

İlim denilen *inanç sistemi*ne göre konuşursanız 'dinî inanç sistemi'ne inananlar aleyhine kin ve düşmanlık sergilemiş olmuyorsunuz, ama dinî kavramları kullanırsanız, ilme göre konuştuğunu söyleyenler **sizin cezalandırılmanızı isteyebiliyorlar**.

*

Oysa, **bilimsel kanaatler de, gerçekte kesin doğruluklarından söz edilemeyecek 'inanç'lardan ibarettir**. Şerif Mardin'in ifadesiyle, *"bugünkü bilim anlayışımız artık **bilimsel kuramların 'mutlak' bir geçerliliği olmadığını**, zamanla bunların değiştiğini"* kabul etmektedir. (Şerif Mardin, ***İdeoloji***, 3. b., İstanbul 1995, s. 17.)

Alain Chalmers, bu konuda oldukça kesin konuşur:

> "**Bilimsel teorilerin isbatlanmış doğru veya muhtemelen doğru olmalarını mümkün kılacak doğru hiçbir yöntem yoktur**…. Bilimsel teorilerin kesinkes doğrulanmış veya yanlışlanmış olamayacakları tezini destekleyecek argümanların bazıları, büyük ölçüde felsefi ve mantıki düşüncelere dayanır. Diğer argümanlar bilim tarihinin ve modern bilim teorilerinin detaylı bir analizine dayanmaktadır."
>
> (Alain Chalmers, ***Bilim Dedikleri***, çev. Hüsamettin Arslan, Ankara 1990, s. 27.)

Michel Foucault'ya göre, 19 .yüzyıl sonrasında, geniş insan kitleleri üzerinde kurulmak istenen bürokratik kontrolün sonucu olarak tıp, psikiyatri, kriminoloji ve ceza hukuku daha sistematik hale getirilmiştir. Çünkü, iktidarın otoritesini, buna karşı tehdit oluşturanların **bir bilimsel söylemle tanımlanması** güçlendiriyordu. Böylesi bir söylem; sınıflama, ayrımlama ve karşılaştırma yoluyla farklılıkları ortaya çıkarmaktaydı. (Mark Philip, "Michel Foucault", ***Çağdaş Temel Kuramlar***,

ed. Quentin Skinner, çev. Ahmet Demirhan, 2. b., Ankara 1997, s. 91; Michel Foucault, “Power, Sovereignty and Discipline”, ***States and Societies***, ed. David Hald ve diğerleri, Oxford: Basil Blackwell, 1988, s. 306.)

Foucault’nun tespiti aşırı bir genelleme kabul edilse bile, tümüyle yanlış olduğu söylenemez. Kriminoloji ve ceza hukukunun bürokratik kontrol ile olan ilişkisi açıktır. Psikiyatri için de aynı şey bir ölçüde söylenebilir; bürokratik kontrolü haksız biçimde elinde bulunduranların, ceza hukukunun yetmediği yerde, muhaliflerini psikiyatriye ait kavramlarla mahkum etmeye çalıştıklarını tarih göstermektedir. Mesela, ***Kur’an***’da belirtildiği gibi, peygamberler sıkça “mecnun” (deli) ithamına maruz kalmışlardır.

Brown, dilimize “***Beyin Yıkama***” adıyla çevrilen kitabında şöyle der:

> “… tek gerçek, ‘Kilise’nin veya devletin ifade ettiği gerçektir. Dolayısiyle; bunun dışında başka ‘gerçek’ arayan ‘sapık düşünceli’, ya **tehlikeli bir mücrim**dir, ya da akıl hastası.”
>
> (J. A. C. Brown, ***Beyin Yıkama***, çev. Behzat Tanç, 6. b., İstanbul 1994, s. 33.)

Bernstein’ın ifadesiyle, kullanılan dil, diğer insanlar üzerinde kontrol sağlama isteğini de yansıtır. (B. Bernstein, ***Class, Codes and Control***, Vol. 1, London, 1971’den aktaran Ali Yaşar Sarıbay, ***Siyasal Sosyoloji***, 2. b., İstanbul 1994, s. 89.) Kavramları gerçeği bulmak için değil de, hakimiyet oluşturmak ve kontrol sağlamak için üretenler, kendi paradigmalarına karşıt paradigmaların yüksek sesle söylenmesini, cezalandırılmayı gerektiren bir suç olarak değerlendirebilirler.

Pozitif **bilimlerin paradigması** tanımı gereği ‘bilimsel’ olsa da, **Thomas Kuhn**’un (aynı zamanda Başgil’in) işaret ettiği gibi, **“belirli varsayım ve inançları”** içerir. Kuhn’a göre, paradigması hakim konuma gelen galip ekol, **“kendine özgü inançları ve önyargıları nedeniyle”**, bilgi birikiminin “**belli kısımlarına ağırlık**

vermek” durumundadır. (Thomas S. Kuhn***, Bilimsel Devrimlerin Yapısı***, çev. Nilüfer Kuyaş, 3. b., İstanbul 1991, s. 50.)

*

Adına bilim denilen inanç sistemine ‘inançla bağlananlar’ın paradigması **hakim** konumuna geldiğinde, sadece kendilerine özgü inançları ve önyargıları nedeniyle bilgi birikiminin belli kısımlarına ağırlık vermiş olsalar, bu çok önemli bir sorun olarak kabul edilmeyebilir belki.

Fakat onlar, **paradigmalarına inanmayanları cezalandırılmaları gereken ‘suçlu’lar olarak** da görebilmektedirler.

Oysa, bilimsel paradigmalara sahip olanların **bilim dışı paradigmaları benimseyenleri cezalandırabileceklerini düşünmek bilimin zorunlu sonucu değildir, bu tamamen ideolojik bir tavırdır.**

Duverger’nin ifadesiyle, *“Her toplum* ***iyilikle kötülüğün, adaletle haksızlığın tarifleri,*** *yani değer sistemleri üzerine kuruludur. B****u tarifler de inançların ta kendisidirler****; çünkü iyilikle kötülük, adaletle haksızlık* ***tecrübeyle değil, inançla ve bunları isteyerek benimseyişle ilgilidir****. Demek ki bizzat nitelikleri dolayısiyle* ***ideolojiktirler****. Aslında bütün ideolojiler, hatta objektif olduklarını ileri sürenler dahi, şu veya bu şekilde değer sistemleridirler.”* (Maurice Duverger, ***Politikaya Giriş***, çev. Samih Tiryakioğlu, 3. b., İstanbul 1978, s. 90.)

*

Düşünce, fikir ve **inanç özgürlüğü**, insanların paradigmalarını seçme özgürlüğünden ibarettir.

Farklı bakan, farklı görecektir. Deprem olayına İslamî paradigma ile bakan kimse bunu, **Allah’ın bir ihtarı/ikazı, cezası ya da imtihanı** olarak yorumlayabilir.

Pozitif bilimlerin paradigması ile bakan kimse ise bunu **doğal (gayet normal, kendiliğinden olan) bir afet** olarak değerlendirecektir.

İslamî paradigma sahipleri, pozitif bilimlerin paradigmasını katı biçimde savunanları inançsızlıkla, yani İslam'a inanmamakla itham edebilirler (ve öyledir de), ama, İslamî paradigmanın **"Dinde zorlama yoktur"** hükmü gereği, **İslamî açıklama biçimini zorla benimsetmeye çalışmazlar**.

Bunun anlamı şudur: İslamî kuralların, yani İslam hukukunun, **Şeriat'in hakim olduğu bir ülkede hiç kimse, depremi doğal bir afet olarak değerlendirdiği, ilahî ikaz olarak görmediği için hapis cezasına (veya başka bir cezaya) çarptırılmaz.**

Bu sadece, kendisini özgürlükçü zanneden ve öyle tanıtan **zorba küfür rejimleri**ne ait bir özelliktir.

YAŞAMIN YASALARI

Cahit Sıtkı, **"Geç fark ettim taşın sert olduğunu / Su insanı boğar, ateş yakarmış"** der. Gerçekte insanların sorunu, ateşin yaktığını anlamamaları değildir, Hz. İbrahim a.s. olayında görüldüğü gibi, yakmayabileceğini de anlayamamalarıdır.

İnsanlar asıl "yaşam yasaları"nı geç fark ederler, hatta çoğunlukla, fark edemeden ölürler. Tarancı da yukarıdaki mısralarında bir bakıma "yaşamın yasaları"nın çetinliğini vurgulamaktadır.

Doğa yasalarının aksine, "yaşamın yasaları" değişmez. Fizik bilgini Capra şöyle der:

> "Bu yüzyılda fizikçilerin öğrendiği başlıca derslerden biri, doğayı tanımlamak amacıyla yaptığımız bütün kavram ve kuramların sınırlı olduğu gerçeğini öğrenmek zorunda kalmalarıydı.... Bilimsel kuramlar hiçbir zaman gerçekliğin tam ve nihai bir tasvirini sağlayamazlar bize. Onlar daima nesnelerin hakiki yapısına yönelik tahminler olarak kalmak zorundadır."
>
> (Fritjof Capra, ***Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası***, çev. M. Armağan, İstanbul 1989, s. 49.1)

Bu ifadeleri basitçe tekrarlamak gerekirse, bizim "doğa yasaları" diye adlandırdığımız şeyler tahminlerimizden ibarettir ve hiçbir şekilde kesinlik taşımazlar. Mardin'in daha önce aktarmış olduğumuz ifadesini tekrarlamak gerekirse, *"bugünkü bilim anlayışımız artık bilimsel kuramların 'mutlak' bir geçerliliği olmadığını, zamanla değiştiğini"* kabul etmektedir. (Şerif Mardin, ***İdeoloji***, 3. b., İstanbul 1995, s. 17.)

Chalmers'in şu ifadelerini de daha önce görmüştük: *"Bilimsel teorilerin ispatlanmış doğru veya muhtemelen doğru olmalarını mümkün kılacak doğru hiçbir yöntem yoktur."* (Alain Chalmers, ***Bilim Dedikleri***, çev. H. Arslan, İstanbul, s. 27.) Mesela "yerçekimi" diye bir yasanın doğruluğundan söz edilemez. Newton'un yaptığı "tahmin" gezegenimiz için geçerli görünürken, Güneş Sistemi'ndeki tüm fiziksel olayları açıklayamamaktadır.

Kısacası, "doğa yasaları"ndan söz etmek, "bilim" dinine inanmaktan başka bir şey değildir. Başgil bu gerçeğe şöyle işaret eder: "Esasen dikkat edilirse, ilim de neticelerinde, din gibi, bir inanç sistemidir." (Ali Fuad Başgil***, Din ve Laiklik***, 4. b., İstanbul 1979, s. 63.)

Allah'ın yasaları

Sosyoloji ile ilgisi bulunmamakla birlikte, toplumsal yasalar vardır ve bunlar doğa yasaları denilen düzenliliklerin aksine değişmezler. Çünkü bunlar "**sünnetullah**"tır, Allah'ın yasalarıdır. Bunlar akılla bilinemezler, ancak vahiyle öğrenilebilirler.

Bu yasalardan biri, kişinin "kazdığı kuyuya düşmesidir":

> "Çünkü onlar yeryüzünde büyüklük taslıyor ve kötü tuzaklar kuruyorlardı. Halbuki kötü hile yine sahibini bulur. Onlar öncekilerin kanunundan (onlara uygulanandan) başkasını mı bekliyorlar? Allah'ın kanununda asla bir değişme bulamazsın, Allah'ın kanununda kesinlikle bir sapma da bulamazsın." (Fatır, 35/43.)

İyi hile bunun dışındadır. Bu da, insanları barıştırmak, kusurları örtmek gibi şeyler için yapılan kurnazlıklardır. Haklı bir savaşta yapılan hile de iyi hile sayılır. Bunların dışında bütün hileler yapana zarar verir.

Diğer bir yasa, şu ayet-i kerimede ifadesini bulur:

> "İşte böyle. Her kim kendisine verilen eziyetin dengi ile [aşırı gidip daha fazlasını yapmadan] karşılık verir de, bundan sonra kendisine yine bir tecavüz ve zulüm vaki olursa, emin olmalıdır ki, Allah ona mutlaka yardım edecektir. Hakikaten Allah çok bağışlayıcı ve mağfiret edicidir." (Hac 22/60)

Bir başka yasa, emrini aziz tutanı Allahu Teala'nın yüceltmesidir. Allah Teala c.c., kendi adını yüceltmeye çalışanı yüceltir. Mesela **Osman Gazi**'nin adı, Allah'ın adını yüceltmeyi dava olarak benimsediği için yüceldi ve Osmanlı kelimesi tarihe kazındı.

Bu konudaki bazı hadisler şöyle: "Allah'ın emrini aziz et, Allah da seni aziz etsin." (***Ramuz el-Ehadis***, çev. A. Bekkine, s. 74) "Hak için tezellül (zillete katlanmak), batılla zoraki kibirlenmekten izzete daha yakındır. Bir kimse batıl ile aziz olmak isterse, zulümsüz zilletle cezalandırılır." (***A.g.e***., s. 197) Mesela batıl fikirlerin iktidarda olmasından dolayı onlara meyledenler, herhangi bir zulme maruz kalmadıkları halde zillete düşerler. Birçok kimsenin iktidar ve şöhret basamaklarını çıkarken bir yandan da rüsvay olduğu görülegelen şeylerdendir.

Bir başka yasa, Allah'tan korkmayanın başka şeylerden korkmasıdır: "Bir kimse Allah'tan korkarsa, Allah ondan herşeyi korkutur. Kim de Allah'tan korkmazsa, Allah onu herşeyden korkutur." (***A.g.e.***, s. 418) Hz. Ömer'in oğlu Abdullah r.a. ise şu hadisi nakleder: "Allah insana ancak korktuğu şeyi musallat eder."

Ancak, şu hadisi de akılda tutmak gerekir: "Bir müslümana kendini zelil etmesi layık olmaz. (Denildi ki: Nefsi insanı nasıl zelil eder? Buyurdu ki:) Gücünün yetmeyeceği belalara kendini atar." (***A.g.e.,*** s. 491) Yani korkmamak; meydan okumak ve muhatabı tahrik etmek demek değildir. Peygamber Efendimiz s.a.s. bir başka hadisinde savaşı temenni etmemeyi, istememeyi, fakat çıkınca da kaçmamayı emretmiştir. Korkmamak başka, kışkırtıcılık başkadır. Gerçekte böyle yapanların savaşta sebat etmesi zordur. Mehmed Niyazi'nin "***Çanakkale Mahşeri***" belgesel-

romanında böyle bir tip yer alır. Bir an önce savaşmak, kahramanlık göstermek isteyen bir subay, savaş sırasında dönüp kaçar, sırtından vurulur. Durduk yere kavga istemek ne kadar kötüyse, düşman saldırınca kaçmak da o kadar kötüdür.

Bir başka yasa, tevazu gösteren ve insanlardan intikam almaktan vazgeçenlerin yükselmesidir: "Tevazu, kulda yükselmeden başka bir şey arttırmaz. Tevazu edin, Allah sizi yükseltsin. Af da azizlikten başka şey ziyade etmez. Affedin, Allah sizi aziz etsin." (***A.g.e***., s. 198) "Size şu üç sözü yeminle söyleyeyim: Bir kulun malı sadakadan dolayı katiyen noksanlaşmaz. Bir kul bir zulme uğrar da o zulme sabrederse Allah Azze ve Celle o sebeple o kulun izzetini arttırır. Bir kul da isteme kapısını açarsa ona da fakirlik kapısı açılır." (***A.g.e***., ss. 18, 260)

Sabır ve tevekkül

Demek ki, zulme uğrayanın sabretmesi, muhatabını affetmesi, aziz olmasına neden olur. Çünkü af, korku veya güçsüzlükten değil, alicenaplıktan kaynaklanır. Sabır, "karşılık vermeye yetecek cesaret ve gücü olduğu halde" insanın görmezden gelmesi, oralı olmamasıdır. Bu, aziz olmayı sağlar. Nitekim bir başka hadiste halim (hilim sahibi, yumuşak başlı) insanların seyyid (efendi, baş, lider) olacağı belirtilmiştir.

Bir başka hadis şöyle: "İnsanlarla mücadeleden sakınınız. Muhakkak ki o, yüzün parlaklığını giderir ve ayıbını meydana çıkarır." (***A.g.e***., s. 175) İnsan mücadeleyi terk ederek kendi yüzünün parlaklığını yani onurunu korur, çünkü başkalarının kendi kusurlarını sıralamasına yol açmamış olur. Hadis-i şerife göre bir başka yasa da, başkalarının ayıplarını araştırıp ortaya dökmeye çalışanların ayıplarının, ne kadar saklamaya çalışsalar da ortaya dökülmesidir.

Bir diğer hadis şu: "Bir kimse bir ihtiyaca düşse de bunu insanlara duyursa, ihtiyacının arkası kesilmez. Allah'a arz ederse onu bu ihtiyaçtan kurtarır, ya acil ölümle veya acil zenginlikle." (***A.g.e***., s. 404) Yine şöyle buyurulmuştur: "Bende olan hayrı ben sizden asla saklamam. Kim iffetli kalmak isterse Allah ona iffet

verir. Kim müstağni kalmak isterse Allah onu gani kılar. Kim sabretmek isterse Allah onu sabırlı kılar. Hiçbir kimseye atâ ve hayır cihetiyle sabırdan daha geniş ihsan verilmemiştir.” (***A.g.e.***, s. 389, 447) Burada iffetten kast edilen şey, yüzsuyu dökmemek ve kimseden bir şey istememektir.

Bir başka yasa şudur: “Akraba yoklamak, iyilik yapmak memleketleri mamur eder, ömürleri uzatır, malları artırır. Şayet facir (günahkâr) de olsalar.” (***A.g.e.***, s. 96)

Bir diğer yasa, Allah için terk edilen şeyin zarar vermeyeceğidir: “Bir kul bir şeyi ancak ve yalnız Allah için terk ederse, Allah o kula, din ve dünya hususunda ondan daha hayırlısını, ona bedel olarak ihsan edecektir.” (***A.g.e.***, s. 373) Tabiî bütün bunlar “ayıplanma korkusu, övülme arzusu ya da insanlardan menfaat beklentisi” ile değil, ihlasla yapılmalıdır.

Bir başka yasa, aşırı sevgi ve aşırı düşmanlığın helake yol açmasıdır: “Bir kavim bir kavmi çok sevdi ve bunun yüzünden helak oldu. Siz böyle olmayın. Bir kavim de başka bir kavme çok buğz etti ve ondan dolayı helak oldu. Siz onlar gibi de olmayın.” (***A.g.e.***, s. 127) Düşmanlıkta da, dostlukta da ölçülü olmak gerekir. Hasma fazla saldırmak, hakaret etmek vs. doğru değildir. Dosta da aşırı itimat etmemek gerekir. Denge ve itidal her zaman gereklidir.

Ayıplayan aynısını yapar

Bir başka çok önemli yasa, insanın ayıpladığı şeyi aynen yapmasıdır: “Günah yalnız sahibine değil, başkasına da şumdur (uğursuzluktur). Zira, mani olmak isterse derde uğrar. Bahsetse gıybet olur. Razı olursa ortak olur. Bir de, ayıplarsa başına gelir.” (***A.g.e.***, s. 208)

Ayıplama konusunda başka hadisler de var. İşin özü şu: Eleştirmek, uyarmak, kötülüğe ve yanlışa karşı çıkmak başka şey, ayıplamak başka şeydir. Ayıplamak; hatayı kişiselleştirmek, hatayı değil şahsı hedef almak ve hatayı yapanı

aşağılamaktır. “Şunun yaptığına bak, bu da adam mı?! Ben olacaktım ki...” şeklinde tavır koymaktır.

1970’lerin başında Ecevit, İsmet İnönü’ye karşı, onun “yaşlılıktan kaynaklanan düşkünlüğünü” kullanmıştı. Şimdi kendisi aynı suçlamanın muhatabı. MHP’liler 1980 öncesinde MSP’lileri iki noktada çok ayıplardı: Liderlerinin Ecevit’in başbakan yardımcılığını üstlenerek sol bir parti ile koalisyon yapması ve af yasası çıkarmaları. MHP aynı şeyleri fazlasıyla yaptı. Yine MHP’liler RP’yi “erkek” olamadıkları için ayıplamışlardı. RP’den daha az risk ve tehditle karşılaştıkları halde DSP’ye teslim oldular.

Araplar’ı hep, “İngilizler’e satılıp” bizi arkadan vurdukları için ayıpladık. Bugünse, Ortadoğu’da İngiltere’nin yerini almış olan ABD ile stratejik işbirliği yapıyoruz. İsrail’le de.. 2 Nisan 2002 tarihli gazetelerde, Amerikan haber kanalı FOX TV'de Dick Morris’in söylediği şu sözler yer aldı:

> "Araplar bize, Irak'a operasyon yapma izni vermeyebilirler. Bizim onlara ihtiyacımız yok. IMF Türkiye'yi bizim için satın almıştır. Oradan istediğimiz herşeyi yaparız."

Ayıplanacak duruma düşmemenin şartlarından ilki, başkalarını ayıplamamaktır.

*

Benzer başka gerçekler:

> “Belayı nimet, bolluğu ve rahatlığı musibet saymayan kimse, imanını kamilleştirmiş mümin değildir. (Dediler ki: Nasıl ya Rasulallah? Buyurdu ki:) Zira belayı bolluk takip eder ve bolluğu da bela ve musibet.” (***Ramuz el-Ehadis***, 364/2)

> “İstihare eden mahrum kalmaz. İstişare eden pişman olmaz. İktisat eden de darlık çekmez.” (***A.g.e.***, 374/8)

Şu hadîsler de ***el-Muhtaru'l-Ehadis***'de yer alıyor:

> "Tedbirli olmak (herhangi bir işi) rey sahibine danışman, sonra da ona itaat etmendir." (Ebu Davud)
>
> "Musibet, söze bağlıdır. Öyle ise bir kimse başka bir kimseyi köpekten süt emmekle ayıplarsa (sonunda mutlaka o kimse) köpekten süt emmek suretiyle cezasını bulur." (Hatîb)
>
> "... bil ki, elde demediğin şey, senin nasibin değildir ve sana isabet etmedi; ve nasibin olan şeyin başkasına gitmesinin mümkün olmadığını da bil. Yardım sabr etmekle, ferahlık üzüntü ile, kolaylık zorlukla birliktedir." (Buharî, Müslim)
>
> " Ahiret işlerinin (amellerinin) dışında, her (iyi) işte acele etmemek hayırlıdır."
>
> "... Üç şey de vardır ki, kişinin helakine sebep olur: Kendisine uyulan nefis arzusu, boyun eğilen cimrilik, kişinin kendini beğenmesi."
>
> " Dünya işlerinden yükselen herhangi bir şeyi, kemale erdikten sonra, geriletmek ve zevale mahkum etmek Allahü Teala üzerine bir haktır." (Buharî)
>
> "Müslümanın, kardeşi için gıyabında ettiği dua mutlaka kabul olunur. Yanıbaşında kendisine tahsis edilmiş bir melek vardır. Mümin kardeşine her ne zaman dua ederse, melek şöyle der: Amin, sana da bunun misli olsun." (İmam Ahmed)
>
> "Sükun, ahlakın efendisidir. Alay edenle eğlenilir." (Deylemî)
>
> "Başkalarının kadınlarının iffetine tecavüz etmeyiniz ki, kadınlarınız da afife olsun...." (Hakîm)

“Alim, ilmiyle (ve öğrettikleriyle yalnız) Allah’ın (rızasını) murad ederse, herkes ona hürmet eder. Eğer ilmiyle şahsına bir hazine yapıp da servetini çoğaltmak isterse, herkesten tiksinti görür.” (Deylemî)

“Kim bela ve felakete uğrayan birini görür de, şöyle derse: ‘Seni müptela kıldığı şeyden beni koruyan, bana afiyet veren ve fazilet bakımından çok kimselere beni üstün kılan Cenab-ı Allah’a ham olsun’, o bela kendisine isabet etmez.” (Tirmizî)

“Din kardeşine gelen belaya sevinme ki, sonra Allah ona afiyeti ve sana da o belayı verir.” (Tirmizî)

“BİLİMİN HURAFELERİ”

Prof. Hayrettin Karaman’ın ***Yeni Şafak*** gazetesinde yayınlanmış olan “Bilimin de hurafeleri vardır” başlığını taşıyan yazısı, **“Karaman’ın da hurafeleri vardır”** şeklinde anlaşılmaya müsait.

Söz konusu yazı, özellikle **Aliya İzzet Begoviç’**ten alıntılardan oluşuyor.

Oradaki alıntılara bakıldığında, birileri tarafından **“Bilge Kral”** diye adlandırılan Aliya’nın bilgeliğinin, ne yazık ki, krallığı kadar olduğunu anlıyoruz.

Ne kral, ne de bilge!

Gayretli bir müslüman, sabırlı bir mücahid, ahlâklı ve karakter sahibi bir insan olduğunu söylemek mümkün olabilir, fakat ne ilimde rüsuh sahibi bir âlim, ne de dirayetli bir mütefekkir.

Hayrettin Karaman‘ın durumu ise, onunkinden de berbat.

Çünkü, Aliya’nın bütün kusurlarına sahip olmakla birlikte, meziyetlerinden çok azına sahip olabilmiş.

*

Karaman’ın Aliya’dan yaptığı alıntıların bir cümlesi şöyle:

> *“**Düşünce Allah’ı inkar ediyor**, insan ve hayat ise O’nun varlığını teyid ediyor.” (*https://www.yenisafak.com/yazarlar/hayrettinkaraman/bilimin-de-hurafeleri-vardir-2041853)

Bunun, hayatımda rastladığım en cahilce cümlelerden biri olduğunu söylemeliyim. **En cahilce, en mantıksız, ve en tutarsız..**

Evet, bu cümle, Aliya’nın son tahlilde “düşüncesiz” bir adam kabul edilebileceğini gösteriyor.

Aynı şekilde, onun sözlerini hayranlıkla aktaran Hayrettin Karaman’ın da tefekkür bakımından ondan bile boş olduğunu belgeliyor.

Aliya da, Karaman da, ***Kur’an***‘dan hiçbir şey anlamamışlar.

*

Kur’an‘a göre, akıl ve düşünce, Allahu Teala’nın varlığını, inkâra yol bırakmayacak şekilde gösterir.

İmam Matüridî‘den ***Kitabü’t-Tevhîd***’i de, bu gerçeği muhteşem bir tefekkür abidesi olarak ortaya koymaktadır.

Aliya’nın zırvasına göre ise, düşünce Allah’ı inkâr ediyormuş. Yani haşa “Allah yok” diyormuş.

Düşünce bunu söylemez, fakat, **Aliya**‘nın düşüncesizliğinin bunu söyleyebildiği anlaşılıyor.

Aliya, kendi kuruntu ve zırvasını **mutlak** olarak “düşünce”ye değil de kendi düşüncesindeki yetersizliğe bağlamalıydı.

*

Bunun ardından Aliya, insanın ve hayatın, Allah’ın varlığını teyid ettiğini söylüyor.

Bunu, “düşünmeden” nasıl anlamışsa?

Gerçekten, bir insana yüz karası olarak böyle bir cümle yeter.

Böyle bir zırvayı aktarmak da, Hayrettin Karaman için rezalet olarak yeter de artar.

[İşte **Descartes** ile, güya Batı düşüncesini bildiği ve anladığı varsayılan **Aliya** arasındaki muazzam fark.. ***Yöntem Üzerine Konuşma***'da **"Düşünüyorum, o halde varım"** diyen Dekart, bir insanın, kendisinin kendisi olduğunu bilmesi ve kendi varlığının farkında olması için başkalarının şahitliğine ihtiyacının bulunmadığına, bunun **kesin bir bilgi** olduğuna işaret ediyordu. Hiç kimse bir başkasına "Ben, ben miyim?" ya da "Ben, var mıyım?" yahut "Ben insan mıyım, yoksa başka bir varlık mıyım?" diye sormaz. Merhum Elmalılı M. Hamdi Yazır hoca, ***Hak Dini Kur'an Dili*'**nde, Al-i İmran Suresi'ndeki "Allah, kendisinden başka ilah olmadığına şahitlik eder" şeklindeki ifadeyi tefsir ederken bu bahse temas etmektedir. Descartes, kendi ifadesiyle, *" **'Düşünüyorum, öyleyse varım'** hakikatinin şüphecilerin (septiklerin) en acayip varsayımlarının bile sarsmaya gücü yetmeyeceği derecede sağlam ve güvenilir olduğunu"* görmüştü. Ancak, Descartes, "Düşünüyorum, o halde varım" önermesinin, insanın kendisine ilişkin bilgisinin doğruluğunu anlaşılır bir biçimde ortaya koymakla birlikte, dışımızdaki varlığa ilişkin "doğru bilginin imkânı" sorununu çözmeye tek başına yetmediğini görüyordu. Bu noktada Descartes, **insanın Tanrı'ya ilişkin bilgisinin, aslında doğaya ilişkin bilgisinin temelini oluşturduğunu** fark etmişti. Bir başka deyişle, insanın doğaya bakarak akıl yürütmek suretiyle Tanrı'nın varlığı fikrine ulaşmak zorunda olması bir tarafa, Tanrı'nın varlığını kabul etmedikçe insan, **doğaya ilişkin bilgisinin "doğru" olduğunu söyleme imkânını** da yitiriyordu. Bu yüzden, kendi ifadesiyle, *"Tanrı'nın ve kendi ruhlarının varlığına yeterince kani olmayan kimseler hâlâ bulunuyorsa, onların şunu bilmelerini isterim ki, daha emin olduklarını sandıkları bütün şeylerin, örneğin, bir bedenlerinin, yıldızların, yeryüzünün ve benzeri şeylerin varlığı, belki Tanrı'nın ve ruhun varlığından daha az kesindir"* sonucuna varmıştı. Bundan hareketle, yine kendi ifadesiyle, "kavradığımız bütün şeylerin doğru olduğu kuralı, ancak Tanrı var ya da mevcut olduğu, mükemmel bir varlık olduğu ve bizde var olan her şey ondan geldiği için doğrudur" yargısına ulaşmıştı. Descartes'a göre, zihnimizde doğaya ilişkin oluşan bilginin doğruluğundan, sadece**,** "Mükemmel (kemal sıfatlarıyla

muttasıf, subhan, eksiklikten münezzeh) bir Tanrı'nın bizi aldatmayacağını bildiğimiz için" emin olabiliyorduk. Dolayısıyla, Tanrı'nın varlığı ve mükemmelliği (kemâl sıfatlarla muttasıf oluşu), doğaya ilişkin bilgimizin doğruluğunun **aklî** tek temelini oluşturuyordu. Kısacası, **kendisini/nefsini bilen, yani aklını kullanan ve *düşünen*, Rabbini de bilirdi.**]

*

Aliya, "Anorganik dünyada (fizik, mekanik, astronomide) **yanılmaz olan ilim**" diyor ki, sadece bu ifade bile, onun bilimin ne olduğundan habersiz olduğunu gösterir.

Aynı şekilde, Aliya'nın *"Bu işleri yaparken **aklımız** tabiatüstü izahlar gerektiren her şeyi **reddediyor** ve sadece **tabii sebep ve neticeler** zincirine ve mümkünse **tecrübe ve tetkike** dayananı kabul ediyor"* şeklindeki sözleri de, aklın yetki alanı ve sınırları hakkındaki cehaletini gözler önüne seriyor.

İmam Matüridî, *Kitabü'Tevhîd*'de, bilgiç geçinen birtakım boş kafalıların, **akıl, beş duyuya dayanan gözlem ve nakil** arasındaki ilişkiyi **karıştırmaları** hususuna dikkat çekmektedir.

Aliya'nın yukarıya aldığımız sözleri, onun, aklın hükümleri ile beş duyuya dayanan tecrübenin ortaya koyduğu sonuçları birbirine karıştırdığını ispatlıyor.

Sağlam duyular tarafından algılanan ve gözlemlenen şeylerin varlığı artık tartışılmaz. Gözlem ve tecrübe konusu olmayan, yani beş duyu ile algılan(a)mayan şeyleri ise akıl, hemen tabiatüstü diyerek reddetmez. Onlar hakkında **vacip, mümkün ya da muhal** şeklinde hüküm verir.

Mesela, gözlem/tecrübe açısından bakıldığında "kanatlı kaplan" diye birşey yoktur. Fakat akıl, onun var olma bakımından ne vacip ne de muhal olduğunu, mümkün kategorisine girdiğini kesin bir biçimde gösterir. Yani akıl, tabiat üstü ya da dışı diyerek bunu reddetmez. Yine mesela, uzayda Dünya dışında benzer bir yaşamın

bulunup bulunmadığı hususunda da akıl, ancak "mümkün" hükmünü verebilir. Vacip de diyemez, muhal de.

Akıl, Allahu Teala'nın varlığı hakkında **vacip** (zorunlu) hükmünü verir. Klasik ilim geleneğimizde Allahu Teala için **Vacibu'l-Vücud** (varlığı vacip/zorunlu olan) nitelemesinin yapılmasının nedeni budur.

Ama akıl, ahiret hayatı, meleklerin varlığı gibi hususlarda ancak "mümkün" hükmünü verebilir. Onların varlığı ancak, sadık bir muhbir/haberci sayesinde ya da bizzat gözlemle bilinebilir. (Ki, kıyamet günü ahireti gözlemleyeceğiz, beş duyunun alanına girecek.)

Gözlemlenemiyorlar diye **meleklerin** varlığını inkâr, aklın ya da düşüncenin zorunlu bir sonucu değildir. Tam aksine, **akılsızlıktan ve düşüncesizlikten** kaynaklanır. Mesela biz yıldızların varlığını sadece "**göz**" sayesinde biliyoruz. Güneş'in durumu da bu. Şayet bütün insanlar "kör" olsaydı, sadece geriye kalan dört duyuya sahip bulunsaydık, yıldızların varlığından hiç haberimiz olmaz, Güneş'in ise sıcaklık şeklindeki tesirini bilir, kendisini bilemezdik. Böyle bir durumda, kendisine fazladan göz de verilmiş bir peygamber, sıcaklığın kaynağının Güneş olduğunu söylediğinde, kendilerini akıllı zanneden akılsızlar, **dört duyularını akıl zannederek**, o peygamberi yalanlardı.

Saf cehalet, kafasızlık ve düşüncesizlik işte budur. Aliya, **aklın alanı ile beş duyunun alanını birbirine karıştırmaktadır.**

AKIL, BEYİN VE KALB

Akıl konusunda bir kısmı doğru, bir kısmı da saçmasapan şeyler yazan **Hayrettin Karaman** (***Yeni Şafak*** gazetesinde yayınlanan) 11 OcaK 2018 tarihli "**İki kanatlı akıl"** başlığını taşıyan yazısında biraz daha doğru bir noktaya gelmiş görünüyordu.

Ancak, meseleyi yine de muğlak bırakmış durumdaydı.

Yazısı şöyleydi:

> "Andolsun biz, cinlerden ve insanlardan birçoğunu cehennem için yarattık. Onların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar (fıkhedemezler); gözleri vardır ama onlarla göremezler; kulakları vardır ama onlarla işitemezler. Onlar hayvanlar gibidir, hatta daha da şaşkındırlar. İşte asıl gafiller onlardır" (A'râf:179).

Kur'ân'ın üslubu yanlış anlaşılmasın; Allah Teâlâ bir kısım kullarını cehennemlik olarak/olsunlar diye yaratmıyor, fakat **akıl ve kalplerini** peygamberlerin izinde doğru kullansaydılar cennetlik de olacak kullar, ayette açıklandığı gibi bunları kötüye kullandıkları için cehennemlik oluyorlar.

"Yeryüzünde hiç dolaşmıyorlar mı ki, **ibret almış (akleden) kalplere** yahut işitmiş kulaklara sahip olsunlar! Şu bir gerçek ki gözler körleşmez, fakat göğüslerdeki kalpler körleşir"(Hac:46).

"Kendilerinden önce, onlardan daha güçlü olup yeryüzünde şehirler kurarak aralarında gidip gelen nice toplulukları yok ettik. Kurtuluş var mı?/ **Kalbi olan veya şuurlu (şahid) olarak** söze kulak veren kimse için bunda büyük ibret vardır" (Kaf: 50/37).

"Şunu bilin ki, kalpler, Allah'ı anmakla itminana (huzura ve sükûna) kavuşur" (Ra'd: 28).

Akıl, kalb, ruh ve nefis kelimeleri kaynaklarda farklı manalar yanında aynı manada da kullanılmıştır. İleride Gazzâlî'nin açıklamalarını nakledeceğim.

Yukarıda meallerini verdiğim ayetlerde, daha birçoklarında ve hadislerde **kalb kelimesinin, hem mantık ve zeka, hem de ilhama mazhar akıl manalarında** kullanıldığını görüyoruz.

Bu yazıdaki konumuz ise **akıl-kalp ilişkisi**dir. Helen, Roma ve Hristiyanlıkta bu akıl-kalb ilişkisinin seyri ile İslam'daki manası konusunda S. Attas'ın açıklamaları aydınlatıcıdır (***İslam, Sekülerizm***…, İst. 1995, s. 60 vd; ***Modern Çağ ve İslami Düşünüşün Problemleri***, İst. 1989, s. 60 vd.).

Aklın ve bilimin sınırları dışında kalan ve onlara aykırı olmayan gerçekler ve bilgi alanları vardır; bunlara kalbi de ihtiva eden akıl ve vahiy ile ulaşılabilir.

Evet bu bilgilere, yalnızca **mantık ve zeka anlamındaki akıl** ile değil, **kalbi (sezgiyi, ilhamı, keşfi)** de ihtiva eden böylece **iki kanatlı olan akıl** ile ulaşılabilir.

İslam, Helen tesirindeki Hristiyanlıktan farklı olarak insan aklını bu iki kanadıyla devrede tutmuş, bunlar arasında olumlu ilişki kurmuş, birinin eksiğini diğeri ile tamamlamıştır.

Madde ötesi âlem ve Allah-kul ilişkisi konularında hakikatin bilgisine, **kalbi (ilâhî bilgi kanalını) ihmal eden akıl** ile ulaşılamaz.

Allah'tan gelen bilgi, **vahiy ve ilham** adlarıyla ikiye ayrılır.

Dini bildiren vahiy ancak peygamberlere gelir. Son Peygamber'e (s.a.) gelen vahiy **Kur'ân-ı Kerim** âyetlerinde söze bürünmüş ve bize kadar eksiksiz gelmiştir. **Kur'ân** dışında da Allah Teâlâ Peygamberine bilgiler vermiştir, ancak bu bilgiler **Kur'ân**'ın açıklanması çerçevesindedir.

Peygamberimize vahiy gelmeden önce onun mübarek kalbinde manevi bir operasyonun yapıldığı bildirilmiştir. Bu mübarek kalbi Allah Teâlâ tezkiye ettiği (temizlediği, arındırdığı, vahye başka bir şeyi karıştırmasına imkan bırakmadığı) için hem vahiy Müslümanların sağlam ölçü kaynağıdır, hem de Peygamberimiz (s.a.) "İslam insanı"nın eşsiz örneğidir.

Kendilerine vahiy gelmeyecek olan müminlerin hem vahyi doğru anlamaları hem de vahyin, bu dünyada herkese açıklamayı uygun görmediği hakikatlerin doğru bilgisine ulaşabilmeleri için iki kanadıyla kalbe ihtiyaçları vardır; ancak bu kalbe güvenebilmenin de iki şartı bulunmaktadır:

1. Bu yoldan elde edilecek bilgiler vahye aykırı olmayacaktır,

2. İlhama mazhar olmak isteyen mümin, kalbini zikirle, ibadetlerle, özel eğitimle, tefekkürle tezkiye edecek, arındıracak, ilham ve keşfe kabiliyetli hale getirecektir.

Bu ikinci işin mürşidlerinden (bir manada ustalarından) biri olan Gazzâlî'yi dinlemenin vakti geldi.

*

Günümüz insanının bu konularda kafasını en çok karıştıran husus, **akıl, beyin ve kalb** üçlüsü arasındaki ilişkidir.

Çağdaş "bilim"e göre akıl, beyinle ilişkili birşeydir.

Buna karşılık, İslamî kaynaklara göre akıl, kalble alâkalıdır.

Hayrettin Karaman, yazısında beyin kelimesini kullanmıyor, fakat zımnen, aklı beynin bir işlevi olarak kabul ettiğini ihsas ettiriyor.

Bu noktada, Abdullatif el-Harputî'nin **"*Tenkîhu'l-Kelâm*"** adlı eserindeki açıklamalarının aydınlatıcı olduğunu belirtmek gerekiyor.

el-Harputî, çağdaş araştırmaların ortaya koyduğu verilerin, müddealarını (ya da tezlerini) **kesin** bir biçimde **ispata** kâfi gelmediğini ifade etmektedir.

Ona göre, araştırmalar sonunda elde edilen bilgiler, beynin akletme faaliyeti için bir âlet/araç ya da vasıta olduğunu gösteriyor olabilir, fakat, akledenin beyin olduğunu **ispatlamaya yetmez**.

Konunun daha iyi anlaşılması için şöyle bir misal vermektedir: Musıkî, müzik âleti (ya da çalgı âleti) vasıtasıyla icra edilir, fakat müziği yapan, gerçekte, müzisyendir. Çalgı âleti değildir. Müzik için âlet gereklidir, fakat âlet tek başına, kendi kendine

müzik yapamaz. Sesin müzik âletinden gelmesi, asıl failin, müziği asıl yapanın çalgı âleti olduğunu göstermez.

Buna karşılık, bir müzisyen, virtüöz kabul edilebilecek düzeyde olsa bile, elindeki enstrüman kırık olduğunda, sanatını icra edemeyebilir. Bu durumda, ondan bu konuda birşey talep edilmez, ve ona herhangi bir sorumluluk terettüp etmez.

Beynin durumu da budur. Akletme için gereklidir, şarttır, fakat tek başına akleden değildir.

Eğer öyle olsaydı, beyin fonksiyonları tam olan üstün zekâlı kişilerin mutlaka iman etmeleri gerekirdi. Aksi düşünülemez.

Ama, akledemiyorlar. Bu yüzden de iman etmiyorlar.

Ellerindeki müzik âleti son derece mükemmel.. Harikulade… Ses, kaliteli.. Notalar düzgün.. Fakat onunla, hak ve hakikat noktasından sadece gürültü çıkarıyorlar. Ellerindeki nimetin şükrünü ifa etmiyorlar.

Onun için de, kovulmayı hak ediyorlar.

Hak dergâhından kovulmayı ve Cehennem’e atılmayı..

BİLİMİN AKLI VE AKLIN İMANI

Yeni Şafak gazetesi yazarı Prof. Faruk Beşer, bir yazısında şöyle diyor:

> Bazı bilimcilerin bilimi putlaştırdıkları için onunla şirk koştuklarına bakmadan, bilimle at başı gitmeyen bir imanın da sağlam olamayacağını bilmek gerekir.

Bu konuda genel bir hüküm verilemez. İnsandan insana değişen birşeydir. Mesela ashab-ı kiram, iman bakımından en sağlam insanlar oldukları halde, bilimle bir alâkaları yoktu. Üstelik ***çoğu okuma ve yazma bile bilmezdi, ümmî idi.***

Ayrıca, bilim adına ortaya atılan iddialar her zaman doğru da değildir. Olmamıştır.

Buna karşılık, Hz. Musa ile yarışan ***sihirbazlar,*** sırf sihir konusunda bilgili oldukları için iman etmişlerdi. Çünkü onlar, sihirle nelerin yapılıp nelerin yapılamayacağını çok iyi biliyorlardı. Bu yüzden Hz. Musa'nın karşısında dehşete kapıldılar ve Firavun tarafından kol ve bacakları kesilerek öldürülmeleri pahasına

iman ettiler. Sihir hakkında bilgisi olmayanlar ise, Hz. Musa'nın o sihirbazlardan daha bilgili bir sihirbaz olabileceğini düşündüler.

Meseleyi ***bilim değil bilgi ve idrak (aklı kullanma)*** meselesi olarak görmek, daha geniş bir çerçevede ele almak gerekir.

*

Öte yandan, Faruk Beşer'in başka yazılarında "akla karşı gönül" edebiyatı yapmış olduğunu biliyoruz.

Kesin olan birşey varsa o da şudur: **Dinsizliğin kaynağı akılsızlıktır**. Bir başka deyişle, küfrün kaynağı (**aklını kullanmama** anlamında) akılsızlıktır.

Bu açıdan, **dindar** olmanın kaynağı da aslında **akıl**dır.

Ayet-i kerîmelerde sürekli aklın kullanılması **uyarı**sında bulunulduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız.

Mesela, **Mülk Suresi**'nin 8, 9 ve 10'uncu ayetlerinde şöyle buyurulmaktadır:

> Neredeyse cehennem öfkesinden çatlayacak! Her ne zaman oraya bir topluluk atılsa, onun bekçileri onlara: "Size, (bu azap ile) korkutucu bir peygamber gelmemiş miydi?" diye sorarlar.
>
> Onlar şöyle cevap verirler: "Evet, doğrusu bize, (bu azap ile) korkutan bir peygamber gelmişti; fakat biz (onu) yalan saymış ve: 'Allah'ın bir şey gönderdiği yok; siz olsa olsa büyük bir sapıklık içindesiniz!' demiştik."
>
> Ve: "Şayet kulak vermiş veya **aklımızı kullanmış olsaydık**, (şimdi) şu alevli cehennemin mahkûmları arasında olmazdık!" derler.

Büyük âlim **Elmalılı** Muhammed Hamdi Yazır hoca, ***Hak Dini Kur'an Dili***'nde, **aklı kullanmaya** vurguda bulunan 10'uncu ayeti şu şekilde tefsir etmektedir:

> Bunlara karşı soru soran ve cevabını alan melekler tarafından "Sizin söz dinleyecek kulağınız veya **düşünecek aklınız** yok muydu ki, Allah'ın indirdiklerini görüp dururken 'Allah bir şey indirmedi' diyerek öyle bir yalanlamaya ve sapıklığa daldınız?" denilmesine veya denilmesi ihtimaline karşı o kâfirler onun da sebebini anlatarak hem derler ki eğer bizler söz dinler ve **aklı güzel kullanan** kimseler olsaydık, yani Allah bize kulak ve **akıl** vermemiş ve onlarla iyi dinleyip tutulduğu veya hakkıyla düşünülüp amel edildiği takdirde hidayete erdirecek haberler, hikmetler, nasihatler, deliller indirmemiş değildi, fakat biz onlara kulak vermedik, masal dedik kulaklarımızı sağır ettik, **aklı olanlar**a yakışacak şekilde iyi düşünmedik, kendi zevkimizi ve arzularımızı düşündük.
>
> Çılgınlıkla fitnelere kapıldık, kötüler içinde kötülüklere düştük. Eğer bizler iyi dinleyen yahut iyi düşünen kimseler olsaydık aklın yetişemediği hususlarda naklin yolu olan kulaktan olmasa da **aklın kendisinden hakkıyla istifade etseydik**, yahut hidayet kandilleri olan Hak dostları, âlimler ve müctehid imamlar gibi akıl ile nakli, rivayet ile dirayeti birleştiren bahtiyarlardan olmasak bile, **hiç olmazsa rivayet ve dirayetten birine olsun sahip bulunsaydık küfre sapmaz** o ateş ashabı şeytanlar içinde bulunmazdık, onlara katılıp bu çılgın ateşe atılmazdık. Zamanla içlerinden çıkar, hidayet yolunu tutardık. Lâkin onların içinde bulunduk ve bu ateşe atıldık. Demek ki, bizler **ne dinleyen ne de düşünen** kimseler değilmişiz. "Yazıklar olsun bize!" derler. **Ukalalık iddiasında bulunan** o nankörler nihayet felaket karşısında böyle bir azabı hak ettiklerini itiraf ederler ve bütün vicdan mesuliyeti ile yanarlar. Bu beyan ile de şu noktalar tahlil edilmiş olmaktadır. "Allah bir şey indirmedi" deyip durmanın üç sebebi vardır. Birincisi, kulaktan istifade etmemek, ikincisi **akıldan**

faydalanmamak, üçüncüsü de kötü bir çevrede bulunmaktır. Üçüncüsü bir taraftan başlangıç bir taraftan da netice demektir. Kulak ve akıl insana dünya ve ahireti, geçmiş ve gelecek zamanı tanıttıracak en faydalı iki rehberdir. Diğer duyular da yalnız şimdiki zamanı tanıtırlar. Lisan ve akıl ise her ilme bakmaktadır. Bu yüzden kulak akıldan önce gerektir. Kulağı ve aklı olanlar anlayıp dinleyerek kötü bir çevreden çıkar gider, iyilere katılabilirler. **İman ve hidayet için bunların birisi bile duruma göre yeterli olabilir**. Şu halde küfür ve nankörlüğün sebebi, kulak ve akla gerektiği şekilde önem vermemekte toplanır. Bu ise, hayvanlıktan daha öte bir alçaklıktır. Nitekim Kur'ân'da da bu anlamda bir âyet vardır "İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da sapıktırlar." (A'râf, 7/179) Halbuki ne aklî ne de naklî delili idrak etme kabiliyeti bulunmayanlara esasen sorumluluk ve uyarı yoktur. Onlar o aşağılıkların sonuçlarına katlanırken, sonunda böyle ebedi vicdan sorumluluğuyla cehennem ateşinde yanmazlar.

Kâfirler ise yaratılışlarından dolayı insanın tarifine dahil ve sorumludurlar. Kulakları da, **akılları da vardır**. Sonunda cehennemin hıçkırışını, azab meleklerinin ince ince suallerini duyar, anlarlar. Önceden uyarıyı duymak ve düşünmek istemezlerse de darbe fiili karşısında hepsini duyarlar. Onun için küfürlerini itiraf ederlerken "kulaklarımız ve **aklımız olsaydı**" **demiyorlar**, [var olan aklımızı kullanıp da] dinleyip düşünseydik diye, kulak ve **akıl** nimetlerine karşı nankörlük etmiş olduklarına yanıyorlar.

Evet, kâfirler Cehennem'de "***Eğer aklımız alsaydı, aklımız çalışabilseydi iman ederdik" demeyecekler, "Aklımızı kullansaydık" diyecekler.*** Aklı olmayanlar (deliler) zaten sorumlu olmuyorlar.

Şayet akıl doğru çalışan birşey olmasa ve ***iman konusunda yok hükmünde*** kabul edilebilseydi, cehennemliklerin bunu söylemeleri anlamsız olurdu. Allahu Teala'nın bu sözü nakletmesi de gereksiz hale gelirdi.

Demek oluyor ki, sözde imanı müdafaa edeceğim diye **akıl eleştirisi** yapmak ya da **akla itiraz**da bulunmak, gerçekte aklını kullanmamaktan başka birşey değildir.

Bu akıl düşmanlığı, akla aykırı olan dinlerini savunan lafazan hristiyan bilginlerinin ***"akıl yerine gönül" edebiyatı*** yapmalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmış ve İslam düşünce geleneğini (hatta ***Kur'an***'ı) yeterli düzeyde bilmeyen (ve anlamayan) ilahiyatçılar eliyle Batı'dan ithal edilmiştir.

İnsanı küfre götüren, akla uymak değil, **aklını kullanmamak**tır.

CAHİLİN BİLİMDEN ANLADIĞI

“Başkan Bey, hurafeye bari sen inanma” diyor.

Yazısının başlığı böyle.

Bu zamparalık uzmanı yazar bir de **“bilim” dersi** veriyor:

> Öte yandan buradaki sıkıntı, Başkan Bey’in söyledikleri ile **bilimin tespit ettiklerinin** birbirine uymuyor olması.
>
> Sonra da Diyanet merak ediyor, **“gençler neden deist oluyor”** diye.
>
> Bilgiye ulaşma olanağının bu kadar geniş olduğu bir dünyada, **bilimdışı görüşleri din diye anlatamazsınız, bilimsel bilgiye ulaşan kimse buna inanmaz.**

Bu medya dedikoducusu ne bilimi anlamış, ne de **epistemoloji (bilgi felsefesi) ve bilim felsefesi**nden haberli..

Gözlem ve deneyden hareketle akıl yürütme anlamında **tümevarım**la ulaşılan sonuçlar olması itibariyle bilimde **nihaî bir doğruluk ve kesinlik** iddiasının mevcut olamayacağını buna anlatmak için burada **kitap hacminde** dil dökmemiz gerekir.

Bunu yapsak bile, bu zampara yine anlamaz, bundan eminim.

Üstelik, bir bilgi, “**bilimsel bilgi**” kategorisine girmediği halde **doğru** olabilir.

Buna karşılık, **bilimsel bilgi** de yanlış olabilir.

Dahası, “bilimsel bilgi”yi **bilimsel** yapan özellik, **Karl Popper**‘ın ısrarla dikkat çektiği gibi, onun **yanlışlanma**ya açık olmasıdır.

Yanlışlanmaya açık olmayan, yani gözlem ve deney/tecrübe konusu yapılamayan, doğruluğu sınanamayan bilgi, **bilimsel bilgi** değildir.

Tabiî, bu zamparanın zırvaları, **bilimin tespit etmediği** herşeyi dinden atmayı gerektiriyor.

Bilim **ahiret hayatı**nın varlığını **tespit edemiyor,** buna bilimin (yani ***bilim adamları***nın) kapasite, bilgi ve becerisi (*aciz birer beşer* olmaları nedeniyle) yetmiyor diye, din, ahiret hayatını inkâr mı etmelidir?

Bilim, melekleri tespit edemiyor (yani bilim adamları melekleri göremiyor, gözlemleyemiyor) diye, "**Melekler yok, bunlar hurafe**" mi diyeceğiz?

Bu aklı kıt zamparaya göre demek gerekiyor.

Evet, bu tür konular "**bilim dışı**"dır, fakat "bilim dışı" (daha doğrusu "bilim üstü"; **bilim adamları**nın, yani **insanlar**ın algısal kapasitelerini aşan mahiyette) olmaları, onların gerçek olmaması anlamına gelmez.

Bilim (bilim adamı, insan), *beş duyunun algıları ve akıl* ile **sınırlanmıştır**.
Fakat **gerçeklik**, insan aklı ve algıları ile sınırlı olmak zorunda değildir.

Çünkü insanın algıları ve algılardan hareketle yaptığı çıkarımlar **gerçekliğin ölçüsü** olamaz.

Bunu kavrayamamış bir adam, akıl bakımından eşekten farksız demektir.

(Gerçekte, meleklerin varlığı gibi konuların da **bilimsel ve aklî** temeli vardır. Bilimsel ve aklî temeli olmayan laf yığınları ve hurafeler **Eflatun, Hegel** ve **Marx** gibi isimlerin **felsefelerinden ve ontolojik zırvalarından** ibarettir. Mesela Marx'ın "**bilimsel materyalizm**"i, bilimselliği kendisinden menkul bir hurafeden ibarettir. Adı materyalizmdir, fakat kendisi zihinsel **kurgu**dan ibaret bir **idealizm**dir. Buna karşılık peygamberler, iddialarını mucizeler

şeklinde **“maddî/materyal” baz**da ispatlamışlardır. Yani onlar, filozoflar gibi, *“Biz sizden daha akıllıyız, kafamız çalışıyor, anlıyoruz; siz ise bizi anlayamayan cahillersiniz”* dememişler, **mucize** göstererek iddialarını **kanıtlamışlardır**. Mesela Hz. Peygamber ***Kur’an*** ile meydan okumuş, onun bir suresinin bile benzerinin yazılamayacağını söylemiştir. Ne o zaman, ne de daha sonra, hiçbir kâfir Arap edebiyatçısı ve şairi bunu başaramamıştır. Hz. İsa, ölüleri dirilterek ahiret hayatının varlığını insanlara **“maddî”** düzeyde göstermiştir, felsefî spekülasyonlarla değil. Peygamberlerin mucize göstermiş olduklarını ise biz *“**yalan üzerine birleşmeleri mümkün olmayan** bir topluluğun rivayeti” anlamında* **tevatür** ile biliyoruz. Eğer tevatürü ve tarihsel rivayetleri kabul etmezseniz, **tarihsel bilgileri tümden inkâr** etmeniz gerekir. Hz. İsa ile ilgili rivayetler yanlış olmak zorundaysa, mesela Hitit tabletleri de aynı şekilde tümden uydurma kabul edilmelidir. Sümerleri vs. yaşamamış kabul etmeniz, bunların birer **uydurma efsane** olduğunu söylemeniz gerekir.)

Şeyhülislamlığa soyunan **Etekli Zampara** Mehmet Y. Yılmaz yazısını şöyle sürdürüyor:

> **Evet, İslam dini bunları yasaklar ama bazı insanlar bu yasaklara uymadı diye insanlığın başına felaketler de gelmez.**
>
> Nasıl ki deprem, zina arttı diye olmuyorsa, virüsler de bu yüzden ortaya çıkıp, yayılmıyor.
>
> Hepsinin bilimsel bir izahı var.

Mesela **içki yasağı**nı alalım. İnsanlar buna uymadı diye insanlığın başına felaketler gelmiyorsa, trafikte alkollü araba kullanımı neden yasak?

Bir sarhoş çıkıp, *“Neden ben araba kullanmaktan men ediliyorum. İçki içmeyenler insan da ben insan değil miyim, onların hakları var da benim yok mu?”* diyebilir mi?

Virüslerin yayılmasına gelelim.. “Cinsel hastalıklar” diye bilinen hastalıkların virüsleri zina yüzünden **yayılmıyor mu**?!

Bu, “bilimsel” bir gerçek değil mi?

Bir hurafe mi?

ONTOLOJİK “ENTEL”LİĞE DAİR

“... Kanunlar, nizamlar insanları insan edemez. Eski devirlerde, firavunlar zamanında bir sürü insan çalışır, çabalar, fakat hürriyetten mahrum, esir vaziyetinde idiler. Şimdi de aynı. İnsanın istediğini yapamadığı ve başkalarının emrine tâbi olduğu vaziyete esaret denmez de ya ne denir?”

Yukarıdaki ifade, yüzyılımızda yaşamış büyük mutasavvıflarından birine, merhum Mehmet Zahid Kotku rh. a.’e ait. Sorusu önemli:

> “İnsanın istediğini yapamadığı ve başkalarının emrine tâbi olduğu vaziyete esaret denmez de ya ne denir?”

Bağımsızlık/hürriyet ve esaret tanımları farklı olanlara göre, Türkiye halkı, tarihi boyunca sömürgeleştirilmemiş olmasıyla birçok toplumdan farklılık arzetmektedir. Doğal olarak bu görüş, Anadolu’nun yaklaşık 80 yıl boyunca bir Moğol sömürgesi olduğu gerçeği gözardı edilerek (ya da bilinmeden) ortaya atılmaktadır. Yine bu yaklaşım biçimi, Türkiye’nin bu yüzyıldaki macerasını “resmî ideoloji”nin kalıplarıyla okumakla da maluldür.

Merhum Kotku rh. a. sözlerine şöyle devam ediyor:

> “Müslüman diye yaşayan bir milletin başında müslüman idareci olması lâzım gelmez mi? İnsan müslüman olsun da kâfirlerin kumandası altında yaşasın, hiç yakışır bir şey mi? Ölüm bundan çok daha iyidir.” (
>
> ***Nefsin Terbiyesi***, İstanbul 1994, s. 25.)

Kuşkusuz bu sözler, Batı’dan alınma kavramlarla Batı düşüncesini sözümona eleştiriye tabi tuttuğunu zanneden, “kimlik” gibi kavramları kullanmakla gerçekten kimlik sahibi olduğuna kendisini inandıran, bir yandan çağdaş teknoloji ürünlerini

tüketmek için yarışırken diğer yandan teknoloji ve tüketim eleştirisi yaparak kendi sıradanlığını gizlemeye çalışan, tasavvufu salt bir üretim-tüketim modeline indirgeyen, gayrimüslimleri ve/veya ateist müşrikleri "velî" (idareci ve/veya dost) edinmek anlamına geldiğini bilerek (veya bilmeyerek) AB'yi fanatikçe savunan; bir yandan giyimi, kuşamı, konuşması, jest ve mimikleriyle "modern" bir insan olmaya çalışırken diğer yandan hayalî bir "modern insan" icat ederek bu belirsiz "öteki"yle mücadele ettiğini ısrarla vurgulamaktan vazgeçmeyen "entel"lik meraklısı sözde müslüman "aydın"a yabancıdır.

Farklı bir mutasavvıf (alim ve arif) tipine işaret etmektedir bu sözler; ya da şöyle söyleyelim, gerçek mutasavvıfların gösterilmek istenmeyen bir yönünü sergilemektedir.

*

Bu sözde aydınların bir başka özelliği, ontoloji ve varoluşsal gibi kavramları kullanmaya meftun olmaları..

Bütün sorunları döndürüp dolaştırıp ontolojiye bağlamak, genellikle, çok şey konuşup hiçbir şey söylememek sonucunu veriyor.

Bununla birlikte "entel"lerin buna ihtiyacı var, çünkü '**ontolojizm**', bütün sorulara kestirmeden ve sorgulanamayan, üstelik de "derin" cevaplar verme imkânı sağlıyor.

Sosyolojik, siyasal, sosyal, psikolojik vs. bütün sorunların
kökünde **varoluşsal** sorunlar bulunduğunu söylediğinizde, muhataplarınızda artık söz söyleyecek mecal kalmıyor.

*

Oysa, ontoloji ile sosyoloji vs. arasında ilişki kurulamaz. Yine, ontolojinin yöntemiyle sosyolojiye (veya bir başka disipline), sosyolojinin yöntemiyle de ontolojiye ulaşılamaz.

Bu demektir ki, ontolojik çatışmalarla sosyolojik (veya siyasal, kültürel) çatışmalar arasında ilgi kurmak, buna imkân veren herhangi bir ispatlanabilir aklî yol bulunmadığı için, entelektüel bir laf kalabalığından öteye gitmez.

J. Donald Walters şöyle diyor:

> "Sosyolojik yaklaşıma göre beşer vicdanı tamamen insanın toplumsal ihtiyaçları temelinde tekâmül eder. Bu çerçevede katil, toplumun güvenliği için cezalandırılmalıdır. Dayanışmacı bir ruh takdir görür, çünkü bir bütün olarak grubun çıkarlarına hizmet etmektedir…. Hakkındaki bu olumlu mülahazalara rağmen bu anlayış yükselen **anlamsızlık** dalgasına karşı niye bir şey yapmamıştır? Bu konuda dini dogmatizm kadar bile gayret göstermemiştir. Niye? Cevabı basittir: Sosyolojik yaklaşım **anlam**la ilgilenmemektedir…."
>
> (J. Donal Walters, ***Modern Düşüncenin Krizi***, çev. Sabahattin Yalçın, İstanbul 1995, s. 28.)

Garaudy, belki de bu yüzden, 'ontolojist'lerin kullandıkları kavramlarla felsefe yapanları, **"uydurma problemler" üzerinde "nedensiz" bir biçimde çatışanlar** olarak nitelendiriyor ve yaptıkları şeyi "**gölge oyunu tiyatrosu**" olarak adlandırıyor.

"***20. Yüzyıl Biyografisi***"nde şöyle der:

> "Bu Batı felsefesi, iki hayaletin, nesne ve özne'nin devamlı ve nedensiz çatıştıkları bir gölge oyunu tiyatrosu olacaktır artık."

Garaudy'ye göre, **"Bu gülünç melodram içinde ne yenen ne de yenilen olacak."**

*

Böylesi bir düşünce ikliminde en yalın gerçeklerin bile çarpıtılarak bir süre sonra farklı bir kılıkta ortaya sürülmesi insanı şaşırtmamalıdır.

Bu zihinsel karmaşa veya kirlilik, önümüze Batıcılığın alternatifi olarak yine Batıcılığın bir başka yüzünü sunmakta, Kemalizm'in "yerlilik, millilik" veya başka bir ad altındaki versiyonunu Kemalizm'in karşısındaki ideal seçenek olarak ortaya sürmektedir.

Bu zihinsel kirliliktir ki, bir özgürlük sembolü kabul edilmesi gereken **başörtüsü**nü bile, bir zaman sonra, müslüman kadın ve genç kızların **modernite** denilen tanımı belirsiz ucubeye teslim olmasının simgesi gibi gösterebilmektedir (10-15 yıl önce böyleydi; şimdi modernite karşıtları mevcut iktidar sayesinde "dünya nimetleri"nden bolca yararlanmaya başladıkları için modernizm eleştirisine ara verdiler).

Bunun sonucunda, Müslümanlar için, ancak bir Budist sözkonusu olduğunda 'anlamlı' sayılabilecek **'geleneksel' ve 'teknoloji düşmanı'** bir 'ideal müslüman tipi' oluşturulmaktadır. (Şimdi "cip"lere binme zamanı. Bu yüzden "teknoloji düşmanlığı" da rafa kaldırıldı.)

Bu zihinsel karmaşa sonucunda gündeme gelen "varoluşsal" ve "varlık" gibi kavramları kullanma özentisi, başörtüsü gibi sorunlarda da görüldüğü gibi, bizi, "var olan" sorunlarımızdan uzaklaştırmakta, 'içinde ontoloji geçen' laf kalabalığı ile 'kimlik' gibi kavramlar etrafında geliştirilmiş muğlak ve müphem teorilerin hayalî koridorlarında zamanın dışına itmektedir.

Böylece, zamanın dışında fakat sözümona bütün zamanların sorunlarını çözdüğünü ya da çözmeye uğraştığını zanneden gerçeklerden kopuk bir "aydın" tipi oluşmaktadır.

Aynı zihinsel kirlilik, bir yandan bizi, "ekonomik menfaatler" için, en yalın ifadesiyle 'para' için, bağımsızlığımızı tümden AB'ye satmaya itmekte, diğer

yandan da bu çirkin alışverişi, bu ‘ağanın yanaşması olma’ arayışını “demokratikleşme vizyonu” olarak ‘yutturmaktadır’ (“Yerlilik ve millilik” edebiyatı başlamadan önce durum buydu).

*

Oysa bu “demokratikleşme” tutkunlarının savundukları hiçbir görüş ve hiçbir eylemleri mevcut statüko açısından bir sakınca taşımamakta, onlar hiçbir sansür ve kısıtlamayla karşılaşmamaktadır.

Buna karşılık, görüş ve faaliyetleri **statüko**dan vize alamayan, önleri tıkanan, engellenenler, **statüko yanlısı** gibi gösterilebilmektedir. (10-15 yıl önce böyleydi.)

Tıpkı, gerçekte toplum mühendisliği uzmanlarının döşedikleri raylarda yol aldıkları halde toplum mühendisliğiyle mücadelenin şampiyonluğunu yapanların, abrakadabra ile, özgürlük sembolü başörtüsünü modernizme teslimiyetin belgesi haline getirmeleri gibi.

Bu ‘aydın tipi’, ikide bir ontoloji ve varlık sorunsalı gibi kavramları kullanmakla güya “varlık sorunsalı”na çözüm aradığını göstermeye çalışırken, gerçekte kullandığı terminoloji ya da ‘dil’ ile ülkemizdeki entelektüel arenada ‘varlık’ göstermeye uğraşmaktan başka bir şey yapmamaktadır.

*

Böylelerinin öncelikle şunu kavraması gerekiyor: Varlık sorunsalı, insan yaşamına tek başına bizim düşündüğümüz şekilde bir “anlam” kazandırmaz.

İnsanın yaşamına ‘kulluk’ (ibadet) anlamını kazandıran, Allah’a (c.c.) ve ahirete olan **iman**dır.

Ahiret inancından yoksun olarak Allah’a inanmak da tek başına bu anlam (ya da amaç) düşüncesini kazandırmaz.

Şayet Allah’a verilecek bir hesap yoksa, **ahirette hesap konusu olacak emir ve yasaklar (şeriat)** bulunmuyorsa, **yaşamın amacı ve anlamı** olarak kulluktan söz etmeye de gerek kalmayacaktır.

O takdirde hayatın “anlam”ı, insandaki içgüdü ve yeteneklerin kullanılmasından öteye gitmeyecektir.

Bu anlamsızlık değildir, hayatın anlamının “kulluk” olmamasıdır.

Bu bakış açısına göre, madem ki insana bu içgüdü ve kabiliyetler verilmiştir, ondan beklenen de onlar doğrultusunda yaşam sürdürmekten ibaret demektir.

*

İnsanlar **şayet ‘imtihan ve hesap sözkonusu olmaksızın’ salt kulluk için** yaratılmış olsalardı, herşeye kudreti yeten ve dilediğini dilediği şekilde yaratan Allah c.c., onları melek gibi ibadet ehli yaratabilirdi.

Melek gibi yaratmadığına göre, bize insanın kulluk için yaratıldığını **(yaşamın anlamını ve amacını) gösteren şey, insanın tek başına tabiatı (ve varlığın kendisi) değildir**.

Ontoloji üzerine laf üretenlerin, özgürlük bir tarafa bırakılırsa, belki en anlamlı tartışma konusu “varlık ve anlam”.

Garaudy, haklı olarak, varlık ile anlam ayrımına gitmenin doğru olmadığını göstermeye çalışır. Çünkü “**anlam, bireysel bilince bağlı olamaz** ve ben dünyada ne tek’imdir ne de ilk.” (Roger Garaudy, ***20. Yüzyıl Biyografisi***, çev. Ahmet Zeki Ünal, 2. b., Ankara 1999, s. 71.)

Demek oluyor ki varlığın amacını ontolojik spekülasyonlarda değil vahiyde ve imanda aramak gerekir.

Yoksa herkes kendi inancına göre bir “anlam” üretmekten geri kalmayacaktır; kâfir bile olsalar bütün insanların toptan nihilistçe düşündüklerini varsaymak gerçekçi olmaz.

Mesela geçmişte Marksistler “tarihsel materyalizm” inancı çerçevesinde kendilerine bir ‘anlam’ ürettiler ve aralarından bu ‘anlam’ için yaşamlarını feda etmekten çekinmeyenler çıktı.

Milliyetçilerin de yaşamları için bir **anlam** üretmekte zorlanmadıkları görülmektedir: “Varlığım Türk varlığına armağan olsun!”

*

Almanca’daki “Sein” kelimesinin felsefî terim olarak İngilizce’deki karşılığı “existence”dir. Fiil olarak “sein”ın İngilizce karşılığı ise “to be”dir. Yani “olmak”. “Olmak ya da olmamak, işte bütün mesele.”

Garaudy der ki:

> “... Batı felsefesi .... Bu nedenle, özellikle ‘olmak’ fiili çevresinde önem kazanan bir dizi asılsız problem ortaya attı. Bir Arap filozofu, ‘olmak’ fiilinin keşfiyle birlikte ‘Batı’nın bütün kurnazlığının yoğunlaştığı’nı yazar.”
>
> (***20. Yüzyıl Biyografisi***, s. 39.)

Garaudy, Türkiye’yi tanısaydı, bizimkilerin bilgide değilse de kurnazlıkta Batılılar’ı geçtiğini söyleme gereği duyabilirdi.

Garaudy, “Varlık”tan bahsedenlerin bunu önümüze bir “postulat” olarak koyduklarını belirtir. Sonuçta bu, bir ön kabulden başka bir şey değildir. Bir “hayalet”, “ilke” imiş gibi öne sürülmektedir:

“Varlık postülatını öne koymak, oluşuma ve dahası yaratılışa bütün geçişimizi yasaklar. Yunanca uzmanı filozoflarımızın ‘varlık’ (ad olarak, yani sözcüğün arkasında bir öz olduğunu düşünerek) demenin bir postülat olduğunu hala itiraf etmeleri gerekecek mi? Bir soyutlamanın arkasına gizlenmiş hayalî bir gerçekliği ilke olarak ileri sürmektir bu. ‘Olmak’, örneğin ‘Kurşun ağırdır’ dendiği zamanki ilişkiyi ifade eden bir fiildir.... kurşun, ancak başka bir şeyle ilişki halinde, kaslarım için veya tutturulduğu ve kopardığı ince ip için ağır bir şeydir. Olmak aynı zamanda iştir, kendinden başkasıyla ilişkiye girme, onun üzerine etki yapma işidir.

“O halde, ‘varlık’ hayaletini başımızdan atabiliriz.” (s. 299-300)

Peki ya sonuç? Garaudy şöyle devam eder:

“Bu postülatlar arasında, hayatın, dünyanın, tarihin bir anlamı olduğunu söylemekten ibaret olan bir tanesi vardır. Allah demek, bu seçimi yapmak demektir. Seçim özgürdür. Nedensiz olması bir şey ifade etmez. Allah’ın, doğanın düzeninde ve güzelliğinde, tarihin olaylarında, mesajlarının indirilmesinde, Varlığı’nın ve Eylemi’nin ‘işaret’ (ayet)lerini gönderdiğini bize Kur’an hatırlatıyor: ‘Size ayetlerimizi gönderdik, eğer aklederseniz.’ (III, 118) O halde insan, Kur’an’ın sık sık tekrarladığı gibi ‘düşünürse anlayabilir’. Fakat inkar da edebilir: ‘Biz ona yolu gösterdik, ya minnettarlıkla kabul eder, ya da reddeder.’ (LXXVI, 3) ‘Dinde zorlama yoktur’ (II, 256) ayetlerini kuvvetli anlamıyla almak gereklidir. Yalnızca dış, fiziksel zorlama söz konusu değildir. Allah, iç baskıyla da kabul ettirmez: ‘Eğer o dileseydi elbette tümünüzü hidayete yöneltip iletirdi.’ (VI, 149) Yolunu şaşırma imkanını insana bıraktı. Bu imkanlılık özgürlüğün içeriği değildir. Onun bedelidir.” (s. 300-301)

*

Evet, varlığın amacını ontolojik spekülasyonlarda değil de vahiyde aramadıkça, müslümanca bir “anlam” düşüncesi üretemezsiniz. Nitekim Batı düşüncesinde “varlık” sorunu, Tanrı inancıyla olan ilişkisi bakımından önem taşımaktadır.

“Varlık” meselesi Batı düşüncesinin çıkmazıdır. S. Nakib Attas, ***“İslam, Sekülerizm ve Geleceğin Felsefesi”***nin “Çağdaş [Bu “çağdaş” ifadesine dikkat!] Hristiyan-Batı Arkaplan” başlıklı bölümünde baştan sona “varlık” tartışmasının Batı’daki seyrini ele alır. Bir sonuca varabilmişler midir? Ne gezer! Bu anlamsız ve sonuçsuz tartışmayı İslam düşüncesine ithal etmeye gerek var mıdır?! Aslı varken taklidine kim iltifat eder?! Üstelik, elimizdeki iyiyi bırakıp elin kötüsünü niçin taklit edelim?!

Bu yüzden Batı düşüncesi bugün (sofist felsefenin dirilişinden başka bir anlama gelmeyen) postmodernizm safsatasına gelip dayanmış durumdadır.

Sorulara cevap olarak ileriye sürdükleri düşünce ise agnostisizm/bilinemezcilik.

Ancak bu, kendi kendisini çürüten çelişkili bir düşünce.. Çünkü, birşeyin bizim tarafımızdan bilinemez olduğunu bilmek de bir bilgidir, bilmedir. Burada kişi, en azında kendi bilgisine (ya da bilgisizliğine dair) bir bilgiye sahiptir. Buradan da, bilinemezciliğin bilgi meselesinde mutlak nitelikte ve herşeyi cevaplayan bir çözüm olmadığı sonucuna ulaşılır. Mutlak bir bilinemezcilik düşüncesi, herhangi bir konuda bilinemez hükmünü de veremez, çünkü o hükmü vermek bilgiye/bilmeye karşılık gelir.

Bu tür konularda ortaya atılan düşünceler varsayımlar paketi içinde gelmektedir. Öncelikle o varsayımların sorgulanması gerekir. Onları kabul etmeniz durumunda onlardan hareketle varılan sonuçları abul etmeniz kaçınılmaz olur. Mesela Parmenides düşünce ve varlığın özdeşliğini ve varlığın “mekânı dolduran” olduğunu ileri sürmüştü. Bunlar birer varsayım. Gerçekte her varlık düşüncede yer bulacak diye birşey yoktur. Ve her düşünce de varlığa karşılık gelmez. Varlık “mekânı dolduran” demek de değildir. Allahu Teala zaman ve mekândan

münezzehtir. Böylesi bir varlık düşüncesi Allahu Teala'nın varlığını inkâra ya da "mekânı dolduran" herşeyin Tanrı olduğu inancına götürür.

Akıl (ya da düşünce), salt aklî olan (bütünün parçadan büyük olması hükmü gibi) konular dışında son tahlilde duyulara göre hüküm verir. Mesela bilgilerimizin önemli bir kısmının kaynağı görme duyumuzdur. Şayet insanlar olarak görme duyumuz bulunmasaydı, bundan ışık ve renkler diye bir olgunun bulunmadığı sonucu çıkmazdı. Bununla birlikte, aydınlık ve karanlık diye birşey düşüncemizde asla yer bulamazdı. Demek oluyor ki, varlık, insan düşüncesine sığmak zorunda değildir. Çünkü, hakikatin ölçüsü insan olamaz.

*

Bu meselelerin içinden çıkmak kolay değildir ve böylesi meseleler "teklifat" içinde yer almaz, bunlardan mükellef değiliz. Ayrıca, çağınız sizden istediği için böylesi "varlık tasavvuru" arayışlarına kapılırsanız, hipotezlerinizi çağınızdan alırsanız, varacağınız sonuçlar da çağınıza uygun olur.

Bugün kuantum fiziği diye birşey ortaya çıkmasaydı, acaba Mevlânâ'nın aşağıdaki ifadelerini mantıkçılarımız nasıl yorumlayacaklardı?

> "Her nefeste dünya yenilenir. Fakat biz, dünyayı öylece durur gördüğümüzden bu yenilenmeden haberdar değiliz.
>
> "Ömür su gibi yeniden yeniye akıp gider. Fakat cesette bir daimîlik gösterir. Elinde hızlı hızlı oynattığın ucu ateşli bir sopa nasıl upuzun ve tek bir ateş hattı gibi görünürse, ömür de pek çabuk akıp geçtiğinden daimî bir şekilde görünür.
>
> "Ateşli çöpü sallarsan ateş gözüne upuzun görünür. Bu ömür uzunluğu da Tanrı'nın tez tez halk etmesindendir.

"Tanrı'nın yeniden yeniye ve süratle halketmesi, ömrü öyle uzun ve daimî gösterir.

"Bu sırrı bilmek isteyen, pek büyük ve derin bir alim bile olsa (kendiliğinden) bilemez, ona de ki: İşte Hüsameddin buracıktadır. O, yüce bir kitaptır (ondan öğren)."

(***Mesnevî***, C. 1, çev. V. İzbudak, s. 92-93)

*

İbn Haldun "varlık" konusunda şöyle der:

"... bil ki, her idrak sahibi her nesnenin kendi idraki çerçevesi içinde olduğunu ve idraki dışında kalmayacağını sanır, halbuki hakikat onun bu düşüncesinin tersidir.... [Körler ve sağırlar] Bunlar yaratılışları ve tabiatları ile değil, ancak umumun bu varlıkların [ses, renk vs.] bulunduğunu kendilerine ispat ve telkin etmelerine tâbiiyet ederek, bu varlıkların bulunduğunu itiraf ederler. Dilsiz olan hayvanın dili olup da söylemek kudretinde olsa idi, o da akıl ile bilinen varlıkların bulunduğunu inkar ederdi, hayvana göre akıl ile bilinen hiçbir varlık yoktur. Bununla beraber, bizim bildiğimiz idrak kuvvetinden başka bir nevi idrakin bulunması mümkündür; Tanrı'nın kudreti ise, yalnız insanları yaratmakla sınırlanmış değildir [melekler ve cinler de vardır]. Tanrı'nın kudreti bundan çok daha geniş ve büyüktür. Tanrı'nın kudretinin yalnız bu varlıkları yaratmağa hasredilmiş olduğu belirsizdir. Varlık (vücut) bunların her birinden daha geniş ve ihatalıdır. (11:85) Halbuki senin idrak, kuvvet ve kudretin mahduttur."

(***Mukaddime***, C. 2, çev. Zakir Kadiri Ugan, s. 519-520.)

Yazılarında "fıtrat" kelimesi hiç yer almayan, buna karşılık "varoluşsal"ın pek eksik olmadığı her yazar, özne-nesne kelimelerini kullanırken, özellikle de bunu

başkalarını yargılamak için kullanırken, biraz dikkatli olmalı ve kendisinin kimler karşısında nesne konumunda bulunduğu sorusuna cevap aramalıdır.

Bu, varoluşsal sorunlara cevap aramak kadar dişe dokunur bir şey üretmeyi sağlayamasa da, kendileri için kesinlikle daha faydalı ve mantıklı olacaktır.

BİLİM, TASAVVUR VE TASDİK

İmam Gazalî şöyle der:

> "İlim ya tasavvur –ki bu durumda öğreniliş yolu tariftir- yahut da tasdiktir –ki bu durumda öğreniliş yolu burhan olur-."
>
> (el-Gazzâlî, **Dalâletten Hidayete - el-Munkıza mine'd-Dalâl**, çev. A. S. Furat, İstanbul: Şamil Y., 1972, s. 53)

Peki İmam Gazalî bu tasavvur-tasdik ayrımını seleften mi alıyordu?

Hayır. Mantıkçılardan alıyordu:

> "Bu sözlerden hangisi dinin mühim meseleleriyle ilgilidir ki reddedilsin ve inkar olunsun? İnkar edilirse, inkar edenin aklı ve bu inkar üzerine dayanan dinî düşünceleri mantıkçılarca makbul addedilmez." (**a.y.**)

Doğal olarak, Farabî'de de aynı ayrımı buluruz: O, kavramlar (tasavvurat) ve önermelerden (tasdikat) söz eder. Kavramlar tanımlardır (tarifler). Benzer şeyler söyleyen İbn Sina'ya göre de, *"Önce şeyleri tasarlıyoruz [tasavvur], sonra onları başka kavramlara bağlayarak olumluyoruz (tasdik). Bu bakımdan mantık önce kavramları [tasavvurat], sonra önermeleri [tasdikat] içerir"*. ("Mantık", ***Sosyal Bilimler Ansiklopedisi***, İstanbul: Risale Y.)

İbn Haldun ise şöyle der:

> "İlim ise, mahiyeti itibariyle tasavvur, yani müspet ve menfi olarak hükmetmeden sade idrakten ibarettir veyahut tasdik, yani bir şeyin diğer birinde bulunmasıyla hükmetmektir."
>
> (***Mukaddime***, çev. Zakir Kadiri Ugan, C. 2, s. 594.)

Evet! Tasavvur, kavram, tanım (tarif); bunlar sade idrakten ibarettir. İdrak eden tarif eder, isim verir. Ancak, herkesin idrak ettiği şeyi ifade için seçtiği kavram farklı olabilir. Öte yandan, aynı kavramı kullanırken de farklı nesne, olay veya olgulara işaret ediyor olabiliriz. Ayrıca, insanların her idrak ettikleri şeyi illa da kavramlarla ifade etmeleri gerekmez.

Kavramların yokluğu, idrakin de yokluğu anlamına gelmez. Mesela herkeste bir dil, düşünce ve varlık tasavvuru ister istemez vardır. Daha doğrusu, çevremizde bulunan ve duyularla algıladığımız herşeye ilişkin bir tasavvurumuz vardır. Mesela hepimizde bir çiçek tasavvuru kesinlikle vardır. Bütün çiçeklerin isimlerini bilmeyiz, ama bizde bir çiçek tasavvuru vardır ve hiç görmediğimiz bir çiçekle karşılaşsak bile onu hemen çiçek diye adlandırırız. Bu açıdan bakıldığında bir botanikçi ile sıradan insan arasında fark yoktur. Aynı şekilde insanlar arasında dil, düşünce ve varlık tasavvuruna sahip olma bakımından da bir fark yoktur.

Hatta sıradan insanlar bazen bu konuda, “filozoflar”dan daha iyi durumdadırlar. Mesela sıradan insanlar algılarından şüphelenmezler ve eşyanın hakikatinin sabit olduğunu kabul etme bakımından sofistler ya da postmodernistlerden daha iyi noktadadırlar.

Tabiî ki insanların idrakleri farklılık gösterebilir. Mesela Hallac, belirli bir “hal” içinde bir idrak durumu yaşıyor ve bunu kendince adlandırıyor (Gerçekten yaşamışsa.. Bunu Allahu Teala’dan başka kimse bilemez). Onunla aynı haleti yaşamamış biri, Hallac’ın kullandığı tabiri kullandığında, bununla ya varolmayan bir idrak için (yani gerçekte hissetmediği bir şey için) asılsız bir iddia ortaya atmış olacak ya da bu tabirle “hulul” veya “ittihat” olarak adlandırılabilecek bir hissedişi kast ederek sapıtacaktır. Ayrıca Hallac’ın kendisi de, o hale gark olmadığı zamanlarda böylesi bir adlandırmayı yaptığında mazur görülemeyecektir. “Bu sofîlerden Mansur Hallac gibi, duygularını kaybetmedikleri, cezbe ve vecit halinde bulunmadıkları vakit bu kabîlden sözler söylerlerse, bunlar bu sözlerinden sorumludurlar.” (***A.g.e.***, C. 2, s. 559.)

İlm-el-yakîn, ayn-el-yakîn ve hakk-al-yakîn kavramlarını kullanırsak, mesela bir insanın havyar diye bir şey olduğunu duyması ilm-el-yakîn mertebesine işaret eder. Görürse ayn-el-yakîn, yerse hakk-al-yakîn bilgi hasıl olur.

Fakat, dil, düşünce ve varlık, havyar tutkunları gibi "varlıklılar"a özgü değildir, onlar hakkında tasavvur sahibi olma bakımından insanlar arasında bir fark yoktur. Düşünebilen herkesin bir düşünce tasavvuru kendiliğinden vardır. Sağır-dilsiz olmayan herkesin de bir dil tasavvuru vardır. İbn Haldun gibi konuşursak, tasavvur sade idrakten ibarettir.

Mantık ilmi açısından bakıldığında, insanlar bazen bir tasavvurdan söz ederken aslında yaptıkları şey bir "tasdik"tir, çünkü tasavvur idrake karşılık gelir. Tasavvur olarak nitelendirilen bu tasdikler aslında vehmiyattır:

> "Vehmiyat, kuruntu ile verilen hükümler olup gerçekte olmayan birşeyi varmış gibi kabul etmektir. Duyulara dayanılarak, duyulamaz olaylar hakkında verilen hükümler bu türdendir. [Ortada bir idrak durumu olmadığı için tasavvur da yoktur, fakat tasdik vardır.]"
>
> (Hasan Küçük, ***Mantık***, İstanbul: Marmara İlahiyat, s. 133)

*

Dil, düşünce ve varlık tasavvurundan söz ederken, birilerinin buna sahip olmaları gerektiğini iddia ediyorsak, ya "tasavvur"un ne olduğunu bilmiyoruz ya da başkalarını "idrak eksikliğiyle malul" kabul ediyoruz demektir.

Yok eğer tasavvurdan kastımız bunlarla (dil, düşünce ve varlık) ilgili akıl yürütmelerde bulunmaksa, bunlar artık tasavvurat değil tasdikat (hüküm) olarak adlandırılmalıdır.

O takdirde de tasdik/hüküm ya tek olacaktır veya farklılık gösterecektir.

Hüküm daima tek olacaksa bizim onu tekrar tekrar dile getirmemiz gereksizdir.

Hükmümüz farklılık arz edecekse, ya yanlış hükümleri düzelten doğru bir hüküm vermiş olacağız (ki bu durumda bizden önceki herkesi suçlamış olacağız) ya da yanlış yeni hükümler (vehmiyat, ümniyye) üreteceğiz demektir. İmam Gazalî'nin dediği gibi, *"... mantıkçıların bu ilimde bir çeşit haksızlıkları vardır. Onlar, burhan için ortaya şüphesiz yakîn ifade eden şartlar koymuşlardır. Fakat dinî meseleleri tetkik sırasında, bu şartlara bağlı kalamamışlar, bilakis son derece müsamahakâr davranmışlardır. Beğenen, çoğu kere mantığı da tetkik eder, onu görür, anlaşılır bulur. Ve zanneder ki onlardan nakledilen ve küfre varan meseleler, bu burhanlar gibidir; böylece ilahî ilimlerin künhüne varmadan sapıtır [Buraya dikkat: İlahî ilimlerin künhüne varmadan sapıtır.]. Bu tehlike de mantığa arız olmaktadır."* (***Dalâletten Hidayete,*** s. 53-4)

Anadan doğma körün renkleri tasavvurundan ne çıkar ki? Ya da doğuştan sağırın sesleri, bir müzik parçasını tasavvur etmesi neye benzer?..

Buna karşılık, görebilenlerin de birbirlerine karşı renk tasavvuru icat etmelerinin yararı nedir? Gökyüzünün maviliğini, ormanların yeşilini, mehtabı, sabah güneşini, çiçek bahçelerini temaşa edenlerin kafasını renk tasavvurundan bahsederek şişirmeye gerek var mıdır? Menziline ulaşmış kişi, "Gel de sana yolu göstereyim, yolların haritası bende" diyen için ne düşünür?

*

Tasavvur kavramını bir başka açıdan ele aldığımızda, ilim için salt tasavvurun eksik bir merhale olduğunu kabul etmemiz gerekir:

> "... ilim nefsin manaya ulaşmasıdır. Ve bu ulaşmanın birtakım dereceleri vardır ki, şuur bunların birincisi yani nefsin manaya ilk varış mertebesidir. O mananın tamamına nefsin anlayışı hasıl olunca tasavvur; bu mana şuurun gitmesinden sonra tekrar geri döndürülebilecek şekilde ruhda baki kalmışsa

hıfz, bunu istemeye hatırlama; tekrar bulan vicdana zikr ismi verilir. Şuur bir bakıma ilmin en zayıfıdır, çünkü onda sebat ve ihtiyatlı hareket yoktur....”

(M. Hamdi Yazır, ***Hak Dini Kur’an Dili***, C. 1, sad. Karaçam ve diğerleri, İstanbul: Azim, s. 203)

“... Aynı olay insan ruhunda veya huzurunda [önünde] bizzat mevcut ise görmeye ait tasdiktir, hissî veya aklî bedaheti (apaçıklığı) tasdik etmek gibi. Bizzat [görerek, müşahede ederek] değil de hazır olan bir delil veya bir gösterici aracılığıyla hazır ise gıyabî (görmeden) tasdiktir. Bu durumdaki o görünmeyen olay, benzerleri ve zıdları ile, az çok kıyas edilebiliyor ve sınırlanabiliyorsa ... belirli bir tasavvur ifade eder. Olay görünmeyen, eşsiz ve zıtsız, benzersiz ve nazîrsiz ise, o görünmeyen [görmeden] tasdik, sınırlı bir bilgi değil, sınırsız bir salt inanma olur ki, genellikle iman denince bu anlaşılır.”

(***A.g.e.,*** C. 1, s. 169)

Gerçek bilgide tarife/tanım’a ihtiyaç kalmaz. Arife tarif gerekmez. Mevlana’nın dediği gibi, vuslat halinde delil (ve/veya yol gösterici) ve alamete (işaret, tarif) ihtiyaç yoktur. “Arifin kıblesi vuslat nurudur, filozoflaşan aklın kıblesi hayal.” (***Mesnevî***, C. 6, çev. V. İzbudak, İstanbul 1990, s. 151)

*

Bir çiçek tasavvurundan söz ettiğimizde, bunun bütün insanlarda ortak olması gerekir. İnsan tasavvuru için de aynı şey söylenebilir, hepimizin insan tasavvuru aynı olmalıdır. Deskriptif/betimleyici bilimlerde tasavvurlarımızın ortak olması zorunludur.

Herkesin çiçek tasavvuru farklı olursa, bizim ot dediğimiz şeye başkası çiçek derse, insanlar arası iletişim imkanı ortadan kalkar. Buna karşılık ahlâk ve hukuk gibi

“normatif” alanlarda tasavvurlar farklı olabilir. İnsan tasavvurumuz aynı olmak zorundadır ama “iyi insan” tasavvurumuz farklı olabilir ve öyledir de.

Bütün bunlardan şu soruya ulaşırız: Dil, düşünce ve varlık tasavvurundan söz edenler, nasıl bir çaba içindedirler, deskriptif mi, yoksa normatif mi?

Deskriptif/betimleyici bir çaba söz konusu ise, neden bizden öncekileri terk ediyoruz? Betimleyememişler mi? Böyle bir çabanın normatif olamayacağı ise izahtan varestedir.

*

Aristo’nun öğrencisi olan Batılılar bugün, bilimlerin tasnifini Aristo’ya göre yapmıyorlar, yeni yeni disiplinler icat edilmiş bulunuyor. Günümüzde “kavram” konusunu daha çok psikoloji (ve iletişim bilimi) ele alıyor. “Dil ve düşünce” konularını da öyle. Bu konuları ele alan psikoloji alanına bilişim (cognition) adı veriliyor. Bu alan “dil, düşünme, problem çözme, hatırlama, kavramlaştırma, hayal etme, öğrenme, bilgi işleme ve sembollerin akılda kullanılışı gibi değişik zihinsel faaliyetleri” içerir.

Dil ile düşünce arasındaki ilişki konusunda iki yaklaşım var: 1. Düşünce dilden bağımsızdır. Dil düşüncenin ifadesi için gereklidir, ama düşüncenin varlığı için dile gerek yoktur. 2. Bir kişinin konuştuğu dilin türü, o kişinin düşüncesinin içeriğini ve biçimini belirler. Düşünce ancak belirli bir dil ortamında oluşabilir, düşünce dilden ayrı düşünülemez. (B. L. Whorf, “***Language, Thought, and Reality***”den aktaran Doğan Cüceloğlu, ***İnsan ve Davranışı***, İstanbul: Remzi Kitabevi, s. 214)

Bununla birlikte, ikinci görüşü savunanlar da, dilin, düşüncenin içeriğini bütünüyle belirleyemediğini kabul etmektedirler; “önemli bir algısal olay varsa ve bu olayın mutlaka sözle ifadesi gerekiyorsa, düşünce kendisine yeni bir kelime, bir kavram” üretir. Demek oluyor ki düşünce kavramdan önce geliyor.

Psikoloji disipliniyle iştigal eden bilim adamları kavramı şöyle tanımlıyorlar: *“Kavram (concept), aralarında belirli özellikleri paylaşan bir grup nesne veya olaya verilen semboldür.”* (Aristo’ya göre kavram, objenin bir tarifinin bir kelime ile ifadesidir.

Günümüzde mantıkçılar arasında en geçerli kabul edilen telakkiye göreyse kavram, *“Bir hükmün bir tek terime indirgenmesi veya bir objenin zihindeki tasavvurudur”*.

Dildeki özel isimler dışında kalan bütün kelimeler kavramsa da, her kavram kelime değildir. Bazı kavramlar trafik işaretleri gibi sözlü olmayan sembollerle gösterilir. Demek ki düşünce dilden bağımsızdır.

Bununla birlikte düşünce ve dil karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Sağır-dilsizler düşüncelerini el işaretleriyle ifade ederler, dilden habersizdirler. Onların dili anlayamamaları ve kullanamamaları, düşünmedikleri anlamına gelmez.

Sonuç olarak, çağdaş İslam düşüncesinin bir dil, düşünce ve varlık tasavvuru oluşturması gerektiği şeklindeki hipotez anlamsızdır. Neden mantığın temel ilkeleri İslam’a veya Hıristiyanlığa göre değişmemektedir? Bir Budist çıkıp, “Bizim Hindu mantığında ‘üçüncü halin imkansızlığı’ (Bir hüküm ya doğrudur, ya yanlıştır, üçüncü bir ihtimal olamaz) ilkesi yoktur” diye yeni bir “mantık tasavvuru” icat edebilir mi?!

Psikoloji disiplininin çağdaş temsilcileri işte bir dil ve düşünce “tasavvur”u geliştirme çabası içindeler. Böylesi çabalar karşısında İmam Gazalî gibi tepki vermek gerekir:

> “Bu sözlerden hangisi dinin mühim meseleleriyle ilgilidir ki reddedilsin ve inkar olunsun? İnkar edilirse, inkar edenin aklı ve bu inkar üzerine dayanan dinî düşünceleri mantıkçılarca [veya psikoloji disipliniyle iştigal eden bilim adamlarınca] makbul addedilmez.”
>
> (***Dalâletten Hidayete***, s. 50)

Bu, o disiplinlere kayıtsız şartsız teslim olmayı gerektirmez. Mantıkçıların nasıl "bu ilimde bir çeşit haksızlıkları" varsa, diğer disiplinler için de aynı şey her zaman söylenebilir. Fakat bu ilimlerin inceledikleri konuları, "dinin önemli meseleleri" olarak algılamamak gerekir.

"Dinin mühim meseleleri"ni bilerek veya bilmeyerek gündemden düşürmek gibi bir faaliyet içinde olmamamız gerekir.

*

Bu "entel" işgüzârlığı ya da gösterişçiliği yüzünden en temel ilimler ve en iyi bilinen şahsiyetler bile, kimi zaman anlaşılmaz bir görüntü altında sunulabiliyorlar. Mesela, İmam Gazalî'nin önemini vurgulamaya dönük muhtemelen iyi niyetli bir çaba, böylesi bir karmaşa içinde, İmam Gazalî öncesinin değerini yadsıma tehlikesine dönüşüyor. İslam düşüncesinde parça-bütün ilişkisinin İmam Gazalî ile tam olarak çözümlendiği ileri sürülüyor, fakat bunun, daha önceki müçtehitlerin değerini anlamamak olduğu gözden kaçırılıyor.

Çok az şey öğrenen, öğrendiğini de hemen unutan, sürekli malumu ilam kabilinden aynı şeyleri söyleyen bizler, yani bugünün insanları, selef hakkında konuşurken daha dikkatli olma sorumluluğu ile karşı karşıyayız. Günümüzde günahların yaşamımızı büyük ölçüde istila etmiş olması nedeniyle, ilimden nasibimiz de azalmış bulunmaktadır. İmam Gazalî şöyle der:

> "İbn Mes'ud da: 'Kul işlediği günah sebebiyle bildiğini unutur' demiştir ki, bu da Resul-i Ekrem'in: 'Bir günah irtikab eden kimsenin, bir daha geri dönmemek üzere aklı(ndan bir kısmı) gider' buyurduğunun manasıdır."
>
> (***İhyau Ulumiddîn***, C. 4, çev. Serdaroğlu, İstanbul: Bedir, s. 99.)

İmam Gazalî'den önceki beş asır (500 yıl) boyunca da tabiî ki parça-bütün ilişkisi en mükemmel şekilde biliniyordu. İmam Şatıbî'nin açıkladığı gibi, en genel

anlamda parça-bütün (cüz-küll) ilişkisi kavranmadan, şer'î delillerden söz etmek anlamsız olur:

> "Küllî esası gözardı ederek cüzîye yapışan kimse hata ettiği gibi, cüzîye aldırmaksızın küllî prensipten hareketle hükme ulaşmak isteyen kimse de hata etmiş olacaktır.
>
> "Bunu şöylece açıklayabiliriz: Küllîye dair olan bilgi, cüzîlerin ele alınması ve onların istikrâya tabi tutulması neticesinde elde edilmektedir. Küllî –küllî olması hasebiyle–, cüzîleri bilmeden önce bizde malum değildir. Çünkü varlık aleminde küllî diye bir şey yoktur. O sadece –aklî konular bahsinde de belirtildiği üzere– cüzîler zımnında (aklen) bulunmaktadır. Şu halde, cüzîyi dikkate almadan küllî ile yetinmek demek, henüz bilinmeyen bir şey ile yetinmek demektir."
>
> (***el-Muvâfakât***, çev. Mehmet Erdoğan, İstanbul 1993, C. 3, s. 5-6.)

Dolayısıyla, genel anlamda parça-bütün ilişkisini en iyi anlamış olanlar mutlak müçtehitlerdir.

İlimlerin sınıflandırılması çerçevesinde ortaya çıkan parça-bütün ilişkisine baktığımızda, İmam Gazalî'nin mantığı kelâm ilmine dahil ettiğini görüyoruz. (***İhya***, C. 1, s. 62.)

Kelâm ilmi ise, başlangıçta, ona gerek duyulmadığı için gelişmemişti. Yoksa müçtehit imamlar kelâm ve mantık hakkında konuşmaktan aciz değillerdi. Bu konuda bir boşluk varsa, bunun nedeni, konuşmaya ihtiyaç duymamış olmalarıydı:

> "... kelam ilminin doğuşu bidatlerin ihdası nedeniyledir.... Bunun gibi bidat sahipleri de boş sözlerinden vazgeçselerdi sahabeler (r.a.) devrindekinden, yani Kur'an ve hadis dururken kelam ilmine ihtiyaç olmazdı."
>
> (**İhya**, C. 1, s. 62-63.)

Bu çerçevede İmam Gazalî, mantıkçılara şu eleştiriyi yöneltir:

> "... Evet, mantıkçıların bu ilimde bir çeşit haksızlıkları vardır. Onlar, burhan için ortaya şüphesiz yakîn ifade eden şartlar koymuşlardır. Fakat dinî meseleleri tetkik sırasında, bu şartlara bağlı kalamamışlar, bilakis son derece müsamahakâr davranmışlardır. Beğenen, çoğu kere mantığı da tetkik eder, onu görür, anlaşılır bulur. Ve zanneder ki onlardan nakledilen ve küfre varan meseleler, bu burhanlar gibidir; böylece ilahî ilimlerin künhüne varmadan sapıtır. Bu tehlike de mantığa arız olmaktadır."
>
> (***Dalâletten Hidayete***, s. 53-4.)

*

Mantık ilmiyle ilgili olarak İbn Haldun da önemli şeyler söyler. Ona göre, duyulara dayalı idrak bakımından insanla hayvan arasında fark yoktur. Fakat insan, soyutlama yolu ile bu duyusal idrakten birtakım "küllî"ler oluşturabilir. İnsan önce etrafında gördüğü varlıklardan onların hepsine uyan bir "suret" üretir. Daha sonra bu varlık grubu ile başka bir grup arasında, her ikisine de uyan nitelikleri soyutlayarak bir üst "suret" oluşturur ve bu soyutlama işlemi kademe kademe en genel küllîye kadar götürülür. (Ahmet Arslan, ***İbn-i Haldun***, Ankara 1997, ss. 387-388.)

Doğrudan doğruya nesnenin kendisinden çıkarılan ilk "küllî suret"e İbn Haldun "birinci dereceden ma'kul" demektedir. Bunlardan hareketle oluşturulan küllîlere ise "ikinci dereceden ma'kuller" adını vermektedir. (Arslan, s. 398.) Bu soyutlama, yani akıl yürütme yoluyla ortak nitelikler bulma işlemine "tasdik" denir. Bu işlem sonucunda ulaşılan bilgi ise "tasavvur"dur. Dolayısıyla tasavvur "bütün ve tam bir idrakin gayesi"dir, tasdik ise bu "tam olan idrak için bir vesile"dir. (***Mukaddime***, çev. Ugan, C. 3, s. 102-103.) Tasdik yani soyutlama işleminin doğru bir kanun ile yapılması gerekir, çünkü ancak "bu iş doğru bir kanun ile yapılınca, zihin, vücudu doğru ve gerçekte olduğu gibi tasavvur edebilir". (***A.g.e.***, C. 3, s. 102.)

İbn Haldun'un "tasavvur" (kavram) ve "tasdik" hakkında sözünü ettiği bu "doğru kanun" mantık ilmidir: "Mantık, bilinen şeylerden, bilinmeyen, bilenmesi arzu edilen şeyleri çıkarma işleminde zihni yanlışlara düşmekten koruyan bir ilimdir. Mantığın faydası, bilgi peşinde koşan kişiye tasavvur ve tasdiklerde doğruyu yanlıştan ayırt etmesini sağlamasıdır." (***A.g.e.***, C. 2, s. 566.)

Tasavvur, "şeylerin mahiyeti hakkında bilgi veren tanım"dır, yani kavramdır: "Mantık, şeylerin mahiyeti hakkında bilgi veren tanımlarda ve tasdikleri sağlayan delillerde doğruyu yanlıştan ayırt etmeyi mümkün kılan kurallardır." (***A.g.e.***, C. 2, ss. 592-593.)

Bununla birlikte, mantık ilmine uygun bile yapılsa, bu soyutlama işlemi ile elde edilen bilginin gerçeğe tam uygun olduğundan emin olunamaz:

> "... kaymaları çok olduğu ve duyulardan uzak bulunduğu için, mantığın yanılmamasına da güvenilemez. Çünkü mantık, ikinci derecedeki makulleri inceler. Yakîn derecesinde bilgi edinmek, açık olarak tatbik etmek istenildiği vakit, bu makullerde hükümleri, kaidelere göre vermekten alıkoyan maddeler bulunabilir. Maddelerden soyutlaması daha kolay olan ilk makullere gelince, durum böyle değildir. Çünkü ilk makuller hayalî olup, duyularla bilinen maddeleri hayalde saklamakta, maddelerinin suretleri, bunların dış dünyaya uygun olduğunu bildirmektedir."
>
> (***A.g.e.***, C. 3, s. 167.)

Dolayısıyla, birinci dereceden soyutlamayla ulaşılan kavramsallaştırma, olgusal gerçekliğe daha uygundur ve kabul edilebilir:

> "Zihin bazan ikinci dereceden soyutlamanın ürünleri olan ikinci dereceden ma'kuller üzerinde değil, hayal gücü yetisi aracılığı ile oluşturulmuş suretler olan dış dünyadaki bireysel varlıklara uygun olan birinci dereceden ma'kuller üzerinde tasarrufta bulunur. Bu durumda zihnin yargıları duyusal

> olarak bilinen şeylerin bilgisinde olduğu gibi yakinî olurlar. Çünkü birinci dereceden ma'kuller dış dünyadaki varlıklara uydukları için, dış dünya ile daha fazla uygunluk gösterirler. Bundan ötürü filozofların bu iddialarını kabul ediyoruz."
>
> (***A.g.e.***, C. 3, s. 105-6.)

Arslan'ın ifadesiyle, "İbni Haldun ilmî bir bilginin değerini, onun [mantıken] ispat edilmiş olmasında değil, ampirik bir biçimde tahkik edilebilmesinde bulmaktadır". (Arslan, s. 406.)

Demek oluyor ki mantık, doğru akıl yürütmeyi sağlar ama bu, doğru bilgilere ulaşılmasını sağlamaya yeterli değildir. İbn Haldun'un ifadesiyle, "... kaymaları çok olduğu ve duyulardan uzak bulunduğu için, mantığın yanılmamasına da güvenilemez".

*

Medeniyet projeksiyonunda olduğu gibi geleceğe dönük "tasavvurlar"a gelince, böylesi düşünceler için "vizyon" veya "tasarım" demek daha doğru olur.

Böylesi tasavvurlar iyi niyetli çabalar olmakla birlikte, (Popper gibi konuşmak gerekirse) "yanlışlanabilir"nitelikte olmadıkları için değerleri hakkında söz söylemek faydasızdır.

Fakat, hem geçmişi hem de geleceği kapsayacak şekilde medeniyetlerin ortak özelliklerinden söz edilirken "demir"e vurgu yapılması durumunda, bunun işlenmemiş demir madenine değil de, ona bağlı olarak geliştirilmiş teknolojiye işaret ettiğini akılda tutmak gerekir.

İKİNCİ BÖLÜM

BİLİMSEL BİLGİ, BİLİMSEL BİLGİSİZLİĞE DÖNÜŞÜRKEN

LAİK CEHALETE GÖRE BİLİM, İLAHİYAT VE METAFİZİK: ODATV.COM ÖRNEĞİ

“Dindarların ‘Tanrı’ dediği şey karanlık enerji mi”.

Şıvan Okçuoğlu imzalı yazının başlığı aynen böyle.

Spot ise şöyle:

> “Bir de Karanlık Enerji vardır ki, enteresan şekilde dindarlar bu iki ”karanlık şeyi” Tanrı olarak adlandırmaya çalışırlar, karanlık enerji, gözle

> göremediğimiz bir başka fenomendir ve evrendeki her şeyin itici gücünü oluşturur,”

Gerçi burda iki değil bir şey var ama, neyse.. (İkincisinden kasıtları karanlık madde.)

Adamlar iddialı.. “Bu yazıyı okuyunca CERN tartışmalarını daha iyi anlayacaksınız” diyorlar.

Ve, yazı şu ‘havalı’ ifadelerle başlıyor:

> CERN’de sürdürülmekte olan Hadron Çarpıştırıcısı deneylerinin günümüze kadar gerçekleşen çalışmalarında elde edilen sonuçların tüm dünya ile internet üzerinden paylaşıldığı şu günlerde istedik ki Odatv okuru için biz de evreni oluşturan fenomenleri ve yasaları anlatalım. Evren nasıl oluştu, nasıl işlemektedir, en merak edilen göksel fenomenler nelerdir? Soruların yanıtlarını yazımızda bulacaksınız.

Bakalım ne bulacağız..

İlk tespitleri şu:

> İçerisinde bulunduğumuz **evren** sonsuz büyüklüktedir, sonsuz olması iki sebeple açıklanabilir; O denli büyüktür ki insan aklının alabilmesinin mümkünatı olmayan bu devasa yapı bizler için **sonsuz olarak tanımlanabilecek nitelikte**dir. Aynı zamanda **sürekli büyümekte olan ve hatta büyümesi an be an hızlanan bir yapı**nın sonu olduğunu söylemek mümkün değildir.

Hem büyüyor (yani genişliyor), hem de sonsuz.

Sonu olduğunu söylemek mümkün değilmiş..

“Sonsuzda artış ya da büyüme olmaz, büyüyen şey de sonsuz olamaz” diyeceğiz ama, bunu yazabilen bir mantığa böyle konuşmanın bir faydasının olmayacağı kesin.

Devam ediyor yazar:

> Evrenimizin neden ve nasıl ortaya çıktığı hakkında henüz **kesin bilgilere sahip değiliz**, bununla birlikte nedenlerini anlayamasak da nasıl sorusunun yanıtına ulaşmak günden güne daha fazla netleşen bir konudur. ‘Nasıl?’ sorusunun **şimdilik** en güçlü yanıtı ”Big Bang”, yani Büyük Patlama olgusu ile yapılan açıklamadır. Büyük Patlama **güçlü bir olasılık**tır, zira evrende bulunan her şey hızla birbirlerinden uzaklaşmaktadır, bu durum bize bir noktadan dışarıya doğru saçıldıklarını düşünmek için yeterli bir sebep olarak görünmektedir. Evrende bulunan her şeyin birbirlerinden uzaklaştıklarını ilk defa keşfeden kişi, Edwin Hubble’dır.
>
> Kendisi aynı zamanda o güne kadar sanıldığının aksine, evrenin Samanyolu Galaksisi’nden ibaret olmadığını keşfeden kişidir. Hubble, bizden uzaklaşan galaksilerin ışıklarının kırmızıya, bize yaklaşan pek azının ışık renginin ise maviye kaydığını keşfeden kişidir.

Zariyat Suresi’nin 47’nci ayetinin meali şöyle: “Göğü de kuvvet(imiz)le binâ ettik; ve şübhe yok ki biz, elbette genişleticiyiz.”

Ayette “genişleticiyiz” ifadesi vurgulu/te’kidli kullanılıyor, hem de bir defa değil, iki defa..

Sözün gelişinden, genişletilenin “gök” (sema) olduğu anlaşılıyor.

Bu noktada bazıları, “Kur’an’ı bilime göre yorumlamamak lazım, bilim değişkendir, Kur’an ise değişmez. Dolayısıyla böylesi ayetleri bilimsel gelişmelere bağlı olarak yorumlamamak lazımdır” diye düşünebilirler.

Bu ihtirazî kayıt esas itibariyle doğrudur ve gereklidir.

Ancak, bu ayet-i kerime çerçevesinde olaya baktığımızda, geçmiş dönemlerde müfessirlerin kendi zamanlarının “bilim”inden (Ki büyük ölçüde bilgisizlik anlamına geliyordu) etkilenmiş olduklarını söylemek de mümkün olabilir.

Çünkü, bilimsel teoriler bir tarafa bırakılıp salt ayetin anlamına bakıldığında, eldeki ifadeden gramatik olarak semanın genişletildiği sonucu çıkar.

Biz, söz konusu yazıya dönelim:

> **Evreni yaratan şey nedir?** Bu **belki de** asla yanıtlanamayacak bir soru olabilir, fakat bu konuda bazı fikirler bulunmaktadır,
> evren **muhtemelen** kendisi gibi başka evrenlerin varoldukları bir başka yapının içerisinde bulunmaktadır.

Fikir yolu açık olduğu için “bazı fikirler”in bulunması normal.

Anlaşılıyor ki, o bazı fikirler “muhtemelen” de olsa yedi kat gökler, Arş ve Kürsî düşüncesine yaklaşmayı başarmış.

Burada “muhtemelen” kelimesi, birşeyin akıl nazarındaki üç durumundan (zorunluluk/vücub, muhal/inkânsızlık, mümkünlük) “mümkün oluş”a karşılık geliyor.

Akıl nazarında “mümkün” olan hususların sübutu (varlığı) ise, ancak müşahede (duyuların algısına dayalı gözlem) ya da “doğru haber” ile bilinebilir.

Bu ikisinden mahrum olduğunuzda “muhtemelen” diye spekülasyon ya da fikir jimnastiği yapmaktan (zan ve tahminde bulunmaktan) başka elinizden bir şey gelmez.

Bizim ayet ve hadîslerden öğrendiğimize göre, yıldızların yaydığı ışığa bakarak hakkında bilgi sahibi olduğumuz gök, birinci kat göktür. Bunun ötesinde altı kat

gök daha mevcut. Onların ötesinde Arş, onun da ötesinde Kürsî yer alıyor. Arş'ın büyüklüğü yanında yedi kat göklerin büyüklüğü, çöldeki bir yüzük kadardır. Arş ile içindekilerin Kürsî'ye nisbeti de aynı durumdadır.

Söz konusu yazıya dönelim:

> Bu evrenlerin birbirleri ile çarpışmaları sonucunda ortaya çıkan enerji, normalde içeriği boş olan bir "kesenin" enerji ile dolmasına ve hızla genleşerek mevcut evren formunu almasına sebep **olabilir**, ya da yuttuğu cisimlerin enerjilerini nihayet geri püskürten bir karadelik sayesinde evren ortaya çıkmış **olabilir**, bu soru yanıtsız kalabilecekse de bu durumun bizim için bir zararı olmayacaktır.

Spekülasyonun bini bir para.. Sudan ucuz.. Olabilir, muhtemelen, bazı fikirler, yanıtsız kalabilecek vs. vs..

Yazının bundan sonraki cümlesi ilginç:

> **Evrende gördüğümüz kadarıyla bir şey bir kez oluyorsa *mutlaka* ikinci kez de olabilmektedir.**

"Mutlaka" ile "olabilmek" (olmak değil) kelimelerini yan yana kullanmak mantık bakımından biraz arızalı, ama olsun, "bizim için bir zararı olmayacaktır".

Böylesi bir düşünceyi kabul etmek, ahiret hayatının "mutlaka" olacağını itiraf etmek anlamına da gelir.

Okumaya devam edelim:

> O halde evrenin tek olduğunu düşünmek de anlamsızlaşır, eğer bir evren oluşabilmiş ise, o halde başka evrenlerin de oluşması kuvvetle muhtemeldir.

Akıl noktasından durum budur. Bu, “mümkün”dür. Vahiy ise bunun “kesin” olduğunu haber vermektedir. Cennet ve Cehennem elan mevcut olmakla birlikte biz algılayamıyoruz. Kıyametin kopmasından sonra da evren yeni bir çehreye sahip olacaktır.

Yazıya dönelim:

> Peki, o halde neden öteki evrenleri göremiyoruz? Çünkü, bizim evrenimize o denli uzak olabilirler ki, ışıkları henüz bize ulaşmamıştır, bu durum ışıklarının asla bize ulaşmayacağı manasına gelmese de, o gün geldiğinde biz hayatta olur muyuz, insanlık devam ediyor olur mu söylemek zor.

O ışıklar hiç gelmeyecek.. Işık gelmediği için göremediğimiz altı kat gök var.

Tekrar yazıya dönelim:

> Evrenin yaşı hakkında farklı görüşler bulunmaktaysa da bunlar yapılan gözlemler sonucunda 13.5 – 14 milyar yıl arasında değişen **tahmin**lerdir, daha fazlasını ya da eksiğini söyleyen bilim insanı pek çıkmaz. … Evrenin tarihi ile karşılaştırıldığı zaman ne kadar küçük bir zaman diliminde var olduğumuz daha kolay anlaşılabilir. Bilim insanları bu durumu açıklamak için, **”evrenin şimdiye kadar var olan tarihini 24 saate sığdırsaydık insan gece 23:59:59’da ortaya çıkmıştır, yani bir saniyedir burada bulunmaktadır”** açıklamasını yaparlar.

Evet, kesin bilgi yok, tahmin var.

İnsan Suresi’nin ilk ayeti şöyle:

> “İnsanın üzerinden, henüz kendisinin anılan bir şey olmadığı uzun bir süre geçmedi mi?!”

Okumaya devam edelim:

Evrende mesafeler kilometre ya da mil hesabı ile açıklanamaz, bu sebeple bildiğimiz en hızlı şey olan ışığın bir yılda aldığı mesafe ile açıklanan bir ölçü birimi üretilmiştir. Işığı oluşturan fotonların bir kütleleri olmadığından evrende en hızlı hareket edebilen parçacık olma özelliğini korurlar ve boşluktaki hızları saniyede 299.792.458 metre'dir. Sayının bu şekilde yazılması sizi yanıltmasın, asıl rakam yuvarlak hesapla saniyede 300.000 km'dir.

Işık dahi evrenin içerisinde hareket ederken bütünüyle düz bir doğrultuda ilerleyemez, Einstein'ın söylediği gibi evren, "tümseklerden ve çukurlardan" oluşur. **Evren bütünüyle boşluk olarak görülmemelidir, evrenin kendisi bir cisim olarak algılanmalıdır.** Bu şeffaf ve hafif cismin içerisine başka cisimler bıraktığımızda (yıldızlar, gezegenler ve diğerleri), bu cisimler evrende çukurlar oluştururlar, ışık fotonu kadar hızlı parçacıklar dahi bu çukurların içerisinden geçerken yönünü değiştirmekte, çukurdan çıktığında eski doğrultusuna geri dönmektedir.

Işığın hızı dahi evrenin büyüklüğü karşısında aciz kaldığından, kafanızı gökyüzüne çevirdiğinizde yanıp sönmekte olduğunu gördüğünüz yıldızların yüzbinlerce ve hatta milyonlarca yıl önceki hallerini görmektesinizdir. Kısacası, gökyüzünde ne denli uzağa bakacak olursanız, zamanda o denli eskiye gidersiniz. Yeni geliştirilen uzay teleskopları sayesinde bilim insanları evrenin oluşumundan çok kısa bir süre sonra ortaya çıkan ilkel galaksileri gözlemlemeyi başarmışlardır.

Evren ilk ortaya çıktığında ufak bir noktadan başlayarak yayılan bir patlama ile oluştu diye biliriz, fakat bu sizi yanıltmasın, patlama o denli hızlı bir şekilde gerçekleşmiş ve nano saniyeler içerisinde yayılmıştır ki, eğer o an'ı izleme şansınız olsaydı bir anda her yeri kaplayan güçlü ve kör edici, yok edici bir ışık selinin her yeri kapladığını görürdünüz. Bu sebeple Büyük Patlama'nın merkezi şurasıdır diyebileceğimiz bir durum

bulunmamaktadır, o aynı anda her yerde gerçekleşmiştir. Büyük patlama yaklaşık olarak saniyenin milyonda biri kadar bir zaman diliminde gerçekleşmiştir.

Büyük Patlama gerçekleştiğinde evrenin ısısı çok yüksektir, bu durum parçacıkların ortaya çıkarak bir form kazanmasının önünde engeldir, hiç bir şey o ısıya karşı koyarak bir form oluşturamaz, tüm evren saf bir enerji ile çalkalanmaktadır. Bu durumu gözünüzde içeriğinde hiç bir leke olmayan saf bir beyazlık olarak canlandırabilirsiniz. **Aslında buna patlama demek de yanlıştır**, zira patlama infilak etme eyleminin neticesinde ortaya çıkan ses ile alakalı bir tanımdır, halbuki tüm evreni oluşturan bu hareket uzayın yapısı gereği en ufak bir çıtırtı dahi duyulamamasına sebep verir. Yani Büyük Patlama bütünüyle sessizlik içerisinde gerçekleşmiştir.

Büyük Patlama'nın hızlı yayılışı zaman içerisinde ortaya çıkan ısının düşmesine sebep olmuş, **ısı düştükçe az sayıda elementin oluşabileceği ortam mümkün olmuştur**, buna rağmen patlama sonrasında daha ziyade yıldızların oluşmasını sağlayan Hidrojen, Helyum gibi elementler oluşabilmiştir, bilindiği üzere bunlar en hafif elementlerdir, daha ağır elementlerin ortaya çıkabilmesi için milyarlarca yıl geçmesi ve çok özel bazı şartların gerçekleşmesi gerekecektir. Altın gibi ağır elementlerin ortaya çıkması çok daha geç bir dönemde, günümüzden 4.5 milyar yıl önce mümkün olmuştur, zira güneşimiz dahi altın elementi üretemez, bu tip ağır elementlerin oluşmaları için *güneşin çekirdeğinden daha sıcak, daha ağır basınç oluşturabilecek yapılar* gerekmektedir.

Evren ortaya çıktıktan sonra, ısı düştüğünde ortada görebileceğimiz yegane şey gazlardan oluşan bulutsu galaksi formlarıdır. Ne yıldızlar, ne gezegenler ne de karadelikler yoktur.

“Gazlardan oluşan bulutsu galaksi formları” demişken ***Kur’an*** ayetlerine de bakalım (Fussılet, 41/9-12):

> **9.** De ki: "Siz mi yeri iki günde (iki evrede) yaratanı inkâr ediyor ve O'na ortaklar koşuyorsunuz? O, âlemlerin Rabbidir."
>
> **10.** O, dört gün içinde (dört evrede), yeryüzünde yükselen sabit dağlar yarattı, orada bolluk ve bereket meydana getirdi ve orada rızık arayanların ihtiyaçlarına uygun olarak rızıklar takdir etti.
>
> **11.** Sonra **duman hâlinde bulunan göğe** yöneldi; ona ve yeryüzüne, "İsteyerek veya istemeyerek gelin" dedi. İkisi de, "İsteyerek geldik" dediler.
>
> **12.** Böylece onları, iki günde (iki evrede) yedi gök olarak yarattı ve her göğe kendi işini bildirdi**. En yakın göğü kandillerle süsledik** ve onu koruduk. İşte bu, mutlak güç sahibi ve hakkıyla bilen Allah'ın takdiridir.

Yazıya dönelim:

> Hidrojen atomları birleşerek helyum elementini oluşturmaya başladığı zaman bunlar bir araya kümelenerek devasa yıldızlar oluşturmaya başlarlar. Bu yıldızlar akıl almaz büyüklüktedirler fakat her dev yıldız gibi ömürleri kısadır, çünkü kütle arttıkça tüketeceği yakıt miktarı da artmaktadır. Bu yıldızlar bir kaç bin ile bir kaç milyon yıl arasında ömüre sahiptirler ve ömürlerinin sonuna geldiklerinde ya içe çökerek karadelik oluştururlar, ya da süpernova’ya dönüşerek yeni ve daha küçük yıldızların oluşmasına vesile olurlar. Dev bir yıldız ömrünün sonuna gelip de süpernova’ya dönüştüğünde yüzlerce hatta binlerce yeni yıldızın oluşmasını sağlayabilecekleri şekilde ihtiva ettikleri materyali dışarı püskürtürler. Ortaya çıkan toz ve gazın içerisinde yeni yıldızlar ve o yıldızların çevrelerinde gezegenler oluşacaktır.

> Yıldızlar ortaya çıkmaktadırlar ve kümelenerek gökadalar ve hatta galaksiler oluşturabilmekteyseler de, milyarlarca yıl boyunca bu yıldızların çevrelerinde oluşabilen gezegenler ancak Jüpiter gibi gaz devleri olabilmiştir. **Bizimki gibi kayalık gezegenlerin ortaya çıkmasına sebep olan daha ağır elementler, -demir, silisyum, altın gibi elementler- evrenin geç bir döneminde, son 4.5 – 5 milyar yıllık sürecinde oluşmuş ve yaygınlaşmışlardır**.

Demir atomlarının oluşumu için dört buçuk milyar derecelik bir sıcaklığın gerekli olduğu, evren bu sıcaklık derecesindeyken demir atomlarının oluştuğu kabul ediliyor.

Yani demir, Dünya adlı gezegenimizde oluşmuş bir şey değil.

Hatta Güneş Sistemi'nde bile oluşmamıştır.

Çünkü Güneş ve Dünya ortaya çıktığında bunların sahip olduğu sıcaklık, demirin oluşmasına imkan verecek kadar fazla değildi.

Bu yüzden demir, "indirilmiş" birşeydir:

> Celâlim hakkı için, peygamberlerimizi apaçık delillerle gönderdik ve onlarla berâber kitâbı ve mîzânı indirdik ki, insanlar adâleti ayakta tutsun! Kendisinde büyük bir kuvvet ve insanlar için menfaatler bulunan demiri indirdik; böylece Allah, kendisine ve peygamberlerine gıyâben kimin yardım edeceğini ortaya çıkarsın! Muhakkak kiAllah, kavîdir, azîzdir. (Hadîd/Demir Suresi, 57/25)

Bu ayet-i kerimenin yer aldığı Hadîd (Demir) Suresi, Kur'an 57'nci suresidir.

Ayet numarası ise 25'tir.

Besmele'yle beraber 26 olur.

Elementler tablosuna göre demirin atom numarası 26'dır. 57 ise, demirin izotoplarından biridir.

Okumaya devam edelim:

> Bu ağır elementler ancak Nötron Yıldızı adı verilen bir çeşit fenomen ya da istisnasi durumlarda görülebilen bazı süpernova'lar sayesinde oluşabilmektedirler.
>
> Nötron Yıldızı, dev bir yıldızın patlaması ve ardından içe çökmesi sonucu oluşurlar, devasa bir yıldızı 10km çapına kadar sıkıştığı düşünülürse, yoğunluğun ne boyutta olacağı tahmin edilebilir. Bir çay kaşığı ölçüsünde nötron yıldızı parçası 1 milyar ton ağırlığa denk gelecektir. Nadir şekilde görülen bir olay iki nötron yıldızının çarpışmasıdır ki, işte bu tip bir çarpışma altın, demir vb gibi ağır elementlerin oluşmasına neden olacaktır. **Bu ağır elementler oluşmadığı sürece de kayalık gezegenler oluşamazlar. Dünyada bulunan demir ve altının çoğu [Dünya'nın]çekirdeğinde bulunmaktadır.**
>
> Şimdi bu noktada şöyle düşünebiliriz, gezegenimiz 4.5 milyar yaşındaysa ve kayalık gezegenlerin oluşmasına neden olan elementler de son 4.5 milyar yıldır evrende bulunuyorlarsa, o halde bizler, yani tüm dünyaya gelmiş geçmiş canlılar bu evrenin ilk jenerasyonları olabiliriz. Evren 13.7 milyar yaşında olabilir fakat bu sürenin tamamı canlı yaşamı için uygun şartları sağlamıyordu, elbette çok farklı formlarda farklı canlılar olabilir diye düşünebilirsiniz, ancak **bir canlının kemik sistemine sahip olabilmesini sağlayacak, karbon bazlı fiziksel yapılara bürünmelerini mümkün hale getirecek nitelikler bizim gezegenimizin ortaya çıkış tarihi ile benzer dönemlerde** olduysa, o halde evrenin herhangi bir köşesindeki canlı formlar ile bizler, yani dünya canlıları ortalama aynı kozmik yaşlara sahip olmalıyız.

Yıldızların ve gezegenlerin ortaya çıkmalarına neden olan kuvvet ne idi? İşte bu evrenin en mühim yasasıdır, Gravity. **Yerçekimi yerine gravity sözcüğünü bilinçli şekilde tercih ediyorum, zira yerçekimi olarak dilimizde bulunan sözcük hiç bir şekilde bu kozmik yasayı ifade edememektedir.** Gravity sözcüğü Latince gravis, yani ”ağırlık” sözcüğünden türetilmiştir, dilimizde kütleçekim ifadesi daha uygun olsa da, bu tanım da gravity'i tam manası ile ifade edemez. Nedir peki bu gravity?

[Einstein'a göre] Bir cisim kütlesi oranında uzayda üç boyutlu bir çukur oluşturmaktadır, bu çukurun içerisine giren öteki tüm cisimler çukuru oluşturan merkezdeki kütleye doğru oluşan eğimin içerisinde düşme haline girmek zorunda kalırlar, eğer bu çukura giren cismin hızı yeterli ise çukurdan çıkmayı başarır, misal bir asteroid dünyanın yörüngesine, yani uzayda açtığı çukura girecek olursa dünyaya doğru düşmeye başlar, ancak hızı yeterli ise dünya ile çarpışmadan yoluna devam ederek çukurdan geri çıkabilir, bazen hızı ortada bir dengede kalır ve çukurdan kaçamaz, ancak dünyaya da çarpmaz, böylelikle dünya yörüngesine girmiş şekilde o çukurun içerisinde dönüp durur. Ay, dünyanın uzayda oluşturduğu çukurda dönmektedir, dünya ise öteki gezegenler ile birlikte Güneş tarafından uzayda oluşturulan çukurda hapsolmuşlardır. Gezegenleri güneşe çarpmaktan koruyan şey yine yörünge hızlarıdır, bu hızı koruyamasalar başlarına gelecek şey güneşe düşmekten başka bir şey değildir.

Eğer bu çukurlar yeterince derin ise, ışık dahi içerisine girdiğinde yönünde sapma gözlenecektir, ancak ışığın hızı o kadar yüksektir ki nihayetinde mutlaka çukurdan çıkacaktır, elbette bu kaideyi bozan bir unsur bulunur, karadelikler.

Güneşimizden yüzlerce, hatta binlerce kat büyük yıldızlar ömürlerinin sonuna geldiklerinde dışa patlamak yerine kendi kütleçekim kuvvetleri

altında ezilerek içe çökerler, yani Gravity'si o denli yüksektir ki, yıldızın gücü dışarı patlamaya yeterli gelmez, içe çöken yıldız sıkışır, küçülür, büzülür ve çok küçük bir noktaya aşırı yüksek bir basınç uygulamaya başlar, bu durum uzayın normalin üzerinde bir şekilde bükülmesine ve çukurlaşmasına sebep olur. Bu çukur o denli derin ve dik olur ki, içerisine ışık dahi girse kaçıp kurtulamaz ve çukurun merkezine doğru düşmek zorunda kalır. Karadeliklerin merkezinde kendi ışığını dışarı yayamayan kendi içine çökmüş bir cüce yıldız bulunur. Işığını dışarı yayamaz çünkü uzayda oluşturduğu çukur fazla derin ve diktir, işte bu sebeple biz karadeliğin merkezindeki yıldızı göremeyiz.

Karadelikler üzerinde yapılan çalışmalar zaman içerisinde bu fenomen hakkındaki bilgilerimizi değişime uğratmıştır, Einstein *teorik olarak* karadeliklerin *mümkün* olabileceğini söylese de, olmamalarını dilemişti, zira *olmaları durumunda fizik kuralları alt üst* oluyordu, nasıl olur da bir şey ışığı içerisine hapsedebilecek denli derin bir çukur oluşturabilir? Bu sorunun üstesinden gelmek istemiyordu fakat ilerleyen zaman diliminde karadeliklerin varlıkları inkar edilemeyecek şekilde ispat olundu. Karadelikleri göremiyorduk fakat çevrelerinde dönmekte olan yıldızları tespit ettiğimizde **yıldızların anormal hareketlerinden gözle görünemeyen bir şeyin çevresinde dönmekte olduklarını anlıyorduk.**

Karadeliklere giren hiç bir şey geri çıkamaz sanılıyordu, Stephen Hawking önce bunun imkansız olduğunu söylemiş, ancak zamanla *fikrini değiştirmiş* ve karadelikten kaçabilecek bir şeyler olabileceği fikrini ortaya atmıştı ki bu fikir sonradan ispat edildi, literatüre Hawking Işıması olarak geçen bir fenomen gözlendi, karadelikler radyasyon yayıyorlardı. Bu durumu şu şekilde özetleyebiliriz, ufak bir kap alıyoruz ve bir yangın hortumu ile bu kap'a su doldurmaya çalışıyoruz, elbette suyun büyük bir kesimi kabın dışına sıçrayacaktır, karadelikler bazen o kadar fazla madde yutarlar ki, zamanla

bir kısmını dışarı püskürtmek zorunda kalırlar, elbette karadeliğe giren her ne olursa olsun saf enerjiye dönüşmek zorunda kalacağı bir basınca maruz kalarak dışarı püskürse de eski formundan eser kalmamıştır.

Hawking önceleri karadeliklerin evrenin dışına açılabilen kapılar *olabileceğini* söylese de zamanla bu fikirden uzaklaşmış ve bunun mümkün olamayacağını söylemiştir, lakin yakın zamanda *bu fikrine geri dönmüş* ve karadeliklerin yuttukları enerjiyi evrenin dışına ve hatta başka bir evrenin içerisinde püskürten kapılar *olabileceklerini* söylemeye geri dönmüştür.

Karadelikler evrenin en önemli fenomenlerinden birisidir ve hatta galaksilerin merkezlerinde devasa karadelikler olduğu tespit edilmiştir. Samanyolu galaksimizin merkezinde de bunlardan bir tane bulunmaktadır ve hızla bize doğru yaklaşmakta olan Andromeda Galaksisi ile ”çarpıştığımızda” her iki galaksinin merkezlerinde bulunan karadelikler birleşerek daha büyük bir karadelik oluşturacaklardır. Burada çarpışma sözcüğünü bilerek tırnak içerisine aldım, zira galaksiler çarpıştıklarında aslında içlerindeki hiç bir cisim birbirleri ile çarpışmamaktadır. Sadece iki galaksi çılgın bir dans ile birbirlerine girer ve ortam dinginleşene kadar her ikisi de ihtiva ettikleri yıldızların bir kısmını bu çılgın hareketleri sayesinde dış uzaya fırlatmaktadırlar. Bizim yıldızımız Samanyolu’nun dış kollarından birinde önemsiz bir konumda olduğu için, muhtemelen o gün geldiğinde (milyarlarca yıl sonra) yıldızımız ve gezegenimiz halen hayattalarsa sistemin dışına doğru fırlamak zorunda kalacaklardır. **Samanyolu’nun görece hızı *saniye*de 522 km**‘dir, ancak evren gibi devasa bir yapı içerisinde bu hız dahi lafı edilemez bir yavaşlık olarak tanımlanabilir.

Galaksimiz Samanyolu, evren oluştuktan kısa bir süre sonra ortaya çıkmıştır, sistem içerisinde gözlenen en yaşlı yıldız 13.2 milyar yaşındadır.

O denli büyüktür ki, güneşimiz Samanyolu'nun çevresinde bir turunu 220 milyon yılda tamamlamaktadır. Biz buna Samanyolu demişiz ancak İngilizcede Milky Way, yani Süt Yolu derler, sebebi Yunanlıların gökyüzüne baktıklarında her iki yanına süt dökülmüş karanlık bir yol görmelerinden dolayı "sütlü, süt gibi" manasına gelen galaxias, ya da süt dairesi manasına gelen kyklos galaktikos terimlerini kullanmalarından gelmektedir. Gerçekten de ışıksız bir ortamda gece kafamızı gökyüzüne çevirip baktığımızda Samanyolu'nun ortasında karanlık ışıksız, yıldızsız bir kısım görürüz. Bu karanlık şeridin sebebi, galaksinin merkezini kaplayan gaz ve tozun ardında bulunan yıldızların ışıklarını engelliyor olmasıdır. Yakın zamana kadar tüm evreni Samanyolu'ndan ibaret sandığımız gibi merkezini de göremiyorduk, ta ki birisi çıkıp da **teleskoplara kızılötesi filtre takma**yı akıl edene kadar.

Galaksinin merkezine yakın olan yıldızların çevrelerinde gezegenler varsa da bunlarda **yaşam olma olasılığı yok**tur, en azından o bölgede **radyasyon** o denli yüksek boyuttadır ki, **bildiğimiz anlamda canlı yaşamına izin vermez**.

Samanyolu Galaksisi, sayı tam olarak belli olmasa da en az 200 milyar, en fazla 400 milyar yıldız barındırmaktadır. Kaldı ki bu sayı her an değişebilmektedir, büyük bir yıldız süpernova haline gelince yeni yıldızların doğmasına sebep olduğu için sayı asla sabit olamaz. **Evrende bizimki gibi en az 250 *milyar* galaksi bulunduğu *düşünülmektedir*** ve onlar da benzer oranda yıldız barındırmaktadırlar. İzlediğim bir belgeselde bilim insanları diyorlardı ki, evrendeki toplam yıldız sayısı, dünya üzerindeki tüm kumsallardaki kum tanelerinin toplamından çok daha fazladır. Bizim yıldızımızın çevresinde 8 -ya da isteğe göre 9 da diyebiliriz- gezegen bulunduğu düşünülürse ve bu sayı bir ortalama değer olarak alınacak olursa, evrendeki galaksilerde bulunan yıldızların çevrelerindeki gezegen sayısının inanılmaz oranı tahmin edilebilir. Bazı gezegenlerimizin

> çevrelerinde onlarca uydu gezegencikler bulunduğu düşünülecek olursa -ki bunların bir kısmında yaşam olma olasılığı da bulunmaktadır, evrende bizimki gibi yaşam bulunan trilyonlarca gezegen olma **olasılığı** vardır.
>
> Yakın zamana kadar bilim insanları bir konuyu anlamakta zorlanıyorlardı, Gravity, yani kütleçekim kuvveti öyle zayıftır ki, bir galaksiyi bir arada bütün halinde tutması imkansızdır, yani düşünün, dünyada bir kaç bin kilometre yukarı çıktığınızda zayıflayan bir güç nasıl olur da koca bir galaksi dolusu yıldızı bir arada tutabilir? İşte güzel bir soru, yapılan tüm bilgisayar simülasyonlarında oluşturulan galaksi formları hızla dağılıyor, bir arada kalamıyorlardı, o halde **galaksiyi bir arada tutan bizim göremediğimiz bir güç *olmalı***. Bu güç yakın zamanda keşfedildi ve ***gözle görünmeyen* Karanlık Madde adlı bir madde**nin milyarlarca yıldızı bir arada tuttuğu sonucuna varıldı. Yakın zamanda ise karanlık maddenin yapısı hakkında inkar edilemeyecek ispatlar keşfedilmiştir.
>
> Bunun dışında bir de Karanlık Enerji vardır ki, enteresan şekilde dindarlar bu iki ”karanlık şeyi” **Tanrı** olarak adlandırmaya çalışırlar, karanlık enerji, gözle göremediğimiz bir başka fenomendir ve evrendeki her şeyin itici gücünü oluşturur, evrenin sürekli genişlemesinin ardında yatan etkendir. Kütleçekimi de gözle göremeyiz ancak **etkisini gözlemlemek** sayesinde **varlığından inkar edilemeyecek şekilde emin** oluruz, Kara Enerji de benzer bir fenomendir.

Yazar Batılı fizikçilerden nakiller yapmayı beceriyor, fakat işe kendi mantığını da dahil ettiği zaman seçme saçmalar ve zirve zırvalar herşeyi berbat ediyor.

Dindarlar Karanlık Madde ile Karanlık Enerji’yi Tanrı olarak adlandırmaya çalışırlarmış.

Onları sen kendin Tanrı diye adlandırmaya çalışıyorsun.

Ancak, burada şöyle bir durum ortaya çıkıyor: Sana göre, “dindarların Tanrı”sı kesinlikle var..

Çünkü, onların Tanrı dediği şey Karanlık Madde ile Karanlık Enerji.. Ve sana göre, “Yakın zamanda ise **karanlık madde**nin yapısı hakkında **inkar edilemeyecek ispatlar** keşfedilmiştir”. Karanlık Enerji’ye gelince, “etkisini gözlemlemek sayesinde **varlığından inkar edilemeyecek şekilde emin** oluruz”.

Ancak, dindarların Tanrı’sı, senin karanlık madde ve karanlık enerji dediğin şey değildir.

Çünkü dindarların Tanrı’sı (Allahu Teala) maddenin ve enerjinin de yaratıcısıdır.

Allah Azze ve Celle, yarattığı kâinatın bir parçası değildir.

Üstelik, “karanlık enerji” denilen şey sonuçta “teorik” bir varsayımdır.

“Bu karanlık enerji, dindarların melekler dediği şey belki olabilir” gibisinden bir cümle kurmuş olsaydın, dindarların Tanrı inancı hakkındaki cehaletini bir nebze gizlemiş olurdun.

Bu yazın ise cehaletini kabak gibi ortaya koyuyor.

Her neyse.. Yazıya dönelim:

> Evrenin en kafa bulandırıcı fenomeni nedir diye sorulacak olursa ”zaman” yanıtını vermek mümkündür. Zaman gerçekten anlaşılması güç ve göreceli bir kavramdır. **Büyük Patlama’dan önce zaman yoktur, evrenin ortaya çıkışı ile zamanın ortaya çıkışı birlikte olmuştur**, zaman evren boyunca uzay boşluğunda akmaktadır, evrenin genişlediği ölçüde her yeri kaplar, peki ama zaman neden görecelidir? İşte bu harika bir konudur ve zamanın düşündüğümüz gibi soyut bir kavram olmadığını anlamamızı sağlar.

> Uzayın Kütleçekim nedeni ile çukurlardan ve tümseklerden oluştuğunu söylemiştik, işte bu çukurlar ışığın yönünü değiştirebildikleri gibi zamanı da bükebilirler, çukur eğer çok derin ise zaman içerisine girdiğinde daha yavaş akmaya başlayabilir.

Burada da bir duralım.

"Zaman"ın uzayın dördüncü boyutu olduğunu, yani uzayla birlikte var olduğunu, ondan ayrı bir varlığının bulunmadığı söyleyen Einstein, zamanın göreli olduğunu kabul etmişti.

Daha önce Batı'da bu konularla uğraşanlar genelde zamanın uzaydan ayrı bir varlığının bulunduğunu düşünüyorlardı.

Einstein'ın teorisi ile birlikte, "Uzayı yaratmadan önce Allah ne yapıyordu?" sorusunun "anlamsız" ve mantıksız olduğu anlaşıldı.

Çünkü, uzayın olmadığı yerde zaman da yoktur.

Bu gerçeği İslam alimleri "Allahu Teala zaman ve mekândan münezzehtir" diyerek ifade etmişlerdir.

Yazıya dönelim:

> Bu demek oluyor ki, Jüpiter eğer kütlesi ile doğru orantılı şekilde dünyamızdan daha ağır ise ve dünyamızın uzayda yarattığı çukurdan daha derin bir çukur oluşturuyorsa, o halde bu çukur nedeni ile Jüpiter'in çevresinde akan zaman ile dünyanın çevresinde akan zaman arasında bir fark oluşmak zorundadır, hatta cismin kendi çevresinde dönüş hızı ne denli yüksek ise zaman o denli bükülecektir.
>
> Evrende zaman ile yarışabilecek bir tek ışık bulunmaktadır, bir cisim, **imkansız** olsa da ışık hızına çıktığı takdirde **[teorik olarak]** zaman

> da duracaktır ve akmıyor gibi görünecektir, yani şöyle düşünelim; ışık hızına çıkabilen bir uzay aracına binen kişi için zaman durma noktasına gelir, ancak gerisinde bıraktığı dünyada zaman halen akmaktadır, o halde ışık hızına çıktıktan sonra tekrar **yavaşlayıp** dünyaya geri dönecek olursa, dünyada onlarca hatta yüzlerce ve binlerce yılın geçtiğine tanık olacaktır. Gerisinde bıraktığı bebeği büyümüş ve hatta yaşlanmış olabilir, aradan çağlar geçmiş olabilir, fakat ışık hızına çıkan kişi için aradan sadece bir kaç saat ya da dakika geçmiş gibidir, yaşlanma belirtileri göstermemiştir.

Burada da bir ara verelim.

Bu anlatılanlar, Mirac'ın "aklen mümkün" olduğunun, imkânsız olmadığının kabulüdür.

Aklen mümkün olduğunun anlaşılması için bu teorileri bilmek gerekmiyor aslında, sadece, "aklen mümkün, muhal ve vacip" olmanın ne anlama geldiğini kavrayak kadar bir fehm ve idrake sahip olmak gerekiyor.

Yazıya dönelim:

> Einstein, ışık hızından daha hızlı ilerleyecek herhangi bir şey için **zamanın geriye doğru akacağını** söylemiştir, bu daha da kafa karıştırıcı bir meseledir. Bu kavramlar çerçevesinde İnterstellar adlı filmde karadeliğe giren şahıs zamanda ileri geri hareket edebilmeye başlamıştır, çünkü artık hareket hızı ışığın hızından da fazladır.
>
> Anlaşılacağı üzere evren kendi başına bir cisim olarak tanımlanabilir, bu cisim yine kendi içerisinde eğilir, bükülür ve hatta katlanır, işte bu katlanma meselesi bilhassa önemlidir. Çok sayıda bilim insanı katlanma halini özetlemek için basit bir yöntem önermektedirler, bir kağıt alıp her iki ucuna birer nokta koyunuz ve kağıdı katlayarak noktaları birleştiriniz, gördünüz mü kağıttaki iki nokta arasında seyahat etmek için aradaki tüm

yolu kat etmemiz gerekmedi, **kendi üstüne katlanan evren sayesinde noktalar arasındaki mesafeyi yok denecek kadar kısaltmayı** başardık. İşte bu şansı bize tanıyan şey solucan delikleri olarak adlandırılan **teorik** bir olgudur.

Solucan deliklerinin her an her yerde oluşup yok oldukları düşünülmektedir, fakat gözle görünemeyecek ya da hayatımızı etkileyemeyecek boyutta küçüklerdir, hayatta kalma süreleri ise çok kısadır, saniye dahi sürmez, bu sebeple etkilerinden faydalanamayız. Ancak bir **iddiaya göre**, eğer güneş büyüklüğünde bir yıldızın çevresini yansıtıcılar ile donatabilseydik ve güneşin enerjisini çekerek bu yansıtıcılar sayesinde uzayın belli bir noktasına odaklayabilseydik, ortaya çıkacak olan şey bir solucan deliği olacaktı ve biz bu solucan deliğini **kullanarak evrende çok uzak mesafeleri bir anlık sürelerde, saniyeler içerisinde aşabilecektik**. Bu mümkün ya da değil yargısında bulunmak doğru olmaz, ancak bir yıldızın tüm enerjisini bu iş kullanmak gerektiği düşünülecek olursa eğer, masraflı bir iş olduğunu söylemek mümkün.

Yakın geçmişte Einstein ve günümüzde Hawking bize evren ile ilgili daha önce aklımıza dahi gelmeyen bilgiler vermeyi başarmış **büyük dahiler**dir. Ancak her ikisi de kabul etmektedir ki, bilhassa **özel ve genel görelilik teorilerinin arasında bazı boşluklar bulunmaktadır** ve bu boşluklar henüz tam manası ile **doldurulamamış** olsa da Sicim Teorisi adı verilen yeni bir **teori**, **ispatlanması durumunda** bu boşlukları kapatmak konusunda **iddialı**dır. Hawking bilhasa sicim teorisini benimsemiş ve desteklemiştir, bu **teori**yi benim burada bütünüyle anlatmama imkan yok, ancak evrenin ufacık birbirine tutunmuş sicimlerden ve 11 ayrı boyuttan oluştuğunu söylemektedir. Kütleçekim konusundaki oluşan kafa karışıklıklarını graviton teorisi ile açıklamaya çalışmaktadır, aslında graviton fikri biraz geriye dönüp baktığımızda Newton'un kütleçekim teorisini andırmaktadır, şöyle ki; **İddiaya göre** uzayda oluşan çukurların

> yanısıra graviton adı verilen özel ve küçük bir takım **parçacıklar** bulunur ve aslında son derece zayıf olan kütleçekimi bu parçacıklar kuvvetlendirir ve etkili olmasını sağlarlar.

Yani yerçekimi dediğimiz olguyu da kapsayan kütleçekiminin aslında "gözle görülmeyen, fakat mevcut olması gereken, var oldukları kabul edilen" parçacıkların etkisinin sonucu olduğu ileri sürülüyor.

Böylece bu teoriler, bir noktadan sonra metafizik açıklama mahiyetini almaktadır.

Parçacık ve kara enerji gibi kavramlarla melek kavramı arasında pizitif bilim açısından bir fark yoktur.

Gözle görülemiyorlar, fakat yaşadığımız evrenin işleyiş düzenini izah edebilmek için var olduklarını kabul etmek zorunda kalıyoruz.

Onların varlığını "varsaymadıkça" bilim hiçbir soruya cevap veremiyor.

Yazıya dönelim:

> **Newton** da vaktinde kütleçekimi açıklarken kendisine yöneltilen "cisimler birbirlerini nasıl çekiyorlar?" sorusuna **çelişkili yanıtlar** vermekteydi, öncelikle cisimlerin görünmez bir ip ile birbirlerine bağlı olduğunu söylese de, bazen **"Tanrı öyle istediği için"** yanıtını verdiği de bilinir.

En doğru cevap budur:

"Tanrı öyle istediği için!"

Newton, Einstein gibi, Allahu Teala'nın varlığına inanıyordu.

Aktardığımız yazı şu cümleyle devam ediyor:

> Graviton fikri ne yazık ki **asla ispat edilemeyebilir**.

Graviton denilen, kütleçekime yol açtığı kabul edilen “varlık”ların varlığı ispat edilmiş değil.

Yani, pozitif bilim düzeyinde Graviton’un varlığına inanmakla meleklere inanmak arasında bir fark yok.

Ancak, pozitif bilimin elçileri ve habercileri yanılır, Allahu Teala’nın rasulleri (elçileri) ve nebîleri (habercileri) ise yanılmaz.

Yazıya dönelim:

> Ancak 11 boyutlu evren fikri oldukça **parlak bir fikir**dir. Biz şimdilik üç boyut artı zamanı da katınca dört boyutlu bir evrenden söz ederken, her boyutta fizik kurallarının değiştiği 11 boyut fikri kuantum fiziğinde oluşan boşlukları da doldurmak için **ideal görünmüş**tür, **bu boyutların her birinde fizik kuralları değişkenlik göstere*bilir*** ve evreni oluşturan **mekanizmalar farklı** işleyecektir görüşü hakimdir.

Demek ki, melerler, cinler ve insanlık alemi açısından farklı fizik kurallarının varlığından söz etmek aklen mümkün.

Yazıya dönelim:

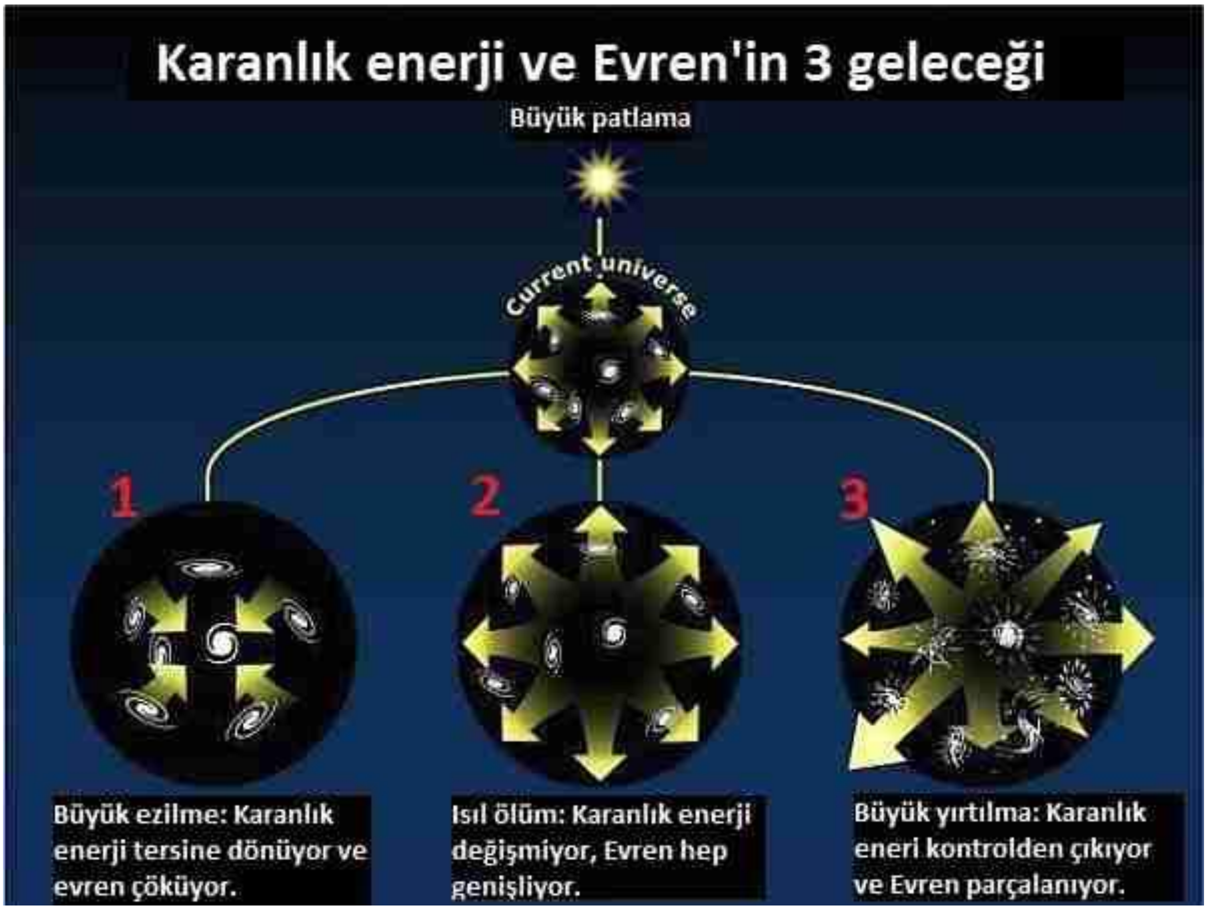
> Evrenin sonu nasıl gelecek? Bu sorunun **kesin bir yanıtı olmamakla** birlikte bazı **öngörüler** de yok değildir. Yakın zamana kadar bir zar içerisinde bulunduğu düşünülen evrenin an gelecek genişleme hızına ve boyutuna dayanamayarak adeta bir kabarcık gibi ortadan ikiye yarılacağı (kabarcığın patlamasını ağır çekimde izleyecek olursanız ortadan ikiye yarıldığına tanık olursunuz) **düşünülmekteydi**, fakat zaman içerisinde **bu görüş etkisini yitirdi. Şimdilerde daha baskın olan görüş**, evrenin genişlemesinin asla durmayacağı yönünde, fakat bu genişleme devam ettiği sürece önce galaksiler, ardından bu galaksileri oluşturan yıldızlar birbirlerinden o denli uzaklaşacaklar ki, ”soğuma etkisi” adı verilen bir

noktaya varılacağı **düşünülmektedir**. Eğer 20 milyar yıl sonra yaşamayı başaran canlılar olacaksa, bulundukları gezegenden gökyüzüne baktıklarında tek bir yıldız dahi göremeyecekler ve hatta teleskoplar dahi bu konuda işe yaramayacaktır deniyor. Dolayısı ile evrende yalnız olduklarını ve kendilerinden başka hiç bir unsurun bulunmadığını düşünmekten başka şansları kalmayacaktır. Bu tip bir süreçte halen yaşayan canlılar var ise eğer, cüceleşmiş bir yıldızın çevresinde, sanki soğuk bir kış gecesinde ısınmak için -ateşe mümkün olduğunca yakın oturan kişiler gibi- yaşamlarını sürdürecek ve yıldızları sönene kadar enerjisinden faydalanarak hayatta kalmaya çalışacaklardır. Sonunda evren bütünüyle hiçliğe karışacaktır.

Bir diğer görüş ise, evrende bulunan her şeyin er ya da geç dev karadeliklere düşecekleri ve bu enerjilerin yeni patlamalar ile yeniden bir evren **oluştura*bilecekleri*** ve hatta belki de karadelik sayesinde başka evrenlere **püskürtüle*bilecekleri*** **y**önünde.

Bu konuda **kesin bir şey söylemek zor,** tek bildiğimiz evrenin neredeyse yarı ömrüne ulaştığı yönünde ancak bizim kadar kısa ömürlü canlılar için olası sonunun asla görülemeyecek ve dert edilmesi gerekmeyen uzak bir gelecekte yaşanacağıdır.

Aslında kıyametin hemen eşiğindeyiz.

ZAN VE TAHMİNİN ADI: BİLİM

"Bilim" adını verdiğimiz bilgi türü (bilimsel bilgi), hepimizin doğrudan gözlemlediğimiz olay ve olguların ötesinde bir şey..

Gözlemlerin doğruluğu ve yanlışlığı, bilim adamı veya sıradan adam olmaya değil, duyu organlarının sağlamlığına bağlıdır.

Gözleri sağlam cahil bir adam, uzaktaki nesneleri miyop bir bilim adamından daha iyi seçer.

Bilim dediğimiz bilgi, gözlemler ve deneylerden hareketle yapılan soyutlamalar ve genellemelerle ilgilidir.

Yoksa, ağaç dalından kopan elmanın yere düşeceğini bilmek için Newton olmak gerekmiyor.

Sıradan insan için mesele yukarıda ya da aşağıda olmaktır, yukarıda iseniz, sizi tutan bir şey yoksa aşağıya düşersiniz. Olay bu kadar basittir.

Newton'a göre ise, mesele aşağıda veya yukarıda olmak değildir, kütleler arasındaki "çekim"dir.

Ancak Newton'un, çekim dediği şey hakkında herhangi bir fikri yok. Nasılı, niçini hakkında hiçbir şey söyleyemiyor.

Yukarıda yaptığımız bir alıntıyı tekrar hatırlamakta yarar var:

> **Newton** da vaktinde kütleçekimi açıklarken kendisine yöneltilen "cisimler birbirlerini nasıl çekiyorlar?" sorusuna **çelişkili yanıtlar** vermekteydi, öncelikle cisimlerin görünmez bir ip ile birbirlerine bağlı olduğunu söylese de, bazen **"Tanrı öyle istediği için"** yanıtını verdiği de bilinir.

Cisimlerin görünmez bir ip ile birbirlerine bağlı olduğunu söylemek, işi getirip "gayb"e bağlamak demektir. Böylece fizik bitiyor, metafizik başlıyor.

Newton eğer bir peygamber olsaydı, ve peygamberliğini mucize ile ispatlasaydı, onun verdiği bu gaybî "haber"e iman ederdik. Etmemiz aklın gereği haline gelirdi.

Fakat değil.

Dolayısıyla, getirdiği izah tarzı, "kafadan atma" bir şey olmanın ötesine gitmiyor.

Bu noktada, sıradan insanlara herhangi bir üstünlüğü yok.

*

Meşhur düşünce adamlarımızdan Nurettin Topçu'nun hocası Abdülaziz Bekkine rh. a.'in şöyle bir sözü var: "Aklın görevi ihtimalleri hesaplamaktır."

Beş duyu, algılar.

Akıl ise, o algılanan nesne, olay ve olgular hakkında tahmin yürütür. Böylece, bilim başlar.

Gözlemlenen nesne, olay ve olguların kendisi kesin olsa da, gözlemden hareketle yapılan soyutlama ve genellemeler, açıklama modelleri ve izah tarzları kesin değildir.

İhtimal hesabı olarak kalmaya mahkumdurlar.

Günümüzde bilim adamları, geçmişe göre daha çok şeyi gözlemleyebiliyorlar.

Mesela gelişmiş teleskoplar, uzay hakkında daha fazla gözlem yapma imkânı veriyor.

Ancak, bu gözlemlerden hareketle yapılan değerlendirmeler genelde zan ve tahminler olmaktan öteye gitmiyor.

*

Örnek olarak, birkaç yıl önce, 31 Ekim 2019 tarihinde bbc.com'da yayınlanmış olan bir habere bakabiliriz.

Yazarı, BBC News bilim muhabiri Pallab Glosh.

Haberin başlığı şöyle:

"Karanlık enerjinin gizemini çözmek için 35 milyon galaksi incelenecek".

Haberde, "**Karanlık enerjinin gizemini çözmeyi amaçlayan bilim insanları, bir süper teleskop aracılığıyla evrene dair en kapsamlı gözlem görevine başladı" deniliyor.**

Beş yıl sürecek gözlemde 5 bin mini teleskop kullanılacakmış. Bu teleskopların her biri 20 dakikada bir, farklı bir galaksiyi inceleyecekmiş

Sonra, "**Karanlık enerji nedir?" ara başlığı altında şunlar söyleniyor:**

> Büyük patlama teorisi ilk ortaya çıktığında evrenin genişlemesinin bir süre sonra yavaşlayacağını ve yerçekiminin etkisiyle evrenin tekrardan küçüleceğini öngörüyordu.
>
> Fakat astronomlar 1998'de şok edici bir buluş yaptı: Evren yalnızca genişlemiyordu, aynı zamanda genişleme hızı da her geçen yıl artıyordu.
>
> Bu buluşun ardından bilim insanları yerçekiminin etkisini tersine çeviren bir şey olduğunu düşünmeye başladı ve bu şeye karanlık enerji adını verdi.

Bu bir isimlendirme, fakat cevap ya da açıklama değil.

Karanlık enerji demekle "bilinmeyen güç", "açıklanamayan etken" vs. gibi tabirleri kullanma arasında bir fark yok.

Bir başkası "Herhalde bunu yapanlar melekler" de diyebilir.

Türkiye'deki bilim hayranı cahiller ise "Dindarların Tanrı'sı herhalde bu" diye yazıp konuşabiliyorlar (Odatv.com'un bilim meraklısı bir cahil yazarı aynen böyle yazmıştı).

BBC muhabirinin bir sonraki cümlesi bilimi tamamen "inanc"a dönüştürüyor:

> Bugün evrenin büyük kısmının karanlık enerjiden oluştuğuna inanılıyor. Öyle ki gezegenlerin, yıldızların ve galaksilerin yapı taşı olan atomların evrenin yalnızca yüzde 5'ini oluşturduğu düşünülüyor.

Düşünmekten zarar gelmez.

Muhabir, sözlerini şöyle sürdürüyor:

> Gözlem projesinde yer alan University College London'dan Prof. Ofer Lahav, keşfedilmesinin ardından 20 yıl geçmesine rağmen bilim insanlarının hâlâ karanlık enerji hakkında **neredeyse hiçbir şey bilmediğini** söylüyor: "Yalnızca yüzde 5'ini bildiğiniz bir evrende yaşamak utanç verici. Karanlık enerjinin doğası ve ne olduğu, fizik alanında bir devrime yol açabilir!"

Evet, bugünkü bilim, evrenin yüzde 95'i hakkında "neredeyse hiçbir şey bilmiyor".

Daha sonra muhabir şu soruya geçiyor: "Karanlık enerji evreni nasıl genişletiyor?"

Hakkında neredeyse hiçbir şey bilmediğiniz birşey hakkında nasıl konuşabilirsiniz ki?!

Dolayısıyla, cevap, "olabilir, belki, ihtimal ki" vezninde bir zan ve tahminden ibaret kalıyor:

"Sorunun yanıtı, uzay-zamanın dokusunda atom altı seviyelerdeki dalgalanmalardan kaynaklanan vakum basıncında **olabilir**"miş.

Ama olmuyormuş..

Nedeni şuymuş:

> Fakat hesaplamalar, bunun doğru olması için vakum basıncının astronomların bugün ölçtüğü seviyeden çok daha büyük (1'den gelen 120 adet sıfır katı) **olması gerektiğini** gösteriyor. Bu farka dair açıklamalardan biri, vakum basıncının evrenin başlangıcında çok daha fazla olduğu ve zamanla bugünkü seviyesine indiği yönünde. Astronomlar vakum basıncının zaman içinde değişmediğini ortaya koyarsa, bu sefer daha spekülatif teorilere devreye girecek.

Demek ki ihtimaller yarışıyormuş.

Şöyle olduğu ortaya konulursa daha spekülatif teoriler devreye girecekmiş..

Teori zaten tanım gereği zanna dayanan birşey.. Spekülatif teori ise işin iyice "suyunu çıkarmak" demek oluyor.

Sözü edilen spekülatif teorilerin nasıl birşey olacağına gelince.. İşte burası aslında tamamen metafiziğin başladığı yer oluyor:

> Bunlardan biri, evrenimizin çok sayıda evrenden yalnızca biri olduğu yönünde. Buna göre evrenimizde vakum basıncı düşükken diğer evrenlerde bu daha yüksek olabilir.

Daha sonra muhabir, yerçekimi hakkında söyledikleriyle, aslında yerçekimi hakkında da "bilim"in fazla birşey bilmediğini ortaya koyuyor:

> Bir diğer ihtimal de yerçekimi hakkındaki teorinin eksik olması. Diğer temel güçlerin aksine yerçekiminin karşı bir kuvveti bulunmuyor. Örneğin elektrikte negatif ve pozitif yükler bulunuyor, fakat teorilerde yerçekiminin negatifi yok. Evrenin geçmiş zamanlarını inceleyebilen DESI (Karanlık Enerji Spektroskopik Enstrümanı adlı cihaz), Albert Einstein tarafından 100 yıl önce geliştirilen mevcut yerçekimi teorisini bugüne kadar yapılmamış seviyelerde test etme yeteneğine sahip. … Araştırmacılar bu sayede Einstein'ın uzay-zaman hakkındaki Görelilik Teorisi'nin ve yerçekimine dair tespitlerinin doğru olup olmadığını inceleyebilecek.

Bir başka deyişle, yerçekimi kavramı etrafında koparılan gürültü doğru mu yanlış mı, bilmiyoruz.

Newton'un söylediklerinin doğruluğu hakkında bil bilgimiz bulunmadığı gibi, Einstein'ın bilim adına söylediklerinin de doğruluğuna dair elimizde bir kanıt yok.

Peki ya Einstein’ın söyledikleri tamamen yanlış olabilir mi?

Mümkün.

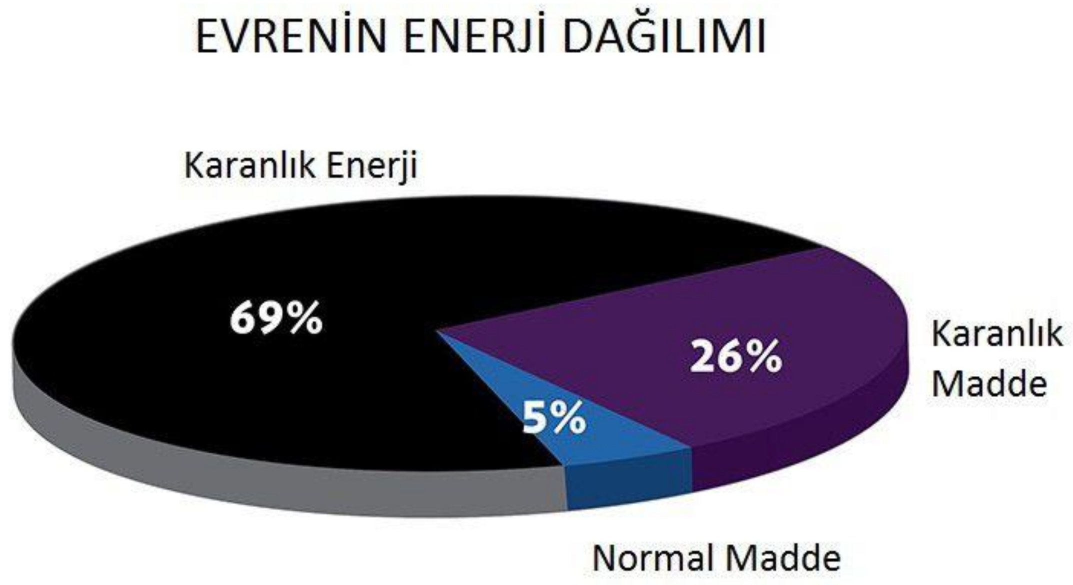
Muhabir şöyle diyor:

> Bu teorilerin yanlışlanması durumunda karanlık enerji konseptine gerek kalmayacak. Bunun yerine evrenin gittikçe daha hızlı genişlemesini açıklayacak yerçekimi teorilerine odaklanılacak.

Kısacası aslında bilim patina yapıyor.

“Kesin” bilgi namına bir milim bile mesafe alabilmiş değil.

Alayı zan ve tahmin..

BİLİMİN METAFİZİĞE VE KEHANETE DÖNÜŞTÜĞÜ YER

Fizikçi Prof. Dr. Güneç Kıyak, t24.com'da yayınlanan bir yazısına "**Karanlık güçlerin amansız savaşı: Evrenin sonunu hangisi getirecek?"** başlığını atmış.

Şöyle diyor:

> Kozmoz bu karanlık güçlerin savaş alanı ve 8 milyar yıldır savaş kıyasıya sürüp gidiyor. Hangisi kazanacak, yerçekimi mi yoksa genişleme mi? Bir başka deyişle "karanlık madde" mi yoksa "karanlık enerji" mi?
>
> Artık biliyoruz, **evrenin yalnızca yüzde 5'i görünür madde**den oluşuyor.
>
> **Yüzde 25'i göremediğimiz karanlık madde** ve **yüzde 70'i ise hiç görünmeyen**, hayalet bir güç olan **karanlık enerji**.

“**Karanlık madde**“, gök cisimlerini bir arada tutan **yerçekimi**nin ana kaynağı; “**karanlık enerji**” ise [uzaydaki] genişlemeden sorumlu olan.

Şu anda evren, **genişleme** ve [tüm uzayın geneline ait] **yerçekimi** arasında bir dengede gibi.

Ama aslında [dengede] değil, bize öyle geliyor. Dünya’nın döndüğünü hissetmediğimiz gibi.

Çünkü biz Dünya ile birlikte dönüyoruz, yani dönen **sistemin bir parçasıyız ve bu nedenle hissetmiyoruz**. Dünya’nın döndüğünü başka bir sistemden, örneğin bir başka gezegenden Dünya’ya bakarsak görebiliriz.

Aynı şey evren için de geçerli.

*

Biliyoruz ki **evren genişliyor** ve galaksiler büyük hızlarla birbirinden uzaklaşıyorlar. Sorumlusu **karanlık enerji**.

Evet, fizikçi Profesör böyle diyor.

Buradaki akıl yürütüş biçimi şöyle:

Evren genişliyor, bunu anladık. Peki ama nasıl?..

Cevap: Bilmiyoruz.. Bilmiyoruz ama bu, enerjisiz olmaz.. Yani bunu yapan bir “güç” bulunmalı..

Gel gör ki bu enerjiyi/gücü tespit de edemiyoruz. Ne görebiliyoruz, ne ölçebiliyoruz.

Yok da diyemiyoruz, çünkü o takdirde evrenin nasıl genişlediği sorusu muallakta kalıyor.

O halde evreni genişleten bu etkene hiç değilse bir isim verelim, “bilinmeyen” anlamında “karanlık” diyelim.

Prof.’un yazısına dönersek:

> **Yerçekimi** ise gök cisimlerini, galaksileri birbirine çekiyor ve bir arada tutuyor, onun da sorumlusu büyük oranda **karanlık madde**.

Yani yerçekimi dediğimiz şeyi sağlayan bir madde bulunuyor olmalı. Ama bunu göremiyor, algılayamıyor, tespit edemiyoruz, sadece hesaplamalar çerçevesinde **aklımızla** böyle birşeyin bulunması gerektiği sonucuna varıyoruz.

Hakkında hiçbir şey bilmiyor olsak da, isim takmak elimizde.

O halde “bilinmeyen” anlamında “karanlık” diyelim.

Devam ediyor Prof.:

> Kozmoz bu karanlık güçlerin savaş alanı; Son 8 milyar yıldır savaş kıyasıya sürüp gidiyor.
>
> Hangisi kazanacak, yerçekimi mi yoksa genişleme mi? Bir başka deyişle “karanlık madde” mi yoksa “karanlık enerji” mi?
>
> Şöyle sormak belki daha doğru: Evrenin sonunu hangisi getirecek?

Sorunun cevabı, ortada kesin bir bilgi bulunmadığını ortaya koyuyor:

> Belki de hiçbiri, olasılığı az olsa da başka sürprizler mümkün.

Yazar bunun ardından “Savaşı karanlık madde [yerçekimi] kazanırsa ne olur?” sorusuna geçiyor.

Cevaptan önce uzun bir giriş var:

Hatırlayalım; karanlık madde fikri ilk kez Fritz Zwicky tarafından ortaya atıldı, 1933 yılında. Zwicky, COMA galaksi kümesindeki **mevcut kütle**nin, küme içindeki galaksileri bir arada tutması gereken **çekim alanı** için yeterli olmadığını gördü. Sonrasında evrendeki tüm **görünür madde** toplamının da **evrenin bugünkü yapısı için yetersiz** olduğu anlaşıldı.

Yani maddenin bildiğimiz mevcut özellikleri çerçevesinde "doğa yasaları" dediğimiz şeye uymayan bir durum var. Doğa, doğal bir şekilde işlemiyor.

Ayrıca 1970'lerde yapılan ölçümlerde **galaksilerin çok büyük hızlarla döndüğü** saptandı. Bu etkiyi yaratan **yerçekimi** kuvvetiydi ve mevcut görünür kütle miktarı bu gücü oluşturamazdı.

Yani, "Melekler böyle yapıyor" der gibi "Yerçekimi adını verdiğimiz bir güç var ki galaksiler böyle büyük bir hızla dönüyor" dedik.. Fakat gördük ki, bu yerçekimi dediğimiz gücü, mevcut maddenin sahip olması mümkün değil..

Fakat, demokrasilerde olduğu gibi bilimde de çareler tükenmiyordu.

Farklı bir yerden kaynaklanan bir yerçekimi gücüyle galaksiler kontrol ediliyordu.

Yani, "Melekler tarafından yerçekimi yapılıyor" dercesine "farklı bir yerden" deyip işin içinden çıkıyoruz.

O farklı yer hakkında bildiğimiz hiçbir şey yok, ama olsun.

Yapılan **hesaplara göre** evrenin bugünkü yapısının oluşabilmesi için **görünür madde**nin **beş katı fazlası daha madde olması gerekiyordu**. Ve kozmoz, bu görünmez maddeyle doluydu.

Olması gerekiyor, ama biz göremiyor, duyularla algılayamıyoruz.

Tıpkı melekleri algılayamadığımız gibi. Ama **aklımız**, göremediğimiz birşeyler bulunması gerektiğini, yoksa bu uzayın mevcut olamayacağını söylüyor.

> Görünmeyen [algılanamayan, nasıl birşey olduğu bilinemeyen] bu maddeye “Karanlık Madde” denildi.
>
> Bugünkü bilgilerimize göre **karanlık madde evreni dolduruyor** ve **tüm kozmozu kaplıyor**. Galaksilerin, yıldızların, **özetle evrenin nasıl şekilleneceğine karanlık madde karar veriyor**.

Aslında “bugünkü bilgilerimize göre” değil, “bilim adamlarının bugünkü tahminlerine göre” denilmesi gerekir.

Ortada kesin bilgi yok.. Sadece tahmin var.

Bilim, bilgisizliğe karşılık geliyor. Bizi getirdiği nokta “Bilemediğimiz, göremediğimiz güçler evreni yönetiyor” inancından ibaret.

*

Hikâyenin bir de karanlık enerji faslı var:

> Galaksilerin birbirinden uzaklaştığı 1920’li yıllardan bu yana biliniyordu. Bu bilgilerimizi büyük astronom Hubble’a borçlu olduğumuzu da kaydedelim.
>
> 1990’larda bilim insanları uzaklaşan galaksilerin hızlarını ölçmek istediler. Ölmekte olan bir büyük yıldızın, süpernovanın ışığını izlediler. Işık kırmızıya kayıyordu. Kırmızıya kaymak demek yıldızın uzaklaşması anlamına gelmektedir. Sonraki 8 yıllık sürede 42 süpernova daha incelendi ve görüldü ki uzaklaşma gerçekten çok hızlıdır. *Sanki* evren **gizemli bir güç** etkisinde, **fizik kuralları hiçe sayılarak** büyük bir hızla genişlemektedir.

> Uzayın bu **hayalet güc**üne **karanlık enerji** denildiğini biliyoruz. **Bu enerji evrenin üçte ikisini kontrol ediyor**, vakum etkisi yaratıyor ve evrenin genişlenmesini hızlandırıyor.

Aslında bu karanlık enerji denilen şey hakkında da bir şey bildikleri yok.

Sadece, “Böyle bir güç bulunuyor olmalı, yoksa işler böyle yürümezdi” demek zorunda kalmış bulunuyorlar.

“Karanlık enerji” diyerek sözde olaya bir izah getirmiş oluyorlar.

Şunun gibi: Bir hekim, hastasının hastalığının nedenini araştırıyor, bir şey bulamıyor, sonra da şöyle diyor: “Bunu yapan bir mikrop olmalı.. Ben göremiyorum, tespit edemiyorum ama, illa ki vardır. Buna ‘karanlık mikrop’ adını verdim.”

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUCİZE VE KERAMET: BİLİME MEYDAN OKUYUŞ

POZİTİVİZM, METAFİZİK VE MUCİZE

Prof. Dr. Faruk Beşer'in ***Yeni Şafak*** gazetesinin 7 Ocak 2018 tarihli sayısında yayınlanan "**İmanın tabiatı ve haber-i vahidin akidedeki yeri meselesi"** yazısı güzeldi, fakat hatadan hâli de değildi.

Hoca yazısında önce, **Kelam** geleneğinde dile getirildiği şekilde **"kesin" bilginin** vasıtalarının **akıl, beş duyu ve doğru haber** olduğuna dikkat çekiyor.

(**Rüya, keşf, ilham** vs. de bilgi verir, fakat bunlar **bizatihî** "kesin"lik taşımaz. Bu yüzden de "**din**"de delil olmazlar. Ama gündelik hayatta, hatta bilimsel faaliyetlerde yararlı olabilirler. Rüyasında görerek bilimsel keşif yapanlar mevcuttur.)

Bununla birlikte Faruk hoca, **aklı ve beş duyuyu, "imanın değil, aklın, bilimin ve tecrübenin alanı"** olarak gösterir ve sadece haber-i sadıkı (yani vahyi kapsamına alan doğru haberi) imanın alanına dahil ederken, çok büyük bir **hata** yapıyor.

Hayır, akıl ve beş duyu da iman açısından vazgeçilmezlik gösterir, onun **alanına** girer.

İmam Matüridî'nin dikkat çektiği ve hepimizin de **Kur'an**'da bulduğumuz gibi, Allahu Teala, kendi varlığı ve birliğinin anlaşılması için aklı ve beş duyu ile algılanan kâinatı şahit göstermektedir.

Hatta, ahiretin varlığının anlaşılması bakımından, kışın ölü hale gelen tabiatın baharda canlanması örnek gösterilmektedir.

Nitekim Hoca daha sonra farkında olmadan hatasını düzeltmekte, *"O halde Kuranıkerim'in otoritesi ve kesinliği tecrübe, akıl ve iman iledir. Sadece tecrübe ve akılla olsaydı o zaman dinin gayb ve iman boyutunun bir anlamı kalmazdı"* demektedir.

Anlamı kalmazdı değil, **imtihan boyutu** kalmazdı.

Mesela kâfirler, ahireti kıyamet günü bizzat müşahede edecekleri için, beş duyuları vasıtasıyla iman edecekler, artık iman etmiş olduklarını belirtecekler, salih ameller işlemek için dünyaya döndürülmeyi isteyecekler, fakat bu, kabul edilmeyecektir.

Hoca, yukarıya aldığımız ifadesiyle, **Kur'an**'a olan imanı akla ve tecrübeye (beş duyuya) dayandırmakta, fakat "tecrübe ve akıl" ile "iman" arasında yanlış bir ayrım yapmaktadır.

Tecrübe (gözlem) ve akıl, Allahu Teala'nın varlığını kesin bir biçimde ortaya koyar, fakat insanın mükellefiyetleri ve bir ahiret hayatının varlığı konusunda birşey söylemez.

*

Evet, insanların sorumlulukları ve bir ahiret hayatının varlığı ancak **peygamberlerin haber vermesiyle ve vahiyle (haber-i sadıkla)** bilinebilir.

Ancak, vahye ve peygamberlere olan imanı sağlayan, **tecrübe ve akıldır**.

İşte, Faruk hocanın tam anlayamadığı noktalardan biri bu.

Bunu anlayamadığı için de, peygamberlere olan imanın gerekliliğini, onların **güvenilir** olmalarına ya da hayatları boyunca hiç **yalan** söylememiş olmalarına bağlamakta, **mucize**yi atlamaktadır.

Aslında, peygamberlerin güvenilir olduklarını gösteren yalan söylememe durumu da tecrübe ve akılla anlaşılan birşey olduğu için, sadece bu da **iman**ın yine **akıl ve tecrübe** ile ilişkili olduğunu gösterir, fakat mesele bundan ibaret değil.

Yalan meselesi aslında biraz karışık.. Çünkü Hz. İbrahim, hasta olmadığı halde, yıldızlara bakıp, "Ben hastayım" demişti. Kırdığı putlar için de, "Onu şu büyükleri yapmıştır" diye konuşmuştu.

Bunlar, güvenilirliği ortadan kaldıracak türden yalanlar değildir, fakat, peygamberlerin peygamberliğinin asıl delili, gösterdikleri **mucizelerdir**.

*

Faruk Beşer, mucize konusunda bir başka yazısında da hata yapmıştı, henüz düzeltmiş değil.

Mucize, peygamberliğin delilidir. (Bkz. İmam Kuşeyrî, ***Kuşeyrî Risalesi,*** çev. Dilaver Selvi, İstanbul, 2009, s. 373-4.)

Bu “delil” kelimesi, rastgele kullanılmış değil.

Velîlerin kerameti ve günahkârların istidracları da mucize gibi olağanüstülüklerdir. Ancak mucize, peygamberlik **iddiası** ile birlikte bulunur.

Yani bir harikuladelik ya da olağanüstülük, ancak peygamberlik iddiası eşliğinde gösterilirse mucize adını alır.

Bu yönüyle mucize, **sadece** peygamberlere aittir. Gerçekten peygamber olmayan hiç kimse, hem peygamber olduğunu iddia edip hem de olağanüstülük gösteremez.

Fakat, mesela tanrı olduğunu iddia eden bir kimse olağanüstülük gösterebilir. Ahir zamanın büyük **Deccal**‘i gösterecektir.

Neden?

Şundan: Çünkü **akıl**, yaratılmış olduğu açık olan bir nesnenin tanrı olamayacağını anlamak için yeterlidir.

Böylece akıl, imanın kaynağı haline gelmektedir. İmanla ilişkisiz birşey değildir.

*

Fakat **akıl**, mucize gösteren bir kimsenin peygamber olmadığını anlamak için tek başına yeterli olmaz. **Muhal**dir demez, **mümkün**dür hükmünü verir.

Diyelim ki peygamber olduğunu söyleyen kimse daha önce **yalan** da söyleyen biriydi. Tevbe etmiş olabilir. Ayrıca Allahu Teala, böyle biriyle de kullarını **imtihan** edebilir.

Allahu Teala’nın, daha önce **günah** işleyen birini de peygamber olarak göndermesi “aklen” “mümkün”dür. Resulullah s.a.s., kendisinden sonra peygamber gelse,

bunun Hz. Ömer olacağını söylemiştir. Hz. Ömer ise, kendi kız çocuğunu diri diri toprağa gömebilmiş, Resulullah s.a.s.'i öldürmeyi kafaya koyabilmiş biriydi.

Ayrıca bir peygamber, **akla** insanların **maslahatı** bakımından hiç de mantıklı ve hikmetli gelmeyen, salt **imtihan** kavramıyla ya da dünyadaki **ilahî ceza** düşüncesiyle açıklanabilen emir ve yasaklar da tebliğ edebilir. Bu da "aklen" "mümkün"dür. Mesela Yahudiler'e **cumartesi** günü yasağı getirilmiş olması buna benzer bir durumdur. (Cumartesi yasağı da hayırlara vesile olmuştur. William Ebenstein'in ***Siyasi Felsefenin Büyük Düşünürleri*** adlı kitabında belirttiği gibi, bu yasak sayesinde hafta tatili nosyonu oluşmuş, köleler ve işçiler haftada bir gün olsun dinlenme imkânı bulmuşlardır.)

O yüzden, Allahu Teala kullarına bir rahmet olarak, sahte peygamberlere olağanüstülük gösterme imkânı vermemiştir. Vermemektedir.

Bu, hemen hemen bütün akaid (hatta ilmihal) kitaplarında vurgulanan bir husustur. Mesela **Ömer Nasuhi Bilmen** hoca şöyle demektedir:

> "… yalan yere peygamberlik davasına kalkışan kimselerden ne mucize, ne keramet, ne de diğer harikalar meydana gelmez."
>
> (***Büyük İslam İlmihali***, haz. Mehmet Talu, İstanbul: Çelik Yayınevi, s. 32.)

*

Burada altını özellikle çizmek istediğimiz husus şu:

Peygamberlere imana temel oluşturan **mucize, beş duyu ile, yani tecrübe ile varlığı anlaşılan** bir olgudur.

Böylece beş duyu, imanın temellerinden ya da kaynaklarından biri haline gelmektedir.

Burada **akıl** da devreye girmektedir.

Mesela **Hz. İsa'nın ölüleri diriltme** mucizesini ele alalım.. Bunu görenler, **akıl**larıyla şu sonuca varma durumundadır: "İsa, Allah'ın izniyle ölüyü diriltebiliyorsa, onun, ahirette Allahu Teala'nın hepimizi yeniden dirilteceğine dair haberi doğru olmalıdır."

İşte peygamberler ile **ontoloji ve metafizik** konularında yaldızlı laflarla bir sürü hurafe üreten **filozoflar** arasındaki fark buradadır.

Mesela, **yıldızların da bir aklı bulunduğunu** iddia eden Eflatun, ve onun bu "işkembe mahsulü hikmetli yumurtasını" ***Medinetü'l-Fazıla***'sında iman esası gibi tekrarlayan **Farabî**'nin durumunu ele alalım.

Bu hikmetli yumurtanın doğruluğunu kanıtlamak için filozoflarımızın elinde bir mucize yok. Salt şöyle bir iddia ve çağrı var: "Ben çok zeki, çok akıllı bir adamım, filozofum, siz ey geri zekâlı halk, entel ve aydın sayılmak için benim zırvalarıma iman edin."

Onun için, aslında iman, mucizelerin ortaya koyduğu gibi, **pozitivist ve materyalist** bir karakter taşır (ideolojik anlamda değil, nitelik bakımından).

Marx gibi hurafecilerin "materyalizm"i ise, özü itibariyle *metafizik* nitelikte (esas itibariyle maddî/materyal-materyalist temelden yoksun ve pozitivist olmayan, beş duyu çerçevesindeki gözlem, deney ve tecrübeye dayanmayan) zırvalardır.

Kısacası, iman, aslında en temelde, beş duyu ile yapılan gözlem'e ve o gözlemlenen hususlardan hareketle yapılan aklî değerlendirmelere dayanır.

*

Burada şöyle bir itiraz ortaya çıkabilir: "Her devirde peygamber bulunsa da, biz de mucizelerini görsek olmaz mıydı? Hem nereden bilelim Hz. İsa'nın ölüleri gerçekten dirilttiğini?"

İşte burada da yine **akıl** devreye girmektedir.

Akıl bize, **mütevatir habere** inanmak zorunda olduğumuzu söylemektedir.

Hz. İsa'nın ölüleri diriltti̇ği tevatürle sabittir. Öyle olmasaydı ne bugün milyarın üstünde insan hristiyan olduğunu söyler, ne de Hz. İsa'nın haşa "Allah'ın oğlu" olduğunu söyleme çılgınlığı ortaya çıkardı.

Hz. İsa'nın mucizelerini görmediğimiz gibi, Antartika'yı da görmedik. Ama bu kadar insanın başka bir yerin fotoğraf ve video çekimlerini Antartika diye "yutturmalarının" **aklen imkânsız** olduğunu, Antartika'nın varlığıyla ilgili bilgimizin mütevatir habere (yani yalan üzerine birleşmesi mümkün olmayan bir topluluğun haberine) dayandığını biliyoruz.

Bir kimse, "Antartika'yı görmedim, ben ancak gördüğüme inanırım. Antartika diye birşey yok. Beni kandıramazsınız. Akıl ve düşünce aksini söylüyor" diyorsa, onunla tartışmak gerekmez.

Ona Antartika'nın fotoğraf ve videolarını göstermenin, akıl ve fikirden bahsetmenin bir anlamı bulunmaz.

Yapılacak en makul iş, tımarhaneye kapatılması olabilir.

Tımarhanelik değilse, sizinle alay eden bir ahlâksızdır. Ona insan muamelesi yapmak "insanlık" kavramını değerden düşürmek olur.

İman meselesi de böyle.. Aklı olmayanlar ahirette mesul değiller. Aklı olanlar ise, kullanmamalarının, kullanmadıkları gibi kullananlara düşmanlık yapmalarının cezasını Cehennem'de çekecekler.

MUCİZE VE BİLİMİN "YASA"LARI

Prof. Dr. Faruk Beşer, "**Mucize anlayışında ifrat, tefrit**" başlıklı yazısında (***Yeni Şafak***, 19 Şubat 2016) aslında mucize konusunda "tefrit" çizgisinde saf tutuyordu.

Çünkü, şöyle diyordu: *"Aslında bir peygamber mucize getirmek zorunda değildir ve mucizeler inanmayı sağlamaktan çok, inanmayanları susturmak içindir."*

Bu ifade yanlıştır. Mucizesiz peygamber olmaz. Mucize, peygamber için zorunludur. Ancak, bir peygamber, kendisine her itiraz edene ayrı bir mucize getirmek zorunda değildir.

Saaduddîn Taftazânî şöyle demektedir:

> "Bir peygamberin mucize ile teyid edilmiş olması gerekir. Mucize ile teyid edilmedikçe onun iddiası kabul edilmez. Zira bu durumda peygamberlik

davasında haklı olan gerçek peygamberlerle sahte peygamberleri birbirinden ayırmak mümkün olmaz."

(Sa'duddin et-Taftazânî, ***Şerhu'l-Akâid***, çev. Talha Hakan Alp, İstanbul: Rıhle, 2011, s. 265.)

Mucize ile diğer olağanüstülükler arasındaki fark şuradadır: Mucize diye, peygamberlik iddiası ile birlikte gösterilen olağanüstülüklere denilir.

İslam âlimleri, gerçek peygamberler dışında hiç kimsenin mucize gösteremeyeceğini vurgulamaktadır. Hatta, tanrılık iddiasında bulunan kişi bile olağanüstü haller sergileyebilir, fakat peygamberlik iddiasında bulunan kişi sergileyemez. (Akaid kitaplarının hemen hepsinde bu husus vurgulanır. Ömer Nasuhi Bilmen hocanın ***Büyük İslam İlmihali***'nin başındaki özet akaid bilgileri içinde de belirtilmektedir.) Çünkü akıl, herhangi bir insanın tanrı olamayacağını tek başına göstermeye yeter. Peygamberlik ise öyle değildir.

Mucize, aciz bırakmak anlamına gelir. Şayet sahte bir peygamber de olağanüstülük gösterebilmiş olsaydı, peygamberlerin muhataplarını aciz bırakmalarından söz edilemezdi. Çünkü, karşısındaki de aynı şeyi yapmış olurdu.

Tarihte, sahte bir peygamberin olağanüstülük gösterebildiğine dair hiçbir örnek yoktur. Ellerinden olağanüstülükler çıksa bile, isteklerinin zıddı yönde çıkar ve onların yalancı olduğuna şahitlik eder. Müseylemetü'l-Kezzab bunun örneklerindendir.

Peygamberlik iddiasında bulun**ma**yan batıl din mensupları olağanüstülük gösterebilir. Buna istidrac denilmektedir (derece derece, tedrîcen helake yaklaştırılma).

Beşer, "Şiş batırma keramet midir?" başlıklı yazısında (***Yeni Şafak***, 21 Şubat 2016) ise şöyle diyor:

> "ABD'de bulunduğum yıllarda İngilizce öğrenme adına Benny Hinn adlı bir Hıristiyan din adamının vaazlarını uzun zaman dinlemiştim. Dünyanın her tarafında yüzbinler önünde gösterdiği kerametlere, ona göre mucizelere televizyondan şahit olmuştum. İnternete girerseniz siz de görürsünüz. Gerçi pek çok Hıristiyan din adamı dahi onun yaptıklarının bir göz boyama ve aldatma olduğunu ilan ettiler ama bunların en azından bir kısmının, insandaki işte o keramet programlarını maharetle kullanıp olağanüstülükler gösterme kabilinden olması da mümkündür."

Benny Hinn denilen hinoğlu hinin, yaptıklarını mucize olarak adlandırsa bile, peygamberlik iddiasında bulunduğunu sanmıyorum. Dolayısıyla, hinlikleri tanım gereği mucize olarak adlandırılamaz.

İkincisi, Faruk Beşer "mümkündür" diyerek onu bir ölçüde tasdik etmek yerine şarlatan olduğunu söyleyenlere itibar etseydi, onu örnek göstermeseydi, belki daha iyi birşey yapmış olurdu.

Üçüncüsü, mucizeyi bir başkası taklit edemez. Yani söz konusu olağanüstülüklere mucize denilebilmesi için başka hiç kimsenin benzerini yapamaması gerekir. Benny Hinn hininin benzeri olmayan şeyler yapabildiğini sanmıyorum, bir başkası da aynı şeyleri yapıyordur. (Mesela ***Kur'an***'da Allahu Teala, kitabına nazire yazılamayacağını/yapılamayacağını, en küçük surenin bile, ki tek satırlık Kevser Suresi'dir, benzerinin ortaya konulamayacağını bildiriyor. Bütün dünya insanlarına meydan okuyor. Kur'an mucize olmasaydı şimdiye kadar benzeri çoktan yazılmış olurdu. ***Kur'an***, büyük bir mucizedir ve bugüne kadar kâfirleri "aciz" bırakmıştır. Birtakım haddini bilmezler ve onların izinde yürüyecek kadar kendilerini alçaltanlar "Arapoğlunun yaveleri" diyerek hakaret etmek dışında birşey yapamamışlardır.)

Faruk Beşer'in okurlarını bu konularda aydınlatabileceğini sanmıyorum, çünkü, henüz kendisinin kafasının karışık olduğu anlaşılıyor.

İMAN GÖNÜLDEN ÖNCE AKIL MESELESİDİR

Prof. Dr. Faruk Beşer, "**Mucize anlayışında ifrat, tefrit**" başlıklı yazısında (***Yeni Şafak***, 19 Şubat 2016) pekçok doğruyu dile getirmekle birlikte, konuyu son derece yanlış bir cümleyle noktalıyor: "*Meseleyi bir akıl ve bilim meselesi değil iman meselesi olarak görmeliyiz.*"

Hayır, mesele aynı zamanda bir akıl ve bilim meselesidir.

Konuyu salt bir iman sorunu olarak görüp aklı ve bilimi (özellikle de aklı) devre dışı bırakınca, **hak ile batıl arasındaki fark ortadan kalkar.**

Batılı savunanlar da aynı şeyi söyleyebilir: "Mesele akıl ve bilim meselesi değildir, iman meselesidir."

Peygamberlik konusunda mucizeyi (havass-ı selimeye, yani sağlam duyulara dayalı tecrübe, gözlem ve deneyi) bahse değmez bir şey kabul edersen, hak ile batılı neye göre ayıracaksın?

*

Batıl inanç mensuplarının aklı ve bilimi devre dışı bırakmaya gerçekten ihtiyacı vardır. Yanlış itikatlarını revaçta tutabilmek için öncelikle akıl ve bilimden vazgeçmek zorundalar.

Ne yazık ki, bu imanı savunma adına akıl ve bilimden vazgeçme modası da bize, Batılılar'dan gelmiş bulunuyor. Böylece, Batılı hristiyan çevrelerin dinlerini savunma yöntemi taklit edilmektedir.

İslam'ın buna ihtiyacı yoktur.

Mucizeler konusunda sözde aklı ve bilimi rehber edinerek inkâr yoluna gitmek de **gerçekte akılsızca ve bilimsel olmayan bir yöntemdir.**

*

Aslında bilimsel teoriler ya da açıklama modelleri tümevarıma dayanan genellemelerden ibarettir ve bu genellemeler her zaman için yanlışlanmaya açıktır.

David Hume ve **Karl Popper** örneği üzerinden gidersek, Güneş'in her gün doğduğunu görmüş olmamız gelecekte de böyle devam edeceğini kanıtlamaz. Bütün kuğuların beyaz olmasından hareketle, artık hiç siyah kuğuyla karşılaşılmayacağı söylenemez. Sadece tek bir siyah kuğu bile, "Bütün kuğular beyazdır" önermesini çürütmeye yeter.

Mucizeler de böyledir. Tek bir mucize bile, dünyada mucize diye bir olayın yaşanmayacağı iddiasını çürütmeye yeter.

Karşıdakinin "bilimsel" açıklama modeli çerçevesinde o mucizenin imkânsız olması, mucizenin kendisinin değil, açıklama modelinin sorunudur.

*****

Bugün milyonlarca, hatta milyarlarca insan **Hz. İsa**'ya inanıyorsa, inanmanın da ötesinde hızlarını alamayıp onu hâşâ Tanrı'nın oğlu ilan etmeye kalkışıyorlarsa, bu herhalde mucizesiz ortaya çıkmış bir şey değildir.

O mucizeler, gerçekten yaşanmıştır. Görenler görmüştür. O görenler, herhalde gördükleri şeyi inkâr edemezlerdi. Hz. İsa'nın ölüyü Allah'ın izniyle diriltiğini gören bir mümin, akılsız bir bilimcinin "Bu, imkânsızdır" demesine itibar eder miydi?!

Bizim açımızdan da o mucizeler kesindir. Çünkü **tevatür** söz konusudur. Yalan üzerine birleşmeleri mümkün olmayan topluluklar bu olayları nakletmişlerdir.

Bugünkü **tarih**, büyük ölçüde **“ahad” haberler** üzerine kuruludur. Üstelik, o “ahad” haber sahiplerinin önemli bir bölümünün **dürüst ve hafıza sağlamlığı bakımından güvenilir** olduğu da şüphelidir. Buna rağmen, o tarihî kayıtlara itibar ediliyor. Mesela bir taş üzerinde bir yazı bulunuyor, ona göre tarih yazılıyor. Halbuki yazan kimdi, yalancı mıydı, doğru sözlü müydü, bilen yok. Fakat, **kesin belge** olarak kabul ediliyor.

Eğer, rivayetlerde tevatürü reddederseniz, İstanbul’u Fatih’in fethettiğini bile inkâr etmeniz mümkün hale gelir.

İstanbul’u Fatih’in fethettiğini kimse inkâr etmez, çünkü bu konuda tevatür vardır. Mucizeler de aslında bu durumdadır.

*****

Evet, bilimsel teoriler (adına yasa bile denilse) gerçekte kesinlik taşımazlar. Hepsi, yanlış olması mümkün olan genellemelerden ibarettir.

Henri Poincaré (ö. 1912), **“… bütün bilimler, olasılıklar hesabının şuurdışı birer tatbikatından başka şeyler değildir”** der (Henri Poincaré, ***Bilim ve Hipotez,*** çev. Fethi Yücel, 2. b., İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1964, s. 208.)

Bu gerçeği, **Nurettin Topçu**’nun hocası **Abdülaziz Bekkine** rh. a., şu şekilde ifade etmiştir: “**İlmin görevi ihtimalleri hesaplamaktır.**” (Poincaré, çok yönlü, önemli bir bilim adamıdır. Hem bilim adamı, hem filozoftur. Deha düzeyinde zekâya sahip olan bu zat, **Stephen Hawking**’in “***Zamanın Kısa Tarihi***” adlı kitabında aktardığı gibi, uzayın genişlediğini gösteren gözlemler **Edwin Hubble** tarafından henüz yapılmadan önce, şayet **Einstein**’ın izafiyet teorisi doğruysa, uzayın genişliyor olması gerektiğini söyleyebilmiştir.)

Evet, bilim, yani bilim adına yapılan genellemeler gerçekte ihtimal hesaplarından ibarettir. Mesela **Newton**’un adına yerçekimi dediği açıklama modeli, bize elmanın gelecekte de düşmesi ihtimalinin çok yüksek olduğunu söyler. Kesinlikle

düşeceğini gerçekte söylemez. Böylesi bir kabul, **bilimi bilim olmaktan çıkartıp iman haline getirmektir**. Pratikte durum budur ve bu da aslında, Poincaré'nin ifadesiyle, **şuur dışı** birşeydir. Gerçekte, söz konusu kabul, **şuurlu/akıllıca** bir kabul değildir.

*

Ne yazık ki, bugünün ilahiyatçıları, bu tür konuları çok yanlış bir zeminde tartışıyorlar. Halbuki, mesela bir **Seyyid Şerif Cürcanî** yüzyıllar öncesinde ***Şerhu'l-Mevakıf***'ta bu konuları çözümlemişti.

Yakın zamanlarda Prof. **Celal Şengör** (ki sonradan "pislikçiliği" ile gündeme geldi), bütün tek Tanrı'lı dinlerin akla yasak getirdiğini ileri sürmüştü.

Bu iddiası, Yahudilik ve Hristiyanlık için doğru olabilir, fakat İslam için doğru değildir. **İslam âlimleri, "farz-ı muhal" diyerek her konuyu tartışmışlardır, akla asla yasak getirilmemiştir.**

Ancak, **son birkaç yüzyıldır kimi ilahiyatçılarımız Hristiyan teologlarından etkilenerek sözde "akla karşı imanı" savunmaya başlamış durumdalar.**

Celal Şengör'ün söz konusu yazısı üzerine **Hayrettin Karaman**, kelam alanında doktora yapmış olan torununun verdiği cevabı ***Yeni Şafak***'taki köşesine taşımıştı.

Orada savunulan görüş son tahlilde agnostisizm (bilinemezcilik) anlamına geliyordu. Bizim yukarıda işaret ettiğimiz "bilimde kesinliğin bulunmayışı" tespitinden hareketle, Allahu Teala'nın varlığının hem ispatlanmasının hem de kesin olarak inkâr edilmesinin mümkün olmadığı ileri sürülüyordu.

Evet, "pozitif/müsbet" **bilim** Allahu Teala'nın varlığını ispatlayamaz. Çünkü gözleme ve tecrübeye/deneye dayanır. Allahu Teala ise gözlem ve deney konusu olamaz (Allahu Teala'yı dünya hayatında görme iddiası, ona ışığın vurup yansıdığını kabul etmeyi gerektirir, o zaman da cisim gibi kabul etmiş olursunuz).

Fakat **akıl**, Allahu Teala'nın varlığını ve birliğini kesin olarak haber verir. Bu yüzden geçmişte İslam âlimleri "**Vacibü'l-Vücud**" kavramını kullanmışlardır. **Vücud**, bilindiği gibi, beden demek değildir, "varlık, varoluş, mevcud olmak" demektir. Allahu Teala, varlığı vacib/zorunlu olandır. Buradaki vacib de, fıkıh terminolojisindeki vacib değildir, "**aklî vaciplik**/vücub/zorunluluk"tur.

Evet, Allahu Teala'nın varlığı aklen zorunludur.

Celal Şengör'ün söz konusu yazısına göre, inananların/müminlerin Allah inancının en temel dayanağı, nedensellik ilkesiydi. Ancak, nedensellik zincirinin Allah'a ulaşan bir başlangıcının olması, bizzat nedensellik kavramı ile çelişirdi. Çünkü nedensellik ilkesi, Allah için de, "Peki onu kim yaptı?" sorusunun yöneltilmesini gerektirirdi.

Sonra da şöyle diyordu: *"**Kur'an**, bu çelişkiden, ancak soruyu yasaklayarak kurtulmaktadır ki bütün tek tanrılı dinlerin temelinde düşünceye, yani akla getirilen bu yasak vardır."*

Oysa, onun zihninde ürettiği bu mevhum çelişki, "**teselsül**" adı altında kelâm kitaplarında ele alınmış bulunmaktadır. (Mesela ***Şerhu'l-Mevakıf***'da teselsülün imkânsızlığı ispatlanmaktadır. Daha "çağdaş" bir kitap olarak **Said Ramazan el-Butî**'nin "***Yaratıcının Varlığı ve Yaratılanın Görevi***" adıyla Türkçe'ye çevrilmiş olan kitabındaki açıklamalara da bakılabilir.)

Ay mucizesini NASA kanıtladı

Amerikan Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi NASA'nın ayın yüzeyini incelemek için çok uzun zaman önce uzaya fırlattığı Delta-2 uydusundan gelen yüzey tarama sonuçları, birçok bilim insanını şaşırttı.

DÜNYA 30 Haziran 2015, Salı

PEYGAMBER EFENDİMİZ S.A.S.'İN MUCİZESİ SADECE KUR'AN MIYDI?

Yıllar öncesinde, bir televizyon kanalında, bir ilahiyatçı profesörün, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in **Kur'an**'dan başka mucizesi olmadığını anlatmak için ter döktüğüne şahit olmuştum.

Ona göre, Peygamber Efendimiz s.a.s.'e izafe edilen mucizeler, hicrî birinci asırdan sonra uydurulmuştu. (Bunu söylemesi, hadîslerin kitaplara geçirilmesinin o tarihlere rastlamış olmasından kaynaklanıyor. Yoksa, "**zaman makinası**" ile o

devirlere gidip daha önce kimin ne söylediğini öğrenmiş değil. Bu kendisini çok akıllı zanneden geri zekâlıya göre, ömrünü bu işe verip hadîs kitaplarını kaleme alanlar değil, fakat kendisi gibi hicrî 15. asırda yaşayan bir ekran komedyeni, rivayetlerin uydurma olduğunu anlayabilmiş.)

Bu ilahiyatçı serserinin, bir ön yargısını desteklemek için, bütün bir İslamî ilimlerin usûlünü (bilimsel yöntemini) reddettiği görülüyordu.

Karşısına da İslamî bilgisi yetersiz birkaç genci oturtmuşlar, onlar emme basma tulumba gibi başlarını salladıkça bizimki iyice kendinden geçiyor, ortalığa daha ölçüsüz seçme saçmalar saçıyordu.

Bütün hadîs âlimlerini yalancılıkla suçlamakta olduğunun farkında değilmiş gibi konuşuyordu.

Bunun da ötesinde, Peygamber Efendimiz s.a.s.'den **hadîs nakleden sayıca büyük bir kitleyi** uydurmacı ilan ettiğini fark edemiyordu.

Ya da, bile bile böyle yapıyordu.

İlahiyatçının beyninden değil fakat işkembesinden yükselen ufunetli ifrazata göre, **hadîs âlimleri ve raviler (rivayetleri aktaranlar)** uydurmacı, yalancı, palavracı, mübalağacı idiler, ayrıca **Kur'an**'ı da anlamamışlardı, anlasalar bile önemsememişlerdi, kendisi ise **Kur'an**'ı anlamıştı, ve onun ışığında, söz konusu kitlenin yalancı sahtekârlar olduğunu keşfetmişti.

*

Bu hamakat abidesi, şunu anlamıyordu: Şayet söz konusu hadîs kitaplarındaki mucize konulu rivayetler hakkında böyle bir hüküm verilirse, diğer bütün konulardaki hadîslerin de güvenilmez olduğunu kabul etmek şarttır.

Bu durumda, elimizde (şimdilik) sadece **Kur'an** kalır.

Zaten, yapılmak istenen de bundan ibaret.

Ancak, hadîs kitapları ve rivayetleri hakkında o hükmü verdiğinizde, sıra kesinlikle **Kur’an**‘a gelecektir.

Çünkü, **Kur’an** da bize, yine o hadîslerin ravîlerinin rivayetiyle geldi.

Cebrail a.s., her devirde **Kur’an**‘ı tekrar getiriyor değil.

Eğer o hadîs ravîlerinin ve hadîs âlimlerinin mesela **mucize** konusunda yalana, mübalağaya, abartmaya, uydurmaya, palavraya tevessül edebileceğini kabul ederseniz, sözde **Kur’an**‘a dayanarak böyle işkembe mamulü bir uydurma hükme varırsanız, bir süre sonra, **Kur’an** hakkında da aynı şeyi söylemeniz, **Kur’an’**a uydurmalar eklendiğini iddia etmeniz de beklenir.

Bu geri zekâlı ilahiyatçı farkında olmayabilir, fakat onları prof. vs. gibi içi boş titrleri verme karşılığında bu tür zırvaları savunmaya yöneltenlerin varmak istediği nihaî hedef bundan ibaret..

*

Said Ramazan el-Bûtî’nin, Türkçe’ye “***Yaratıcının Varlığı Yaratanın Görevi: İslam Akaidi***” adıyla tercüme edilmiş olan *“**el-Yakîniyyatü’l-Kevniyye***” adlı kitabında vurguladığı gibi, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in **Kur’an-ı Kerîm** dışındaki mucizeleri, bize “sahih” haberler yoluyla ulaşmış, ve bunlar “tevatür” sınırını aşmıştır.

O rivayetlerin **sahih** olmaları, yalan söylemeleri beklenmeyecek **aklı başında, faziletli ve şerefli kişiler tarafından** rivayet edilmiş olmaları anlamına gelmektedir.

Tevatür niteliği taşımaları ise, **yalan söyleme konusunda ittifak etmeleri mümkün olmayan sayıca büyük bir kitle** tarafından rivayet edilmiş olmalarıdır.

(Tevatür, bilip bilmedikleri her konuya bulaşan şöhret budalası zır cahillerin zannettiği gibi gelişigüzel söylenti demek değildir.)

Peygamber Efendimiz s.a.s.'in, ***Kur'an*** dışında yaklaşık bin tane mucizesi mevcuttur ve bunların birçoğu sahih rivayetle bize ulaşmıştır.

Yani, o mucizeleri rivayet edenler, yaşadıkları devirde insanların **sözlerine itibar ettiği, şerefli ve doğru sözlü bildiği, dürüstlüğünden kuşku duymadığı** kişilerdir. (Bunlar, söz konusu ilahiyatçı gibi ne idüğü belirsiz, yanında yöresindeki kişiler tarafından ne mal oldukları gayet iyi bilinen güvenilmez kişiler değillerdir.)

Bu rivayetlerin sayıca çok olması, çok sayıda insan tarafından aktarılmış bulunması ise, onların **tevatür** derecesine ulaşması, ve uydurulmalarının mümkün olmaması demek olur. (Mesela, diyelim ki, bizim görmediğimiz, dedemiz zamanında yaşamış alim bir zattan bahsediliyor, ve onun **keramet** sahibi salih bir insan olduğu anlatılıyor. Ve diyelim ki, sözüne güvendiğimiz farklı kişiler bize, onun kerametlerini hikaye ediyorlar. Bu durumda biz o rivayetleri sahih/doğru kabul ederiz. Ancak, böyle tek bir rivayetin bulunması durumunda, her ne kadar ravîler güvenilir olsa da, yine de bizde kesin kanaat oluşmayabilir. Oluşması şart değildir, çünkü ravîlerin yanılmış olması ihtimali, küçük de olsa vardır. Fakat, böylesi keramet rivayetlerinin mesela sayıca 50'yi 100'ü bulması durumunda, ortaya **tevatür** çıkmış bulunduğu için, yani böyle ayrı ravî silsilelerinin bu konuda yalan üzerinde birleşmeleri düşünülemeyeceğinden, artık o şahsın keramet sahibi olduğu yönünde bizde kesin bilgi oluşur.

Başka bir örnek: Diyelim ki **kahraman** bir askerden bahsediliyor. Bir ravî silsilesi falanca savaşta, diğer bir ravî silsilesi ise filanca savaşta onun kahramanlık yaptığını belirtiyor. Şayet bu sadece bir veya iki ravî silsilesinden duyulmuş ise, ravîlerin güvenilir olması durumunda bu rivayetler sahih/doğru kabul edilse de, yine de bizde, "Belki abartma ya da yanlış anlama vardır" diye bir kuşku oluşabilir.

Oluşması doğaldır. Fakat, 40-50 ayrı savaş için aynı sayıda ayrı ravî silsilesi bize o şahsın kahramanlığı konusunda bilgi rivayet ediyorsa, bu artık **tevatür** anlamına geldiği, bu insanların bir palavrayı yaymak için işbirliği yapmış oldukları düşünülemeyeceği için, bizde, o şahsın gerçek bir kahraman olduğu kanaati oluşur. Şayet birisi çıkar bize, "İnanmayın bunlara, uydurmuşlar. **Genelkurmay'ın kitaplarına** bakın! Onlarda böyle birşey göremiyoruz. Olsaydı, yazılırdı. Demek ki yok. O yalancı, palavracı ravîleri boş verin, benim gibi akıllı bilim adamlarına kulak verin. Ben bunun bilimini yaptım, hatta profesörü oldum" derse, bu şahsın bir **megalomanyak** olduğunu düşünürüz. İşte, sözünü ettiğimiz Prof. gibilerin, "O rivayetlere inanmayın, olsaydı ***Kur'an***'da geçerdi" demesi de böyledir. Kâfirlerin keyfine göre istedikleri şekilde mucize gösterilmemiş olması, başka zaman gösterilmemiş olduğu anlamına gelmez. Bu iddia sahipleri, açıkça söyleyelim, aramızdaki **megalomanyak sapık**lar..)

*

Kaldı ki, söz konusu Prof'un iddiasının aksine, bizzat ***Kur'an***, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in ***Kur'an*** dışındaki mucizelerinden haber vermektedir.

Ay'ın yarılması, Kudüs'e gece yolculuğu yapılması, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in umre konulu rüyasından hareketle verdiği müjdenin doğrulanması vs. buna delildir:

> "Andolsun, Allah, Peygamberinin rüyasını doğru çıkardı. Allah dilerse, siz güven içinde başlarınızı kazıtmış veya saçlarınızı kısaltmış olarak, korkmadan Mescid-i Haram'a gireceksiniz. Allah, sizin bilmediğinizi bildi ve size bundan başka yakın bir fetih daha verdi." (Fetih, 48/27)

Bu ayet indiğinde, henüz Mescid-i Haram'a girilmiş değildi. Müşriklerin, Peygamber Efendimiz s.a.s.'i (ve dolayısıyla **Kur'an**'ı) yalancı çıkarmak için, Hudeybiye Antlaşması'nı bozmaları, bunu bir fırsat olarak kullanmaya kalkışmaları mümkündü. Fakat, Allahu Teala bu ayet ile, zımnen, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in

bir mucizesi olarak, söz konusu müjdenin mutlaka gerçekleşeceğini, kimsenin engel olamayacağını haber vermiştir.

Yine, Tahrim Suresi'nin 3. ayeti, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in bir başka mucizesine, gayb olan bir hususun açıklanmasına işaret etmektedir:

> "Hani peygamber eşlerinden birine, gizli bir söz söylemişti. Fakat eşi o sözü (başkasına) haber verip Allah da bunu Peygamber'e bildirince, Peygamber bunun bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. Peygamber, bunu ona (sırrı açıklayan eşine) haber verince o, 'Bunu sana kim bildirdi?' dedi. Peygamber, 'Bunu bana, hakkıyla bilen ve hakkıyla haberdar olan Allah haber verdi' dedi."

(Bu tür olmuş veya olacak birşeyi kâhinler, cinciler vs. de haber verebilirler ve bazen isabet de kaydedebilirler. Mucizenin bunlardan farkı şudur:
Mucize, **peygamberlik iddiası ile birlikte** gösterilen harikuladeliklerdir/olağanüstülüklerdir. Kelam âlimlerinin hemen hepsinin belirtmiş olduğu gibi, birtakım sahtekârlar da olağanüstülükler gösterebilirler, fakat **peygamberlik iddia eden** bir yalancının olağanüstülük göstermesi mümkün değildir. Diyelim ki bir sahtekâr **istidrac** kabilinden olağanüstülükler gösteriyor, şayet peygamberlik iddiasında bulunursa, artık asla gösteremez. İkinci olarak, kâhinlerin haberleri, esas itibariyle yalancı oldukları için, her zaman doğru çıkmaz. Peygamberler öyle değildir, verdikleri her haber doğru çıkar.)

Bu haber verme de, **Kur'an** dışındaki bir mucize değilse, mucize nedir?! Mucize olması için, illa da eşine değil de, büyük bir kâfir kitlesine mi böyle sakladıkları birşeyi haber vermesi gerekiyor?!

Yine, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in **Sevr Mağarası**'nda, Hz. Ebubekir'e, müşrikler tarafından yakalanmayacakları konusunda (mağaranın önüne gelmiş oldukları halde) garanti ya da güvence vermesi de, o anda gösterilmiş bir **mucize**dir. Ve bu mucizeyi bize, geri zekâlı megalomanyak ilahiyatçının

iddiasının aksine, **Kur'an** haber vermektedir (Şayet **Kur'an**'da geçmese de sadece Hz. Ebubekir'in rivayeti ile bize ulaşmış olsaydı, bu sapığa ve onun gibilere gün doğardı, "Madem **Kur'an'**da yok, demek ki uydurma" derlerdi):

> "Eğer siz ona (Peygamber'e) yardım etmezseniz, inkâr edenler onu iki kişiden biri olarak (Mekke'den) çıkardıkları zaman, ona bizzat Allah yardım etmişti. Hani onlar mağarada bulunuyorlardı. Hani o arkadaşına, 'Üzülme, çünkü Allah bizimle beraber' diyordu. Allah da onun üzerine güven duygusu ve huzur indirmiş, sizin kendilerini görmediğiniz birtakım ordularla onu desteklemiş, böylece inkâr edenlerin sözünü alçaltmıştı. Allah'ın sözü ise en yücedir. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Tevbe, 9/40)

Aynı şekilde, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in vefatına kadar kâfirlerden korunmuş olması, onu öldürememiş olmaları, hastalanarak vefat etmesi de, **Kur'an**'la teyit edilmiş, kayıt altına alınmış bir mucizedir:

> "Ey Peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan, O'nun verdiği peygamberlik görevini yerine getirmemiş olursun. Allah, seni insanlardan korur…." (Maide, 5/67)

(Peygamber Efendimiz s.a.s.'in bu ayeti kâfirlerin de duyacağı şekilde açıklamasından sonra, gerek Mekkeli müşriklerin, gerek Medineli Yahudilerin ve gerekse münafıkların, suikast teşebbüslerinde de bulundukları halde ona zarar verememiş olmaları, bir mucize durumundadır. İnsan, böyle bir iddiada bulunmaksızın başkaları tarafından öldürülmeksizin hayatını sürdürebilir, fakat böyle bir iddianın sahibi, düşmanlarını tahrik ve provake etmiş olur ve normalde kendi sonunu hazırlar. Üstelik, Peygamber Efendimiz s.a.s., bu ayet-i kerime indikten sonra, yanında koruma görevi yapacak kişileri bulundurmamaya başlamıştı.)

“PEYGAMBER’İN KUR’AN DIŞINDA MUCİZESİ YOKTUR” DİYENLER İNGİLİZ’İN EZBERİNİ TEKRARLIYOR

Geçen asrın, yani 20. yüzyılın başlarında Arap dünyasında başlamıştı bu iş..

Bunlar, hararetle, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in tek mucizesinin ***Kur’an*** olduğunu, başka mucizesinin bulunmadığını savunuyorlardı.

Konuyla ilgili hadîsleri, ***Kur’an***‘daki mucize ile ilgili ayetlerle çelişme iddiasıyla, kabul etmiyorlardı.

Halbuki, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in pekçok mucize (bin kadar) gösterdiği sabitti.. Bu konuda **tevatür** (rivayette inkâr edilemez kesinlik) oluşmuş durumdaydı. (Her ne kadar bu mucize rivayetleri genelde sınırlı sayıda rivayetçiler vasıtasıyla bize ulaşmışsa da, hepsi bir araya geldiğinde **mütevatir haber** ortaya çıkmaktadır. Örnekle açıklayalım: Diyelim ki bin kişi bize bir adamın yaptığı bir tabloyu yani resmi gördüğünü söylüyor. Ve aynı resimden değil, her biri farklı resimlerden söz ediyor. Bu durumda, o kişinin ressam olduğu tevatürle sabit olur. Ama, tek tek eserlerinin durumu tevatürle sabit olmaz. Çünkü, mesela yaptığı bir tabiat resmiyle ilgili rivayet tek kanaldan gelmiştir. Ancak, o kişinin resim yapan biri olduğu konusunda, bin ayrı rivayetçinin şahitliği ile, kesin bilgi oluşur. Peygamber Efendimiz s.a.s.’in mucizelerinin durumu da budur.)

*

Said Ramazan el-Butî, konuyla ilgili olarak şöyle demektedir:

> “Bu söz ve düşünceye bugünkü pekçok kitaplarda rastlamak mümkündür. Aslında bu işin başında, **hazırlanmış, yetiştirilmiş kişiler** vardır. Onlar bu işi tezgâhladılar **propaganda**sını yaptılar, onun için isimleri ‘din ıslahatçıları’ olarak lanse edildi.”

(Said Ramazan el-Bûti, ***Yaratıcının Varlığı Yaratılanın Görevi – İslam Akaidi***, çev. Mehmet Yolcu ve Hüseyin Altınalan, İstanbul: Madve, 1986, s. 229.)

Arap dünyasında durum bu da, **Türkiye**'de farklı mı?

Türkiye'de de, "bu işin başında, **hazırlanmış, yetiştirilmiş kişiler**" yok mudur?!

Ve, malum derin odaklar tarafından, bu hazırlanmış, yetiştirilmiş kişilerin reklamını/**propaganda**sını yapmak için **ayrıca görevlendirilenler** bulunmuyor mu?!

Hatta bazen, **sözde bu kişilere tepki** gösteriyor gibi ortaya çıkan, fakat gerçekte onları gündeme getirip dikkatlerin odağına yerleştiren "sözde sivil görevliler" istihdam edilmiyor mu?!

Bunlar, karşı çıkarken, eleştirdikleri görüşleri asla çürütme çabası içine girmiyorlar, **sadece itirazda bulunarak gündeme gelmesini** sağlıyorlar.

Oynanan oyun, her yerde, üç aşağı beş yukarı aynı..

*

Türkiye'de yapılan tartışmaları anlamak için, Arap dünyasında yaşananları iyi bilmek gerekiyor.

Said Ramazan el-Butî'yi okumaya devam edelim:

> Bu akımın İslam dünyasındaki doğuşu, **İngilizlerin** Mısır'ı işgal etmesi tarihine kadar uzanmaktadır.
>
> İngilizler o gün Mısır'ı işgal ettiklerinde yalnız askerî güçlerine dayanarak tam manada bir istikrara kavuşamayacaklarını biliyorlardı….

Her zaman olduğu gibi burada da bir düşünce akımını devreye sokmaya ve ondan yararlanmaya çalıştılar. Bu düşünce akımıyla müslümanların düşüncelerini değiştirmeye, onların dine bağlılıklarını, sadece ona dayanmalarını ve onun uğruna kendilerini feda etmelerini ortadan kaldıracak bir yumuşaklığa ulaştırmayı hedeflemişlerdi. Ve Avrupa'nın hayat sistemlerini en üst düzeyde kabullenebilecek bir Batı düşüncesine sahip olunmasını temine gayret etmişlerdi.

İşte bu amaçla harekete geçen Britanya (İngiltere), içtimaî ve dinî ıslahat dedikleri programlarını uygulamaya koyuldular…..

Bu gelişme ve ıslahat programı ise şöyle olacaktı. İslam ümmeti ve Arap halkı arasında hissedilmeye başlanan, zayıflama ve geri kalma noktası üzerinde durulacak, Avrupa'nın, **bilimsel a**lanlardaki ilerlemelerine dikkat çekilecekti….

Bunun (ıslahatın) o anki planı şuydu: İslam'ın ve Arapların düşünce önderlerine uyarıda bulunularak, İslam aleminde bu tür bir bilimsel gelişmenin meydana gelmesinin, İslam akidesi ve İslam dininin, … (Batı'da kabul gören) bilimsel düşünceyle aynı paralele getirilmesiyle ancak mümkün olacağı telkin edildi.

(Bu Batı'ya ait) Bilimsel düşünceler ise, dinî düşüncenin **modern bilimsel** kalıplarla anlaşılmayan veya onların sahasına girmeyen gaybî hakikatlerin ağından kurtarılmasını zorunlu bir olgu olarak değerlendirir.

Bu çağrıya hemencecik kapılanların başında, gönüllerinde iman tahtı kurmamış bulunan, imanî gerçeklerin akıllarında tam yerleşmediği kimseler ile, genel manada Avrupa'nın modern bilimsel kalkınmasında, özel anlamda ise Batı medeniyetine meftun ve kuyruk olmaya hazır olan kimseler bulunuyordu. İşte daha önceden var olan imanî zaafları ve yeni imtihanın tesiriyle onlar, habire çabalayarak şunu anlatmaya ve kavratmaya

> çalışıyorlardı: Avrupa'nın kalkınması gibi bir kalkınmamızın oluşması, ancak ve yalnız olarak dinin akaidle ilgili bulunan pekçok temel kurallarından kurtulmamızla mümkün olacaktır.
>
> İngilizler, azımsanmayacak ölçüde bir grup müslüman Arap düşünürünü kullandıklarından hazırlamış bulundukları planı tatbik etmede zorluk çekmediler."
>
> (Said Ramazan el-Bûti, ***Yaratıcının Varlığı Yaratılanın Görevi – İslam Akaidi***, çev. Mehmet Yolcu ve Hüseyin Altınalan, İstanbul: Madve, 1986, s. 229-31.)

Mısır'da durum bu..

Peki ya Türkiye?..

O Türkiye ki, Mısır'da olmayan birşeyi yaşamış, **Atatürk ilke ve inkılapları**na sahne olmuş..

Alfabe, ezan, kılık-kıyafet, takvim vs. herşey değişmiş..

Sadece değiştirilse neyse, eskisi **yasak**lanmış..

Sadece yasaklansa neyse, yasağa uymayanlar **idama kadar uzanan cezalar**la karşılaşmışlar..

İki kişiyi asmanız, bir şekilde öldürmeniz, canı tatlı iki milyon kişiyi muti hale getirir.

Zamanla biraz yumuşama olmuş, idamlar vs. rafa kaldırılmış, herşeyin **askerî güç**le halledilemeyeceği, başka çalışmaların da yapılması gerektiği derin kuytularda fark edilmiş..

Kaleyi içten fethetmenin, hedef kitleyi içeriden çökertmenin yolları aranmış..

Ulaşılmak istenen hedef çağdaş uygarlık düzeyi ya da **muasır medeniyet seviyesi** olduğu için, bu seviyenin yaşayan ve görünür timsali olan İngiltere gibi ülkelerin **strateji ve taktikler**inden istifade edilmesi yoluna gidilmiş..

Ve, **kullanılmaya hazır sözde müslüman düşünürler, ilahiyatçılar, din adamları, gazeteciler, dava adamları vs.** bulmuşlar..

Bulamadıklarında kendileri **yetiştirmişler**..

*

Bu gerçeklerin, klişe bir savunma numarasıyla geçersiz gibi gösterilmeye çalışılması mümkündür: Komplo teorileriyle düşünme ya da her taşın altında **yabancı parmağı** arama..

Ancak, bu bayat savunma taktiğinin kendi ellerinde ne hallere düştüğünü görüyoruz.

İşlerine gelince her konuda "Canbaza bak, canbaza!" çığlıklarıyla yabancıları göstermeyi biliyorlar.

Mesela, **Akif Emre**'nin vefatından önceki son yazısında **Suud'un RABITA** teşkilatı ile Türk derin devletinin çağdaş icadı **FETÖ**'nün tamamen Amerikan/NATO/Batı projesi gibi takdim edildiğini görmüştük.

Kimse, "Her taşın altında yahudi, mason, Amerika, dış güç aramayalım" demedi. Herkes memnun oldu.

Hatta ***odatv***'ciler hızlarını alamayıp Akif Emre'nin vefatını ve son yazısını bahane edip **Arap milliyetçisi Nasır**'ı (sırf ırkçı olduğu için) övmeye, şehid **Kral Faysal**'ı bile Batı işbirlikçisi diye yerin dibine batırmaya kalkıştılar.

Nasır, 1967 yılında Mısır'ı ve Araplar'ı rezil eden adam..

Faysal, 1973 yılında **petrol ambargosu** ile küresel kapitalist düzeni sarsan adam..

Aslında Akif Emre'nin (Allah azze ve celle rahmet etsin) Rabıta ile ilgili tespitleri aşırılıklar içeriyordu. 1979 yılında **Rusya** (Sovyetler Birliği) **Afganistan**'ı işgal ettiğinde ABD **mücahitleri** desteklemişti. Bu destek, Sovyet bloğunun çöküşüne kadar devam etti.

Ama bu, mücahitlerin ortaya çıkışının salt bir Amerikan oyunu olması anlamına gelmiyordu.

Rabıta'ya da ABD'nin göz yummuş olması, onu destekliyor olması anlamına gelmiyordu.

ABD Rabıta'yı değil fakat **FETÖ**'yü koruması altına aldı. Çünkü, Rabıta'nın değil fakat FETÖ'nün genetik kodları, üretim safhasındaki dizaynı, onların istedikleri türdendi.

Çünkü Rabıta'da, bütün kusurlarına ve eksiklerine rağmen, Faysal'ın yüzünü de görebiliyordunuz. FETÖ'de ise, Türk derin odaklarının putperest yüzü vardı. Çağdaş uygarlık düzeyini kıble edinmiş bir putperestliğin genetik kodları..

Ancak, Türk derin odaklarının çağdaş uygarlıkçı, İngiliz'inkiyle aynı paralelde faaliyetleri FETÖ'nün kurulup palazlandırılmasından ibaret değil..

"Hizmet"leri başka konularda, başka yapılar ve başka aktörler-figüranlarla devam ediyor.

KIDEMLİ SAPTIRICI ABDÜLAZİZ'İN MUCİZE İNKÂRCILIĞI

Evet, birçoklarının, Resulullah s.a.s.'in tek mucizesinin ***Kur'an*** olduğu safsatasının Prof. Dr. **Abdülaziz Bayındır** adlı haddini bilmez tarafından icat edildiğini zannettiklerini biliyoruz.

Aslında, bu safsatanın mucitleri **İngilizler**..

Yani Abdülaziz mezheben **Ehl-i Sünnet değil, İngilizî**..

Sapıktır, sapıtmıştır demiyorum, İngilizî kelimesini özellikle kullanıyorum.

Konuyu Said Ramazan el-Bûtî, Türkçe'ye "***Yaratıcının Varlığı, Yaratılanın Görevi – İslam Akaidi***" (çev. Mehmet Yolcu – Hüseyin Altınalan, İstanbul: Madve, 1986, s. 229-35) adıyla çevrilmiş olan kitabında geniş biçimde açıklıyor.

Abdülaziz gibi İngilizîlere göre, Peygamber Efendimiz s.a.s.'in mucizeleriyle ilgili rivayetler **Kur'an**'la çelişmektedir. O halde, yalandırlar.

Dedikleri özetle ya da kısaca bu..

*

İlgili ayetler şöyle:

> "Bir de derler ki: 'Rabbinden üzerine bir ayet (mucize) indirilse ya!..' De ki: 'Gayb yalnızca Allah'ındır, siz bekleyedurun; ben de sizlerle birlikte bekleyenlerdenim'." (**Yunus, 10/20**)
>
> "İnkar edenler derler ki: 'Ona Rabbinden bir ayet (mucize) indirilseydi ya.' Sen, yalnızca bir uyarıcısın ve her topluluk için bir hidayet önderisin." (**Ra'd, 13/7**)

İnkar edenler, ‘Ona Rabbinden bir ayet (mucize) indirilseydi ya!’ derler. De ki: ‘Şüphesiz Allah, dilediğini şaşırtıp saptırır, Kendisi’ne katıksızca yöneleni de dosdoğru yola yöneltip iletir’.” (**Ra’d, 13/27**)

“Andolsun, senden önce de elçiler gönderdik, onlara eşler ve çocuklar verdik. Allah’ın izni olmaksızın (hiç)bir elçiye herhangi bir ayeti (mucizeyi) getirmek olacak iş değildi. Her ecel (tespit edilmiş süre) için bir kitap (yazı, hüküm, son) vardır.”(**Ra’d, 13/38**)

“Bizi ayetler (mucizeler) göndermekten, öncekilerin onu yalanlamasından başka bir şey alıkoymadı. Semud’a dişi deveyi görünür (bir mucize) olarak gönderdik, fakat onlar bununla (onu boğazlamakla) zulmetmiş oldular. Oysa Biz ayetleri ancak korkutmak için göndeririz.” **(İsra, 17/59)**

“Dediler ki: ‘Bize kendi Rabbinden bir ayet (mucize) getirmesi gerekmez miydi?’ Onlara önceki kitaplarda açık belgeler gelmedi mi?” (**Taha, 20/133**)

” ‘Hayır’ dediler. ‘(Bunlar) Karmakarışık düşlerdir; hayır, onu kendisi uydurmuştur; hayır o bir şairdir. Böyle değilse, öncekilere gönderildiği gibi bize de bir ayet (mucize) getirsin’.” (**Enbiya, 21/5**)

“Dilersek, onların üzerine gökten bir ayet (mucize) indiririz de, ona boyunları eğilmiş kalıverir.” (**Şuara, 26/4**)

“Sen yalnızca bizim benzerimiz olan bir beşerden başkası değilsin; eğer doğru sözlü isen, bu durumda bir ayet (mucize) getir de görelim.” (**Şuara, 26/154**)

Dediler ki: ‘Ona Rabbinden ayetler (birtakım mucizeler) indirilmeli değil miydi?’ De ki: ‘Ayetler yalnızca Allah’ın Katındadır. Ben ise, ancak apaçık bir uyarıcıyım’.” (**Ankebut, 29/50**)

> “Bir ayet (mucize) gördüklerinde de, alay konusu edinip eğleniyorlar.” (**Saffat, 37/14**)

> “Onlar bir ayet (mucize) görseler, sırt çevirirler ve: “(Bu,) Süregelen bir büyüdür” derler.” (**Kamer Suresi, 2**)

*

Yunus Suresi’nin 20’nci âyeti, bir mucize gösterilmesinin, mucize gösterilmesini isteyen kâfirlerin keyfine bağlı olmadığını, gösterileceği zamanın Allahu Teala’nın bilgisinde olduğunu, gösterilme zamanına, hikmetiyle O’nun karar vereceğini gösterir.

Aynı şekilde, **Ra’d Suresi’nin 7’nci âyeti**, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in vazifesinin, kâfirlerin keyfi doğrultusunda her istedikleri anda harikalar göstermek olmadığına işaret eder. O bir uyarıcı ve hidayet önderidir.

Ra’d Suresi’nin 27’nci âyeti ise, akıllarını kullanmayıp, sözde iman etmek için illa da kendilerinin arzuları doğrultusunda bir mucize isteyenlere, gerçekte bu talepleriyle Allahu Teala’ya yönelmiş olmadıklarını, kötü niyet taşıdıklarını açıklamaktadır.

Ra’d Suresi’nin 38’nci âyeti de, önceki peygamberlerden de rastgele mucize istendiğini, onların da Allahu Teala dilemedikçe mucize gösteremediklerini ifade etmektedir. Onların mucizeleri için de bir ecel (süre, zaman) takdir edilmiş bulunuyordu.

İsra Suresi’nin 59’uncu âyeti, bir rahmet olarak, mucizelerin, onları yalanlayacak olanlara gösterilmediğini ortaya koymaktadır. Nitekim, Peygamber Efendimiz s.a.s.’in pekçok mucizesine sadece Müslümanlar şahit olmuşlardır. Ya da şahit olanlar, müslüman olmuştur. Bu mucizeler siyer ve hadis kitaplarında geniş biçimde anlatılmaktadır. Ayrıca **bu âyete Abdülaziz gibilerin mantı(ksızlı)ğıyla bakılırsa, *Kur’an*‘ın da mucize olmaması gerekiyor.** Çünkü, Allahu Teala,

yalanlandığı için Hz. Peygamber s.a.s. eliyle mucize göndermediğine göre, ya **Kur'an**'ın da gönderilmemiş olması gerekirdi ya da **Kur'an**'ın mucize kabul edilmemesi gerekir. Oysa, ***Kur'an*'ın mucize olduğunu Abdülaziz gibi beyni işlevsiz olanlar da kabul ediyorlar.** O halde, Resulullah s.a.s.'in başka mucizeleri de bulunabilir. Çünkü burada sayı önem taşımaz, var olmuş olma bakımından bir tane ile bin tane arasında fark yoktur. Bir şey yoksa, bir tanenin bile bulunmaması gerekir; varsa, ondan bin tane de pekâlâ olabilir. O halde bu âyet-i kerîmede belirtilen hususun, müşriklerin istedikleri, yalanlanması "geçmiş ümmetlerde görüldüğü gibi" helake yol açacak türden mucizeler olarak anlaşılması gerekmektedir. Peygamber Efendimiz s.a.s., müşriklerin ya da kötü niyet taşıyanların istemesi söz konusu olmadan ve yalanlanma durumu ortaya çıkmayacak şekilde birçok mucize göstermiştir.

Aynı şekilde, **Taha Suresi'nin 133'üncü ayeti** de, **Abdülaziz gibi mezheben İngilizî** olanların mantığıyla anlaşılacak olursa, **Kur'an**'ın da mucize kabul edilmemesi gerekir. **Enbiya Suresi'nin 5'inci ayeti ile Şuara Suresi'nin 4'üncü ve 154'üncü ayetleri**nden ve **Ankebut Suresi'nin 50'nci ayeti**nden de aynı sonuç çıkar. Ayrıca, **Şuara Suresi'nin 4'üncü ayeti**nin, herkesi iman etmek zorunda bırakacak özel bir mucize türünden söz ettiğini, çünkü Semud'a verilen dişi deve mucizesi gibi mucizelere o günün kâfirlerinin "boyunları eğilmiş" kalıvermedikleri bilinmektedir.

Saffat Suresi'nin 14'üncü ayetine gelince.. Bu ayet-i kerime söz konusu olduğunda Abdülaziz gibi tiplerin birden bire, malum Bektaşi fıkrasındaki gibi, *Kur'an*'ın bir kısmını hiç okumamış gibi yapıp ifadeleri saklamaları, kör ve sağır kesilmeleri nedensiz değil… Çünkü bu ayet, önceki ayetlerle birlikte, Abdülaziz gibi tiplerin iddialarını kökünden çürütmektedir. Okuyalım:

> 12 – Fakat sen onlara şaşıyorsun, ama onlar (seninle) eğleniyorlar.
>
> 13 – Kendilerine hatırlatıldığında da düşünmüyorlar.

14 – Bir mucize gördükleri zaman da eğlenceye alıyorlar.

15 – Ve diyorlar ki: ‘Bu apaçık büyüden başka bir şey değildir’.”

Burada, “***Kur’an** okunduğunda*” denilmiyor, “**bir mucize** *gördüklerinde*” deniliyor (Ki, şakk-ı Kamer ve Kâbe’ye asılan boykot yazısını *sadece “Allah” lafzı kalacak şekilde* bir güvenin yemiş olduğu haberinin *kendilerinin bile bilgisi yokken* bildirilmesi gibi mucizeleri görmüşlerdi). **“Âyet” kelimesinin nekra olarak gelmesi hem mucizelerin varlığını gösterir, hem de bunların sayıca çok olduklarını ve herkesçe bilinen sadece tek bir mucizenin söz konusu olmadığını ortaya koyar.** Tek ve **belirli** olan şeylerden **belirsiz** olarak söz edilemeyeceğini anlamak için dilbilim uzmanı olmak da gerekmiyor. Abdülaziz gibi kendini beyinsizlik numarası yapmaya zorlamamak yeterlidir. Tek bir başkentin bulunduğu ve herkesin de bu başkenti bildiği bir ülkede “Başkente gidiyorum” denileceğini, “Bir başkente gidiyorum” denilerek sanki birden fazla başkent varmış gibi konuşulamayacağını dağdaki çoban da bilir.

İngilizî Abdülaziz, bu ayet-i kerimeler ışığında, “Ben yanılmışım, hata etmişim, demek ki Hz. Peygamber s.a.s. zamanındaki müşrikler de mucize görüyorlarmış, ***Kur’an***‘dan başka mucizeler de söz konusuymuş” diyecek midir?

Hayır?..

Derin şaşırtma görevine devam edecektir.

(Bununla birlikte, Abdülaziz gibilerin faaliyetlerinin “**oyun içinde oyun**” içerdiğini, ya da **bir taşla iki kuş** vurmayı hedeflediğini ve “**turpun büyüğünün heybede olduğunu**” söylemek gerekiyor. Asıl maksat, Müslümanları böylesi **“İslam içi” tartışma** alanlarına çekerek **laiklik, Şeriat vs. gibi kavramların gündeme getirilmesine** ve böylesi konulara açıklık kazandırılmasına, bu tür “itikadî açıdan kritik olduğu kadar **güncel ve hayatî nitelikteki**” mevzular üzerinde düşünülmesine engel olmak.)

KUR’AN MUCİZESİ

Descartes'ın "***Yöntem Üzerine Konuşmalar***"da ifade ettiği gibi, insan, **Tanrı**'nın varlığını kabul etmediği sürece "bilgisinin doğruluğu"ndan emin olamaz.

Zihnimizde oluşan, adına bilgi dediğimiz izlenimin, **dış dünya**daki gerçekliğe tekabül ettiğinden, hatta herşeyin bir **rüya** gibi beynimizde olup bitmediğinden, “gerçek” bir dış dünyanın var olduğundan, ancak, **Descartes**’ın ifade ettiği şekilde, “**mükemmel olduğu için bizi aldatmayacak** olan bir Tanrı’ya” iman etmek suretiyle emin olabiliriz.

Bunun başka yolu yok.

Allahu Teala'ya iman etmeyen insan, kendisiyle çelişmemek
için **görececi** ve **septik** olmak zorundadır.. Varacağı son
durak **agnostisizmdir/bilinemezciliktir**.

Dürüst ve samimi bir septiğin/şüphecinin ve agnostiğin (bilinemezcinin) yapması gereken ise, **Spinoza**'nın dile getirdiği şekilde hareket etmesidir: “**Şüpheciye düşen, sükuttur/susmaktır**”.

Çünkü, doğru olduğundan kesin emin bulunduğu hiçbir şey yok.

*

Ancak, Türkiye'nin laik demokrat soytarılarına ve (sözde "dogmatik" olmayan) part-time septiklerine baktığımızda tam tersi bir tavır görüyoruz:

Her konuda kesin doğruyu biliyor gibi **tartışma** çıkarıyor ve muhatapları olan Müslümanlar'dan "dogmatik" olmamasını (yani "kesin doğru" bilgiye ulaşılabileceğini kabul etmemesini) ve bir agnostik ya da septik tavrı sergilemesini, **görececi ve de demokrat** olmasını istiyorlar.

Hülasa, muhataplarının düşüncesinin yanlış olduğunu bilme iddiasıyla **agnostik** defterinden isimlerini sildiren **angut**istik olduklarını ortaya koymaktadırlar.

*

Evet, **Descartes**'ın ifade ettiği gibi, Tanrı'ya imanın olmadığı yerde doğru bilgiye ulaşma iddiasında bulunmak (epistemolojik açıdan) mümkün değildir.

Merhum **Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır** Hoca, epistemoloji eksenli bu gerçeği **ontoloji**ye taşıyarak, Allahu Teala'nın varlığının kabul edilmemesi durumunda insanın kendi varlığından da şüpheye düşmesinin kaçınılmaz olduğunu söylüyor.

Yani, bu durumda insan, "**Evet, ben varım**" şeklinde **dogmatik** (kesin) bir bilgiye sahip olma iddiasında bulunamaz.

Böyle bir bilgiye sahip olduğunu düşündüğünde (Descartes'ın öne sürdüğü gibi) septisizm son bulur.

Ben varsam, var olduğumu şu anda biliyorsam, fakat ayrıca kendi varlığımın ezelî olmadığının farkındaysam, var olduğumu düşünmemin bir başlangıcının olduğunu kabul ediyorsam, **benim varlığımı başlatan**, beni yaratan bir varlığın, Tanrı'nın varlığını itiraf etmek zorundayımdır.

Eğer yaratanın doğa olduğunu düşünürsem, doğayı Tanrı yapmış, tanrılaştırmış olurum. Materyalistlerin (Ki onlar da dogmatiktir) durumu budur.

*

Doğayı tanrılaştıran (tanrısı doğa olan) bir kişi açısından, hem doğadaki (doğa bilimcilerin **yasa** diye adlandırdıkları) düzenlilikleri, hem de Dünya'daki canlı yaşamını izah edebilmek için doğaya "**bilinç**" atfetmek gerekmektedir.

Zaten, doğanın bir parçası olan insan "bilinç"li bir varlık olduğuna göre, **cüz**deki özelliğin **küll**'de de bulunması, doğanın da esas itibariyle bilinçli olması gerekir.

Dünya, milyarlarca yıl önce bir ateş topuyken, soğuyan ateş zamanla bilinç de üretmiş, veya bilince dönüşmüş olamaz.

Bu anlayış çerçevesinde insan, tanrı-doğa'nın (tabiatın) bir parçası olduğu için, tanrısal bir varlık olmaktadır.

Ancak, böyle bir maddî tanrının bir parçası olma özelliği bakımından insan ile **lağım faresi** arasında bir fark bulunmamaktadır.

Aynı şekilde, sadece elmas, yakut, zümrüt vs. değil, insanın **bağırsaklarındaki pislik** de, bu durumda, tanrı-doğa'yı oluşturan **kutsal hammadde** haline gelmektedir.

Ayrıca kurtun kuzuyu, kaplanın ceylanı yemesinde görüldüğü gibi tanrı-doğa'nın bir parçası diğer parçasıyla kavga etmekte, ateş ile su da farklı makamdan şarkı söylemekte, birbiriyle savaşmaktadır.

*

Peki ama, özü itibariyle doğanın her parçası **tanrısallık bakımından eşdeğer** iken, neden insan kendisini lağım faresinden üstün görmektedir?

Neden, "**Bütün tanrısallar eşittir**" ilkesinden söz edilememekte, küll durumundaki tanrı-doğa, bir cüzünün diğer cüzüne üstünlük taslamasına imkân vermektedir.

Oysa, "**bilinç**" sahibi olduğuna, bilinçli bir varlık üretebildiğine göre, buna izin vermemesi gerekir.

Demek oluyor ki, **bilinç** sahibi bir tanrı-doğa yok.

İnsana bilinç vererek onu Arz'da "**halife**" yapan, doğanın yaratıcısı olan (ve dolayısıyla doğadan müstağnî, zaman ve mekândan münezzeh) bir gerçek Tanrı var.

*

İnsanı ve doğayı/evreni yaratan bir **Hakîm**'in varlığı **aklen zorunlu**dur.

Peygamberlerin tebliği söz konusu olmasa bile, Allahu Teala'nın varlığı **akıl sayesinde kesin** olarak bilinir.

(Matüridî ve Eş'arîsiyle **Ehl-i Sünnet** bu konuda hemfikirdir. Mutezile de aynı görüşte..

Akıl, Allahu Teala'nın mahiyetini/künhünü değilse de varlığını ve birliğini anlamada yeterli olmakla birlikte, bu bilgiden dolayı insan için, peygamberlerin ayrıca tebliği söz konusu olmaksızın **iman sorumluluğunun** doğup doğmayacağı hususunda ihtilaf vardır.

Bu konuda **Matüridiyye** ile **Eş'ariyye** fikir ayrılığına düşmüştür. Eş'ariyyenin akla önem vermediğini zannedenlerin cümlesi zır cahildir.)

Allahu Teala'nın varlığı aklen zorunlu olmakla birlikte, insanları uyaran peygamberlerin bulunması **aklen zorunlu** değildir.

Bunun anlaşılması, peygamberlerin, peygamber olduklarını (doğal düzenliliğe aykırı, başka insanların yapmaktan aciz kaldıkları) **mucize**lerle ispat etmelerine bağlıdır.

Yani peygamberin peygamberliği, salt **akıl** yürütmeyle anlaşılamaz, onu destekleyecek (tabiri caizse pozitivistik-materyalistik düzeyde, **beş duyu** temelinde) "**gözlem**"e ihtiyaç vardır.

Mesela **Hz. Musa a.s.**’ın asası mucize olarak yılana dönüşüyordu.. Tarih boyunca hiç kimsenin yapamadığı birşey..

Hz. İsa a.s., mezarında yatan ölüyü diriltiyordu.

*

Peygamber Efendimiz s.a.s.’in mucizesi ise, esas itibariyle ***Kur’an***’dır.

(Bin kadar mucizesi varsa da, kâfirleri ilzam etmek için gösterilmiş değildir.. Pekçok mucizeyi kâfirler değil, zaten iman etmiş olanlar görmüşlerdir.)

Kur’an, insanlığa, **mucize**lik (insanları aciz bırakma) noktasından şu şekilde meydan okuyor:

> “Eğer kulumuza indirdiğimizden şüphe içindeyseniz, **haydi onun benzerinden bir sûre getirin**; (hatta bu hususta) Allah'tan başka şâhitlerinizi de çağırın (size yardım etsinler ve iddianızı ispat ettiğinize tanık olsunlar), eğer doğrulardansanız!
>
> "Yapamadıysanız, ki **asla yapamayacaksınız**, o halde, yakıtı insanlar ve taşlar olan o ateşten sakının! O, kâfirler için hazırlandı."
>
> (Bakara, 2/23-24)

Kâfirler açısından hiç kaçırılmaması gereken bir fırsat..

Sûre dediğin ne ki?! Mesela **İhlas Suresi**.. Hepi topu **bir satır**.

Kevser Suresi de aynı durumda; bir satır.

Bu durumda, Arap kâfirlerin ve Arapça’yı sonradan öğrenen “**üstün zekâlı beyaz Batılılar**”ın hemen oturup bir satır birşey karalayıp ***Kur’an***’ın mucizelik iddiasını balon gibi patlatmaları beklenir değil mi?

Hayır, kimseden tıs yok.. Herkes ***Kur'an*** karşısında son derece saygılı, dut yemiş bülbül.

Üstelik şimdi bir de "**yapay zekâ**" diye birşey çıktı; roman yazıyor, resim yapıyor, film üretiyor, yapıyor da yapıyor.. Yazarı, çizeri, filmcisi, mütercimi/çevirmeni panikte..

Evet, kâfirler "**yapay zekâ**"yı da yardıma çağırıp buyursun mesela Kevser Suresi'nin bir benzerini getirsinler.

*

İmdi, misal olarak **Kanunî**'nin meşhur gazelini alalım.

"***Halk içinde muteber nesne yok devlet gibi / Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi***" diyen gazelini..

Bâkî, her beytin başına üç mısra ekleyerek tahmîs (beşlikler) yazmış durumda.. İlk beşlik şöyle:

Câme-i sıhhat Hudâ'dan halka bir hil'at gibi

Bir libâs-ı fâhir olmaz cisme ol kisvet gibi

Var iken baht u saâdet kuvvet ü kudret gibi

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi

Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi.

Görüldüğü gibi, ses, üslup, konu ve mana uyumu var.

Evet, kâfirin yapması gereken şey de, mesela Kevser Suresi'nin baş tarafına bu şekilde sadece **bir satırlık bir ilave** yapmaktan ibaret.

Sonuna yapsa o da kabul.

Üstelik Allahu Teala meydan okumayı sadece bir sureye de tahsis etmemiş.. Seçip beğenip alsınlar, hangi sure olursa..

*

Söz gelimi **Mehmed Akif**'in, **Necip Fazıl**'ın, **Sezai Karakoç**'un, **Nazım Hikmet**'in bir şiirini seçip "Var mı benzerini yazacak?" deseniz, her çağda bunu yapan dünya kadar şair çıkar.

Fakat, "Şiirlerinden **herhangi birini** seç, oradaki üç beş mısralık bir parçanın benzerini yaz" deseniz, bunu yapmak için şair olmak bile gerekmez, Türkçe'yi bilmek yeterlidir.

Evet, üslup ve muhteva bakımından **orijinal** bir şiir yazmak belli bir şairlik becerisi gerektirir, fakat orijinal olanı **taklit,** özel yetenek gerektirmiyor.

Telefonu, telsizi, televizyonu, radyoyu, interneti, yapay zekâyı vs. **ilk icat eden** olmak herkesin yapabileceği birşey değil, ama böyle birşey bir kez yapıldığında, benzerini artık herkes yapabiliyor.

Eğer ***Kur'an*** sureleri Allahu Teala'nın vahyi değil de Mekkeli ismi Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) olan bir insanın icadı olsaydı, bugüne kadar her surenin binlerce benzeri yazılırdı.

Ve öyle olsaydı, böyle bir meydan okuma da zaten daha baştan hiç yapılmazdı.

Üstelik bu meydan okumayı yapan zat, bir şair de değil, ve memlekette o devirde bir sürü meşhur şair ve konuşma sanatında ustalaşmış hatip var.

*

İmdi, mesela **Hz. Musa** a.s.'ın, **Hz. İsa** a.s.'ın mucizeleri söz konusu olduğunda "Nerden bilelim bunların yaşandığını?" diyen akılsızlar çıkabilir.

Çıkıyor.

Kur'an'ın meydan okuması onların mucizesi gibi değil, her an, her dakika, her saniye gösterilen bir mucize; şu anda da geçerli..

Bin 400 sene öncesinden söz etmiyoruz, bugünden bahsediyoruz.. Meydan okuyan ayet, yerinde duruyor.

Üstelik "**yapay zekâ**" da elinizin altında, buyrun, bir surenin benzerini getirin!..

Hangi sureyi isterseniz seçin alın!.. Kevser olmadı mı?.. İhlas'ı alın.. Beceremediniz mi, Kureyş'i deneyin!.. O da mı olmadı, sırada Fil Suresi var; gene mi uymadı, olsun, Asr Suresi var, hepi topu iki satır.

Pehlivan, bin 400 senedir meydanda "**Var mı benim karşıma çıkacak ve sadece üç saniyede tuş olmayacak adam?**" diyor, fakat pehlivanı **yalancılıkla, çağ dışılıkla, geçersizlikle**, "**tuhaf nostalji nesnesi**" olmakla, **donuklukla, durgunlukla, sofistike olmamakla, "toplumsal"ın dışında kalmakla, "asr-ı saadet simülasyonu"na hapsolmakla** suçlayan **uygar doğrucular**da tık yok.

Geliştik, ilerledik, güçlendik, yeni teknikler geliştirdik, çağ atladık, ortaçağı geride bıraktık, Ay'a gittik, Mars'a vardık, uçtuk kaçtık diyorlar, fakat pehlivanın karşısına çıkıp dört saniye dayanmaya sıra gelince meydanda kimse yok.

Üstelik, işlerine gelmediği için bu bahsi hiç açmıyorlar.

*

Evet, **Einstein** zekâsındaki adamları, **yapay zekâ**yı, bulabildiğiniz herkesi, dünyadaki bütün Arap dili ve edebiyatı kürsülerinin akademisyenlerini toplayın ve

mesela bir satırlık Kevser Suresi’ne üslup, ses ve konu bakımından benzeyen başka tek satırlık bir metin oluşturun ve bitsin bu kavga!

Kur’an’ın Muhammed’in (s.a.s.) uydurması bir çağ dışı derleme olduğunu böylece herkes anlasın!

Domuz suratlı ibne taşeronların başrolü üstlendiği, bir sürü figüranın eşlik ettiği operasyonel filmler çevirip tepineceğinize, hepi topu bir satırlık birşey yazarak meseleyi kökünden halledin.

Böylece, **devletten sürüp attığınız**, kitaplara hapsettiğiniz, cuma hutbelerinde bile anılmasına izin vermediğiniz **İslam Şeriatı**’nı milletin gönlünden de rahatça siler atarsınız ve de “**güncelleme, donukluktan kurtarma, sofistikeleştirme**” zahmetine girmenize hiç mi hiç gerek kalmaz.

Yapamıyor musunuz, o halde ***Kur'an*** ve Sünnet'ten "**güncelleme**" adı altında yüz çevirmekten, birtakım kişilere "**asr-ı saadet simülasyon**"lu, "**tuhaf nostalji**"li, "**donukluk**"lu yazılar yazdırarak "**Allah'ın ipine sarılma**" nosyonuyla üstü kapalı şekilde alay etmekten, Şeriat'i dolaylı yollarla aşağılamaktan ve aşağılatmaktan vazgeçin.

Bunu da mı yapamıyorsunuz, o halde mümkün mertebe geç ölmeye bakın!.

Çünkü size hasret bir ateş var!

"ŞIH KERAMET"

Dinde (Şeriat'te) **rüya, keşf, keramet** vs. delil olmaz.

Dinin/Şeriat'in itibar ettiği deliller "**edille-i şer'iyye**" tabiri altında şu şekilde formüle edilmiştir: **Kitap** ***(Kur'an),*** **Sünnet, İcma** (Dinî ilimlerde yeterli derinliğe ulaşmış âlimlerin görüş birliği), **kıyas-ı fukaha** (dinde derinleşmiş âlimlerin, yani fukahanın/fakihlerin ya da müçtehitlerin, yeni bir mesele hakkında kıyas yoluyla görüş belirtmeleri).

Ancak, **"Dinde rüya delil olmaz"** demek başka birşeydir, **"Rüya diye birşey yoktur"** demek başka birşeydir.

Aynı şekilde, “**Dinde keramet delil olmaz**” demek başka birşey, “**Keramet diye birşey yoktur**” demek de başka birşeydir.

Rüya vardır, ancak bunun **sadığı, rahmanîsi, şeytanîsi** vs. mevcuttur. Ve bunları ayırmak pratikte çok zordur. Ayrıca rüya, **kişiye mahsus** birşey olduğu, dışarıdan gözlemlenmediği için, şahidi vs. bulunmayan birşeydir. Bu yüzden, sadık bile olsa, delil olmaz. Delil olabilmesi için, rüyayı gören kişinin “**masum**” olması gerekir. Onlar da sadece **peygamberler**dir.

Olağanüstülükler vardır; peygamberler tarafından gösterilenleri **mucize**, salih kişiler tarafından gösterilenleri **keramet**, fasık, facir ve kâfirler tarafından gösterilenleri ise **istidrac** diye adlandırılır.

Keşf de vardır, fakat hatadan salim olma garantisi yoktur.

*

Prof. Mehmet Bayrakdar’ın ilginç bir kitabı var: ***Tasavvuf ve Modern Bilim*** (İstanbul: Seha Neşriyat, 1989).

Şu ifadeler o kitaptan:

> … düşünen insanın, düşüncesiyle uykuya yattığı zaman, rüyasında bile bilim elde edebileceğini, rüyanın bile bir yöntem olduğunu söylemiştik.
>
> … S. Freud, ilk önce rüyayla bilgi elde edinilmesini inkar etmesine rağmen, daha sonra bilhassa ***Le rêve et son interprétation*** adlı eserinde, rüya yoluyla da bilgi elde edilebileceğini savunmuştur (H. Legros, Paris, 1925, s. 134)….
>
> … bu konuda bilinen müşahhas misaller var; işte bir tanesi: Meşhur Alman kimyacısı Friedrich August Kekule benzen molekülünün yapısını rüyasında bulur. Çeşitli bilimsel deneyler ve yöntemler ile bu molekülün yapısını

çözemeyen kimyacı, yine böyle kafasının bu konuyla meşgul olduğu bir gece, yatağa girer ve rüyasında biri diğerinin kuyruğunu ısıran altı yılan görür. Sabah uyanınca rüyasını yorumlayarak anlar ki, sözkonusu olan molekülün yapısı altıgendir.

(Bayrakdar, ***Tasavvuf ve Modern Bilim***, s. 32-4.)

Yakın zamanlara kadar "**bilim**", **atomun parçalanamayacığını** söylüyordu, Mevlana ise, **keşf**ine dayanarak aksini savunuyordu:

… daha önceki atomcular, ister müslüman, ister Yunanlı olsun, atomun bölünmez ve parçalanamaz olduğunu kabul ediyorlardı ve atomu kendisinden daha küçük parçaya bölünemez en küçük parça olarak tarif ediyorlardı.

Halbuki … Mevlana … atomun parçalanabileceğini ifade etmiştir….:

"Eğer bir atomu kesersen,

Ortasında bir güneş,

Ve güneş etrafında da,

Durmadan dönen gezegenler bulursun."

(Bayrakdar, s. 78.)

*

Keramet meselesine gelince…

Tiyatrolarda komedyenlik yapması gerekirken hasbelkader hoca diye tanınmış olan, fakat **Fatih Altaylı ve Murat Bardakçı** gibi hin "medyatör" kurtların elinde dinî konuları komedi malzemesi haline getirme suçunu işleyen **Cübbeli Ahmet** gibiler, bu konunun da "cılkını çıkarmış" durumdalar.

Laik kesimin, Cübbeli yüzünden, **Abdülkadir-i Geylanî** k.s.'ya atfedilen bir menkıbe çerçevesinde, kararmış iç dünyalarındaki bir yığın irini ortaya döktüklerini görüyoruz.

Fırsat bu fırsattır diyerek.

Söz konusu **menkıbe** uydurma olabilir.

Fakat, gerçek de olabilir. Pratikte gerçekleşmemiş olsa bile, teorik olarak mümkündür.

Mesela, Ömer Seyfettin'in ***Başını Vermeyen Şehit*** hikâyesindeki olay ***Peçevî*** ve ***Naima*** tarihlerinde yer alıyor (menkıbe kitaplarında değil, tarih kitaplarında), ayrıca, Evliya Çelebi'nin de, ***Seyahatname***'sinde, olaya şahit olmuş yaşlılardan aynı konuda nakilde bulunuluyor.

Evet, Abdülkadir-i Geylanî'ye atfedilen keramet, pratikte yaşanmamış olabilir. Uydurma olması mümkündür. Fakat, gerçekleşmesi, **teorik olarak**, imkân dahilindedir.

Kur'an'da, eşeğiyle birlikte ölen ve yüz yıl sonra diriltilen bir zattan bahsedilmektedir:

> Yahut altı üstüne gelmiş (ıpıssız duran) bir şehre uğrayan kimseyi görmedin mi? O, "Allah, burayı ölümünden sonra nasıl diriltecek (acaba)?" demişti. Bunun üzerine, Allah onu öldürüp yüzyıl ölü bıraktı, sonra diriltti ve ona sordu: "Ne kadar (ölü) kaldın?" O, "Bir gün veya bir günden daha az kaldım" diye cevap verdi. Allah, şöyle dedi: "Hayır, yüz sene kaldın. Böyle iken yiyeceğine ve içeceğine bak, henüz bozulmamış. Bir de eşeğine bak! (Böyle yapmamız) seni insanlara ibret belgesi kılmamız içindir. **(Eşeğin) kemikler(in)e de bak, nasıl onları bir araya getiriyor, sonra onlara nasıl et giydiriyoruz?**" Kendisine bütün bunlar apaçık belli olunca, şöyle

> dedi: “Şimdi, biliyorum ki; şüphesiz Allah’ın gücü her şeye hakkıyla yeter.” (Bakara, 2/259)

Hz. İbrahim de benzer bir tecrübe yaşamıştır:

> Hani İbrahim, “Rabbim! Bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster” demişti. (Allah ona) “İnanmıyor musun?” deyince, “Hayır (inandım) ancak kalbimin tatmin olması için” demişti. “Öyleyse, dört kuş tut. Onları kendine alıştır. Sonra onları **parçalayıp her bir parçasını** bir dağın üzerine bırak. Sonra da onları çağır. Sana uçarak gelirler. Bil ki, şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Bakara, 2/260)

Hz. İsa ise, insanları bile diriltiyor, cansız çamuru canlı kuşa çeviriyordu:

> O gün Allah, şöyle diyecek: “Ey Meryem oğlu İsa! Senin üzerindeki ve annen üzerindeki nimetimi düşün. Hani, seni Ruhu’l-Kudüs (Cebrail) ile desteklemiştim. Beşikte iken de, yetişkin iken de insanlara konuşuyordun. Hani, sana kitabı, hikmeti, ***Tevrat***’ı, ***İncil***’i de öğretmiştim. Hani iznimle **çamurdan kuş şekline benzer bir şey yapıyordun da içine üflüyordun, benim iznimle hemen bir kuş oluyordu**. Yine benim iznimle doğuştan körü ve alacalıyı iyileştiriyordun. Hani benim iznimle **ölüleri de (hayata) çıkarıyordun**. Hani sen, İsrailoğullarına açık mucizeler getirdiğin zaman, ben seni onlardan kurtarmıştım da onlardan inkâr edenler, “Bu, ancak açık bir büyüdür” demişlerdi. (Maide, 5/110)

Evet, **Abdülkadir-i Geylanî**‘ye atfedilen keramet öyküsü uydurma da olabilir, gerçek de..

Ancak, **Hadîs Usulü**‘nün hadîslerin sıhhati konusunda getirdiği kıstaslar çerçevesinde bu menkıbeyi delil olarak almak mümkün değildir. Ya “mevzu (uydurma) söz” ya da “zayıf rivayet” kapsamına girer diye düşünüyorum.

Bu tür zatları, böylesi uydurma mı, gerçek mi olduğu bilinmeyen menkıbelerle değil, yüksek şahsiyet ve karakterlerini yansıtan ahlâkî meziyetleriyle tanıtmak uygun olur.

Mesela **Mehmed Zahid Kotku** rh. a.'i alalım..

Onunla ilgili olarak pekçok keramet öyküsü anlatılıyor. Ve bunların birçoğuna (Prof. Sadettin Ökten'in babası) **Celaleddin Ökten Hoca, Prof. Osman Çataklı** gibi önemli isimler şahit olmuşlar.

Fakat beni etkileyen, bunlar değil, ondaki yüksek ahlâkı gösteren başka tür anılar..

Mesela, Malatyalı merhum **Muammer Elma**'dan bizzat dinlemiştim. 1960'lı yıllarda birlikte hacca gitmişler. Arafat'talarken Hocaefendi bir ara tuvalete gitmiş, fakat uzun süre gelmemiş. Gidip bakayım dediğinde, Hocaefendi'yi, oradaki tuvaletleri temizlerken bulmuş.

Bir başkasını nakleden, SP Genel Başkanı **Temel Karamollaoğlu**.. Bazı ekabir, yine bir haccında Hocaefendi'ye eşlik etmişler. Hocaefendi Mescid-i Nebevî'nin kenarında otururken birisi gelip ona sadaka olarak para uzatıyor. Ekabir de yanı başında.. Hocaefendi, parayı alıyor. Oradaki hanımefendilerden biri, içinden, *"Bak parayı da aldı"* diyor. Hocaefendi, ona dönüp, *"Hanım kızım, bu parayı neden aldım biliyor musun?"* diyor. *"Bu adamın, bir başkasına yardım etmeyi düşünürken, yine terslenir miyim diye tereddüt yaşamasını ve bu hayırlı amelini terk etmesini istemedim. Ve kendi nefsime de dedim ki, bak ne kadar acizsin, bir sadakayı alıyorsun."*

Ve Hocaefendi, kendisine posta havalesiyle gönderilen parayı getiren postacıya, *"Bu parayı bölüşelim"* diyen biriydi.

*

Evet, bir tarafta, **Fatih Altaylı** (ki **MİT**'le olan bağlantısını **Mehmet Eymür** açıklamıştı) ve Murat Bardakçı gibi hin kurtların elinde oyuncak olan ekran budalası Cübbeli gibi tipler var..

Diğer tarafta ise, kendini beğenmiş budala sineklerin üşüştüğü "geri zekâlılar müzesi" ***Odatv*** gibi yayın organları.

Orada en son, **Aydın Tonga** adlı bir kıt akıllının, sözde Bahaeddin Nakşibend k.s.'yu aşağılamak için, şunları yazdığı görülüyor:

> Şu satırlarda ateşle olan imtihanı örnek gösterilmekte: "Behâeddîn Buhârî hazretleri, birgün İshâk isminde bir talebesinin evine teşrîf etmişlerdi. Orada bulunan talebeler, yemek pişirmek için tandıra çok odun koyup, ateş yakmışlardı. Her biri bir işle meşgûl oldukları sırada, tandırın ateşi alevlenip, tandırdan dışarı çıktı. Bunun üzerine **hazret-i Hâce mübârek ellerini tandıra sokunca, Allahüteâlânın inâyeti ile tandırın ateşi sakin oldu**. **Mübârek ellerini tandırdan çıkardığı zaman, ne elbisesine birşey olmuş**, ne de ellerinden bir tüyleri yanmış idi."

Bu **Aydın Tonga** cahiline göre, bu alıntıyı yapınca, "tarikatçıların" ne kadar geri kafalı olduklarını kesin bir biçimde ispatlamış oluyor.

Bu akılsızın ve ***Odatv'***nin diğer bilumum idrak özürlü yazarlarının, yüz yıllar öncesinde kaleme alınmış kitaplardan alıntı yapmak zorunda kalmaları, belki bazılarının onlara acımasına neden olabilir.

Bu yüzden, aradıkları malzemeyi bulabilecekleri çok yeni bir kitabı onlara müjdeliyorum.

Yazarı, kalemi kuvvetli, yazarlık yeteneğine sahip (En azından takır tukur yazan **Nihat Genç** gibi sözde edebiyatçıların aksine temiz bir Türkçe ile yazabiliyor, meramını düzgün cümlelerle derli toplu bir biçimde anlatabiliyor) emekli bir **MİT**'çi: **Yılmaz Tekin**..

Kitabının adı ise ***Simitçi*** (Ankara: Tekağaç Eylül Yayıncılık, 2007).

Yazar, bir MİT'çiden beklenebilecek özelliklere sahip: CHP'li bir aileden, çağdaş bilime meftun, Atatürkçü, devletçi, Atatürk ilke ve inkılaplarına sevdalı, Avrupa'da görev yapıp Batı dillerini öğrenmiş (İngilizce, Almanca, Fransızca), irtica ve gericilik karşıtı..

Kitabını okurken bu özellikleri fark ediyorsunuz.

Ve, aynı zamanda, ***Odatv***'nin yüzyıllar öncesine gitme zahmetine katlanmalarına engel olacak "**kişisel gözlemler**"ini de aktarıyor.

Kabul etmek gerekiyor ki, bu noktada ***Odatv***'nin tescilli cahillerinden, komplekssizliği, zekâsı ve dürüstlüğü ile ayrılıyor.

Kitaptaki ara başlıklardan biri şöyle: **Şıh Keramet**.

Yazar, önce, giriş babından şunları söylüyor:

> "**Göz boyamacılığı** ile gerçek inanca dayalı **keramet** gösterisi arasında belirgin bir fark olduğunu daha düne kadar bilmiyordum. Ama bir değil, birkaç kez üst üste bazı gösterilere şahit olduğumda, bunun hiç de öyle olmadığını öğrendim. **Şıh Keramet'in verdiği sopayı** hâlâ saklarım, isteyene de gösterebilirim. Ancak, aradan geçen zaman bana, kerametin sopada değil de Şıh'ın kendisinde olduğunu ispatlamıştır!.." (s. 266)

Ve yazar sözlerini şöyle sürdürüyor:

> … uzun yıllar içerisinde yaşanılan ve sizlere aktarmaya çalıştığım bunca öykünün arasına uyduruk bir öyküyü de katıp sizi etkilemekle elime hiçbir şey geçmeyeceğini bilmenizi, ona göre değerlendirme yapmanızı isteyecek ve bunda da biraz ısrarlı olacağım.

O gün, hafta sonunun …, komşulardan birinin çocuğunun telaş içerisinde bahçeye girdiğini gördüm….

“Amca!…. **bakkalın küçük oğlunu akrep sokmuş**,” dedi. “Hastaneye götürür müsünüz diye size sormamı istediler. Sizin arabanız var da…”

… Çıplak ayaklarıyla otlar arasında gezinirken “kızıl akrep” denilen çok zehirli bir akrep sokmuştu….

Devlet hastanesine geldiğimizde, nöbetçi doktorun muayenesinden de olumlu bir sonuç alamamıştık. **Doktor** açıkça; “Çocuğun gidici olduğunu, zehrin kana karışma süresini geçirdiğimizi, onun için panzehir şırınga etmenin bir yararı olmayacağını, **en fazla on beş – yirmi dakika içerisinde ölüm** olayının meydana geleceğini,” söylemiş ve sonunda, “Yapılacak birşey kalmamış… **Başınız sağ olsun!**..” dedikten sonra, arkasını dönüp gitmişti.

Doktorun bu sözleri karşısında, babanın gözlerinden yaşlar boşanmıştı….

“Ne yapabiliriz?” diye sordum.

“**Şıh’a gidek babo!..** Şıh’a gidek!..” diye telaşla cevap verdi….

Bu şıh’ı ben de duymuştum. Gerçek adının ne olduğunu bilmiyordum, ama bölgede “Şıh Keramet” diye nam salmıştı. On dakika sonra, onun evinin önündeydik. Zaman ise, hızla akıp gidiyordu.

Şıh Keramet; seksen yaşlarında, **sağlıklı, aklı başında, gereksiz konuşmayı ve dışarılarda gezinmeyi pek sevmeyen** biriydi….

Dikkatle onu izliyor, hareketlerini kontrol ediyor ve neler söyleyeceğini tahmin etmeye çalışıyordum. Belki de, çocuğun ölmüş olduğunu

söyleyecekti!.. Gerçekten de küçük çocukta hiçbir yaşam belirtisi görülmüyordu.

Şıh ellerini açarak dudak kıpırtısı kısa bir dua etmiş, bu sırada elinin tersini ateş ölçer gibi iki kez çocuğun alnına koymuş ve daha sonra "Bismillah-ar Rahman-ar Rahim" diyerek, diliyle ıslattığı sağ elini, çocuğun şişmiş ve mosmor kesilmiş bacağındaki akrebin soktuğu yerin üzerine sürmüş ve yukarıdan aşağıya doğru birkaç kez sıvazlamıştı.

Kendi kendime;

"Tamam işte!.. İş, takdis edilmiş bu tükürüğe kaldıysa, yanmışız demektir," diye söyleniyordum ki, Şıh Keramet;

"Geçmiş olsun… çocuk kurtuldu," diyerek ayağa kalkmış ve yan odaya geçmişti….

Önce çocuğun rengi normale dönmüş, kalp atışları hızlanmış ve sonra gözleri açılmıştı. Bu arada, bacağının şişinin indiği ve morluğunun hemen hemen kaybolduğu açık görülüyordu….

Yarım saat sonra, dönüş yolunda, son bir saat içerisinde geçirmiş olduğum dakikaları hızlı bir şekilde tekrar tekrar düşünüyor, hiçbir bilim adamının asla kabul edemeyeceği bir gerçeğin canlı tanığı olduğumdan kendi kendimle kavgaya tutuşmuş bulunuyordum.

İşte **Şıh Keramet'i ilk kez böyle bir olayla tanımıştım**….

Onun, bundan sonra bizzat tanığı olduğum gösterilerinde -ki, bakın bunlara açıkça gösteri diyebiliyorum- tesadüfen bulunmuştum. Bunlar da, ilki gibi yanı başımda, gözlerimin önünde cereyan etmişti.

Birinde, **çok kuvvetli zehir** etkisi olduğu herkesçe bilinen ve kabul edilen bir şişe tarım ilacından, **hiç sulandırılmamış** birkaç damlasını, küçük bir ekmek parçasının içine damlatmış, sonra bu ekmeği, sünepe ve her zaman aç olan köy köpeklerinden birisinin önüne atıvermişti.

Ekmeği bir hamlede kapan ve iki-üç lokmada yutan zavallı köpek, çok geçmeden **titreye titreye, kaskatı kesilerek ölmüştü**.

Bu acıklı olayın canlı tanığı olduktan sonra, kendisine;

"Yapmayın… etmeyin!.." dememe fırsat bırakmadan, yine "Bismillah" çekmiş ve içinden sadece birkaç damlası eksilmiş olan tarım ilacını ağzına dikerek, **son damlasına kadar içip bitirmişti**.

İçimden;

"Hah!.. Şimdi, Şıh Keramet kuyruğu titretecek," diye geçirdim.

Ama hayır… Kuyruğu titretmedi, hatta benden akşam yemeğine misafir olarak kalmamı istedi….

Dayanamayıp kendisine sorduğumda;

"Herşey inançla olir!.. Korunmamiz vardir!.." diye kısaca yanıtlamıştı.

Bir diğerinde, yaklaşık yirmi kişinin oturduğu bir odada, "mırra'lar" içildikten sonra, arkamdaki duvarda asılı duran **çifte kırma bir av tüfeğini** getirtmiş ve benden de, fişeklikten iki tane fişek alıp vermemi istemişti.

Fişeklikten rasgele iki fişeği aldım ve kendisine uzattım. Onları aldı ve yuvalarına yerleştirdikten sonra, **birden karnına dayayarak tetiği çekti**!.. Olacak şey değildi!….

Kapalı yerde **müthiş bir ses çıkaran patlamayla** birlikte, ortalığı pis bir barut kokusu kaplamış ve oda beyaz bir duman içerisinde kalmıştı. Odada bulunan herkes, yerlisi yabancısı, meydana gelen bu ani olay nedeniyle şaşırmış gibiydi. Hemen atılıp elindeki tüfeği aldım ve içindeki öteki fişeği çıkarttım. Ben bunları yaparken, Şıh bir şeyler mırıldanıyor ve karnını ovuşturuyordu. Şıh Keramet, yine sağ ve sağlıklıydı!..

… şimdi siz diyeceksiniz ki, "Fişekler daha önceden hazırlanmış ve kuru sıkı doldurulmuştur," diye… Değil işte!..

Tüfeğin içinden çıkartıp cebime koyduğum ikinci fişeği evde bir güzel parçalamış ve fabrikasyon standartlarında normal hazırlanmış bir av fişeği olduğunu tespit etmiştim….

Onun **sayısız gösteriler**inden -ki bilemiyorum, artık bunlara kerametleri demek mi daha doğru olacaktır- **en ürkütücü** ve en ilginç olanına, yine bizzat tanık olmuştum.

… hazır buraya kadar gelmişken, yanına uğramadan geçmeyelim dedik. Yanına uğradığımız ve hatırını sorduğumuz zaman mutlu olduğunu biliyorduk.

… Şıh Keramet, bahçede, evin gölgesinin düştüğü bir yerde, bağdaş kurmuş oturuyordu. Elindeki sopasıyla da, yanına gelen tavukları arada bir kovalıyordu.

… bahçenin köşesinde yer alan, topraktan yapılmış **büyük bir fırından taze ekmek kokuları geliyordu**. Bizim fırına doğru baktığımızı görünce, ayağa kalktı ve hiçbir şey söylemeden o tarafa doğru yürüdü.

Biz, "Galiba taze ekmek getirecek… Hadi hadi, kaynanamız seviyormuş," diye içimizden geçirirken, onun "abaya"sının (uzun beyaz elbise) eteklerini topladığını ve yine kuvvetli bir "Besmele" çektikten sonra,

emekleyerek **fırının oldukça büyük kapısından içeriye girdiğini, kor haline gelmiş odun parçalarını bir eliyle sağa sola iterek fırının ortasına çöküp oturduğunu** görünce, küçük dilimizi yutacak gibi olduk. Böyle birşey olamazdı!..

Fırının içindeki sıcaklığın kaç yüz derece olduğunu bilmiyorduk…. hiç fark etmezdi ki!.. Dışına bile elimizi değdiremiyorduk….

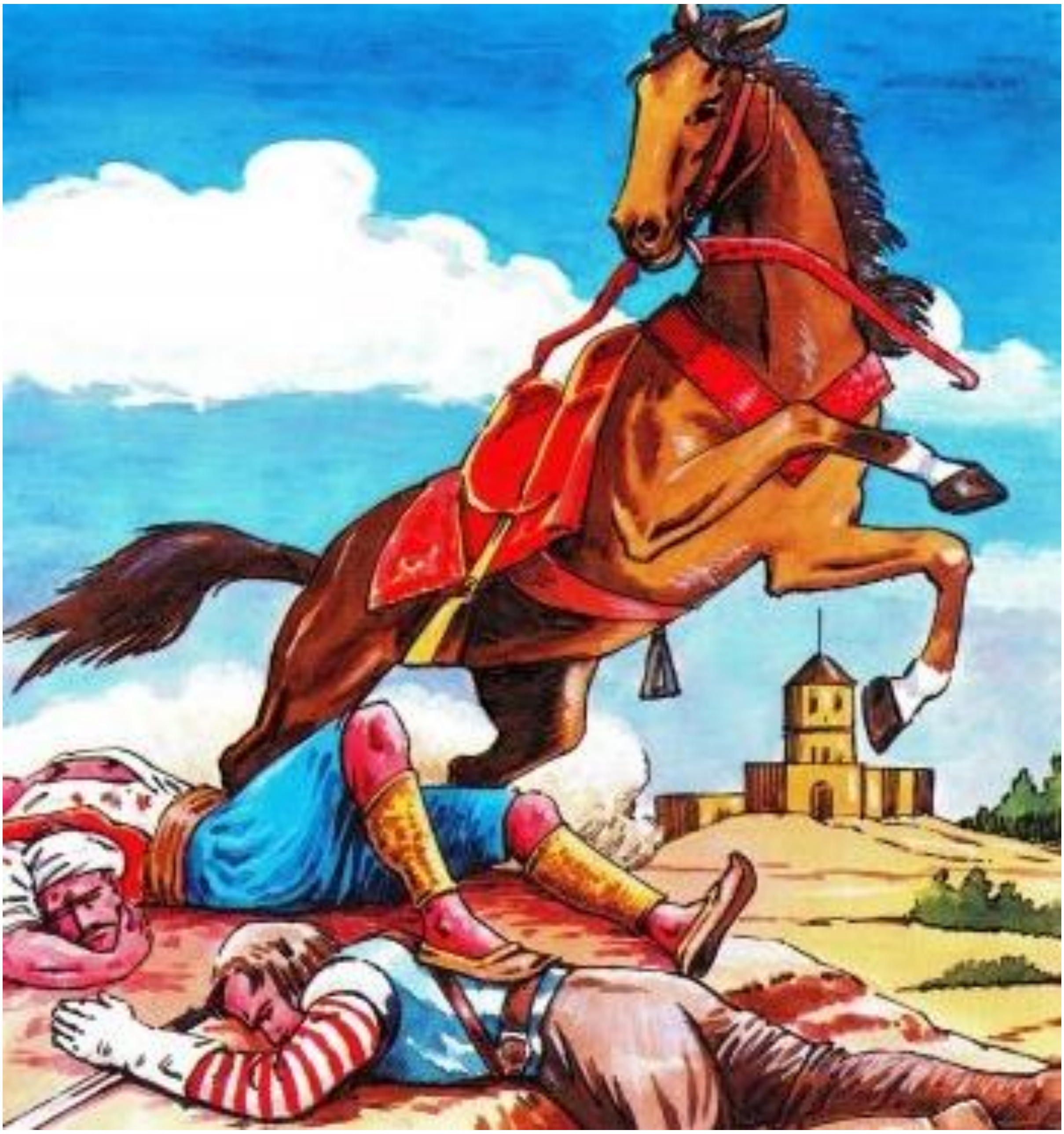
Ama, yine birşey olmadı!.. Bir süre sonra **dışarı çıktığında, değil kendisinde, elbisesinin hiçbir yerinde en ufak bir yanık izi bile bulunmuyordu**….

Bütün bunlar, önceden hazırlanmış bir sahnede gerçekleşmiyordu….

Ondan, yukarıda anlatmaya çalıştığım güzel anıların dışında tek kalan şey, son görüşmemizde elinde tuttuğu ve yanına gelen tavukları kovalamaya çalıştığı, özel yapılmış sopası kaldı. Sopasını, o gün giderken;

"Al!… al!… Gözün kalmişdir… artık siye aittir!.." diyerek bana vermişti.

Şıh Keramet'in sopasını hâlâ saklarım…. (s. 266-73)

GERÇEĞİN ÖYKÜSÜ: BAŞINI VERMEYEN ŞEHİT

Ömer Seyfettin'in **Başını Vermeyen Şehid** hikâyesi Kanunî Sultan Süleyman döneminde yaşanmış gerçek bir olaya dayanır.

Söz konusu olay, keramet kitaplarında anlatılan bir şey de değildir.

Tarih kitaplarında anlatılmaktadır.

Peçevî ve Evliya Çelebi görgü şahitlerine dayanarak olayı naklediyorlar.

Peçevî İbrahim Efendi ***Tarih-i Peçevî***'de olaya oldukça geniş yer vermiş bulunuyor (Peçevi İbrahim Efendi, ***Peçevi Tarihi***, C. 1, haz. Bekir Sıtkı Baykal, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Y., 1982, s. 251-7.):

> Yıl 961 (M. 1554). Padişah hazretleri (Kanuni Sultan Süleyman) sapkın şah (İran Şahı) ile savaş içinde bulunduğu sürece, işin gereği olarak, Kral Ferdinand ile bir tür barış durumu meydana gelmiş bulunuyordu. Fakat lanetliklerin haydut ve soyguncuları, eşkiyalıktan, halka saldırmalardan ve İslam sınırlarında çeşitli fesatlıklardan geri kalmıyorlardı. Hepsinin konağı ve sığınağı, gazilerden baskı gördükçe saklandıkları tek yer, Kapuşvar Kalesi idi.
>
> Bu sebeple, savaş sanatının arslanı olan Budin Beylerbeyi Toygün Paşa ile eyaletine bağlı olan beylerden İstoni Belgrad Beyi Yahya Paşazade Mehmet Paşa'nın oğlu Arslan Bey, Estergon Beyi Ahmet Bey, Novigrad Beyi Süleyman Bey, Segsar Beyi Sinan Bey, Gırijigal Beyi Ahmet Bey, Hatvan Beyi Mehmet Bey, Semomturna Beyi Nasuh Bey -ki bunların her biri savaş meydanının birer kükreyen arslanı ve yiğitlik dağının pars ve kaplanı idi- bu konuda söz birliği ederek sancaklarının timarlıları, azapları ve muhafız yiğitleri ile söylenen kale üzerine gönderildiler. Bunlar, kaleyi kuşatmaları için bir miktar asker önden yolladılar. Kafirler kaleden çıkıp bu gelenlerle çarpışmaya başladılarsa da sonunda bozularak hisara kapandılar ve kale kapısını duvarla ördüler. Yakındaki Sendikap adlı kale halkı da İslamların geldiğini haber alarak yerlerinden çıkıp Kapuşvar Hisarı'na sığındılar.
>
> Arslan yürekli beylerbeyi, İslam askeri ile kale yakınına gelince Şikloş'tan getirdiği balyemez toplarını metrlslere koyup gece ve gündüz kaleyi dövdü.

Kale çevresindeki hendeklerden akan Kapoş ırmağına doldurdukları odunları ateşleyerek o fesatçı alçakların acı çığrışlarıyla kapandıkları yeri cehenneme dönüştürüp gökyüzünü dumana boğdular. Kuşatmadan beri dokuz gün geçmişti. Zilkade ayının ilk günü (28 Ekim 1554) İslam gazileri yenlden saldırıya geçtiler. Uzun süren çarpışma ve boğuşmalardan sonra zafer rüzgarı İslamlar tarafına esti, kalenin burç ve duvarlarına bayraklar dikilerek ezanlar okundu ve cehennemlik kafirlerin ciğerlerinde kılıçlar kana kandı. Sonunda cehennemlikler içkaleye kapandılar. Bu sırada tutsak düşmüş bir çok Müslüman kurtarıldı. Sonra içkaledekiler de boyunlarına kılıç ve kefenlerini asıp aman dilediler. Bu kalenin ihtiyaçları görüldükten sonra Kortina adlı kale üzerine varıldı. Fakat içindekiler islam askerinin debdebesine takat getiremeyip, savunmaya güçlerinin yetmeyeceğini anladılar ve kaleyi boş bırakarak kaçıp gittiler. Oradan Bobofça Kalesi üzerine yüründü. Onlar da kaleyi boşaltıp kaçmışlardı. Sonra Sigetvar Kalesi'ni kuşatmak niyetiyle Sigetvar ovasına inildi ve birkaç gün kuşaatma hazırlıkları ile uğraşlıldı. Ancak, kış gelmek üzere olduğundan kuşatmadan vazgeçmek uygun bulundu.

O günlerde Girijigal (Grijgal) adlı palankada kadı olan kişi, karınca kararınca bir destan kaleme alarak gözlemlerini anlatmıştır. Doğrusu şudur ki, böyle kimseler olmasa, Sigetvar'a bu kadar yakın ve dört yanı kafir kaleleriyle çevrili böyle bir yerde tutunmak, özellikle böyle bir savaşa girişmek nasıl mümkün olabilirdi. Girijigal kadısı der ki: Adı geçen palankada bey olan Ahmet Bey, kaledeki mücahitlerin en iyileriyle Kapoşvar'ın fethine gitmiş idi ve ondan sonra Sigetvar yakınlarına inmişti. Buranın da fethi hazırlıklannı yapmak için beylerbeyi, beyler ve öteki gaziler birbirleriyle danıştılar. Fakat vakit geç ve kış yaklaşmış olduğundan, şimdilik fetihten vazgeçmeyi uygun bularak, bu işi gelecek yıla ertelediler ve beylerbeyini uğurlamak üzere Budin yönüne uzaklaştılar.

Böylece Ahmet Bey ile gazileri Girijigal'den altı konak uzak düşünce, Sigetvar beyi olan dinsiz, yanındaki eşkiyalarla fırsat bu fırsattır diye Girijigal üzerine yürüdü. Kadının destanındaki beyitlerin kimileri tıpkısı tıpkısına şöyledir:

İçinde baş olan kâfir beğine
Karaçin dirler idi ol laîne (lanetliğe)

Çıkageldi hisâr üstüne bir gün
Gırijgal'e edüp kasdin diger-gûn

Yakındır aralık sorsan eger bil
Sukutvar'a var ola bir yarım mil

Haber toplarını atdık firâvân (çokça)
Ki ya'ni idevüz İslâm'a i'lân

Veliy (lakin) az idi gaziler begayet (son derece)
Ola derdik hemân Hak'dan inayet (yardım)

Yüz on dört âdem idik anda ey cân
O demde hazır olan ehl-i imân

Gelsin kâfir veliy (lakin) binden ziyade
Kimisi atlu kimisi piyade

Çıkup taşraya çün yok cenge çâre
Kapuyı bağladık girdik hisâre

İder kâfir o dem bir zemmi irsâl (ayıplama ulaştırma)
Vire (anlaşma) ile verile ya'ni Grijgal

Yemin etmiş orada nâr u nûra (ateşe ve nura)
Çelîpâya (haça) ve İncil ve Zebur'a

Bu minval üzre eyler ahd ü iman

Zarar görmiye bizden ehl-i iman

Danışık eyledük ol demde vâfir (çokça)

Çıkup ceng etmeği re'y etdük (düşündük) âhir (sonunda)

Adûya (düşmana) varmada etmezler ihmâl

Kamusı (hepsi) hazır oldu geldi fi'l-hâl (hemen)

Çü (ki) hazır oldu anda cünd-i İslâm (İslam askeri)

Kapu açılmağa itdiler ikdâm (giriştiler)

Kulun (bendeniz) hem kadı idim ehl-i dine

İmam idim mücâhid zümresine

Didiler kapuyı lutfedüp açgıl

Dahi kalbindeki havfi (korkuyu) bırakgıl

Çıkalım üşte (işte) hazır elde i'lâm (karar, hüküm)

Kılalım bu gazâya sa'y ü ikdâm (gayret ve çaba)

Dedim anlara ey merdân-ı meydan (meydanın mertleri)

Bi-aşk-ı (aşkıyla) şâh-ı Gazi Han Süleyman

Kulak urup biraz dinlen makâli (söyleneni)

Beyan idem size ben hasbihâli

Muradım sorar iseniz buradan

Değil men'eylemek sizi gazâdan

Fedâ olsun bugün ger (eğer) baş ve ger cân

Husûsâ (ayrıca) yarın ola ıyd-i kurbân (kurban bayramı)

Veliy (ancak) budur muradım dinlen el-hakk (gerçekten)
Bugün cum'a ve yevm-i arefe'l-hakk (arefe günü)

Ve hepsine dedim ki "Bugün Hüccâc-i Müslimîn (müslüman hacılar), Arafat'da ve sâir mü'minler câmilerde münâcaatda (duada) bizim gibi guzât (gaziler) ve murâbıtîne (sınır gözcülerine) nusret (yardım) içün dua etmelerinde iştibâh (şüphe) yokdur. Münâsib olan budur ki biz dahi namazımız edâ ve gözlerimiz yaşın döküp duâ idelim ve biribirimizle helâlleşüp andan gidelüm. Kalanlarımız gazi ölenlerimiz şehîd olup dünyada nâmnîk (güzel ad) ile mezkûr (anılan) ve ukbâda (ahirette) Habîbullah aleyhi'sselâm'ın (Peygamber s.a.s.'in) alemi (bayrağı) dibinde mahşûr olalım (toplanalım) didim. Fi'l-vâki (gerçekten) cümle gaziler sözüme râzı olup vakt-i zuhura (öğle namazı vaktine) değin tevakkuf itdiler (beklediler). Hatta küffar vireyi (anlaşmayla teslimi) söyleşürler sanmışlar. Ne zaman ki namazımız itmâm (tamam) ve gün zevâle (Güneş tepeden inişe) vardığı herkesçe anlaşıldı, hemân kapuyı açup bir uğurdan çıkıldı. Ve iki koldan hücûm olundu.

Buların cümlesi gerçi gazâda
İbadetde tazarruda duâda

Velâkin içlerinde **iki ârif (irfan sahibi)**
İkisinin de sözleri maârif (bilgi)

Muvahhid (tevhid ehli) hem musallî (namaz kılan) ol ulular
Nihayet nâm ile anlar Delüler

Deli Mehmed biri merdâne hoş-rû (güzel yüzlü)
Birisine dediler **Deli Husrev**

Buların ikisi iki kola baş
Olup didiler atlarını şâbâş (aferin)

Civarımızda olan ehl-i dinden
Kılâ-i Müslimînin (müslümanların kalelerinin) cânibinden

İşaret toplarından ol erenler
Ulakdan (haberciden) fevrî (ansızın) almışlar haberler

Bular sür'atle kim yüridi geldi
Beş on gazi idi çün zâhir oldu (ortaya çıktı)

Kopar tozlar olar geldügi yoldan
Tutar gün yüzini hep sağ u soldan

Sanurdun niçe bin atlu ve asker
İrişdi nusret (yardım) içün ey birader

Bu hâli bakdı çün kim gördi küffâr
Hezimet buldu anda çâr u nâ-çâr

Yüzi tersine döndi kaçdı cümle
Kırardı gaziler etdikçe hamle

Bular gelmezden evvel dinle n'oldu
İki koldan ol iki gazi sürdü

İkisi dahi olmuş mest ü med-hûş (dehşetle)
Girerler alaya güya ki ser-hoş (sarhoş)

Savaş iderler ikisin ol gazâda
Deli Mehmed şehîd oldu orada

Kulu ki bir a'ceb hâl oldu vâki
Değildir vâkıa hakk buna vâki

Degülüm Hakk bilür bu sözde kezzâb (yalancı)
Bi-hakk-i Mustafa ve âl ü eshâb (Peygamber ile âl ve ashabı hakkı için)

Şehîd olan Delü'yi gördüm andan
Kesildi başı ve ayrıldı tenden

Kesen kâfir başın aldı eline
Götürdi ya'ni kim kendi iline

Deli Husrev görüp haykırdı dedi
"Ne yatarsın başını aldı gitdi

"Revâdır cânı virdin, kıyma başa"
A'ceb hâl oldu ve özge temâşa (seyir)

İşit bu hikmeti bu sırr u râzı
Kesik başlu şehîd olan o gazi

Hemân fevrî yerinden durdı geldi
Eliyle ol laîni (lanetliyi) urdı çaldı

Yıkıldı düşdi atdan baş elinden
Ne baş kayusıdır (kaygısıdır) kaldı yolundan

O gazi aldı başın düşdi yitdi
Ne kimse gördi anı ne işitdi

Görüp bu hâli **Husrev** itdi tahsin
Çağır diyem yüzün ağ ey celasin (kahraman)

İşâret kıldı hem bu nâtüvâne (acize)
Ne hâlet olduğun gör ol civan'e (yiğite)

Kurudum kaldım anda sanki bî-cân (cansız)
Bakup bu ibrete nâlân (inleyen) ve hayran

Kakıdı bana dedi **no'ldun ey cân**
Ne durusun gazâ kıl hey Müslüman

Anın sözüyle geldi bana kuvvet
Ol esnâda adû (düşman) buldu hezimet (yenilgi)

İrişdi cenk iderken vakt-i ahşam
Dağıtdı rezm (savaş) yüzüne saçların şâm (akşam)

Münâdî (ilancı) görücek kıldı nidâyı
Gelin avdet edin (dönün) diyü sadâyı

Kamumuz döndük ve geldik hisâre
Kimi mecrûh (yaralı) kimisi pâre pâre

Şehîd olanları saydık çün ol dem
Şehîd olmuş o gün dokuz âdem

Sayıldı katl olan küffar-ı füccâr
Kalan altmış dört lâşe ve murdar

Götürmüşler dahi bir nice leşler
İdüp gayret yerinde komamışlar

Bir iş katmadık anda aralığa
Şehîdleri getürdük ortalığa

Husûsâ ol civan-ı sâbık (geçmiş yiğit) ey yâr
Ne yüzden oldu dinle ey vefadâr (vefa sahibi)

Varıcak başını bulduk yanında
Kesilmiş şöyle yatur koltuğunda

Götürdük dahi defn itdirdük ol ân
Namazını kılup okundu Kur'ân

Gider işlü işine çün halâik (yaratılmışlar)
Kalup zâhirde benden (bendenizden) bir de Hâlık (Allah)

Ki gördüm kabr (mezar) içinde hûb ve mahbûb (hoş ve sevilen)
Misâl-i hûr-i cennet belki mergûb (rağbette)

Gelüp öpdi ve kucdı (kucakladı) ol civanı
Görüp ayne'l-yakîn (gözümle) bu benden (bendenizden) ânı

Makâbir (kabir) şöyle rûşen (aydınlık) oldı ol dem
Münevver (aydınlık) oldu nûrundan bu âlem

Geçüp kendümden olmuşum agâh (uyanık)
Beni benlikden almış ol yüzi mâh (ay yüzlü)

Gelür yoldaşlarımın ba'zısı dîr
"Kaparlar kapuyı, gel içerü gir"

O dem girdim hisâre sanki ser-hôş
Gehi (gâh) sakin gehi kılurdı med-hûş (dehşet içinde)

Giderken kal'a içre bu kemîne (aciz)
Yolum uğradı Husrev menziline

Şehîd olana kim ağlar kim anlar
Ol atın kaşuyup türkicik ırlar (türkü söyler)

Çağırdım taşradan çün bildi ol dem
Didi: lebbeyk (buyur) eyâ (ey) sultan-ı âlem

Dahi ben dimedin ahvâlin anın
Didi: **gördün mi zevkın ol civanın?**

Didim: gördüm hakikat ol civanı
Buradan siz de gördünüz mi anı?

Buların böyle hâli didi çokdur
Bilürsün gözlüye hod gizlü yokdur

Muhassal (özetle) kalmadı sabrım buraya
Harabatî olup düşdüm oraya

Kalup şûride (perişan) kulunda bu hâlet
İderdim daima kabrin ziyaret

Ne hâcet dilesem olurdu hâsıl
Muradâta olurdum anda vâsıl

Çü deryâ sığmadı âhir sifâle (testiye)
Getürdüm akıbet bu hâli kaale (söze)

O hâlet ben kulundan oldu zâil
Kesâfet (bulanıklık) doldu kalbe oldu hâil (engel)

Dahi görünmez oldu bana ol cân
Peşîmanım peşîmanım peşîman (pişman)

Tutup bir gün giderken deng ü hayran (şaşkın)
Deli Husrev kılurmış anda seyran

Elinde yay ve oku vardı hem gez (kısa ok)
Çeküp arkama hoş urduydı bir kez

Didi ey ebleh ve ahmak delişmen (deli tavırlı)
Cihanda kendi kendisine düşmen (düşman)

Niye arz eyledin halka bu hâli
Gidüp hâlin, kalasın şöyle hâlî (boş)

Tevakkuf eylesen (durup beklesen) olurdu elbet
Bunu keşfetmeğe sana icâzet (izin)

Didim lutfeyle sen ey nîk gîr ü dâr (güzel savaşçı)
Bu gaflet uykusundan eyle bîdâr (uyanık)

Ne hikmetdir bu ahvâl ve bu hâlet
Tamamen kapladı beni mehâbet (heybet)

Benimle senden özgeler (başkası) görür mi
Bu ahvâli dahi kimse bilür mi?

Didi: bu dahi vardır lâkin ol cân
Görünmez herkese, san âb-ı hayevan (âb-ı hayat)

İkimiz görmeğe budur işâret
Şehadet müjdesidir ki beşâret (müjde)

Anın her sözi virdi bana hayret
Veliy (lakin) yakdı derûnum nâr-ı gayret (gayret ateşi)

Perişan ve müşevveş (karmakarışık) oldı hâlim
Ne durmağa oturmağa mecâlim

Begayet (son derece) olmuşum mecnûn u şeydâ (divane)
Yine evvelki hâl olunca peydâ

İlahî kıl tebeddül (dönüştür) öyle hâle
Hemân tergib (isteklendirme) içün yazdım makale (söylenen söz).

*

Evliya Çelebi ise ***Seyahatname***’sinde şu bilgileri veriyor:

Der-beyân-ı ziyâretgâh-ı şühedâ-yı kal‘a-i Gırıjgal (Gırıjgal Kalesi şehitleri mezarlığı/ziyaretgâhı hakkında)

Evvelâ ziyâretgâh-ı şühedâ-yı Deli Mehemmed (Deli Mehmed şehitleri ziyaretgâhı): Niçe menâkıbı (menkıbesi) vardır, ammâ ihtisâr üzre (kısaca) bir menâkıbın tahrîr edelim (yazalım). Çünki bu gâzî **Deli Mehemmed** bu kal‘a-i Gırıjgal’ı muhâsara eden (kuşatan) küffârlar (kâfirler) üzre kal‘a kapusunu açdırır.

– “Üç bin yiğit ile küffâr üzre hamle edelim” dedikde cümle gâzîler eydir (der):

– “Deli Mehemmed şimdi henüz kurbân bayramı namâzıdır. Namâzı kılup andan bism-i İlâh (Tanrı’nın adı) ile küffâra soyunup savaş-ı perhâş edelim” dediklerinde hemân Deli Mehemmed eydir:

– ***“Bire gâzîler bugün Kurbân bayramı namâzından efdal gâzîler ve şehîdler bayramıdır. Hemân kâfire uğrayalım”*** deyüp kal‘adan taşra (dışarıya) küffâra cümle guzât (gaziler) at depüp küffâra bir sâtûr-ı Muhammedî (Muhammedî satır/kılıç) ururlar kim Deli Mehemmed nâm nâmdâr-ı benâm tarfetü’l-ayn içre (göz açıp kapayıncaya kadar) kırk yedi aded kâfirleri akdarup hikmet-i Bârî Deli Mehemmed dahi şehîd olup **bir kâfir Gâzî Mehemmed’in kellesin kesüp** kellesi teninden cüdâ (ayrı) olup

na‘ş-ı şerîfi (cesedi) hâk-âlûd (toprağa bulaşmış) yatırken hemân **Deli Husrev** nâm ayakdaşı ol meydân-ı veğâda (savaş meydanında) Deli Mehemmed'i bî-ser (başsız) görüp eydir:

– ***"Bire gidi Deli bugün kurbân bayramında bu Hak yoluna kurbân oldun, nâmûs değil midir, böyle ne yatırsın? Bire koma kâfir başını götürdü"*** deyince hemân bi-emrillâhi te‘âlâ (Allahu Teala'nın emriyle) başı kesilmiş Deli Mehemmed bir kerre yerinden kalkup bu meydân-ı ma‘rekede (savaş meydanında) başın kesen küffâra yetişüp sağ eliyle küffârı atından aşağı çeküp kâfire bir muşd-ı şühedâ (şehitler yumruğu) eyle urur kim kâfirin başı hurd olup (kırılıp) hemân hemân **Deli Mehemmed başsız küffâr içine girüp anı anda anı bunda deyerek yetdiğine birer muşd-ı pehlivânî urdukça küffârı helâk edüp gezer.** Hemân küffâr bu hâli görüp karârları firâra (kaçmaya) mübeddel olunca (dönüşünce) cümle guzât kâfire bir kılıç ururlar kim küffârdan bir cân kurtulmaz.

Hikmet-i Hudâ bu mahalde Deli Mehemmed'in refîki Deli Husrev Beğ dahi şehîd olup Deli Mehemmed gelüp Husrev Beğ'in vücûdun kucaklayup kalır.

Hâlâ iki birâder bir yerde medfûnlardır (gömülüdür) kim hâlâ ziyâretgâh-ı gâzîyân-ı erbâb-ı dilândır (gönül erbabı gazilerin ziyaretgâhıdır). Rahmetullâhi aleyh.

Bu gazâ-yı meserret (sevinçli gaza) karîbü'l-ahd **(yakın zamanda) olmağile bu menâkıbı ol cengde hâzır olup gören ihtiyârlardan istimâ‘ edüp (dinleyip) tahrîr etdik (yazdık)**.

(Evliyâ Çelebi, ***Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi - VII. Kitap,*** Haz.: Yücel Dağlı – Seyit Ali Kahraman – Prof. Dr. Robert Dankoff, İstanbul: Yapı Kredi Y., 2003, s. 17-18.)

BAŞINI VERMEYEN ŞEHİT

Ömer Seyfettin

"…Hak (gerçek) budur ki,
ol guzâtın (gazi savaşçıların) içinde
böyle gaziler olmasa. Zigetvar'a
bu kadar kurb-i civarda (yakında),
cevânib-i erbaa (dört taraf)
kâfir hisarı (kalesi) iken,
meks (durma) ve ârâm (yerleşme),
bâhusus böyle cenge ikdâm (savaşa girişmek)
ne mümkün idi…"
*Peçevî, **Tarih**, s. 355.*

Yarın arifeydi. Öbür günkü bayram için hazırlanan beyaz kurbanlar, küçük Grijgal palangasının etrafında otluyorlardı. Karşıda… Yarım mil ötede Toygun Paşa'nın son muhasarasından çılgın kışın hiddeti sayesinde kurtulan Zigetvar Kalesi, sönmüş bir yanardağ gibi, simsiyah duruyordu. Hava bozuktu. Ufku, küflü demir renginde, ağır bulut yığınları eziyor… Sürü sürü geçen kargalar tam hisarın üstünden uçarken sanki gizli bir kara haber götürüyorlarmış gibi, acı acı bağırıyorlardı. Palanga kapısının sağındaki beden siperinde sahipsiz bir gölge kadar sakin duran **Kuru Kadı** yavaşça kımıldadı; ikindiden beri rutubetli rüzgarın altında düşünüyor, uzakta, belirsiz sisler içinde süzülen kurşuni kulelere bakıyordu. Bunların hepsi Türklerin elindeydi. Yalnız şu Zigetvar…

Yıkılmaz bir ölüm seddi halinde "Kızılelma" yolunu kapatıyordu. Sanki bu uğursuz kargalar hep onun mazgallarından taşıyor, anlaşılmaz bir lisanın çirkin küfürlerine benzeyen sesleriyle her tarafı gürültüye boğuyorlardı. Kuru Kadı içini çekti. Sonra "Ah…" dedi. İncecik, sinirli boynunun üstünde bir taş topuz gibi duran çıkık alınlı, iri kafasını salladı. Yeşil sarığını arkaya itti. Islak gözlerini ovuşturdu. Şimdiye

kadar, asker olmadığı halde, her muharebeye girmişti. Birkaç bin yeniçeriyle dört beş topu olsa… Bir gece içinde şu kaleyi alıvermek işten bile değildi! Şimdi vâkıa müstakildi. Ne isterse yapabilirdi. Palanganın kumandanı **Ahmed Bey**, öteki boy beyleriyle beraber **Toygun Paşa** ordusuna katılıp Kapuşvar fethine gitmişti. Kapuşvar'dan sonra Zigetvar'ı saran ordu, kışın aman vermez zoruyla, zaptı yaza bırakarak Budin'e dönünce, o da askerleriyle tekrar palangasına gelmemiş, Toygun Paşa'nın yanında kalmıştı. Bugün Grijgal'den altı mil uzaktaydı. Palangaya yalnız Kuru Kadı karışıyordu; esmer, zayıf yüzünü buruşturdu: ***"Palanga, palanga…Amma topu tüfeği kaç kişi?"*** dedi. Bütün genç muharipleri, Ahmed Bey, beraberinde götürmüştü. Hisardakiler zayıflardan, bekçilerden, hastalardan, ihtiyar sipahilerden ibaretti. Hepsi yüz on üç kişiydi!!! Düşman, galiba öteki palangalardan çekiniyordu. Yoksa burasını bırakmaz, mutlaka almaya kalkardı. Biraz eğildi. İnce yosunlu, soğuk sipere dirseklerini dayadı. Aşağıya baktı. İki üç asker beyaz koyunların arasında dolaşıyordu. Bir tanesi karşısına geçtiği iri bir koçu, başına dokunarak kızdırıyor tos vurduruyordu. Öbürleri elleri silahlarında bu oyunu seyrediyordu. Bağırdı:

— Oynamayın şu hayvanla…

…….

Askerler, başlarını tepelerinden gelen sese doğru kaldırdılar. Kuru Kadı'dan hepsi çekinirlerdi. Gayet sert, gayet titiz, gayet sinirli bir adamdı. Âdeta deli gibi bir şeydi. Sabahtan akşama kadar namaz kılar, zikreder, geceleri hiç uyumazdı. Daha yatıp uyuduğunu kalede gören yoktu. Vali Ahmed Bey ona "bizim yarasa" derdi. Zavallının "dâûsseher" denilen hastalığını kerametine de yoranlar vardı. Tekrar bağırdı:

— Haydi, artık akşam oluyor, içeri alın onları.

…….

Askerler koyunları toplamaya başladılar. Kuru Kadı'nın dirsekleri acıdı. Doğruldu. Tekrar Zigetvar'a baktı. Üst tarafındaki göl, kirli bakır bir levha gibi yeri kaplıyordu. Kargalar, havaya boşaltılmış bir çuval canlı kömür ellemeleri gibi karmakarışık geçiyorlar, sükûtu parçalayan keskin, sivri sesleriyle gaklıyorlardı. Kalbinde ağır bir elem duydu. "Hayırdır inşallah…" dedi. Canı o kadar sıkılıyordu ki… Elleri arkasında, başı önüne eğik, bastığı siyah kaplama taşlarına görmez bir dikkatle bakarak yavaş yavaş yürüdü. Derin bir karanlık kuyusunu andıran merdivenin dar basamaklarında kayboldu.

… Arife sabahı, herkes uyurken, o, her vakitki gibi yine uyanıktı! Mescit odasının önündeki taş yalakta, iki büklüm, abdestini tazeliyordu. Giden gece, daha gölgeden eteklerini toplayamamıştı. Bahçeye çıkan kapı kemerinde asılı kandil, sönük ziyasıyla, duvarları titretiyordu.

— Hey, çavuşbaşı… Hey!…

……

Elinden ibriği bıraktı. Kulak kabarttı. Bu, kuledeki nöbetçinin sesi idi. Kolları sıvalı, ayakları çıplak, başında takke, hemen yukarı koştu. Merdivende **çavuş**a rastgeldi. Onu itti. Yürüdü. Nöbetçinin yanına atıldı:

— Ne var?

— Kaleden düşman çıkıyor.

……

Erguvanî bir esmerlik içinde siyah bir kaya gibi duran Zigetvar'a baktı. Bu kayadan yine koyu, uzun bir karartı süzülüyor, palangaya doğru akıyordu.

— Bize geliyorlar!..

Dedi. Çavuşa döndü:

— Haydi, gazileri uyandır. Kurban bayramını bugünden yapacağız. Koş. Bana da çabuk topçuyu gönder.

…..

Çavuş, bir eliyle bakır tolgasını tutarak, koştu. Merdivene daldı. Kuru Kadı, uzakta, kara yerin üstünde daha kara bir leke gibi yavaş yavaş ilerleyen düşman alayına dikkatle baktı. Gözlerini küçülttü, büyülttü. Önlerinde birkaç top da sürüklüyorlardı. Binden ziyadeydiler. Halbuki hisardaki gaziler? Kendisiyle beraber yüz on dört kişi… "Ama, yine haklarından geliriz!" dedi. Uyanan, yukarı koşuyordu. Hisar kapısının iyice bağlanmasını emretti. Sarığını, cübbesini, kılıcını, tüfeğini getirtti. İhtiyar topçu gelince, ona da, hemen "haber topları"nı atmasını söyledi. Bu bir âdetti. Taarruza uğrayan bir palanga hemen "işaret topu" atarak etraftaki kuleleri imdadına çağırırdı.

Biraz sonra düşman hisarın önünde, harp nizamına girmiş bulunuyordu. Toplar başsız, gür ejderha yavruları gibi siyah ağızlarını bedenlere çevirmişti. Türkçe bağırdılar:

— Size teklifimiz var. Elçimizi içeri alır mısınız?

Kuru Kadı:

— Alırız. Gönderin, gelsin!

Cevabını verdi. Bedenler, kalkanlı, tüfekli, oklu gazilerle dolmuştu. Palanganın ruhu, neşesi, keyfi olan iki arkadaş, bu esnada tuhaf tuhaf laflar söyleyip yine herkesi güldürüyordu. Bunların ikisine de "deli" derlerdi:

Deli Mehmed, Deli Hüsrev… Serhat muharebelerinde, hayale sığmayacak yararlıklarıyla masal kahramanları gibi inanılmaz bir şöhret kazanan bu iki deli, hiçbir nizama, hiçbir kayda, hiçbir zapt ü rapta girmeyen, dünya şerefinde gözleri olmayan Anadolu dervişlerindendi. Her zaferden sonra kumandanları onlara rütbe,

hilat[1], murassâ[2] kılıç gibi şeyler vermeye kalkınca, gülerler: "İstemeyiz fâni vücuda kefen gerektir. Hilat nâdan[3]ları sevindirir…" derler, hak uğrundaki gayretlerine ücret, mükafat, şâbâş[4] kabul etmezlerdi. Harp onların bayramıydı. Tüfekler, oklar atılmaya, toplar gürlemeye, kılıçlar, kalkanlar şakırdamaya başladı mı, hemen coşarlar, kendilerinden geçerler; naralar savurarak düşman saflarına saldırırlar, alevli gözlerle takip edilemeyen birer canlı yıldırım olup tutuşurlardı.

Kuru Kadı, onların herkesi güldüren münakaşalarını, saçma sapan sözlerini gülümseyerek dinlerken, elçiyi yanına getirdiler, iki deli de sustu. Herkes kulak kesildi. Bir elçi Türkçe biliyordu. Küstahça tekliflerini söyledi.

Palangayı saran Zigetvar kumandanı Kıraçin'di. Yanında iki bine yakın muharibi vardı. Grijgal'in "Vire"[5] ile verilmesini istiyordu. Ateşe, nura, haça, İncil'e, Zebur'a yemin ediyor; çıkıp giderken muhafızlara hiçbir ziyanı dokunmayacağına dair söz veriyordu. Kuru Kadı:

— Pekâlâ!… Haydi git. Biz aramızda anlaşalım, kararımızı size öğleden sonra bildiririz!

Diye elçiyi aşağı gönderip kapıdan attırdı. Sonra etrafındakilere döndü. Şöyle bir göz gezdirdi. Sırtının hafif kamburu içeri çekildi:

— İşittiniz ya, gaziler! dedi, Kıraçin haini bizim yüz on dört kişiden ibaret olduğumuzu anlamış… Üzerimize iki bin kişi ile geldi. Teklif ettiği "Vire"yi kabul etmek isteyenler varsa ellerini kaldırsın!

— …….

Kimsenin eli kalkmadı.

— Öyleyse hazır olalım. Haydi…

Bir gürültüdür koptu:

— Hazırız….

— Hepimiz, hepimiz…

— Hepimiz, hepimiz hazırız.

— Kılıçlarımız, kalkanlarımız yağlı.

— Oklarımız bağlı.

— Yatağanlarımız keskin…

— Bugün nusret[6] bizim.

— Âmin, âmin…

……

Kuru Kadı:

— Yarabbelâlemîn…

Diye ellerini kaldırdı. Bir duaya başlayacaktı. Deli Mehmed yalın kılıç karşısına dikildi. Palabıyıklı, gök gözlü, geniş beyaz çehresi, yeni doğmuş bir ay gibi parlıyordu:

— Duayı bırak efendi, dedi, gaza duadan efdal[7]dir. Gel… Lütfet. Bize şu kapıyı aç. Kalbindeki korkuyu at. İşte hepimiz hazırız. Şu ayağımıza gelen gaza fırsatını kaçırmayalım.

Kuru Kadı'nın elleri aşağı düştü. Deli Hüsrev de arkadaşının yanına sokulmuştu. Bütün gaziler bu iki delinin arkasına üşüştü. Sanki hepsi bir anda deli oldular… Hepsi bir ağızdan:

— Aç bize kapıyı, aç…

Diye bağırmaya başladılar. Kuru Kadı'nın iri patlak gözleri yaşardı. Yüzü sapsarı oldu. Uzun siyah sakalı kımıldadı. İki deliyi bile titreten, bütün gazilerin saçlarını ürperten ilahî bir mersiye ahengi kadar müessir sesiyle haykırdı:

— Meydan erleri! Ey mertler! Padişahımız Süleyman Gazi aşkına şu sözümü dinleyiniz. Benim muradım sizi gazadan menetmek değildir. Bugün can, baş feda olsun… Bâhusus[8] yarın **kurban bayramı**… Fakat bakınız maksadım ne? Bugün Cuma, hem de arife… Bugün hacılarımız Arafat'ta, diğer müminler camilerde bizim gibi gazilerin nusreti için dua etmekteler… Bunda şüphesi olan var mı?

— Hayır.

— Hayır, asla…

— Hayır.

— O halde münasip olan budur ki, biz de namazlarımızı eda edelim. Gözlerimizin yaşını dökelim. Dua edelim. Birbirimizle helalleşelim. Sonra gazaya girişelim. Kalanlarımız gazi, ölenlerimiz şehit olsun! Dünyada iyi nam ile anılalım. Ahirette Peygamberimizin alemi dibinde toplanalım… Ne dersiniz?

— Hay, hay.

— Muvâfık…

— Pekâlâ!

….

Gazilerin hepsi buna razı oldu. Öğleye kadar durdular. Abdest aldılar, namaz kıldılar, tekbir çektiler, helalleştiler. Kıraçin'in askerleri sardıkları palangadan

yükselen derin uğultuyu hep teklif ettikleri “Vire” münakaşasının gürültüsü sanıyorlardı.

Ansızın, uzaktaki Türk kulelerinden atılan “işaret topları” işitildi. Bu, “Biz, dörtnala geliyoruz!” demekti. Kuru Kadı, eliyle hisarın kapısını açtı. Grijgal gazileri “Allah, Allah” naralarıyla müthiş bir çöl fırtınası gibi fışkırdılar. İki koldan hücum olunuyordu. Kollardan birisine Deli Hüsrev, birisine Deli Mehmed baş olmuştu.

Ovada, Grijgal’e gelen yollardan bir toz dumandır kalkıyordu. Nice bin atlı imdada koşuyor sanılırdı. Düşman, bu hâli görünce şaşırdı. İki ateş arasında kaldığını anladı. Halbuki toz duman içinde yaklaşanlar ancak beş on gaziydi.

… Bozgun başladı.

Deli Mehmed’le Deli Hüsrev’in takımları düşmanı kaçırmamak için iyice sarıyordu. Kuru Kadı cübbesini atmıştı. Elinde kılıç, teşcî ettiği[9] gazilerin arkasından yürüyordu. Deli Hüsrev, bir sarhoş gibi Karaçin’in alayına dalmış, kesiyor, kesiyor… İnanılmaz bir çabuklukla kaçanlara yetişiyor, ikiye biçiyordu.

Kuru Kadı’nın gözleri Deli Mehmed’i aradı.

Bakındı, bakındı.

Göremedi.

Acaba o muydu? Yüreği ağzına geldi. Düşman safına karışıp kaynaşan kolun arkasında iri bir vücut yere uzanmıştı. Elli altmış adam kadar kendisinden uzaktı. Siyah, yüksek atlı bir şövalye, uzun bir kargıyı bu uzanmış vücuda saplıyordu. Durmadı. İlerledi. Koşarken ayağı bir taşa takıldı. Yuvarlanıyordu. Kılıcı ileri fırladı. Hemen toplandı. Kalktı. Düşen kılıcını aldı. Doğruldu. Koşacağı tarafa baktı. Şövalye atından inmiş, kargıladığı şehidin başını teninden ayırmıştı. Bir anda, bu kestiği baş elinde, yine siyah bir ifrit gibi şahlanan atına sıçradı.

Kaçacaktı… Kuru Kadı, bütün kuvvetiyle ona yetişmek için koşarken, baktı ki, solu ilerisinde Deli Hüsrev kalkanını sallayarak, avazı çıktığı kadar bağırıyor:

— **Mehmed, Mehmed!.. Canını verdin!.. Başını verme Mehmed!..**

Bu nara o kadar müthiş, o kadar müessir, o kadar yanıktı ki… Kuru Kadı: **“Vah, Deli Mehmedmiş!”** diye olduğu yerde dikildi kaldı. Durur durmaz, o an, kırk adım kadar yaklaştığı kesik başlı şehidin yerden fırladığını gördü. Nefesi tutuldu. Şaşırdı. Bu başsız vücut uçar gibi koşuyordu. Kendi kellesini götüren zırhlı şövalyeye yetişti. Eliyle öyle bir vuruş vurdu ki…Lâin hemen yüksek atından tepesi üstü yuvarlandı. Götürmek istediği baş elinden yere düştü. Deli Mehmed’in başsız vücudu canlıymış gibi eğildi. Yerden kendi kesik başını aldı. Hemen oracığa, yorgun bir kahraman gibi, uzanıverdi. Bunu Kuru Kadı’dan başka kimse görmemişti! Herkes kaçan düşmanı kovalıyordu. Yalnız Deli Hüsrev:

— Yüzün ak olsun, ey celâsın[10]! diye bağırdı. Sonra Kuru Kadı’ya doğru koşarak sordu:

— Nasıl, gördün mü bu civanı?

— …..

— Görmedin mi?

— …..

Kuru Kadı sesini çıkaramadı. Gördüğü harika onu dondurdu. Olduğu yerde öyle dimdik kaldı.[11] Sanki ölmüştü. Deli Hüsrev onu hızla sarstı.

— Ne durursun be, can! Ne oldun, haydi gazaya… Düşman kaçıyor. Deli Hüsrev’in kalkması Kuru Kadı’ya baştan can verdi. “Allah, Allah” diyerek ileriye atıldı. Mücahitlere karıştı.

Cenk akşama kadar sürdü.

Er meydanının kanlı yüzüne “gece siyah saçlarını” dağıtırken münadi[12]nin:

— Gaziler hisara!…

Sadâsı duyuldu. Dönen gaziler içinde kılıcından kanlar damlayan Kuru Kadı, birkaç sipahi ile dışarıda kaldı. Yaralıları taşıttı. Şehit olanları saydırdı. Bunlar tam on dokuz kahramandı… Düşman altmış dört ceset bırakmış, diğer ölülerinin hepsini kaçırmıştı. Kuru Kadı, sabahtan beri yemek yememiş, su içmemiş, durup dinlenmemişti… Toplattığı şehitleri hisarın önündeki meydana yığdırdı. Şehit Deli Mehmed’in naaşını kendi buldu. Kesik başı koltuğunda, uyur gibi, sakin yatıyordu. Olduğu yerde gömdürdü. Sonra yanındakileri savdı. Bu taze mezarın başına çöktü. Ezberden “Yâsin” okumaya başladı. Dışarlarda kimse yoktu, yalnız uzakta palanga kapısındaki nöbetçi dolaşıyordu. Kuru Kadı okurken, önündeki mezarın birden yeşil nurlarla tutuştuğunu gördü. Sesi kısıldı. Dudaklarını oynatamadı. Çeneleri kitlendi. Bu yeşil nurun içinde Deli Mehmed’in kanlı boynuna sarılmış beyaz kanatlı bir melâike, hem onu nurdan elleriyle okşuyor, hem açık alnını öpüyordu. Bu sıcak, bu yeşil nur büyüdü. Taştı. Bütün âlem bu nurun içinde kaldı. Kuru Kadı’nın gözleri kamaştı. Ruhu yandı. Kendinden geçti.

Onu, daha ilk defa böyle derin bir uykuya dalmış gören yoldaşları zorla kaldırdılar. Koltuklarına girdiler:

— Haydi, kapı kapanacak, dediler; içeri gir.

Kuru Kadı’nın dili tutulmuştu. Cevap veremedi. Sarhoş gibi sallana sallana hisara girdi. Hâlâ titriyordu. Palanganın içinde Deli Hüsrev’in menzilinden geçerken durdu. Kulak verdi; ağlıyor mu, inliyor mu diye… Hayır, Deli, şıkır şıkır, atını kaşağılıyor, keyifli bir türkü söylüyordu. Seslendi:

— Hüsrev!..

— Efendim?

…..

Kapı açıldı. Kaşağı elinde, kolları paçaları sıvalı, başı kabak Deli Hüsrev… Daha Kuru Kadı bir şey sormadan:

— Gördün mü Deli Mehmed'in zevkini? dedi.

— Siz de benim gibi buradan gördünüz mü?

— "Gözlüye hod gizli yoktur!"

Küttedek kapıyı kapadı. Yine türküsüne başladı.

…..

Kuru Kadı palangada sabahı dar etti. Güneş doğmadan Deli Mehmed'in mezarına koştu. Artık bütün günlerini bu mezarın başında geçiriyordu. Bu mezarın daimi ziyaretçisi oldu. Büyük bir taş yontturdu. Yazdırdı. Başına diktirdi. Beş vakit namazlarını bile cemaatine bu kabrin başında kıldırmak isterdi. Artık ne hâcet dilese, ne muradetse, ona nâil oluyordu.

Grijgal'de, komşu palangalarda Kuru Kadı için "deli oldu" diyorlardı. Her an "bekâ" bâdesi[13]ni içmiş ezeli bir sarhoş gibi nihayetsiz bir gaşy[14], pâyansız[15] bir şevk, sükûn bulmaz bir heyecan içinde yaşıyordu. Fakat nasıl "deniz çanağa sığmaz"sa, onun büyük sırrı da ruhuna sığmadı. Taştı. Huruç günü gördüğü harikayı herkese anlatmaya başladı. Hatta daha ileri gitti, çok iyi okuduğu "Mevlid-i Şerîf" lisanıyla o gün gördüğünü yazdı. Yüzlerce beyitlik bir destan[16] düzdü.

Ama o zaman eski şevki kayboluverdi. Ruhuna koyu bir karanlık doldu. Kalbine acı bir ağırlık çöktü. Artık Deli Mehmed'in yeşil nurdan mezarı içinde sürdüğü ilahî zevki göremez oldu. Bu mahrumiyet onu delirtti. Yemekten, içmekten kesildi.

Bir gün yine perişan, kırlarda dolaşırken Deli Hüsrev'e rastgeldi. Meğer o da geziniyormuş. Elindeki yayıyla yavaşça Kuru Kadı'nın arkasına dokundu.

— Ahmak, dedi, neye gördüğünü halka söyledin? Adam gördüğünü kâle geçirirse kazandığı hâli kaybeder. Eğer susaydın, gördüğün keramete ölünceye kadar şahit olacaktın…

Kuru Kadı yere diz çöktü, ağlamaya başladı:

— Çok perişanım, diye inledi, lütfet. Gel, beni gaflet uykusundan uyandır. Benim o görmüş olduğum ahvâl ne hikmettir? İçinde aklımı kaçırdığım bu mehâbet, bu heybet nedir? Benimle senden başka onu gören oldu mu?

— Bir gören daha var. O "can" herkese görünmez.

— Kimdir?

— Bilemezsin…

— Başkaları görmedi de, biz ikimiz niçin gördük?

— Şehitlik müjdesidir! İkimiz de mutlaka şehit düşeceğiz!..

…..

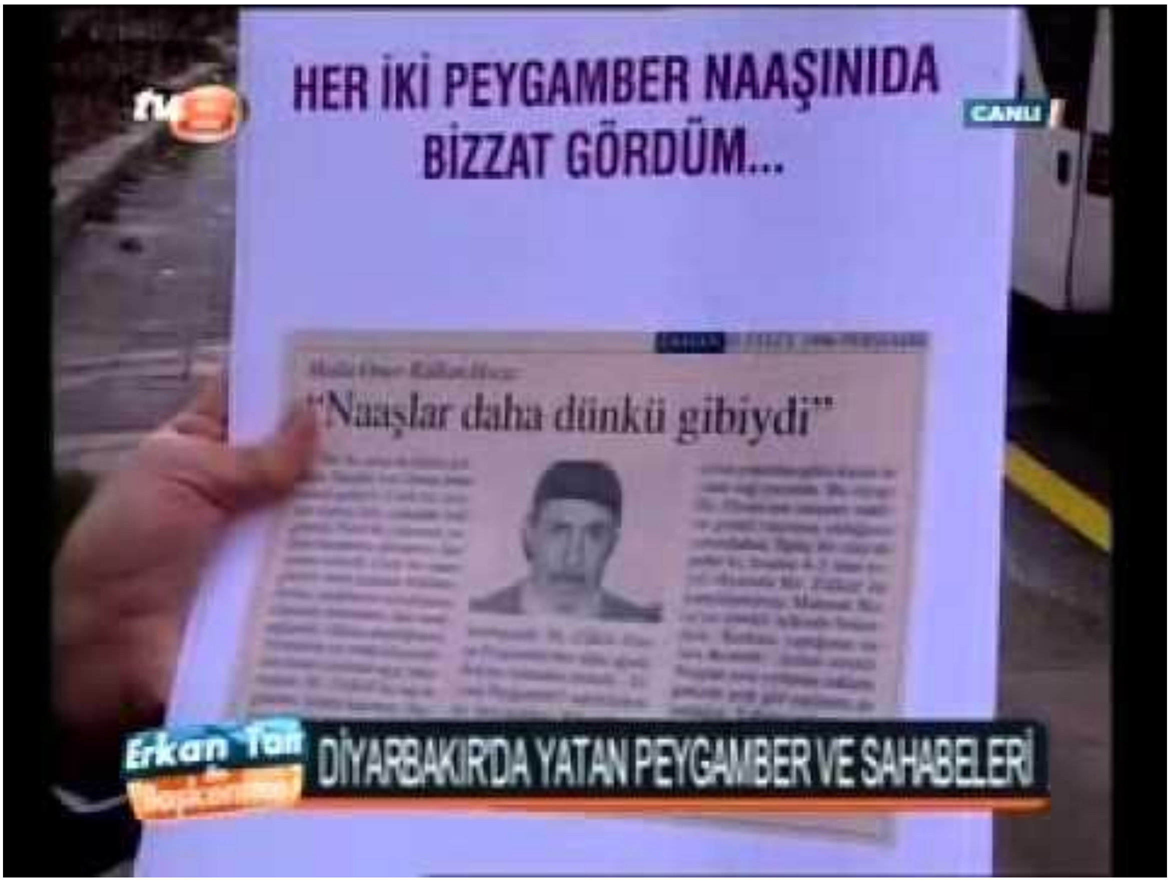
…..

Kuru Kadı, gittikçe öyle serseri, öyle perişan, öyle berbat oldu ki… Kendisini o kadar seven Vali Ahmed Bey bile, Budin'den gelince, onun hallerine dayanamadı. Nihayet "Bu meczup bir kişidir. Palangada hizmetinden istifade olunamaz." diye geriye göndermeye mecbur oldu. Aradan epey zaman geçti. Serhadde değil, hatta Grijgal hisarında bile herkes Kuru Kadı'yı unuttu. Yalnız yazdığı destan okunuyor, hiç unutulmuyordu.

On iki sene sonra…

Zigetvar'ın zaptı akşamı yaralılar toplanırken meşhur kahraman Deli Hüsrev'in —bir gülleyle parçalanmış— naaşı yanında, uzun boylu, ak saçlı, ak sakallı, yeşil cübbeli bir şehit buldular. Kıbleye karşı yüzükoyun uzanmış yatan bu şehidin büyük, yeşil sarığı henüz bozulmamıştı. Üzerinde hiçbir silah yoktu. Yarası, neresinden olduğu belli değildi. Günlerce süren muhâsara esnasında hiç kimse böyle bir adam görmemişti. İnceden inceye tahkîkat yapıldı. Kim olduğu bir türlü anlaşılamadı. O vakit birçok gazilerin "gayp ordusundan imdada gelmiş bir velî" sandıkları bu şehit, acaba, Grijgal hisarının o eski meczup kadısı mıydı?

1. Hilat: kaftan
2. Murassa: süslü,mücevherli
3. Nadan: densiz, cahil
4. Şâbâş: takdir
5. Vire: bir kalenin müzakere ile teslimi
6. Nusret: yardım ve zafer
7. Efdal: daha üstün
8. Bahusus: özellikle
9. Teşcî ettiği: cesaretlendirdiği
10. Celasın: yiğit
11. Grijgal Kadısı, meşhur destanında … yalan söylemediğine şöyle yemin eder:
    Değilim Hak bilür bu sözden kezzâb (yalancı)
    Bi-hakkı Mustafâ ve âl-i ashâb
12. Münadi: tellal
13. Bade: ölümsüzlük şerbeti
14. Gaşy: kendinden geçme
15. Payansız: sonsuz
16. Destan: Bu destanın yüz beyti ***Peçevî Tarihi***'nin ikinci cildinde vardır.

İKİ PEYGAMBERİN (A.S.) KABİR NAKLİ

YÜZYILLAR CESETLERİNİ ÇÜRÜTMEDİ

Yusuf Selman Tan (***Altınoluk Dergisi***, Temmuz 2014, Sayı 341, s. 48)

Bir dost meclisinde sohbet edilirken mecliste, 1995'li yıllarda **Diyarbakır'da Vali Yardımcılığı** görevinde bulunan Cemal Kansız Bey de vardı. Cemal Bey, Diyarbakır Ovası'nın yüzde otuzunu sulayan Dicle Barajı'nın yapımı sırasında yaşanan bazı hadiseleri nakletti. Anlattıklarından en dikkat çekici olanı, türbeleri şu anda suyun altında kalan Zülkifl ve Elyesa (a.s) nın kabirlerinin

nakledilmesiydi. **Zülkifl ve Elyesa (a.s)'ın 3 bin 200 yıldır açılmayan kabirleri açılmış, naaşları alınıp yakınlarda bulunan bir tepede yaptırılan yeni mezarlarına yerleştirilmişlerdi. İki peygamberin cesetleri de çalışmayı yapanların ifadeleri ile diri gibi durmaktaydı.** Cemal Bey nakli kubûr hadisesini gerçekleştiren canlı şahitlerin bir kısmının hayatta olduğunu da söylüyordu. …

Diyarbakır'a 'Peygamberler Şehri' deniyor. Merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın bir Diyarbakır'a gelişinde böyle bir pankart dikkatini çekiyor ve etrafındakilere 'Burada hangi peygamberler var?' diye soruyor. Peygamberlerin isimleri sayıldıktan sonra Zülkifl ve Elyesa (a.s) ın kabirlerinin barajın suları altında kalacağı bilgisi de veriliyor. Merhum Özal, Diyanet ile görüştükten sonra çalışmasını (bürokratik işlemlerini) başlatıyor. …

Sonra Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları bölümünde Prof. Yusuf Kenan Haspolat Bey'le görüşüyoruz….

Bölge tarihiyle ilgili anlattıklarından bazı önemli notlar şöyle:

"Şeyh Sait isyanından sonra Diyarbakır ambargoya tabi tutuldu. Halk, 'Yukarıda Allah var, aşağıda devlet var' dedi ve korktu. Din, kültür, tarih, kitaplar, türbeler, mescidler, medreseler, dergahlar, yok edildi. Size bunların sayısız örneklerini verebilirim:

"Sahabe Abdurrahman'ın türbesini kaybetmek için üzerine havuz yaptırıldı.

Diyarbakır'ın ilk ***sahabe*** *valisi Sultan Sasa'nın kabrini 1926'da yıktılar. Yok ederlerken cesedin sağlam olduğu görüldü.* ***Görgü şahitlerine göre sadece sağ bacağında hafif bir bozulma olmuş.*** *Ama naâşın şu anda nerede olduğu bilinmiyor. Eski kabrin olduğu yere 3 yıl önce işyeri yapılacaktı, gayretlerimizle üzerine mescid yapıldı." ...*

"İlçelerde sahabelerin yattığı yerler fecaat durumundadır. Tesbit edilmiş sahabe kabirleri var ama sahipsiz vaziyetteler. Mesela 'Yolgeçen Sahabe' isimli bir yol

var. Üzerinde hayvan otlatılan kabirler var. Bozbağlar Semtinde yüz yıl önce 33 sahabenin yeri belliydi, şimdi 13 sahabenin yeri belli durumdadır. Lice yolunda yerleri belli, resimleri belli sahabe kabirleri var. Dicle barajında 40 sahabe suyun altında. Bingöl Kiğı'da 70 sahabe yine suyun altında. Bunları kurtarmak için irade gerekiyor. Barajın suyu bir hafta kesildiği zaman kabirlere ulaşmak mümkün olacaktır. ***Turgut Özal'a (kabir nakli için karar çıkartmak suretiyle) Peygamber naaşlarına hizmet etmek gibi bir şeref ikram edildi.*** *Yine bu hizmetler kendisine şeref olacak, lütuf olacak ehli hizmeti beklemektedir…."*

Yusuf Kenan Hoca'nın hizmet davetlerine tercüman olduktan sonra 6 peygamberin medfun olduğu Eğil İlçesi'ne geçiyoruz….

Nebî Harun tepesi Dicle Barajı'nın üstünde hakim bir manzaraya sahip. Zülkifl ve Elyesa (a.s)'ın yeni mekanları burası….

Canlı şahitler anlatıyor…

1995 yılında Başbakanlığın talimatı ile kabirleri nakletmek için Vakıflar Genel Müdürlüğü ve Diyanet İşleri Başkanlığı ortak bir çalışma başlatıyorlar. İlk iş olarak bir komisyon kuruluyor ve bu komisyon Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Nebî Harun tepesindeki türbelere naaşların taşınması işini üstleniyor. Bölgede kabirlere dokunulmasının saygısızlık olarak addedilmesinden dolayı vazifelerini sessizce yapmaları isteniyor. Ayrıca komisyon üyeleri **karşılaşacakları durumları anlatmamak üzerine yemin** ediyorlar. Komisyon üyesi Burhanettin İncedursun yeminin sebebini şöyle açıklıyor: **"Bu kabirler halk tarafından yüzyıllardır peygamber kabri olarak biliniyor. Ya içinden birşey çıkmazsa böyle bir durum için tedbir alıyorduk."**

Bu komisyonda **Eğil Kaymakamı, Eğil Müftüsü, Bölgenin tanınmış alimlerinden Molla Ömer, Molla Sadullah Kızılay, Kaymakamlık Memuru Mahmut Laçin, Müftü Katibi Burhanettin İncedursun Beyler** bulunuyorlar.

Mollalar vefat etmiş olduklarından dolayı biz **Mahmut Laçin, Burhanettin İncedursun ve Molla Ömer'in yakını Seyda İbrahim Yılmaz Beyler ile görüşmeler yaptık….**

Mahmut Laçin Bey kabirlerinin nakledilmesi sürecini şöyle anlattı:

"Komisyon üyeleri olarak keşif amacı ile kabirlerin başlarına gittik. Şu anda Elyesa (a.s) ın kabri, mescidi ve 42 odadan müteşekkil asırlardır ilme, irfana hizmet eden medresesi 5 metre suyun altındadır. Zülkifl (a.s) eski kabri ise 30 metre suyun altında bulunuyor.

Nakil gecesi görülen rüya

O gün orada o mübarek zatlara 'Siz onlara ölü demeyin onlar diridirler' emri muvacehesince müracatta bulunduk. 'Ey mübarek zatlar yapmak istedğimiz hizmet sizi suyun altında kalmaktan kurtarıp daha güzel bir yere nakletmek ve bizden sonra gelecek nesillerin de dualarına vesile olmaktır' dedik. Kazmaya başlayacağımız sabah namazında Molla Ömer bana dedi ki: '**Bu gece rüyamda** bir kayanın üzerindeki oyuktan kurumaya yüz tutmuş bir asmayı sizinle beraber oradan söküp daha verimli bir yere diktik, hemen meyve verdi. Yapacağımız iş çok hayırlıdır.' Ömer Hoca İslam Fıkhı, Arapça ve Tefsir'de büyük bir alimdi. Kalecik Medrese'sinin müderrisiydi. Şimdi o medrese de, Kalecik Kalesi de, kaleyi fethe gelip şehit düşen 40 sahabi de suyun altındadırlar. **Tuttuğumuz 5 işçiyle Elyasa (a.s.)'ın kabrinde kazma çalışmalarına başladık.** Dikkatle ve edeple çalışıyorduk. İkinci günün sonuna doğru yaklaşık iki metre derinlikte nâaşa ulaşıldı. Ben işçilerin yemeğini getirmek için eve gitmiştim. Çalışan ekip 9-10 gün boyunca bizim evimizde misafir edilmişlerdi. Döndüğümüz sırada ceset ortaya çıkmıştı. Nâaşı kaldırıp, hazırlayıp, tabuta ve yeşil örtülere yerleştirdik. **Ceset ve kefen sapasağlam duruyorlardı.** Kefen, el örmesi yünden bir kumaştandı ve keçe gibi kalındı. Bedene tamamen yapışmıştı. Tutup kaldırdık, bizlerden daha iriydi ama zayıftı. O anı yaşamak güzeldi. Allah hepimizin imanını kamil etsin. Haya

edip kefeni açmadık. Naaşı fatihalarla, salavatlarla, tekbirlerle kaldırıp yeni yerine ulaştırıp defnettik.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) beyanıyla sabittir ki: **'Toprak peygamberlerin cesetlerine herhangi bir zarar veremez.'** Biz gördük ki cesette herhangi bir zarar olmadığı gibi kefenin üzerinde de küçük bir leke dahi söz konusu değildi.

'Kesf-i Hacer' ile yapılan mezar

Üçüncü gün **Zülkifl (a.s.)'ın mezarında çalışmaya başladık**. O mübareğin mezarı kayalık bir yerdeydi. Yolu yoktu, arazi araçlarıyla gidip geliyorduk. Zülkifl (a.s.)'ın mezarına ulaşabilmek için büyük bir kayayı kırıyorduk. Hayli zorlandık. Hatta bir ara 'Acaba birşeye ulaşamayacak mıyız?' endişesine kapıldık. Epey sonra kayanın kenar tarafında kesme taşlardan örülmüş olan bir duvara ulaştık. Yontulmuş bu taşları kırmadan kalıplar halinde çıkarmaya çalıştık. Taşların arasında 'Kesf-i Hacer' denilen o zamanın çimentosu uygulanmıştı. Bu çimento yumurta akı, kum, kireçten yapıldığı için çok sert ve desenliydi. Taşlar, kayanın kenarında ama biraz çıkıntılı olarak kabrin dört bir tarafını kaplıyordu. Taşlardan oluşan bu duvarı kaldırınca gördük ki, Zülkifl (a.s.)'ın kabri kayanın içine sanduka gibi oyulmuş bir yerdi. Vücudunun yarısından fazlası kayanın içindeydi.

Sonra o taşların hepsini, kendim suyun öbür tarafına taşıyarak şimdiki mezarlarını da onunla kapattım. Elyesa (a.s.) için de aynısını yaptım. Ayrıca Elyesa (a.s.)'ın mezar taşını da taşıyıp başucuna yerleştirdim. Kabir taşında Arapça ibareyle Elyesa (a.s.) olduğu yazıyordu. Kitabeyi 1100 yıllarında İnanoğulları'nın yazdırdığı tahmin ediliyor. Zülkifl (a.s.)'ın kabir taşlarını getirmemizin ise imkanı yoktu. Çünkü başucundaki kitabe kayanın üzerine yazılmıştı. Ayak ucundaki kitabe ise kayanın içine gömülmüştü. Tonlarca ağırlığındaki o kayayı kaldırmamız mümkün değildi. **Zülkifl (a.s)'ın kefeni de Elyasa(a.s)'ın kefenine benziyordu ve sımsıkı sarılmıştı**. Kefenin başucu açılmıştı ve Molla Ömer bana, 'Bak Mahmut Hoca beyaz saçları bile aynen duruyor' dedi. **Mübarek naaşı kaldırırken ben**

ayaklarının altından tutmuştum. Uyur vaziyetteki bir insanın vücudu nasıl ise elimle hissettiğim aynen öyleydi. Boyu 2 metreden biraz fazla gibiydi ve Elyesa(a.s) gibi zayıf değildi.

Bu anlattıklarımız efsanevari şeyler değil birebir yaşadıklarımızdır. Eğer yanlış bir şey söylüyorsak o mübarek zatlardan özür dileriz."

Kabirler Mescidü'l-Aksa yönünde

Biz kendilerine 'Allah u Teala sizleri çok hayırlı bir işe memur etmiş ve 3 bin yıl sonra bu mübarek peygamberleri kabrinden sizler açıp kaldırıyorsunuz. 'Hayırla an'ın emrinin ötesinde bizzat hizmette bulunmuşsunuz' deyince mütevazi bir hal içinde 'Allah şefaatlerine nail eylesin, onlara layık eylesin, biz onların çok hayırlarını gördük' demek ile yetiniyorlar. Mahmut Laçin Bey 'Yalnız iki peygamberin de kabirleri kıbleye doğru değil daha doğuya doğruydu. Bu durum jeolojik bir hadiseden mi yoksa başka bir sebepten mi kaynaklanıyor bilemiyorum' deyince Seyda İbrahim Yılmaz Bey ' O zaman kıble Mescid ül Aksa olduğu için yüzleri doğuya doğru dönüktür' dedi ve devam etti:

"Molla Ömer'den dinlediğim ilave bilgileri aktarayım: Ben Zülkifl (a.s)'ın başucundaydım. Başının ön tarafındaki saçlar tamamen duruyordu. Bembeyaz ve uzundu. **Alnında ve yüzünde sanki yeni bir cenaze yıkanmış gibi veya canlı bir insan gibi ter noktacıkları vardı.** Hiç kimse cesaret edip bakamıyordu, ben hem okuyordum, hem ağlıyordum, hem de mübareği inceliyordum.' Bana bunları anlatırken Molla Ömer yine ağlıyordu. …

Türkiye'nin son yüzyılında doğusu ile batısı arasında oluşan kopukluklar giderilir diye ümit ediyoruz. Bundan sonra daha emniyetli seyahat imkanları ile ziyaretler artar ve Zülkifl ve Elyesa (a.s), kabirlerinin başlarında anılırlar inşallah. Rabbimizden o büyük Peygamberlerin Ümmet i Muhammed'in kaynaşmasına vesile olmasını temenni ediyoruz.

HZ. NUH A.S.'IN TÜRBESİ VE BOZULMAYAN CESET

"1996 yılında Nuh Peygamber (a.s.) Külliyesinin tamamı yıktırılınca, kepçeci tarafından, etrafı cesten (Horasan harcı) yapılmış ve ziftle sıvanmış, Kudüs'e bakar şekilde **bozulmamış bir ceset** görüldü. Zamanın Cizre Kaymakamı Şenol Bozacıoğlu beni çağırıp şöyle söyledi: "*Hocam, bu Ebul-İz mi?*" Ben şöyle cevap

verdim: *“Hayır sayın Kaymakamım, Ebul-İz kendi yerinde [türbesinde] duruyor. Bu İslam öncesi vefat eden ve yönü Kudüs’e bakan bir ulu kişi.”*

“Kepçe baldır tarafında bir çukur açmıştı. Ben kendim de ölünün baldırını gördüm**. Eti, derisi bozulmamıştı.** Ancak baldırında şimdiki elli kuruş kadar beş altı kahverengi punto vardı. Bu ölünün üstünü derhal örttüler. …”

(Abdullah Yaşın, ***Nuh Peygamber Tufanı ve Cudi Dağı***, İstanbul: Kent Işıkları, 2013, s. 172.)

“1996 yılında Şırnak Valisi Kamil Acun ve ŞIRGEV (Şırnak İl ve İlçelerini Güçlendirme Vakfı) tarafından Nuh Peygamber Külliyesinin tamamı yıktırıldı. Kepçe Nuh Peygamber (a.s.) **türbesinin önünde** çalışırken, etrafı cesten (Horasan harcı) yapılmış ve ziftle sıvanmış, bozulmamış, Kudüs’e bakar şekilde gömülmüş, **cesedi hiç bozulmayan mumyasız bir insan** görüldü. Ben de baktım bacak kısmını gördüm. Ölü Kudüs’e bakar şekilde gömülmüş ve bozulmamıştı. Ancak deri üzerinde yirmibeş kuruş kadar 4-5 adet kahverengi puntolar vardı.”

(***A.g.e.***, s. 81.)

“… 1996 yılında tamamıyla yıkılıp restore edildiğinde yönü Kudüs’e bakan ve **cesedi hiç bozulmayan mumyasız bir insan** gördük….”

(***A.g.e.***, s. 178.)

*

Nuh Peygamber Türbesi:

Nuh Peygamber Tufanı ile Cizre’ye yerleşen Hz. Nuh (A.S) vefatından sonra, Dağkapı Mahallesinde gömülmüştür. … Dünyanın en eski türbelerinden biridir.

Ünlü tarihçi Cizreli İbnül-Esir, Firuzabadi, Evliya Çelebi, Katip Çelebi, Ebubekir Helevi ve Babilli Berassus (Bersis) bu türbenin Nuh (A.S) a ait olduğunu yazarlar.

Nuh Camii’nin güney kısmında caminin bodrumunda mezarı şerifleri bulunur.
… ŞIRGEV Vakfı‘nın maddi desteği ile Nuh Nebi Yaptırma Yaşatma Derneğince “Nuh Peygamber Külliyesi” restore edilmiştir.

(https://sirnak.ktb.gov.tr/TR-56435/turbeler.html)

*

NUH PEYGAMBER TÜRBESİ

1996 yılından önce Hz. Nuh’un Türbesi bir bodrum katında idi. Üstünde Hz. Nuh Camii bulunurdu. Sol üst köşede bulunan kapıdan türbeye girilirdi. Türbenin bulunduğu alt kata dar ve uzun bir merdivenle inilirdi. Önce namazgâha varılırdı.

1996 yılında Şırnak Valiliği Nuh Peygamber Külliyesi’ni yıktırıp yeni bir projeyle yeni Nuh Peygamber Külliyesi’ni ortaya çıkardı. Ama yeniden yapılan külliye eskiye sadık kalınarak yenilenmemiştir.

(Metin Eriş [ed.], ***Şehr-i Nuh: Cizre,*** Cizre: Cizre Kaymakamlığı, 2013, s. 100-101.)

MEHMED ZAHİD KOTKU RH. A.’İN HOCASI MUSTAFA FEYZİ EFENDİ RH. A.’İN ÇÜRÜMEYEN CESEDİ

(Hadîs-i şerîf:) “Hamil-i Kur’an olan, öldüğü vakit, Allah Teâlâ yere vahy eder ki; onun etini yeme. Yer der ki: İlahi senin kelamın onun içinde iken ben onun etini nasıl yerim?”

Hamil-i Kur’an’dan murad, hakiki âlimlerdir. Kur’an’ın manasına hem aşina hem de Kur’an ile amildirler [amel ederler]. İşte bu bahtiyarlar da mev’ud [vaad edilmiş] ecelleri gelip yere gömüldükleri zaman Cenab- Hak yere, vahy eder ki: Sakın bu alimin etini yeme.

Bu ne büyük bir iltifattır. Kur’an ile amil olan her alim bu lutfa mazhar olacaktır. Kur’an-ı Kerim Allah Teâlânın kullarınca, Peygamberimiz sallallahü aleyhi ve sellem vasıtası ile gönderdiği bir kitaptır ki, [Bakara Suresi’nin başında buyurulduğu vechile] kendisinin Allah tarafından gönderilmiş olduğunda katiyyen şek ve şübhe yoktur. Bu kitab-ı azim müttakilere hidayettir, o müttakiler ki, gayba iman eder ve inanırlar, aynı zamanda namazlarını kılarlar ve kendilerine verdiğimiz nimetlerden muhtaçlara ve cihad yollarına infak ederler. Gerek Peygamberlere ve kitaplarını da iman ederler ve âhirete de inanırlar, bunlar Rablerinden bir hidayete nail olmuşlar ve felahı bulmuş kimselerdir.

İşte sana bu alim-i âhiret olan kimselerden gördüğüm bir canlı hadiseyi anlatırken umarım ki yerlerin yiyemediği bu alim kimseleri de öğrenmiş oluruz. İstanbul yollarının genişletildiği ve türbelerin etrafları açıldığı bir devirde [1950’li yıllar] bizim rahmetlik hocamız Tekfurdağlı [Tekirdağlı], Bayezid Cami-i Şerifi müderrisi ve Gümüşhaneli dergâhı post-nişini Hacı Mustafa Feyzi Efendi hazretleri de Kanuni Sultan Süleyman Cami-i şerifinin kıblesinde ve Kanuni Sultan Süleyman’ın

türbesinin yanında dış tarafında sekiz-on kadar kabir vardı ki rahmetli Menderes bunların da kaldırılıp yanındaki boşluğa gömülmelerini istemiş ve bu suretle nakl-i kubur [mezarların taşınması] yapılmak üzere bizim de o merasimde murakıp [gözlemci, denetçi] olarak bulunmamızı istemişler. Biz de orada bulunduk.

Mezarlar açıldı. İçinden çıkarılan kemikler hazırlanmış torbalara konarak hazırlanan mezarlarına naklediliyordu. Sıra bizim üstadımız Şeyh Hacı Mustafa Efendinin mezarına geldi. Mezar, zeminden hemen bir metre yüksek olduğundan bazı taşlar

kopmuş ve mezarın içerisi gözükmekte idi. Nihayet mezar açıldığı zaman definden zannedersem otuz sene kadar bir zaman geçmiş olduğu halde [vefat tarihi 1926)] rahmetlik Şeyh Hacı Mustafa Feyzi efendinin henüz sakalının bile bir kılı değişmemiş.

Bütün bir cesedin sanki henüz yeni gömülmüş olduğunu hem biz hem bütün hazirun, büyük bir cemaat kalabalığı tarafından görülmüş.

Toprağın demek hakiki âlimleri yiyemediği hakikaten müşahedemiz olmuştur. Rahmetullahı rahmeten vasia.

(Mehmed Zahid Kotku, ***Hadîslerle Nasihatlar***, C. 2, Konya: Vuslat Vakfı, 2010, s. 71-2.)

EBU’L- HASAN-I HARAKANÎ K. S.’NUN TÜRBESİ NASIL İNŞA OLUNDU?

987 yılı baharına rastlayan cemaziyelevvel ayında (M. Haziran - Temmuz 1579) İslam askerinin Erzurum sahrasına da yığınak yapması için buyruk çıktı. Bunun üzerine Anadolu Beylerbeyi Cafer Paşa ve Şam Beylerbeyi Sadrazam Uzun Mehmet Paşa'nın sevgili oğlu Hasan Paşa, eyaletleri askeriyle sefere memur oldukları için, sözü geçen yere gelerek toplandılar. Oradan kalkarak cemaziyelahirenin ikinci günü (M. 27 Temmuz 1579) Kars ovasına kondular ve Kars Kalesi'nin yapılmasına öncelik vererek, hemen işe koyuldular. Yüce Tanrı'nın inayeti ile aynı ayın sonunda yapımı tamamladılar.

Kalenin yapımı sırasında bölük halkından bir dervis bir düş görür ve onu şöyle anlatır:

Nur yüzlü bir ihtiyar ortaya çıkarak «Bana Ebülhasan Harakanî! derler, yerim (mezarım) buradadır. Bunun bir ispatını istersen bak ve gör; ayağımın ucunda derin bir kuyu vardır» diye bir yer gösterir.

Derviş bu düşünü serdara (ordu komutanına) anlatır; gösterilen yer kazılır ve anlattığı biçimdeki kuyu bulunur. Hemen üzerine bir türbe yaparlar.

(Peçevi İbrahim Efendi, ***Peçevi Tarihi***, C. 1, haz. Bekir Sıtkı Baykal, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Y., 1982, s. 50.)

*

Ebü'l-Hasen Alî b. Ahmed (Ca'fer) el-Harakānî (ö. 425/1033)

Süleyman Uludağ (***TDV İslâm Ansiklopedisi)***

Bistâm'ın kuzeyindeki Harakān köyünde çiftçi bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Hicrî yıl hesabıyla yetmiş üç yaşında vefat ettiğine göre 352'de (963) doğmuş olmalıdır. Kaynaklarda ümmî olduğu, Bâyezîd-i Bistâmî'nin (ö. 234/848 [?]) mânevî bir işareti üzerine Kur'an okumaya başladığı kaydedilmektedir (Attâr, s. 673). Harakān'dan Bistâm'a gidip Bâyezîd'in türbesini ziyaret eden Harakānî'nin Bâyezîd-i Bistâmî'nin ruhaniyetiyle terbiye edildiği (bk. ÜVEYSÎLİK) ve şeyhinin Bâyezîd olduğu kabul edilir. Harakānî'nin Bâyezîd ile ilişkileri hakkında bazı menkıbeler de anlatılmaktadır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin naklettiği bir menkıbeye göre Bâyezîd Harakān'dan büyük bir velî çıkacağını önceden haber vermişti (Gölpınarlı, IV, 261-272).

Bâyezîd'in tasavvuf tarzını benimseyen Harakānî'nin Hakk'a ermek için zor riyâzetlere, çetin mücâhede ve çilelere katlandığı bilinmektedir. Bazı kaynaklar Ebü'l-Abbas el-Kassâb'ın müridi olduğunu, Kassâb'ın onun hakkında, "Benden sonra ziyaretçilerim ona yönelecekler" dediğini kaydeder (Hücvîrî, s. 102; Câmî, s. 298). Harakānî'yi şeyhi Kassâb ile mukayese eden Herevî onun mertebesini şeyhinin mertebesinden daha yüksek bulur (*Ṭabaḳāt,* s. 373).

Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr'ın Harakānî'yi ziyarete gittiğinde meclisinde susmayı tercih ettiği, "Neden konuşmuyorsun?" sorusuna, "Bir hususta iki tercümana gerek yok" (Hücvîrî, s. 103) diye cevap verdiği nakledilir. Ebû Saîd-i Ebü'l-Hayr'ı bast, kendini kabz ehli olarak nitelendiren Harakānî'nin Ebû Saîd'in büyük önem verdiği semâ ve rakstan hoşlanmaması aralarında meşrep farkı bulunduğunu gösterir. Harakānî, hırka ve seccade gibi tasavvufun şeklî unsurlarına önem vermezken Ebû Saîd'in tekkesinde bunlara değer verilmesi bu meşrep farkından ileri gelmektedir.

Eserinde Harakānî'ye geniş yer ayıran Attâr, Abdülkerîm el-Kuşeyrî'nin, "Harakān'a gittiğimde Ebü'l-Hasan'ın heybeti ve haşmeti bana o kadar tesir etti ki dilim tutuldu" (*Tezkiretü'l-evliyâ*, s. 676) dediğini nakleder. …

Nakşibendiyye silsilesinde önemli bir yer verilen ve Üveysîliği üzerinde özellikle durulan Harakānî, Aynülkudât el-Hemedânî, Necmeddîn-i Dâye, Attâr, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî gibi büyük mutasavvıfları derinden etkilemiş, 10 Muharrem 425 (5 Aralık 1033) tarihinde vuku bulan ölümünden sonra da etkisi uzun süre devam etmiştir.

Kazvînî (ö. 682/1283), Harakānî'nin kabrinin Bistâm yakınlarındaki Harakān'da bulunduğunu, onu ziyaret edeni şiddetli bir kabz halinin istilâ ettiğini söyler (*Âs̱ârü'l-bilâd*, s. 363). VIII. (XIV.) yüzyılda Bistâm'ı ziyaret eden İbn Battûta şehre gelince Bâyezîd-i Bistâmî'nin zâviyesinde kaldığını, Ebü'l-Hasan el-Harakānî'nin kabrinin de bu şehirde olduğunu bildirir (*er-Riḥle*, I, 433). Evliya Çelebi, Kars Kalesi'nin III. Murad devrinde Lala Mustafa Paşa tarafından tamir edildiğini anlatırken bir askerin paşaya aktardığı rüyasını nakleder. Buna göre asker paşaya, rüyasında gördüğü yaşlı bir zatın kendisinin Ebü'l-Hasan el-Harakānî olduğunu ve makamının burada bulunduğunu söylediğini, kendisinden ayağını bastığı yeri kazmasını istediğini anlatmış, bunun üzerine 100 işçi yeri kazmaya başlamış ve üzerinde, "Menem şehîd ü saîd Harakānî" ibaresi yazılı dört köşe bir somaki mermer bulunmuştur. Gaziler mermeri tekbir ve tevhidle kaldırınca kabir ortaya çıkmıştır. Yaralı pazusuna sarılı makrame ile sırtındaki hırkasının bile henüz çürümediği görülmüş; vücudunun sağ

tarafındaki yarası hâlâ kanamakta imiş. Gaziler yine tekbirle kabri kapamışlar. Kalenin içine ilk olarak Lala Mustafa Paşa tarafından Ebü'l-Hasan el-Harakānî adına bir tekke ile bir cami inşa ettirilmiştir (*Seyahatnâme*, II, 330).

AYDIN REİS'İN RÜYASI

… Kral'ın alelacele on beş pâre perkende donatıp Aydın Reis'i aramağa göndermesine de Ceneral (General) içinden:

"Barbaroşo'ya (Barbaros'a) on beş pâre perkende daha hediye gönderdiler, yazık şu hristiyanlara..." diyerek üzülmüştü. Amma kimseye söylemezdi. "Heman seyrancısın, seyranın eyle" hesabı, dergâhdan sürülmüş köpek gibi uzaktan seyr ederdi.

Aydın Reis ise ayakdaşları ile beraber bir adaya gelip yattılar, sulandılar. Sabahleyin yavaş yavaş Cezayir'e doğru çekilip gitmeye niyet ettiler. Sabah oldu. Ayakdaşları baktılar ki Aydın Reis'de hareket etmeğe hiç niyet yok. Bir hareket göstermiyor.

"Be canım bu herif divane mi oldu? Güneş doğdu. Daha yerinden kımıldamadı. Allah bilir ya, bu herif kendisini Cezayir limanında yatar sanıyor. Bu ne biçim

deniz yoludur” diye söylenerek, ayakdaşları reislerin dokuzu birden Aydın Reis’e gittiler.

“Allah bilir ya, sen galiba bu adadan hoşlandın. Zira kaba kuşluk oldu, daha gönlün kalkmak istemez. Görüyorsun ki, teknelerimizde iğne atacak yer yoktur. Azığımız dersen tükendi. Sefer edecek zaman geçti. Bir an evvel kalkmağa bakalım” deyip sitem ettiler.

Aydın Reis ise ibadet ile meşgul idi. Reislere:

“Karındaşlar, hareketimizi biraz daha geciktirelim. İnşallah hayır olacak” dedikten sonra o gece gördüğü bir rüyayı anlattı:

“Ben bu gece gazilerin başbuğu Hayreddin Paşa efendimizi rüyamda gördüm. Bir yerde oturmuştu. Varıp elini öptüm. Sultanım inşallah yarın dönüş edip Cezayir’e doğru çekilip geleceğiz, bizi dualarınızda unutmayınızde dim. Geri çekilmek istediğimde, beni elimden tuttu: Ey oğul Aydın Reis, gözlerin aydın olsun ki, inşallah daha fazla ganimetle Cezayir’e geleceğiniz muhakkaktır. Amma yarın sen kuşluk namazını eda edip elini yüzüne çaldıkta, şimâl tarafından sizin üzerinize doğru on beş pâre yelken gelse gerek. Onlar düşman tekneleridir. Mahsus sizi aramak için mertlik davası ile donanıp çıkmışlardır. Allah’ın yardımı, Peygamber’in mucizesi ile sakın onlardan zerre kadar kalbinize korku gelmeye. Onlar sizin kısmetinizdir. Sen hemen Kaptan sancağı kaldıran mavi kıçlı tekneye aman zaman vermeyip çatasın, nusret kuvvet sizindir deyip üç kere arkamı sıvazladı. Sırtıma kırmızı bir kandura giydirdi. Elime bir yalın kılıç verdi. Hoşça kal deyip deniz üzerinde, sanki karada yürür gibi yürüyüp kayboldu. İşte şimdi ben de gelecek olan nasiplerimizi bekliyorum. Geldiklerinde ben inşallah kapudânesine çatarım, sizler de birer leşine çatarsınız. Nusret bizimdir.”

Aydın Reis’ten bu sözleri işiten öteki reis ayakdaşları aralarında daha fazla mırıldanmaya başladılar.

“Bakındı, püzevengin bu kadar ayıbından başka, bir de evliyalık taslıyor. Şimdi gelecek nasip vardır diyor. Biz kendi kalabalığımızdan bîzârız, o daha nasip sevdasında...”

Onlar atar tutarlarken Aydın Reis kuşluk namazı kılardı. Kimini işitir, kimini işitmezlikten gelirdi. N’işlesin, el uşağının ahvali belli mi olur? Allah Teâlâ bir kulunu beş on adam üzerine başbuğ eylemesin. Bilhassa firkateci milleti olursa zor haldir. Ayakdaşları da Aydın Reis’i bırakıp gidemiyorlardı. Çünkü Aydın Reis onların cümlesinin üzerine kaptan idi.

Aydın Reis kuşluk namazını kılıp, duasını edip, el yüze çaldıkta, rüyada söylendiği şekilde şimal tarafından on beş pâre tekne görünedüştü. Hani o kalkmaya ağırlık eden Aydın Reis hepsinden önce salpa eyleyip, aç arslan avına saldırır gibi yelken açıp gitmeye başladı. Ayakdaşları da yelken açıp Aydın Reis’in ardına düştüler. Amma Aydın Reis’in bindiği müzegalere ziyade yürüdüğünden ayakdaşlarını ardında gözden kaybeder gibi oldu. O zaman orsa alabanda yapıp ayakdaşlarını bekledi. Onlar da gayret edip gelip ardına yetiştiler. Aydın Reis de ayakdaşlarının yürüdüklerine göre yelken yapıp atbaşı beraber gittiler. Kâfirlerin üzerine doğru süzülüp vardılar.

Kâfirler rüzgâr üzerinden Aydın Reis’in üstüne pupa sarada gelirler, Aydın Reis de altlarından ister idi. Kâfirler böyle gelirlerken birdenbire orsa eylediler. Meğer kâfirler aralarında müşavere etmişler. Tekneler üzerine kaptan olan kâfir:

“Muhakkak bu gelen on pâre tekne Barbaroşo’nun tekneleridir. Kendisi de işte şu ilerde gelen müzegalereye binermiş. Bunların ne çeşit büyük tekneler olduğunu işte gözünüzle gördünüz. Bunlar bizim İspanya çektirilerine bile karşı dururlar, değil ki bize... Şimdi, azizlerin başına yemin etmekten büyük yemin olmaz. Benim bildiğim ve aklımın kestiği budur ki, biz on beş değil, belki bu teknelerle yirmi beş tekne olsak yine onların hakkından gelemeyiz. Cezayir’e zahire cephane götüren barçalardan da fena oluruz. Hazır rüzgâr üzerinde iken orsa edip aşağıya doğru

gidelim. Eğer azizler yardım etmez de yetişirler, ellerine düşersek, o zaman iki el bir baş içindir deyip kadir olduğumuz kadar döğüşürüz. Oldu hoş, olmadı ne yapalım. Biz Cezayir'deki Ada Burcu ile Sen Pavlo Burcundan kuvvetli değiliz. Mayna ederiz" demiş.

Kâfirler korkmakta haklı idiler. Nasıl korkmasınlar ki, Aydın Reis'in bindiği müzegalerenin -Allah hatasız eylesin- benim diyen çektiri gemisinden bile pervası yoktu. On sekiz hırtal olmak üzere on altı pâre tunç top ile elli adet tunç saçması, üç yüzden fazla tüfeği vardı. Yirmi altı oturaktı. Uçurma hep kâfir idi. İçinde üç yüz elli gazi yiğit bulunurdu. Öteki gemiler de onun gibi on sekizer, yirmi dörder oturak teknelerdi. Onların da hep uçurmaları kâfir idi. İki yüz ellişer yiğit gazileri vardı. Allah erenlerin yüce himmetleri berekâtı ile kâfirlerin tapaları nasıl atmasın. On beş pâre kâfir teknelerinin isem kumandaniyetleri onsekiz oturak tekne idi. On beş pârenin içinde bundan büyüğü yoktu. Hem bu kâfir kısmı yiyeceği aşı bilir, kendini tehlikeye atmaz.

Kâfir tekneleri kaçıp bizimkiler kovalamaya başladılar. Rüzgâr da uygun esince varıp kâfir teknelerine yetiştiler. Aydın Reis karakuş gibi içlerine daldı. Beş pâre kâfir teknesinin arasına girip top alabandası, el humbarası, kurşun fındıklarını belâ yağmuru gibi üstlerine yağdırdı. Sonra dönüp kâfirlerin kapudânesine boy boya çakıp bağlaya kodu. Gaziler dalkılıç olup kâfir teknesine girdiler. Öyle kılıç vurdular ki, iki yüz kâfirden yetmiş beşi sağ ele geçti. Onlar da mayna etmeselerdi, hepsini kıracaklardı.

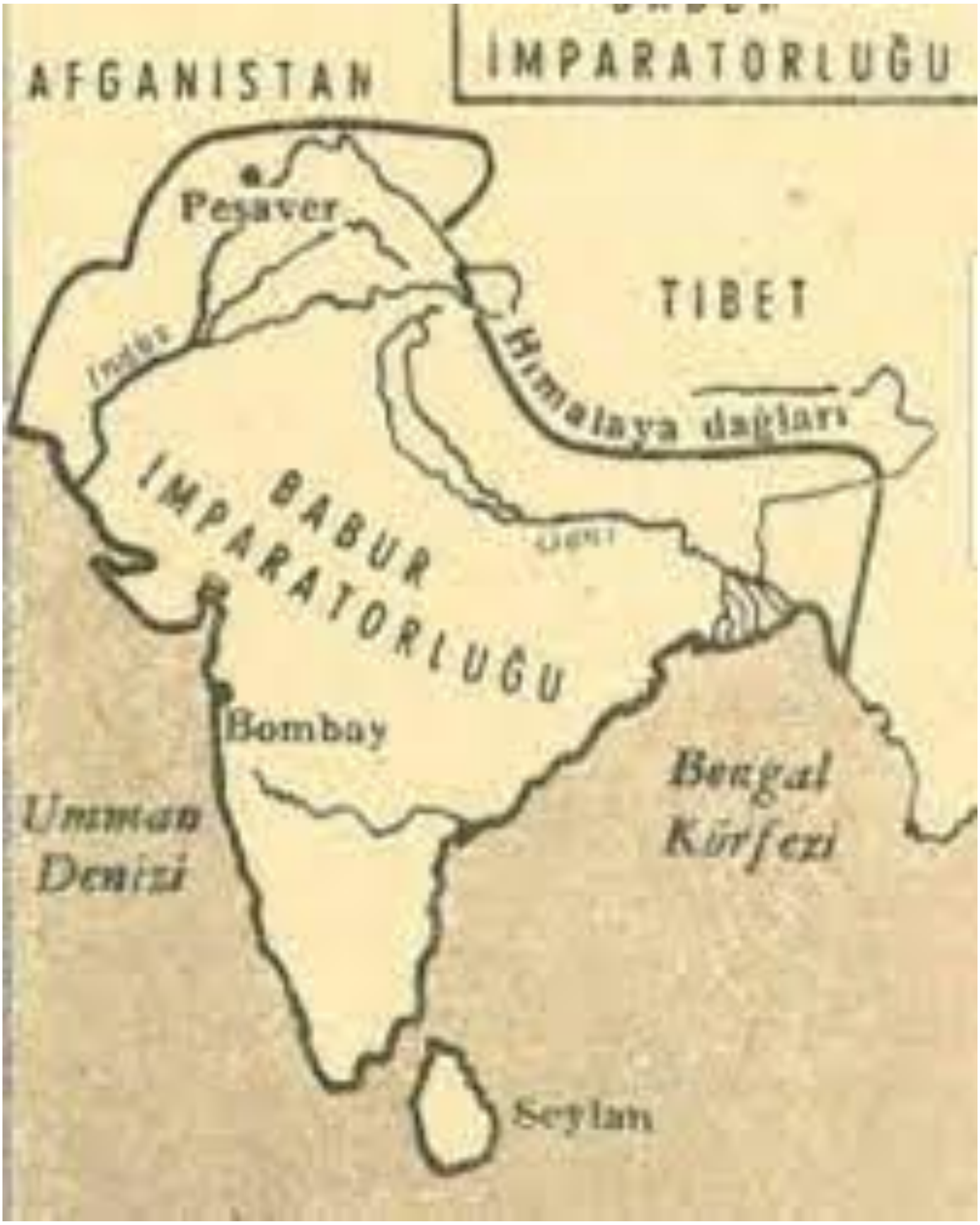
Zaten kâfire fazla ihtiyaçları yoktu. Bizim teknelerde Müslümandan çok esir kâfir vardı. Ama teknelerde esirleri zapt edecek âletler ve düzen de çoktu. İki yakalı sancak ve iskelede kelepçeli ve lâleli tomruklar vardı. Oturak arasında da bordaya perçinli zincirler bulunuyordu. Bunları yaptırmış, "Kim bilir oğullar, su (asker) uyur düşman uyumaz. Gafil olmayın!" diye leventlere tenbih etmiştim. Gaziler saatle, silâhlı pusatlı nöbet bekler, bir an gafil olmazlardı.

Aydın Reis kâfirlerin kapudanesini zapt ederken ötekiler de birer tanesini aldılar. Kâfir teknelerinin dokuzu alındı, dördü batırıldı. İkisi de akşam karanlığı ile gayet de yürük olduklarından kaçıp kurtuldular. Dokuz tekneden üç yüz yetmiş beş kâfir sağ olarak alındı. Gerisi hep kılıçtan geçti.

Tekneleri yedeğe alıp selâmet ve ganimetle, forsa sancaklarını ve filândıralarını dikip düşmanın rağmına top tüfek atıp, şenlik şâdımanlık ederek Cezayir'e geldiler. Sefere çıktıklarından beri kırk bir gün olmuş idi. Aydın Reis ayakdaşları ile birlikte geldi. Hal hatır soruştuk. Hepsine izzet ikram edip:

"Gazanız mübarek olsun!" diyerek aşağından yukarıdan sohbete giriştik. …

[M. Ertuğrul Düzdağ (haz.), ***Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa'nın Hatıraları***İstanbul: Kaynak Y., 2004, s. 283-8.]

BABUR ŞAH'IN RÜYASI VE HOCA UBEYDULLAH AHRAR K. S.

… Bende Ali:

— "Kernan'ın mahallelerinde tenha bahçeler var; orada hiç kimse bizim bulunabileceğimizi hatırına getirmez. Oraya gidip, Kadir-Birdi'ye adam gönderelim, oraya gelsin" dedi.

Bu niyetle atlara binip, Kernan'ın mahallclerine geldim. Kış idi ve epeyce soğuktu. Bir eski kuzu derisi bulup getirdiler; giydim. Bir çanak darı çorbası getirdiler; İçtim. Çok rahat ettim. Bende Ali'ye:

— "Kadir-Biıdi'ye adam gönderdin mi?" dedim.

— "Gönderdim" dedi.

Fakat bu alçak herifler, bu adamla birleşerek, onu Ahsi'ye, Tenbel yanına göndermişler.

Duvarla çevrilmiş bir eve girip, ateş yakıp, bir müddet uykuya daldım. Bu herifler işgüzarlık edip, bana tekrar:

— "Kadir-Birdi'den haber almadan, hareket edemeyiz. Burası mahalle arasıdır, kenarda tenha bahçeler vardır; oraya gidersek, hiç kimse bizim orada bulunabileceğimizi hatınna getirmez" dediler.

Gece yarısı ata binip, kenar bahçeye gittim. Baba Sayramî duvar üzerinden etrafı gözetliyordu. Öğle vaktine yakın duvardan inip, benim yanıma gelerek:

— "Yusuf Daruga geliyor" dedi.

Buna çok üzüldüm ve:

— "Anla bakalım, benim burada olduğumu bilerek mi geliyor" dedim.

Çıktı ve konuştuktan sonra, gelip:

— "Yusuf Daruga diyor ki, Ahsi kapısında bir yaya karşı çıktı ve padişahın Kernan'da filân yerde olduğunu söyledi. Ben başkalarına duyurmadan, bu yayayı, muharebede elime düşen Veli Hazançı ile birlikte, bir yere gizleyerek, kendim size koştum. Beylerin bu işten haberleri yoktur" dedi.

— "Sen ne düşünüyorsun?" dedim.

—"Hepsi de hürmetkârlarınızdır, ne yapabilirler; gitmek lâzımdır. Sizi padişah yapacaklardır" dedi.

— "Bu kadar kavga ve muharebeden sonra, ne gibi bir itimatla gideyim" dedim.

Böyle konuşurken, Yusuf gelip, önümde iki dizi üzerine çöküp:

— "Size neden gizleyeyim; bundan Sultan Ahmed Bey'in haberi yoktur. Bayezid Bey sizin haberinizi alıp, beni gönderdi" dedi.

Böyle deyince, bana garip bir hal oldu. Dünyada can korkusundan daha kötü bir şey yokmuş. Ben:

— "Doğrusunu söyle, eğer iş biraz başka şekilde ise, abdest alayım" dedim.

Yusuf yemin etti, fakat onun yeminine kim inanır. Kendimdeki takatsizliği düşündüm. Kalkıp, bahçenin bir köşesine gidip, kendi kendime düşünerek:

— "İnsan eğer bin sene bile, yaşasa nihayet ölecektir" dedim. *"İster yüz sene. ister bir gün kal; bu gönül aydınlatan köşkü terk edeceksin."*

Ölümü kabul ettim. Bu bahçeden bir su akıyordu. Abdest aldım. İki rekât namaz kıldım. Başımı münacaata koyup, dilek dilerken, uykuya dalmışım. Rüyamda, Hoca Yahya'nın oğlu, [Nakşibendî şeyhlerinden] Hoca Ubeydullah hazretlerinin torunu olan Hoca Yâkub, ak ve kara nişanlı ata binip, kalabalık bir cemaatle karşıma çıktılar ve:

— "Endişe etmeyiniz, Hoca Ahrâr beni size gönderdiler: "Biz onlara yardım gönderip, padişahlık makamına oturtmuşuz; bir yerde müşkilâta uğrarsa, bizi göz önüne getirip, yad etsin; biz orada hâzır oluruz" dedi. Hâlâ bu anda muvaffakiyet sizin tarafınızdadır. Başınızı kaldırın, uykudan uyanın" dedi.

Bu vaziyette sevinçle uyandım. Yusuf Daruga ve yanında olanlar:

— "Bahane edip, hiyle yapıyor; tutup bağlamak lâzımdır" diye birbirleri ile görüşüyorlardı.

Bu sözü işitip:

— "Siz böyle konuşuyorsunuz, göreyim bakalım, hanginiz bana yaklaşabilir" dedim.

Bu sözü söylerken, bahçenin duvarından, dışarıda kalabalık bir atlı kafilesinin ayak sesi geldi. Yusuf Daruga:

— "Eğer bizimle Tenbel huzuruna gitse idin, bizim işimiz ilerlerdi. Şimdi ise, sizi yakalamak için, bu kadar adam göndermiş" dedi ve bu sesin, Tenbel'in gönderdiği adamların sesi olduğunu tahmin etti. Bu sözü duyunca, telâşım arttı ve ne yapacağımı bilemedim.

O anda bu atlılar, bahçenin kapısını aramaya vakit bulmadan, eski duvarın bir yerinden bir delik açarak, içeri girdiler. Baktım, bana candan bağlı olan adamlarım, Kutluk Muhammed Barlas ve Baba-i Pergarî, yanlarında on beş veya yirmi kadar adamla, gelip yetiştiler. Yaklaşınca, kendilerini attan yere attılar ve uzaktan hürmetle eğilerek tâzimle benim ayağıma düştüler. On anda bana garip bir hâl oldu; sanki Tanrı bana yeniden bir can vermişti. Ben gelenlere:

— "Şu Yusuf Daruga'yı ve etrafındaki hain herifleri yakalayıp, bağlayın" dedim.

Bu herifler kaçıvermişlerdi; bir yerde birini yakalayarak, bağlayıp getirdiler. Ben:

— "Siz nerden geliyorsunuz ve nasıl haber aldınız?" dedim.

Kutluk Barlas:

— "Ahsi'den kaçıp çıkarken, sizden ayrıldıktan sonra, Endican'a geldim. Hanlar da Endican'a gelmişlerdi. Ben, bir rüya gördüm. Rüyamda Hoca Ubeydullah dediler ki, Babur padişah Kernan denilen köydedir; gidip onu getirin. Padişahlık makamı ona verilmiştir" dedi. Ben bu rüyayı gördükten sonra, sevinerek, büyük ve küçük hana arzettim [Cengiz Han'ın soyundan gelen hanların çok fazla gücü yoktuysa da halktan saygı görüyorlardı. Timur da fiilen devlet başkanı olmakla birlikte resmiyette komutan/emir durumundaydı. Cengiz soyundan bir han devlet başkanı kabul ediliyordu] ve: "Benim beş-altı küçük kardeşim ve oğlum var; bunlara birkaç yiğit katınız. Kernan tarafına gidip, haber alayım" dedim. Hanlar da: "Biz de onun o tarafa gitmiş olacağını düşünüyoruz" dediler ve on kişi tayin ettiler ve: "O tarafa gidip, iyice tahkik ederek, bir haber alın; hiç olmazsa, o taraftan bir haber bulabilirsiniz" dediler. Böyle konuşurken, Baba-i Pergarî "Ben de gidip arayayım" dedi ve o da iki yiğit küçük kardeşi ile birlikte olduğu halde, hareket ettik. Bugün üçüncü gündür, yoldayız. Elhamdülillâh sizi bulduk" dediler ve:

— "Yürüyün ata binin, bu bağlananları da alarak, gidelim. Burada durmak iyi değildir. Tenbel sizin buraya geldiğinizden haber almıştır. Ne yapıp yapıp gidelim de hanlara iltihak edelim" dediler.

Derhal ata binip, Endican tarafına yürüyüverdik. îki günden beri hiç yemek yemiyordum. Öğle namazı vaktinde, bir koyun bularak, gelip bir yerde inip, kebap yaptılar. Bu kebaptan doyuncaya kadar yedim. Ondan sonra, atlara binip, beş günlük yolu iki gün ve gecede sür'atle alıp, Endican'a girdik; orada büyük ve küçük han dayılarımla görüştüm. Geçen günleri tamamen anlattım.

Hanlarla dört ay beraber bulunuldu. Her tarafa dağılan adamlarım toplandılar. Üç yüzden biraz fazla adam vardı.

— "Mademki bu Fergana vilâyetinde yersiz ve yurtsuz olarak yaşamak lâzımdır, başka bir tarafa başımı alıp gideyim" diye düşündüm ve Muharrem ayında Fergana vilâyetinden, Horasan'a gitmek niyeti ile, yola çıktım. …

[Reşit Rahmeti Arat (haz.), ***Baburnâme: "Babur'un Hâtıratı",*** 3. b., Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı, 2000, s. 178-82.]